

FUNDUSZE EUROPEJSKIE DLA KUJAW I POMORZA 2021-2027

Program zatwierdzony decyzją wykonawczą Komisji Europejskiej
z dnia 7 grudnia 2022 r.
[CCI 2021PL16FFPR002]

SPIS TREŚCI:

WYKAZ SKRÓTÓW:	5
-----------------------------	----------

1. STRATEGIA PROGRAMU: GŁÓWNE WYZWANIA W ZAKRESIE ROZWOJU ORAZ DZIAŁANIA PODEJMOWANE W RAMACH POLITYKI	10
---	-----------

1.1. DIAGNOZA	10
<i>B+R ORAZ INNOWACYJNOŚĆ GOSPODARKI, TRANSFORMACJA GOSPODARCZA I CYFROWA REGIONU</i>	10
ENERGIA	11
ŚRODOWISKO I KLIMAT	12
RYNEK PRACY	13
EDUKACJA	14
WŁĄCZENIE SPOŁECZNE	15
OBSZAR ZDROWIA	16
TRANSPORT I INFRASTRUKTURA DROGOWA	17
KULTURA	17
TURYSTYKA	18
UZDROWISKA	18
REWITALIZACJA	19
1.2. POLITYKA TERYTORIALNA	19
1.3. FORMA WSPARCIA	20
1.4. WYZWANIA W ZAKRESIE ZDOLNOŚCI ADMINISTRACYJNYCH, ZARZĄDZANIA I UPROSZCZEŃ	20
1.5. KOMPLEMENTARNOŚĆ I SYNERGIA Z INNYMI FORMAMI WSPARCIA	21
1.6. UZASADNIENIE WYBORU CELÓW SZCZEGÓŁOWYCH	21

2. PRIORYTETY	43
----------------------------	-----------

2.1 PRIORYTET 1 FUNDUSZE EUROPEJSKIE NA RZECZ WZROSTU INNOWACYJNOŚCI I KONKURENCYJNOŚCI REGIONU	43
2.1.1. <i>Cel szczegółowy 1(i) Rozwijanie i wzmocnienie zdolności badawczych i innowacyjnych oraz wykorzystywanie zaawansowanych technologii</i>	43
2.1.2 <i>Cel szczegółowy 1(ii) Czerpanie korzyści z cyfryzacji dla obywateli, przedsiębiorstw, organizacji badawczych i instytucji publicznych</i>	51
2.1.3 <i>Cel szczegółowy 1(iii) Wzmocnienie trwałego wzrostu i konkurencyjności MŚP oraz tworzenie miejsc pracy w MŚP, w tym poprzez inwestycje produkcyjne</i>	57
2.2. PRIORYTET 2 FUNDUSZE EUROPEJSKIE DLA CZYSTEJ ENERGII I OCHRONY ZASOBÓW ŚRODOWISKA REGIONU	66
2.2.1. <i>Cel szczegółowy 2(i) Wspieranie efektywności energetycznej i redukcji emisji gazów cieplarnianych</i>	66
2.2.2 <i>Cel szczegółowy 2(ii) Wspieranie energii odnawialnej zgodnie z dyrektywą (UE) 2018/2001, w tym określonymi w niej kryteriami zrównoważonego rozwoju</i>	73
2.2.3 <i>Cel szczegółowy 2(iv) Wspieranie przystosowania się do zmian klimatu i zapobiegania ryzyku związanemu z klęskami żywiołowymi i katastrofami, a także odporności, z uwzględnieniem podejścia ekosystemowego</i>	78
2.2.4 <i>Cel szczegółowy 2(v) Wspieranie dostępu do wody oraz zrównoważonej gospodarki wodnej</i>	85
2.2.5 <i>Cel szczegółowy 2(vi) Wspieranie transformacji w kierunku gospodarki o obiegu zamkniętym i gospodarki zasobooszczędnej</i>	90
2.2.6 <i>Cel szczegółowy 2(vii) Wzmocnienie ochrony i zachowania przyrody, różnorodności biologicznej oraz zielonej infrastruktury, w tym na obszarach miejskich, oraz ograniczanie wszelkich rodzajów zanieczyszczenia</i>	95
2.3 PRIORYTET 3 FUNDUSZE EUROPEJSKIE NA ZRÓWNOWAŻONY TRANSPORT MIEJSKI	101
2.3.1 <i>Cel szczegółowy 2(viii) Wspieranie zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej jako elementu transformacji w kierunku gospodarki zeroemisyjnej</i>	101
2.4 PRIORYTET 4 FUNDUSZE EUROPEJSKIE NA RZECZ SPÓJNOŚCI I DOSTĘPNOŚCI KOMUNIKACYJNEJ REGIONU	107
2.4.1 <i>Cel szczegółowy 3 (ii) Rozwój i udoskonalanie zrównoważonej, odpornej na zmiany klimatu, inteligentnej i intermodalnej mobilności na poziomie krajowym, regionalnym i lokalnym, w tym poprawę dostępu do TEN-T oraz mobilności transgranicznej</i>	107
2.5 PRIORYTET 5 FUNDUSZE EUROPEJSKIE NA WZMACNIANIE POTENCJAŁÓW ENDOGENICZNYCH REGIONU	114
2.5.1 <i>Cel szczegółowy 5 (i) wspieranie zintegrowanego i sprzyjającego włączeniu społecznemu rozwoju społecznego, gospodarczego i środowiskowego, kultury, dziedzictwa naturalnego, zrównoważonej turystyki i bezpieczeństwa na obszarach miejskich</i>	114
2.6 PRIORYTET 6 FUNDUSZE EUROPEJSKIE NA RZECZ ZWIĘKSZENIA DOSTĘPNOŚCI REGIONALNEJ INFRASTRUKTURY DLA MIESZKAŃCÓW	121

2.6.1 Cel szczegółowy 4(II) Poprawa równego dostępu do wysokiej jakości usług sprzyjających włączeniu społecznemu w zakresie kształcenia, szkoleń i uczenia się przez całe życie poprzez rozwój łatwo dostępnej infrastruktury, w tym poprzez wspieranie odporności w zakresie kształcenia i szkolenia na odległość oraz on-line	121
2.6.2 Cel szczegółowy 4(iii) Wspieranie włączenia społeczno-gospodarczego społeczności marginalizowanych, gospodarstw domowych o niskich dochodach oraz grup w niekorzystnej sytuacji, w tym osób o szczególnych potrzebach, dzięki zintegrowanym działaniom obejmującym usługi mieszkaniowe i usługi społeczne	127
2.6.3 Cel szczegółowy 4 (v) Zapewnianie równego dostępu do opieki zdrowotnej i wspieranie odporności systemów opieki zdrowotnej, w tym podstawowej opieki zdrowotnej, oraz wspieranie przechodzenia od opieki instytucjonalnej do opieki rodzinnej i środowiskowej.	132
2.6.4 Cel szczegółowy 4(vi) Wzmacnianie roli kultury i zrównoważonej turystyki w rozwoju gospodarczym, włączeniu społecznym i innowacjach społecznych	137
2.7 PRIORYTET 7 FUNDUSZE EUROPEJSKIE NA ROZWÓJ LOKALNY	143
2.7.1 Cel szczegółowy 4(c) Wspieranie zrównoważonego pod względem płci uczestnictwa w rynku pracy, równych warunków pracy oraz lepszej równowagi między życiem zawodowym a prywatnym, w tym poprzez dostęp do przystępnej cenowo opieki nad dziećmi i osobami wymagającymi wsparcia w codziennym funkcjonowaniu	143
2.7.2 Cel szczegółowy 4(f) Wspieranie równego dostępu do dobrej jakości, włączającego kształcenia i szkolenia oraz możliwości ich ukończenia, w szczególności w odniesieniu do grup w niekorzystnej sytuacji, od wczesnej edukacji i opieki nad dzieckiem przez ogólne i zawodowe kształcenie i szkolenie, po szkolnictwo wyższe, a także kształcenie i uczenie się dorosłych, w tym ułatwienie mobilności edukacyjnej dla wszystkich i dostępności dla osób z niepełnosprawnościami	147
2.7.3 Cel szczegółowy 4(g) Wspieranie uczenia się przez całe życie, w szczególności elastycznych możliwości podnoszenia i zmiany kwalifikacji dla wszystkich, z uwzględnieniem umiejętności w zakresie przedsiębiorczości i kompetencji cyfrowych, lepsze przewidywanie zmian i zapotrzebowania na nowe umiejętności na podstawie potrzeb rynku pracy, ułatwianie zmian ścieżki kariery zawodowej i wspieranie mobilności zawodowej	151
2.7.4 Cel szczegółowy 4(l) Wspieranie integracji społecznej osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, w tym osób najbardziej potrzebujących i dzieci	155
2.8 PRIORYTET 8 FUNDUSZE EUROPEJSKIE NA WSPARCIE W OBSZARZE RYNKU PRACY, EDUKACJI I WŁĄCZENIA SPOŁECZNEGO ..	160
2.8.1 Cel szczegółowy 4(a) Poprawa dostępu do zatrudnienia i działań aktywizujących dla wszystkich osób poszukujących pracy, w szczególności osób młodych, zwłaszcza poprzez wdrażanie gwarancji dla młodzieży, długotrwale bezrobotnych oraz grup znajdujących się w niekorzystnej sytuacji na rynku pracy, jak również dla osób biernych zawodowo, a także poprzez promowanie samozatrudnienia i ekonomii społecznej.....	160
2.8.2 Cel szczegółowy 4(d) Wspieranie dostosowania pracowników, przedsiębiorstw i przedsiębiorców do zmian, wspieranie aktywnego i zdrowego starzenia się oraz zdrowego i dobrze dostosowanego środowiska pracy, które uwzględni zagrożenia dla zdrowia	166
2.8.3 Cel szczegółowy 4(f) Wspieranie równego dostępu do dobrej jakości, włączającego kształcenia i szkolenia oraz możliwości ich ukończenia, w szczególności w odniesieniu do grup w niekorzystnej sytuacji, od wczesnej edukacji i opieki nad dzieckiem przez ogólne i zawodowe kształcenie i szkolenie, po szkolnictwo wyższe, a także kształcenie i uczenie się dorosłych, w tym ułatwienie mobilności edukacyjnej dla wszystkich i dostępności dla osób z niepełnosprawnościami	172
2.8.4 Cel szczegółowy 4(g) Wspieranie uczenia się przez całe życie, w szczególności elastycznych możliwości podnoszenia i zmiany kwalifikacji dla wszystkich, z uwzględnieniem umiejętności w zakresie przedsiębiorczości i kompetencji cyfrowych, lepsze przewidywanie zmian i zapotrzebowania na nowe umiejętności na podstawie potrzeb rynku pracy, ułatwianie zmian ścieżki kariery zawodowej i wspieranie mobilności zawodowej	181
2.8.5 Cel szczegółowy 4(h) Wspieranie aktywnego włączenia społecznego w celu promowania równości szans, niedyskryminacji i aktywnego uczestnictwa, oraz zwiększanie zdolności do zatrudnienia, w szczególności grup w niekorzystnej sytuacji	185
2.8.6 CEL szczegółowy 4(i) Wspieranie integracji społeczno-gospodarczej obywateli państw trzecich, w tym migrantów	192
2.8.6.1 Interwencje w ramach funduszy.....	192
2.8.7 Cel szczegółowy 4(k) Zwiększanie równego i szybkiego dostępu do dobrej jakości, trwałych i przystępnych cenowo usług, w tym usług, które wspierają dostęp do mieszkań oraz opieki skoncentrowanej na osobie, w tym opieki zdrowotnej; modernizacja systemów ochrony socjalnej, w tym wspieranie dostępu do ochrony socjalnej, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci i grup w niekorzystnej sytuacji; poprawa dostępności, w tym dla osób z niepełnosprawnościami, skuteczności i odporności systemów ochrony zdrowia i usług opieki długoterminowej	197
2.9 PRIORYTET 9 POMOC TECHNICZNA (EFRR)	205
2.10 PRIORYTET 10 POMOC TECHNICZNA (EFS+)	210
PLAN FINANSOWY	215
WARUNKI PODSTAWOWE	218
INSTYTUCJE PROGRAMU	278
PARTNERSTWO	280
KOMUNIKACJA I WIDOCZNOŚĆ	282

STOSOWANIE KOSZTÓW JEDNOSTKOWYCH, PŁATNOŚCI RYCZAŁTOWYCH, STAWEK RYCZAŁTOWYCH I FINANSOWANIA NIEPOWIĄZANEGO Z KOSZTAMI.....	284
OCENA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO	284
SPIS TABEL	285
ZAŁĄCZNIKI DO PROGRAMU:	286
ANEKS 1 - WKŁAD UNII W OPARCIU O STAWKI JEDNOSTKOWE, KWOTY RYCZAŁTOWE I STAWKI RYCZAŁTOWE	286
ANEKS 2 – WKŁAD UNII W OPARCIU O FINANSOWANIE NIEPOWIĄZANE Z KOSZTAMI.....	287
ANEKS 3 - WYKAZ PLANOWANYCH OPERACJI O ZNACZENIU STRATEGICZNYM WRAZ Z HARMONOGRAMEM	288

WYKAZ SKRÓTÓW:

skrót	pełna nazwa
AOS	Ambulatoryjna opieka specjalistyczna
B+R	Działalność badawczo-rozwojowa
BAEL	Badanie Aktywności Ekonomicznej Ludności
BDL GUS	Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego
CIS	Centrum Integracji Społecznej
COVID-19	zakażenie i choroba zakaźna wywołana wirusem SARS-CoV-2
CP	Cel polityki
cs	Cel szczegółowy
CSR 2019	Zalecenie Rady w sprawie krajowego programu reform Polski na 2019 r.
CST 2021	Centralny System Teleinformatyczny 2021
CUS	Centrum Usług Społecznych
CWD	Centrum Wsparcia Doradczego
DDP	Dzienny Dom Pobytu/Pomocy
Demarkacja	ma na celu uniemożliwienie wielokrotnego finansowania tego samego typu projektów ze środków różnych funduszy UE. Demarkacja określa z jakiego poziomu (regionalnego czy krajowego) możliwe będzie wsparcie w poszczególnych obszarach, w oparciu o kryteria odnoszące się m.in. do zasięgu terytorialnego/ charakteru projektów, wartości (kosztów kwalifikowanych) projektów czy rodzaju beneficjenta, zgodnie z Umową Partnerstwa. Odstępstwa od demarkacji zostały wynegocjowane w Kontrakcie Programowym dla województwa. Szczegóły demarkacji zostaną opisane w dokumencie Szczegółowy Opis Priorytetów.
DESI	Indeks Gospodarki Cyfrowej i Społeczeństwa Cyfrowego 2020
Diagnoza stanu doradztwa edukacyjno-zawodowego	Diagnozy stanu doradztwa edukacyjno-zawodowego w gimnazjach i szkołach ponadgimnazjalnych w relacjach dyrektorów szkół i osób realizujących doradztwo
DNSH	Zasada "do no significant harm" (nie czyni poważnych szkód)
DSRK	Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju
Dyrektywa ściekowa	Dyrektywa Rady z dnia 21 maja 1991 r. dotycząca oczyszczania ścieków komunalnych (91/271/EWG)
EAC	Europejska Agenda Cyfrowa
EFPS	Europejski Filar Praw Socjalnych
EFMR	Europejski Fundusz Morski i Rybacki
EFRR	Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego
EFS+	Europejski Fundusz Społeczny Plus

EFSI	Europejskie fundusze strukturalne i inwestycyjne
ePUAP	Elektroniczna Platforma Usług Administracji Publicznej
ERP	System planowania zasobów przedsiębiorstwa (ang. Enterprise Resource Planning)
ETO	Europejski Trybunał Obrachunkowy
Ewaluacja edukacji	Ewaluacja działań podejmowanych na rzecz edukacji w ramach RPO WK-P 2014-2020
EZŁ	Europejski Zielony Ład
FAMI	Fundusz Azylu, Migracji i Integracji
FEdKP	Fundusze Europejskie dla Kujaw i Pomorza 2021-2027
FEInKS	Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko 2021-2027
FERS	Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027
EKES	Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny
GPR	Gminny Program Rewitalizacji
GUS	Główny Urząd Statystyczny
IF	Instrument Finansowy
IIT	Inne Instrumenty Terytorialne
IK UP	Instytucja Koordynująca Umowę Partnerstwa
IOB	Instytucje otoczenia biznesu
IP	Instytucja Pośrednicząca
IS	Inteligentne Specjalizacje
ISP	Informacje sektora publicznego
ITS	Inteligentny system transportowy
IZ	Instytucja Zarządzająca
JST	jednostki samorządu terytorialnego
KE	Komisja Europejska
KIS	Klub Integracji Społecznej
KPCNT	Kujawsko-Pomorskie Centrum Naukowo-Technologiczne sp. z o.o. im. prof. Jana Czochrańskiego
KM	Komitet Monitorujący
Komitet Sterujący	Komitet Sterujący do Spraw Koordynacji Interwencji EFSI w Sektorze Zdrowia
KPEiK	Krajowy plan na rzecz energii i klimatu na lata 2021-2030
KPO	Krajowy Plan Odbudowy i Zwiększania Odporności
KPOŚK	KPOŚK
KPT	Krajowy Plan Transformacji na lata 2022-2026
KPP	Karta Praw Podstawowych
KPPUiWS	Krajowy Program Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu. Aktualizacja 2021-2027 z perspektywą do roku 2030

KPON	Karta Praw Osób Niepełnosprawnych
KSRR 2030	Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030
KPRES	Krajowy Program Rozwoju Ekonomii Społecznej
KPPRES 2020	Kujawsko-Pomorski Program na Rzecz Ekonomii Społecznej do roku 2020
LGD	Lokalna grupa działania
LLL	uczenie się przez całe życie (ang. lifelong learning)
LOWE	Lokalny Ośrodek Wiedzy i Edukacji
LSR	Strategia rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność
MOF	Miejski Obszar Funkcjonalny
MOW	Młodzieżowy Ośrodek Wychowawczy
MOS	Młodzieżowy Ośrodek Socjoterapii
MPZ	Mapa potrzeb zdrowotnych
MŚP	Sektor małych i średnich przedsiębiorstw
NEB	Nowy Europejski Bauhaus
NGO	organizacja pozarządowa
OECD	Organizacja Współpracy Gospodarczej i Rozwoju
OI	ośrodek innowacji
OIK	Ośrodek Interwencji Kryzysowej
OPPT	Obszar Prowadzenia Polityki Terytorialnej
OPS	Ośrodek Pomocy Społecznej
Organizacje społeczeństwa obywatelskiego	definicja zgodna z Wytycznymi dotyczącymi realizacji zasady partnerstwa na lata 2021-2027
OSI	Obszar Strategicznej Interwencji
OSP	Ochotnicza Straż Pożarna
OWP	ośrodek wychowania przedszkolnego
OZE	Odnawialne źródła energii
PAF	Priorytetowe Ramy Działań dla sieci Natura 2000 w Polsce na lata 2021–2027
Partnerzy gospodarczy i społeczni	definicja zgodna z Wytycznymi dotyczącymi realizacji zasady partnerstwa na lata 2021-2027
Partnerzy społeczni	definicja zgodna z Wytycznymi dotyczącymi realizacji zasady partnerstwa na lata 2021-2027
PEP 2040	Polityka Energetyczna Polski do 2040 roku
PEP 2030	Polityka Ekologiczna Państwa 2030
PES/PS	Podmiot ekonomii społecznej/Przedsiębiorstwo społeczne
PIAAC	Międzynarodowe Badanie Kompetencji Osób Dorosłych
PIFE	Punkt Informacyjny Funduszy Europejskich

PL	Polska
PO WER	Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020
POZ	Podstawowa opieka zdrowotna
PPO	Proces przedsiębiorczego odkrywania
PPP	pomoc psychologiczno-pedagogiczna
PRG	Program Rozwoju Gospodarczego Województwa Kujawsko-Pomorskiego
PSP	Państwowa Straż Pożarna
PSZOK	Punkt selektywnej zbiórki odpadów komunalnych
PT	Pomoc techniczna
PT WK-P	Polityka Terytorialna Województwa Kujawsko-Pomorskiego
RDW	Dyrektywa 2000/60/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 października 2000 r. ustanawiająca ramy wspólnotowego działania w dziedzinie polityki wodnej (tzw. Ramowa Dyrektywa Wodna)
RIS	Regionalne Inteligentne Specjalizacje
RIS 2021+	Regionalna Strategia Inteligentnej Specjalizacji RIS3 2021+
RLKS	Rozwój Lokalny Kierowany przez Społeczność
RLM	Równoważna liczba mieszkańców
RPO WK-P 2014-2020	Regionalny Program Operacyjny Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020
RPT/Regionalny Plan Transportowy	Regionalny Plan Transportowy Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2021-2027
RSI WK-P	Regionalna Strategia Innowacji Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020
SIIEG	Strategia Innowacyjności i Efektywności Gospodarki
SOR	Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju
SRKL	Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego
SRKS 2030	Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego 2030
SRW	Strategia rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do 2030 roku – Strategia Przyspieszenia 2030+
SRW 2020	Strategia rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do roku 2020
SUERMB	Strategia UE dla regionu Morza Bałtyckiego
SUMP	Plan Zrównoważonej Mobilności Miejskiej
SZRT 2030	Strategia Zrównoważonego Rozwoju Transportu do 2030 roku
ŚDS	Środowiskowy Dom Samopomocy
TEN-T	Transeuropejska Sieć Transportowa
TIK	Technologie informacyjno-komunikacyjne
uczeń/dziecko SPE	uczeń/dziecko o specjalnych potrzebach edukacyjnych

UE	Unia Europejska
UM WKP	Urząd Marszałkowski Województwa Kujawsko-Pomorskiego
UP	Umowa Partnerstwa dla realizacji polityki spójności 2021-2027 w Polsce
WK-P	Województwo Kujawsko-Pomorskie
WOPR	Wodne Ochotnicze Pogotowie Ratunkowe
WPGO	Plan gospodarki odpadami województwa kujawsko-pomorskiego na lata 2016-2022 z perspektywą na lata 2023-2028
WPT	Wojewódzki plan transformacji województwa kujawsko-pomorskiego na lata 2022-2026
WTZ	Warsztat Terapii Zajęciowej
Załącznik D	Załącznik D do Sprawozdania krajowego - Polska 2019: Wytoczne inwestycyjne dla Polski w zakresie finansowania polityki spójności na lata 2021-2027
ZAZ	Zakład Aktywności Zawodowej
ZIT	Zintegrowane Inwestycje Terytorialne
ZSK	Zintegrowany System Kwalifikacji
ZSU	Zintegrowana Strategia Umiejętności
ZSZ	zasadnicza szkoła zawodowa
ZZO	Zakład Zagospodarowania Odpadów

1. STRATEGIA PROGRAMU: GŁÓWNE WYZWANIA W ZAKRESIE ROZWOJU ORAZ DZIAŁANIA PODEJMOWANE W RAMACH POLITYKI

1.1. DIAGNOZA

B+R ORAZ INNOWACYJNOŚĆ GOSPODARKI, TRANSFORMACJA GOSPODARCZA I CYFROWA REGIONU

Wyzwaniem jest zwiększenie aktywności badawczej i innowacyjnej oraz wspieranie transferu zaawansowanych technologii. Rozwój regionalnej gosp. w oparciu o obszar B+R i wdrażanie innowacyjnych rozwiązań jest nadal niezadowolający. Zgodnie z regionalną tablicą wyników innowacji (ang. Regional Innovation Scoreboard, 06.2021r.), region został wpisany do grona „wschodzących innowatorów”. W dużym stopniu sytuacja ta wynika ze specyfiki gosp. regionalnej, opartej m.in. na sektorze turystyki zdrowotnej i rolnictwa.

Wprawdzie wzrost poziomu nakładów przeznaczanych na działalność innowacyjną w relacji do 2010 r. (w przedsiębiorstwach przemysłowych i usługowych) należy uznać za pozytywny, niemniej jednak jest on na relatywnie niskim poziomie w stosunku do pozostałych wojew., co stanowi ograniczenie dla rozwoju gosp.

Ważnym elementem jest wspieranie potencjału B+R przedsiębior., w tym m.in. w zakresie nakładów na realizację prac B+R, aparatury, zatrudnienia, szkolenia kadr oraz przedsięwzięć ułatwiających wprowadzanie innowacji oraz absorpcję zaawansowanych technologii.

Wyzwanie stanowi wzrost potencjału gospodarki do tworzenia innowacyjnych rozwiązań, które wymaga wzmocnienia podaży innowacji ze strony sektora nauki i biznesu. Konieczne jest wzmocnienie potencjału do tworzenia innowacji i jej komercjalizacji, jak i rozwój kadr oraz stymulacja współpracy nauki z biznesem, co umożliwi szybsze wdrażanie innowacyjnych rozwiązań do gospod. Niska konkurencyjność gosp. i mała zdolność do tworzenia innowacyjnych rozwiązań powoduje potrzebę poprawy dostępu do infr. badawczej (publicznej i prywatnej), usług wspierających prowadzenie badań, upowszechnianie wiedzy oraz dostosowanie oferty badawczej do potrzeb rynku. Powstające zasoby innowacyjne cechują się nierównomiernym rozkładem terytorialnym koncentrującym się w głównych ośrodkach regionu co ogranicza dostęp do nich firmom działającym na pozostałym obszarze. Należy rozwijać infr. kooperacyjną i umacniać współpracę interesariuszy celem wzmocnienia dyfuzji innowacyjności w regionie.

Wyzwaniem jest wzmocnienie absorpcji innowacji i produktywności regionalnych przedsiębior. Mimo, że w okresie 2011 - 2017 w regionie zachodził sukcesywny wzrost wartości wskaźnika I. podmiotów gosp. na 10 tys. mieszkańców jesteśmy jednym z regionów o najniższej dynamice zmian rozwojowych. Konieczne jest zatem skupienie się na dalszym wspieraniu wdrażania innowacji produktowych, procesowych i usługowych. Wiąże się to z dokonaniem transformacji gosp., w tym wsparciem zmiany modeli biznesowych w kierunku Przemysłu 4.0, gospod. opartej na danych, niskoemisyjności, gospod. zero waste i wykorzystaniu zielonej technologii.

W regionie zróżnicowany jest poziom „dojrzałości” przedsiębior. w kontekście internacjonalizacji ich działalności. Zakłada się kontynuację wsparcia eksportu poprzez integrowanie i włączanie rodzimych firm w globalne łańcuchy dostaw oraz handel elektroniczny. Należy zaspokajać potrzeby związane z rozwojem innowacyjności produktowej, procesowej, organizacyjnej lub marketingowej.

Wyzwanie stanowi dalsza poprawa otoczenia biznesu co wpłynie na poprawę rozwoju innowacyjności sektora MŚP poprzez stworzenie uzupełniającej się oferty usług, zapewnienie dostępności zaawansowanych usług wspierających innowacyjność i konkurencyjność, jak i dalsze zwiększanie jakości i dostępności usług badawczych. Istotne jest wprowadzanie usług rozwoju biznesu dostosowanego do aktualnych trendów

ekonomicznych, w tym usług proinnowacyjnych świadczonych przez IOB i uczelnie na rzecz rozwoju działalności B+R+I. Dostępność specjalistycznych usług doradczych dla przedsiębior., a także wyspecjalizowanych inkubatorów świadczących konkretny typ usług jest niewystarczająca.

Wyzwaniem pozostaje tworzenie korzystnych warunków sprzyjających rozwojowi przedsiębior., które dzięki podjętym działaniom unowocześnią wachlarz usług i produktów, wzmocnią kompetencje pracowników, jak również skuteczniej zaadaptują się do wymogów nowoczesnej gosp. Dzięki zapewnieniu ww. wsparcia ułatwione zostanie wdrożenie przez MŚP nowych modeli biznesowych odpowiadających wyzwaniom cyfrowej i zielonej transformacji jak również zapewnienie stabilnego wzrostu start-up'om.

Zgodnie z raportem Catching-up Regions dla Włocławka¹ istotnym elementem jest również uwzględnienie potrzeb ze słabszych gospod. ośrodków z regionu. Mając na uwadze ich potencjał i dostępność mniej zaawansowanych usług, należy podnieść ich kompetencje i zapewnić warunki dla lepszego rozwoju. Istotnym jest, aby budować współpracę i usieciwienie pomiędzy słabszymi a silnymi IOB w regionie.

Wyzwanie stanowi wzrost innowacyjności i umiejętności MŚP w oparciu o koncepcję inteligentnych specjalizacji i transformacji przemysłowej, których założeniem jest rozwój nowoczesnych dziedzin gospod. w oparciu o potencjał wew. oraz wyszukiwanie nisz o największym potencjale rozwojowym. W kolejnych latach przedsięwzięcia zaliczone do ww. kategorii będą objęte szczególnym wsparciem w ramach polityki rozwoju, gdyż stanowią „dźwignie rozwojowe” cechujące się wysoką efektywnością działań i bezpośrednim wpływem na konkurencyjność regionu. Częściowa koncentracja na tradycyjnych potencjałach pozwoli osiągnąć efekt skali i rozwijać region przy optymalnym wykorzystaniu niezbędnych surowców oraz infr.

Wykorzystanie możliwości płynących z cyfryzacji stanowi wyzwanie rozwojowe dla całego regionu.

Interwencja musi zapewnić kompleksową transformację cyfrową, w tym kontynuację rozwoju w obszarze e-medycyny, e-kultury i systemów administracji elektronicznej.

Pandemia COVID-19 wzmocniła konieczność transformacji m.in. poprzez zabezpieczenie systemu ochrony zdrowia oraz konieczność dostosowania funkcjonowania podmiotów publ. do ery cyfrowej dzięki umożliwieniu elektronicznej obsługi spraw oraz wzmacniania kompetencji cyfrowych mieszkańców, w tym pracowników administracji.

ENERGIA

W regionie występuje punktowe przekraczanie akceptowanych poziomów zanieczyszczeń (zwłaszcza pyłu zawieszonego PM₁₀ i PM_{2,5} oraz benzo(a)pirenu). Głównym źródłem zanieczysz. powietrza jest emisja z sektora komunalnego oraz emisja z komunikacji. Przekroczenia stanów alarmowych w sezonie zimowym, zdarzają się dość często.

W kontekście zapotrzebowania na ciepło w ostatnich latach obserwuje się spadek wielkości jego sprzedaży na potrzeby budynków mieszk., przy jednoczesnym wzroście potrzeb instytucji. Związane jest to m.in. z podejmowanymi inwestycjami termomodernizacyjnymi.

Region posiada bardzo dobre warunki naturalne do rozwoju OZE, szczególnie w zakresie energetyki wodnej, wiatrowej, słonecznej i biomasy. Udział mocy ze źródeł odnawialnych na koniec 2018 r. stanowi 12%

---

¹ Catching-Up Regions 3 WZMOCNIENIE PRZEDSIĘBIORCZOŚCI WE WŁOCLAWSKIM OBSZARZE FUNKCJONALNYM – Raport Banku Światowego <https://www.worldbank.org/pl/country/poland/publication/catching-up-regions>.

zainstalowanej mocy krajowej i klasyfikuje woj. na 2 miejscu w kraju. Woj. wyróżnia się wyraźną dywersyfikacją rodzajów instalacji. Jest jedynym regionem, który posiada znaczące moce zainstalowane (powyżej 100 MW) zarówno w energetyce wiatrowej, słonecznej, wodnej i biomasie. 48,7% wyprodukowanej energii elektrycznej to produkcja z OZE. Stanowi to 4% krajowej produkcji energii (9 miejsce w kraju). Dominuje energetyka wiatrowa, która stanowi ponad 59% mocy wszystkich instalacji OZE w regionie. Łączna moc zainstalowana w panelach fotowoltaicznych według URE, wynosi ok. 11,6 MW, co stanowi ok. 1,5% mocy instalacji OZE. Dominują małe, rozproszone instalacje. W porównaniu do 2010 r. woj. w znacznie większym stopniu zużycie pokrywa energią produkowaną na swoim obszarze (wzrost z ok. 48% w 2010 r. do ok. 80% w 2018 r.).

Wyzwania:

- poprawa jakości powietrza;
- zmniejszenie poziomu emisyjności i energochłonności sektora publ. i gospod.;
- wykorzystanie potencjału regionu do produkcji OZE.

ŚRODOWISKO I KLIMAT

Narastająca antropopresja oraz postępujące zmiany klimatu wpływają negatywnie na stan różnorodności biologicznej w regionie. W związku z tym dochodzi do przekształceń, degradacji i fragm. siedlisk oraz zmniejszania się populacji lub zaniku gatunków fauny i flory, a także do sukcesji nowych gatunków. Ze względu na stos. duży udział obszarów chronionych w regionie (2020 r. - 32,3%) oprócz ich ochrony istotny staje się też aspekt zwiększania ich funkcjonalności. W związku z powyższym na ochronę bioróżnorodności przeznaczono w programie 4,98% alokacji EFRR.

Zmiany klimatu wskazują, że największe zagrożenie i skutki dla gospod. i społeczeństwa będą stanowiły ekstremalne zjawiska pogodowe.

Zmiany klimatu wpłyną znacząco na gospod. wodną, gdzie obserwuje się tendencje wzrostu zagrożenia deficytem wody oraz ryzykiem powodzi. Region leży w obszarze o najniższych opadach rocznych. Szczególnie w południowej jego części obserwuje się od wielu lat występowanie zjawiska suszy, zwłaszcza na obszarze Kujaw.

Efekty zmian klimatu są szczególnie uciążliwe w miastach. Coraz częściej występuje zjawisko tworzenia się tzw. wysp ciepła. Problemem są też silne ulewy powodujące podtopienia oraz susza powodująca deficyt wody. Stanowi to realne zagrożenie dla zdrowia i życia ludzi lub wpływa na komfort życia w miastach.

Zgodnie z Traktatem Akcesyjnym obszar Polski został uznany za zagrożony eutrofizacją ze źródeł komunalnych. Analiza stanu wód przebadanych 124 jezior wykazała, że 90 zbiorników jest zagrożonych niespełnieniem wymogów stawianych w RDW. W celu poprawy jakości wód należy dążyć do jak najskuteczniejszego oczyszczania ścieków komunalnych.

W woj. na 59 aglomeracji w przedziale 2-10 tys. RLM, 23 nie spełniają wymogów dyrektywy ściekowej, natomiast spośród 7 aglomeracji z przedziału 10-15 tys. RLM, warunków nie spełniają 2 (zgodnie z zatwierdzoną 5 maja 2022 r. VI aktualizacją KPOŚK). Konieczna jest kontynuacja interwencji w celu wypełnienia zobowiązań w zakresie jakości oczyszczania ścieków komunalnych oraz poziomu infr. ściekowej. Wsparcia wymagają również inwestycje w efektywność wykorzystania wody. Sieć wodociąg. w regionie rzadziej ulegała awariom niż śr. w Polsce (odpowiednio 0,17 i 0,20 awarii na 1 km sieci rozdzielczej w 2020 r.), również straty wody na sieci wodociągowej są niższe niż śr. w kraju (odpowiednio 0,744 dam³ i 0,986 dam³ na 1 km sieci rozdzielczej w 2020 r.). By utrzymać te korzystne wskaźniki konieczna jest kontynuacja działań dot. infr. wodociągowej.

Wspieranie transformacji w kierunku GOZ jest niezbędnym elementem tworzenia niskoemisyjnej, zasobooszczędnej, innowacyjnej i konkurencyjnej gospod. Obecnie problemem jest niedostateczne zagospodarowanie, a w tym odzysk generowanych odpadów.

W regionie w 2018 r. tylko ok. 35% wytworzonych odpadów komunalnych zostało poddanych odzyskowi, co odpowiada śr. poziomowi odzysku dla kraju. Podobnie niewystarczający jest odzysk odpadów przemysłowych. Dlatego ważnym zadaniem jest przechodzenie na GOZ.

Wyzwania:

- zaadaptowanie regionu i jego gospod. do postępujących zmian klimatu;
- wzrost świadomości społeczeństwa w zakresie zmian klimatu i kształtowanie postaw proekologicznych;
- spełnienie wymogów dyrektywy ściekowej przez aglomeracje o wielkości do 15 tys. RLM;
- ograniczenie strat wody oraz efektywne wykorzystanie istniejących zasobów wody pitnej;
- wzrost poziomu recyklingu odpadów komunalnych;
- efektywne gospod. zasobami w przedsiębior.;
- zwiększanie potencjału przyrodniczego regionu.

RYNEK PRACY

Poprawa dostępu do zatrudnienia, w tym samozatrudnienia, w szczególności os: długotrwale bezrobotnych, starszych, z niepełnosprawnościami, nisko wykwalifikowanych, młodych, kobiet, pracujących i znajdujących się w niekorzystnej sytuacji na rynku pracy w 2020 r. przedstawiała się następująco: 57,4% ogółu bezrobotnych posiadało wykształcenie zasadnicze zawodowe lub niższe, a 37,3% nie posiadało kwalifikacji (śr. dla PL odpowiednio: 51,1% i 31,7%). Bezrobocie rejestrowane wynosiło 8,9%, a wg BAEL: 3,1%. Wskaźnik zatrudnienia os: w wieku 15-64 lata osiągnął wartość 66,6%, w grupie 55-64 lata: 46,6% i był on o 5,2 p. proc. niższy niż w PL i o 12,4 p. proc. niższy niż średnia dla krajów UE, kobiet: 58,4% (w PL 53,7%), w grupie 15-29 lat wyniósł ogółem 48%, z niepełn. w wieku 16 i więcej lat wynosił 16,3% (PL 16,7%), a 16-64 lata: 23,3% (PL 26,4%). Będą podejmowane działania zmierzające do osiągnięcia celu dotyczącego zatrudnienia osób w wieku 20-64 lat na poziomie 78% do 2029 r. Poziom bezrobocia młodych wyniósł 6,1% a bierni zawodowo w wieku 15-29 lat stanowili 48,9% ogółu ludności w tym wieku. Nadal wyzwaniem pozostaje wysoki udział os długotrwale bezrobotnych: 43,8%. W regionie pracowało 54 tys. osób - 6,2% wobec 6,7% w PL. Odnotowano niższy niż śr. w kraju poziom wynagrodzeń (88,1% śr. dla kraju). Przy czym najmniej zarabiają os młode, które najczęściej są też zatrudniane na umowy krótkookresowe, cywilnoprawne, lub w niepełnym wymiarze czasu pracy. Wspieranie postaw przedsiębior. w tej grupie pozwoli zapewnić jej stabilizację zawodową w regionie.

Zdiagnozowano niedostosowanie umiejętności i doświadczenia do potrzeb rynku pracy. Negatywne skutki sytuacji demograf. i stopniowe zmniejszanie się zasobów pracy wymagają stałego monitoringu potrzeb kompetencyjnych pracodawców, jak i kompetencji posiadanych przez os w wieku aktywności zawodowej. Istotne jest promowanie nowych rozwiązań powiązanych z adaptacją środowiska pracy do potrzeb pracowników i elastycznych form zatrudnienia.

Wydłużenie aktywności zawodowej i poprawa warunków pracy oraz zapobieganie rozwojowi chorób w ramach profilaktyki - zdiagnozowano postępującą utratę sprawności fizycznej, jak i psychicznej ludności. Zidentyfikowano konieczność promowania zachowań prozdrowotnych, w tym aktywności fizycznej i zdrowego trybu życia wśród osób aktywnych zawodowo dla wydłużenia aktywności zawodowej i utrzymania dobrego stanu zdrowia. Udział pracujących w II kw. 2020 r. narażonych na czynniki w miejscu pracy, które mogą mieć niekorzystny wpływ na zdrowie fizyczne wyniósł 57,5%, a wskaźnik wypadków przy pracy bez skutku

śmiertelnego: 5,11 (3.604 osób), natomiast czynniki, które mogą mieć niekorzystny wpływ na dobrostan psychiczny wyniósł 37,5%.

EDUKACJA

Tworzenie nowych miejsc przedszkolnych – odsetek dzieci w wieku 3-5 lat objętych wychowaniem przedszkolnym w 2019 r. wyniósł 82% (jedynie 60,7% na obszarach wiejskich)², przy czym wg GUS liczba dzieci w wieku przedszkolnym spadnie o ponad 10 tys. do roku 2030;

Podnoszenie jakości wychowania przedszkolnego – zapewnienie wysokiego poziomu oferty OWP i warunków wychowawczo-opiekuńczych w zmodernizowanej bazie;

Wyrównywanie szans edukacyjnych uczniów poprzez podniesienie jakości kształcenia ogólnego – wyniki egzaminów ósmoklasisty i maturalnego w 2019-2021 r. wskazują na tendencję, zgodnie z którą śr. wynik woj. z języka polskiego, angielskiego i matematyki jest każdorazowo o kilka p. proc niższy od śr. krajowej; rezultaty ww. egzaminów obrazują, że występują znaczne wewnątrzregionalne różnice edukacyjne (gorsze wyniki obszarów zmarginalizowanych określonych w SRW i KSRR 2030)³;

Rozwój kompetencji uczniów lub kadr oświaty, w tym przekrojowych, kluczowych oraz związanych z zieloną lub cyfrową transformacją – zgodnie z Załącznikiem D poziom kompetencji uczniów musi ulec poprawie, a szkoleniu nauczycieli brakuje jakości;

Wsparcie edukacji włączającej – w ostatnich latach następuje coroczny wzrost udziału uczniów z orzeczeniami o potrzebie kształcenia specjalnego (z 12 093 w 2016/2017 do 13 738 w 2020/2021), a w szkołach lub placówkach ogólnodostępnych udział ww. grupy uczniów rośnie o 3-6% rocznie⁴;

Rozwój i zwiększenie dostępu do doradztwa edukacyjno-zawodowego – zgodnie z Załącznikiem D dostęp do doradztwa i jego jakość na wszystkich poziomach kształcenia są niewystarczające; wg „Diagnozy stanu doradztwa edukacyjno-zawodowego” tylko 16% szkół zatrudnia doradcę na etacie, a ok. 1/3 osób realizujących doradztwo nie ukończyło żadnych szkoleń z tej tematyki;

Integracja dzieci, których opiekunowie są migrantami lub powracających z zagranicy – w 2020/2021 w woj. uczyło się 2 391 uczniów, którzy nie byli obywatelami polskimi⁵; w kolejnych latach prognozuje się istotne zwiększenie tej grupy uczniów;

Wyrównywanie szans w dostępie do nowoczesnej edukacyjnej bazy sportowej, w szczególności na obszarach wiejskich – duża liczba szkół i placówek nie posiada żadnej infr. sportowej, a istniejące obiekty często są w złym stanie i nie nadają się do prawidłowego użytkowania, szczególnie na obszarach wiejskich⁶;

Podniesienie jakości i dostosowanie kształcenia zawodowego do potrzeb rynku pracy – wg Ewaluacji edukacji nadal występuje problem niskiej adaptacyjności kształcenia zawodowego do wyzwań rynku pracy,

---

² Wychowanie przedszkolne w województwie kujawsko-pomorskim w roku 2019 z uwzględnieniem wykorzystania środków UE – Opracowanie UM WK-P w Toruniu, Luty 2021 r.

³ Wyniki egzaminu ósmoklasisty w latach 2019-2022, opracowanie UM WK-P w Toruniu, Sierpień 2022 r.

⁴ Dane z SIO o edukacji włączającej wg województw, Luty 2022 r.

⁵ Dane z SIO o liczbie uczniów, którzy nie są obywatelami polskimi, Luty 2022 r.

⁶ Diagnoza potrzeb przyszłolnej bazy sportowej w województwie kujawsko-pomorskim - Załącznik do Stanowiska Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego z 27 kwietnia 2022 r. w sprawie zdefiniowania potrzeb przyszłolnej bazy sportowej w województwie kujawsko-pomorskim oraz rekomendacji zadań inwestycyjnych do dofinansowania w ramach programu Fundusze Europejskie dla Kujaw i Pomorza na lata 2021-2027 (FEEdKP 2021-2027).

niedoinwestowania infr. oraz niskiej jakości kształcenia⁷. Z ZSU wynika niepokojąca liczba bezrobotnych absolwentów szkół zawodowych (28% absolwentów techników i 20% absolwentów ZSZ w roku 2018);

Zwiększenie odsetka osób dorosłych uczestniczących w kształceniu lub szkoleniu do poziomu śr. unijnej – wg GUS odsetek osób dorosłych w wieku 25-64 uczestniczących w kształceniu lub szkoleniu w regionie w 2020 r. wyniósł 3,8%, co jest wynikiem odstającym od śr. dla UE, która w 2019 r. wynosiła 10,8%;

Podniesienie poziomu kompetencji podstawowych, w tym cyfrowych, osób dorosłych – wg PIAAC ok. 20% osób dorosłych ma poważne problemy z rozumieniem czytanego tekstu, a ok. 25% z wykorzystaniem prostych kalkulek; w ZSK określono, że wg Eurostatu 54% osób dorosłych nie posiada podstawowych umiejętności cyfrowych.

WŁĄCZENIE SPOŁECZNE

Włączenie społeczne os. zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym oraz aktywizacja osób biernych zawodowo również przy udziale NGO - w 2019 r. wskaźnik zagrożenia ubóstwem wyniósł 6,8% (12 msc. w kraju), a ubóstwem skrajnym 3,4% (9 poz.). Zmniejsza się l. os. w rodzinach objętych pomocą społeczną. W 2020 r. z pomocy korzystało 128 415 os. (spadek o 25,5% od 2017 r.). Udział korzystających jest wyższy niż przeciętnie w PL. W woj. z pomocy społecznej w 2019 r. korzystało 6,6% mieszkańców (w PL 4,6%). W 2019 r. udział dzieci do 17 lat, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny wyniósł 30,9%, wskaźnik znacznie przekraczał wartość dla kraju 27,0% (6 poz.). W 2019 r. w woj. było 739 tys. os. biernych (42% ludności regionu, w PL 40,8%, 7 poz.): emeryci (53,6%), os. pobierające naukę (15,3%), os w zw. z obowiązkami rodzinnymi (14,6%), bierność w zw. z chorobą lub niepełnosprawnością (12,9%)⁸. W zw. z wysokim udziałem os. biernych i celami UE dot. planowanego do 2030 r. obniżenia l. os. zagrożonych ubóstwem o co najmniej 15 mln, planowane jest ukierunkowanie wsparcia na aktywną integrację. Jednocześnie organizacje społeczeństwa obywatelskiego w woj. charakteryzują się niską aktywnością i słabym potencjałem w absorpcji środków. Spośród 305 umów na realizację działań w obszarze usług społecznych (RPO WK-P 2014-2020), jedynie 63 realizowały NGO⁹. Realną potrzebą jest podwyższenie ich potencjału i zaangażowania w proces kreowania polityk regionu.

Rozwój ekonomii społecznej jako potencjał na skuteczniejsze niwelowanie różnic ekonomicznych w regionie - ES przez działalność gospod. i działalność pożytku publ. służy: integracji zaw. i społ. os. zagrożonych marginalizacją społeczną, tworzeniu miejsc pracy, świadczeniu usług użyteczności publ. oraz rozwojowi lokalnemu. PES mogą uzupełniać działania instytucji publ., jednak same potrzebują odpowiedniego wsparcia: administracyjnego i finansowego.

Integracja grup marginalizowanych i obywateli państw trzecich - z danych ZUS dot. l. cudzoziemców zgłaszanych do ubezpiecz. w 2015-2020 liczba ta wzrosła z 184 tys. do 725 tys. (w woj. z 4,5 tys. do niemal 17 tys.). Dodatkowo dane według siedziby płatnika wskazują wzrost z 5,8 tys. do 26 tys.¹⁰. Rosnąca l. obywateli państw spoza EU rodzi potrzebę zmierzenia się z wyzwaniem integracji społ.-ekon. tych os. Potrzeba integracji dot. też społeczności romskiej (wg. danych z 2011 r. na terenie woj. przebywało 1080 Romów).

---

⁷ Ewaluacja działań podejmowanych na rzecz edukacji w ramach RPO WK-P 2014-2020, EVALU Sp. z o.o., Listopad 2018.

⁸ Analiza sytuacji społeczno-ekonomicznej województwa kujawsko-pomorskiego w obszarach oddziaływania Europejskiego Funduszu Społecznego w latach 2017-2019 – Opracowanie UM WK-P w Toruniu, Grudzień 2020 r.

⁹ Analiza działań w zakresie aktywnej integracji oraz stanu usług społecznych w województwie kujawsko-pomorskim, w tym realizowanych w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego 2014-2020 Priorytety inwestycyjne 9a, 9i, 9iv, Stan na 30.06.2021 r.) - opracowanie UM WK-P w Toruniu.

¹⁰ Cudzoziemcy w polskim systemie ubezpieczeń społecznych - Wyd. 2 – opracowanie ZUS, Warszawa, Lipiec 2021.

Zwiększenie dostępu do usług społecznych – I. os. starszych wzrasta (2019 r. - 447 764 os. w wieku poprodukcyjnym, wzrost o ponad 100 tys. os. w stosunku do 2010 r.). Wg prognoz w 2050 r. odsetek tych os. wyniesie ok. 30% populacji. Przewiduje się wzrost odsetka os. w wieku 80 lat i więcej (z 11% w 2018 r. do 26% w 2050 r.)¹¹. Odsetek osób z niepełnosprawnościami w ostatnich latach wynosił ok. 13% (264 313 os.). Odsetek os. objętych usługami opiekuńczymi w populacji os. w wieku poprodukcyjnym w 2020 r. wyniósł 1,7% (spadek o 0,2 p.p. w stosunku do 2019 r.). W 2020 r. jedynie w 28 gminach działały 43 DDP. Tego typu placówki nie działały w 5 powiatach. Niestety znacząco wzrasta l. oczekujących na DDP. W 2020 r. funkcjonowało jedynie 108 mieszkań chronionych/wspomaganych. W 5 gminach były to mieszkania dla os. starszych. W 2020 r. działało 50 ŚDS (wzrost o 2 w stosunku do 2019 r.). L. miejsc w ŚDS w 2020 r. wyniosła jedynie 1 861. Na miejsce w ŚDS w 2020 r. oczekiwało 67 os.¹² W regionie brakuje CUS¹³. W 2019 r. w woj. przebywało 1 557 os. pozostających w kryzysie bezdomności. Mieszkania chronione/wspomagane dla tej grupy os. były dostępne zaledwie w 5 gminach¹⁴.

Zwiększenie dostępu do usług wsparcia rodziny i systemu pieczy zastępczej - w 2020 r. w woj. było 2071 rodzin zastępczych i 51 rodzinnych domów dziecka. W pieczy zastępczej przebywało 4 472 dzieci. Odsetek dzieci w rodzinnej pieczy to 74,3% (3 322 dzieci), w instytucjonalnej zmniejszył się jedynie z 26,8% do 25,7% (1 150 dzieci). Niewystarczająca jest l. rodzin zastępczych i rodzinnych domów dziecka, wzgl. potrzeb. W 2020 r. 263 os. przebywały w MOW/MOS. Niewielka jest l. mieszkań chronionych/wspomaganych dla usamodzielniających się wychowanków (jedynie w 10 na 23 powiaty). Diagnozowane potrzeby wspierania rodzin ze względu na bezradność w sprawach opiekuńczo wychowawczych (w 2020 r. 24%) przy uwzględnieniu niewielkiej skali tego rodzaju infr. w regionie (co 5 gmina prowadzi choćby jedną placówkę wsparcia dziennego), niezbędne jest tworzenie nowych placówek. W związku z konfliktem zbrojnym na Ukrainie i napływającą falą uchodźców, zwłaszcza kobiet z dziećmi, niezbędny jest rozwój wsparcia w zakresie interwencji kryzysowej (w 2020 r. w 4 OIK ze wsparcia skorzystało 557 osób)¹⁵.

OBSZAR ZDROWIA

W WK-P identyfikuje się dysproporcje, zarówno terytorialne, jak i pod względem czasu oczekiwania, w dostępie do świadczeń opieki zdrowotnej. Istotnym problemem jest niedostatecznie rozwinięta podstawowa i ambulatoryjna opieka zdrowotna, jak również ograniczona dostępność do świadczeń wysokospecjalistycznych. Zważywszy na postępujący proces starzenia się społeczeństwa¹⁶ za niedostateczne należy uznać świadczenia opieki długoterminowej – niższa o 23% od średniej dla kraju wartość wskaźnika liczby pacjentów, którym udzielono świadczenia na 100 tys. ludności¹⁷ oraz świadczenia opieki paliatywno-hospicyjnej - wskaźnik liczby ośrodków opieki w przeliczeniu na 100 tys. ludności jest niższy o 15% niż średnia jego wartość dla kraju¹⁸. Wraz ze wzrostem liczby pacjentów w wieku 65+ odnotowuje się także niewystarczającą dostępność do poradni

---

¹¹ Strategia Polityki Społecznej Województwa Kujawsko-Pomorskiego do roku 2030 - Załącznik do uchwały Nr XLVII/629/22 Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 27 czerwca 2022 r.

¹² Ocena zasobów pomocy społecznej w województwie kujawsko-pomorskim za rok 2020 - Załącznik do Uchwały Nr 23/911/21 Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego z 16 czerwca 2021 r.

¹³ Strategia Polityki Społecznej Województwa Kujawsko-Pomorskiego do roku 2030 - Załącznik do uchwały Nr XLVII/629/22 Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 27 czerwca 2022 r.

¹⁴ Ocena zasobów pomocy społecznej w województwie kujawsko-pomorskim za rok 2020 - Załącznik do Uchwały Nr 23/911/21 Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego z 16 czerwca 2021 r.; Strategia Polityki Społecznej Województwa Kujawsko-Pomorskiego do roku 2030 - Załącznik do uchwały Nr XLVII/629/22 Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 27 czerwca 2022 r.

¹⁵ Ocena zasobów pomocy społecznej w województwie kujawsko-pomorskim za rok 2020 - Załącznik do Uchwały Nr 23/911/21 Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego z 16 czerwca 2021 r.

¹⁶ <https://basiw.mz.gov.pl/mapy-informacje/mapa-2022-2026/analizy/demografia/>.

¹⁷ <https://basiw.mz.gov.pl/mapy-informacje/mapa-2022-2026/analizy/opieka-dlugoterminowa/>.

¹⁸ <https://basiw.mz.gov.pl/mapy-informacje/mapa-2022-2026/analizy/opieka-paliatywno-hospicyjna/>.

psychogeriatrycznych i oddziałów dziennych psychogeriatrycznych. Problemem są także zaburzenia w obszarze zdrowia psychicznego - osiągnięto największą wartość wskaźnika I. pacjentów w opiece psychiatrycznej i leczeniu uzależnień na 100 tys. ludności wśród wszystkich województw¹⁹. Ponadto, niewystarczającą dostępność identyfikuje się w zakresie rehabilitacji na co wskazuje długi czas oczekiwania na udzielenie świadczenia – przeciętny czas oczekiwania na fizjoterapię ambulatoryjną w 2020 r. wyniósł 153 dni²⁰.

Wyzwania

- wzmocnienie POZ i AOS mające na celu stopniowe odwracanie piramidy świadczeń,
- wspieranie przejścia z opieki instytucjonalnej na usługi w zakresie opieki domowej i usługi środowiskowe,
- dostosowanie podmiotów wykonujących działalność leczniczą do wymagań osób ze szczególnymi potrzebami, w tym osób starszych i z niepełnosprawnościami.

TRANSPORT I INFRASTRUKTURA DROGOWA

Jednym z priorytetów jest zapewnienie bezpiecz. użytkownikom dróg. Na drogach regionu w 2018 r. miało miejsce 958 wypadków oraz 27679 kolizji, czego wynikiem było 170 ofiar śmiertelnych i 1021 rannych. 21% wypadków miało miejsce w obszarze przecinania się szlaków wykorzystywanych przez „niechronionych uczestników ruchu drogowego”, kierowców samochodów oraz w miejscach dedykowanych tylko dla ruchu pieszego i rowerowego. Wskazuje to na potrzebę realizacji inwestycji w tych miejscach. Inwestycje w obwodnice przyczynią się do wyprowadzenia nadmiernego ruchu z miast, co także wpłynie na poprawę bezpiecz. ruchu drogowego.

W regionie istnieje dominacja motoryzacji indywidualnej nad innymi rodzajami transportu. Jest ona wyraźna nie tylko w miastach, ale też w relacjach regionalnych i subregionalnych. Stan ten pogarszają dodatkowo niekonkurencyjna oferta i słaba jakość usług przewoźników. Problemem jest niska dostępność transportu publ. poza dużymi miastami. Powoduje to utrwalenie zależności mieszkańców od indywidualnego transportu samochodowego, co wzmacnia kongestję, hałas i emisję zanieczyszczeń powietrza oraz zwiększa ryzyko występowania wypadków.

W odniesieniu do mobilności miejskiej również istnieje problem nadmiernej dominacji indywidualnego transportu samochodowego, co na obszarach miast także wpływa na występowanie ww. niekorzystnych zjawisk.

Wyzwania:

- poprawa bezpiecz. ruchu drogowego;
- transformacja transportu publ. i zmiana struktury mobilności mieszkańców w kierunku transportu publ. oraz zero i niskoemisyjnego.

KULTURA

Uczestnictwo w życiu kulturalnym jest jednym z elementów budowania wysokiej jakości kapitału ludzkiego, przyczynia się do integracji społ. Dysproporcja w zakresie dostępu do kultury jest zauważalna, bowiem 25 gmin

---

¹⁹ <https://basiw.mz.gov.pl/mapy-informacje/mapa-2022-2026/analizy/opieka-psychiatryczna-i-leczenie-uzaleznien/opieka-psychiatryczna-i-leczenie-uzaleznien-dorosli/>.

²⁰ <https://basiw.mz.gov.pl/mapy-informacje/mapa-2022-2026/analizy/rehabilitacja/>.

regionu nie posiada dostępu do instytucji kultury (domu kultury lub obiektu pełniącego podobną funkcję). Spośród 309 instytucji kultury regionu ponad 70% wskazuje na potrzebę ich doposażenia (również mając na celu włączenie cyfrowe czy ekologiczne), a ok. 25% na konieczność przeprowadzenia prac modernizacyjnych.²¹ Nieocenioną rolę dla włączenia społecznego, poprzez ofertę zajęć proponowaną mieszkańcom, pełnią biblioteki (jest ich 389)²². Jednak większość placówek bibliotecznych nie jest dostosowana do potrzeb osób z niepełnosprawnością, głównie ruchową. Istotna jest także ochrona dziedzictwa kulturowego regionu zróżnicowanego etnograficznie poprzez pielęgnowanie unikatowości obiektów wyróżniających ich na tle regionu i kraju.

Wyzwania:

- zapewnienie możliwości aktywnego uczestnictwa w kulturze przez wsparcie infr. podmiotów prowadzących działalność kulturalną,
- dostosowanie obiektów do potrzeb osób z niepełnosprawnościami, poprawienie ich stanu cyfrowego, tym samym poszerzenie oferty działań włączeniowych i aktywizacyjnych,
- ochrona i zapewnienie lepszego dostępu do zasobów dziedzictwa kulturowego.

TURYSTYKA

WK-P wykazuje dalekie aspiracje do rozwoju turystyki, która generuje bardzo istotne strumienie dochodów, zarówno dla podmiotów prowadzących działalność turystyczną, jak i dla samorządów. O turyst. potencjale regionu decydują nie tylko walory przyrodnicze i kulturowe, ale także infr. i oferta turyst., dostosowana do zmieniających się potrzeb. Jednym ze sposobów kreowania konkurencyjnego wizerunku woj. jest budowanie łatwo identyfikowanych produktów markowych, utożsamianych z regionem.

Wyzwania:

- podniesienie atrakcyjności oraz spójnego wizerunku turyst. wojew.,
- poprawa dostępności przestrzeni publ., usług publ. oraz rozwój infr. turyst.

UZDROWISKA

Lecznictwo uzdrowiskowe ze względu na liczne uwarunkowania regionu stanowi jedną z ważniejszych dziedzin rozwojowych woj. i ważny kierunek polityki rozwoju WK-P. Możliwość realizacji potrzeb zdrowotnych na bazie wód leczniczych, będących podstawą funkcjonowania i rozwoju lecznictwa uzdr. jest jedną z najważniejszych kategorii potencjałów endogenicznych WK-P.

Wykorzystanie potencjału usług medycznych z zakresu lecznictwa uzdr. oferowanych w woj. stanowi podstawę do budowania przewagi konkurencyjnej opartej na specjalistycznych walorach trzech ośrodków posiadających statut uzdr. - Ciechocinek, Inowrocław, które należą do największych w skali kraju pod względem liczby obsługiwanych kuracjuszy oraz Wieniec-Zdrój.

Wyzwania:

- podniesienie atrakcyjności miejscowości posiadających statut uzdr. w regionie,

---

²¹ Diagnoza FE dKP.

²² [GUS - Bank Danych Lokalnych \(stat.gov.pl\)](http://stat.gov.pl).

- wsparcie w obszarach uzdrowiskowych rozwoju innych funkcji – turystycznych, kulturalnych, sportowych i biznesowych realizowanych na bazie ich walorów i atrakcyjności, pod war. zachowania priorytetu ochrony walorów uzdr. i komfortu kuracjuszy.

REWITALIZACJA

Istotnym czynnikiem rozwoju na poziomie lokalnym oddziałującym na atrakcyjność społ.-gosp. regionu jest kompleksowa rewitalizacja. Potrzeby prowadzenia działań rewit. w regionie nadal są duże i będą kontynuowane w reżimie Ustawy o rewit., nie tylko w wymiarze infr., ale przede wszystkim społecznym.

Wyzwania:

- podejmowanie działań przyczyniających się do ożywienia społ.-gosp. obszarów rewit.,
  - zmniejszenie dysproporcji rozwojowych, wzmocnienie powiązań pomiędzy obszarami miejskimi i wiejskimi,
  - przywrócenie funkcji społ. i gospod. i poprawa jakości życia mieszkańców obszarów rewit.
-

W CP 4, w ramach EFRR, inwestycje infr. w placówki świadczące całodobową opiekę długoterminową (całodobowe usługi opiekuńcze) w instytucjonalnych formach są niedozwolone. Ponadto, w każdym CP, wszystkie inwestycje w infr. i rozwój usług edukacyjnych, społecznych i zdrowotnych będą zgodne z wymogami Konwencji ONZ o Prawach Osób Niepełnosprawnych, w tym Komentarzem Ogólnym 4 i 5 oraz uwagami końcowymi dla Polski Komitetu ONZ ds. Praw Osób Niepełnosprawnych, z poszanowaniem zasad równości, wolności wyboru, prawa do niezależnego życia, dostępności i zakazu wszelkich form segregacji. Inwestycje będą musiały wykazać zgodność ze strategią deinstytucjonalizacji oraz odpowiednią polityką UE i ramami prawnymi odnośnie przestrzegania zobowiązań w zakresie praw człowieka²³.

1.2. POLITYKA TERYTORIALNA

WK-P w perspektywie 2014-2020 objęte zostało wsparciem terytorialnym – PT WK-P. Podejście realizowano w oparciu o instrument ZIT, RLKS oraz IIT zwane OSI miast regionalnych i ORSG powiązane z miastami powiatowymi i ich otoczeniem. IIT wzorowane były na ZIT. Idea PT WK-P w latach 2014-2020 (budowanie relacji partnerskich, zawiązanie współpracy pomiędzy jst, realizacja zintegrowanych inwestycji) przyniosła wymierne korzyści społ.-gosp. Doświadczenia z lat 2014-2020, jak również wyzwania rozwojowe opisane w SRW, zadecydowały o kontynuacji PT WK-P w perspektywie 2021-2027 na 5 poziomach, w odniesieniu do różnych potrzeb i funkcji poszczególnych terytoriów:

I – SOR – rozwój funkcji o znaczeniu ponadregionalnym tworzących relacje i powiązania międzyregionalne i międzynarodowe oraz regionalnym realizowanych dla mieszkańców WK-P. **ZIT Bydgoszcz i ZIT Toruń.**

II – budowanie relacji wewnętrznych i podnoszenie potencjału rozwojowego MOFOW Bydgoszczy i Torunia. **ZIT Bydgoszcz i ZIT Toruń.**

III – budowanie relacji wewnętrznych i podnoszenie potencjału rozwojowego MOF ośrodków regionalnych (Grudziądz, Inowrocław i Włocławek). **ZIT.**

---

²³ Karta praw podstawowych, Europejski filar praw socjalnych i Strategia na rzecz praw osób niepełnosprawnych 2021-2030.

IV – poziom miast powiatowych, ich obszarów funkcjonalnych, mający wpływ na kształtowanie warunków dla wysokiej jakości życia (usługi publ. typowe dla poziomu powiatu) oraz konkurencyjności gospod. i rynków pracy. **IIT**.

V – inicjatywy oddolne realizowane w oparciu o liderów lokalnych (obszar objęty LSR), odpowiada zasięgowi działania LGD. **RLKS**.

W przypadku wszystkich OF planowane do osiągnięcia rezultaty będą wynikać z przyjętych strategii ZIT/IIT, ich zakres determinować będzie m.in. określone w FEKJP wsparcie dedykowane dla PT WK-P.

Strategie będą określały kierunki wsparcia i projekty, dostosowane do specyfiki danego obszaru, zgodnie z przyjętymi założeniami rozwojowymi dla poszczególnych poziomów PT WK-P. Wsparcie MOF-ów koncentrować się będzie m.in. na transporcie niskoemisyjnym, efektywności energet., adaptacji do zmian klimatu, na pozostałych obszarach – na budowaniu warunków wysokiej jakości życia i usług publ. W ramach działań dla turystyki zakłada się zachowanie i ochronę walorów środowiska, promując zasady działań zrównoważonych.

LSR odpowiadają na zdiagnozowane potrzeby lokalnej społeczności występujące w WK-P i wpisując się będą w zakres wsparcia i cele dedykowane przez EFS+.

1.3. FORMA WSPARCIA

W ramach programu wsparcie udzielane będzie w formie dotacji, instrumentu finansowego lub w formie instrumentu finansowego łązonego z dotacją w ramach pojedynczej operacji.

Co do zasady projekty generujące dochody lub oszczędności będą wspierane za pomocą instrumentów finansowych.

W obszarach, w których projekty nie będą generowały dochodów, a stworzone usługi będą usługami publ. świadczonymi nieodpłatnie (niekomercyjnie), przez podmioty publ. zastosowanie znajdzie wsparcie dotacyjne. Takie wsparcie będzie stosowane również wtedy, gdy konieczna będzie silna zachęta do realizacji przedsięwzięć innowacyjnych, obarczonych wysokim ryzykiem inwestycyjnym lub uzasadnione interesem społecznym.

Uzupełniające zastosowanie instrumentu finansowego łązonego z dotacją w ramach pojedynczej operacji będzie miało miejsce, w sytuacji gdy inwestycje, nie generują wystarczających zysków ekonomicznych aby były rentowne bez dodatkowego wsparcia.

1.4. WYZWANIA W ZAKRESIE ZDOLNOŚCI ADMINISTRACYJNYCH, ZARZĄDZANIA I UPROSZCZEŃ

Głównym wyzwaniem będzie stabilizacja kadr IZ, podnoszenie kompetencji, wiedzy i motywacji oraz płynne przejście pomiędzy okresami programowania. Kontynuowane będą działania szkoleniowe dla zwiększenia potencjału beneficjentów. Cele te będą realizowane głównie dzięki wsparciu z pomocy technicznej Programu. 0,25% alokacji EFS+ (poza PT) będzie przeznaczonych na wzmocnienie zdolności partnerów społecznych, społeczeństwa obywatelskiego i innych interesariuszy Programu. Ułatwieniem w realizacji proj. (w tym w szczególności przez MŚP) będą uproszczone zasady aplikowania o dofinansowanie, m.in. przez pełną cyfryzację procesu naboru i oceny projektów, uproszczenie wzoru wniosku oraz ograniczenie liczby załączników. Uproszczone metody rozliczania wydatków, weryfikacja wniosków o płatność i prowadzenie kontroli na podstawie analizy ryzyka, przyspieszą wdrażanie. W komunikacji wykorzystane będą nowoczesne technologie i uproszczony język.

1.5. KOMPLEMENTARNOŚĆ I SYNERGIA Z INNYMI FORMAMI WSPARCIA

Wsparcie w Programie jest komplementarne ze wsparciem programów krajowych na lata 2021-2027 oraz innych instrumentów. Ryzyko pokrywania się obszarów wsparcia, ogranicza linia demarkacyjna między programami krajowymi i regionalnymi. Komplementarność w Programie odnosi się także do działań współfinansowanych z EFRR i EFS+, FST oraz ze środków z poprzednich perspektyw. Na poziomie projektu też będą podejmowane działania zmierzające do zapewnienia komplementarności.

1.6. UZASADNIENIE WYBORU CELÓW SZCZEGÓŁOWYCH

Cel polityki	Cel szczegółowy lub odrębny priorytet	Uzasadnienie (streszczenie)
Cel Polityki 1. Bardziej konkurencyjna i inteligentna Europa dzięki wspieraniu innowacyjnej i inteligentnej transformacji gospodarczej oraz regionalnej łączności cyfrowej	1(i) Rozwijanie i wzmacnianie zdolności badawczych i innowacyjnych oraz wykorzystanie zaawansowanych technologii	<p>Interwencja publiczna ukierunkowana na zwiększanie aktywności B+R w wymiarze gospodarczym jest uzasadniona, w szczególności w związku z wyznaczonymi w dokumentach unijnych celami strategicznymi, w tym priorytetem dotyczącym poziomu nakładów na działalność B+R (zgodnie z założeniami strategii Europa 2020 jest to: 3% poziomu PKB dla Unii; 1,7% PKB – cel krajowy dla Polski).</p> <p>Wybór obszaru kluczowego interwencji został dokonany z uwzględnieniem UP, która wskazuje na wzrost znaczenia badań i innowacji w strukturze gospodarczej kraju oraz potrzebę wspierania transferu wiedzy i wykorzystywanie zaawansowanych technologii jako warunek osiągnięcia głównego celu interwencji w obszarze CP1. Jednocześnie zgodnie z SOR trwały wzrost gospodarczy jest oparty coraz silniej o wiedzę, dane i doskonałość organizacyjną, a jednym z warunków osiągnięcia powyższego celu jest zwiększenie innowacyjności przedsiębiorstw na rynku krajowym i zagranicznym.</p> <p>W SRW interwencja odpowiada celowi operacyjnemu „Innowacyjna gospodarka – nauka, badania i wdrożenia”.</p> <p>Zalecenie Rady UE dla Polski w 2019 r. wskazują na konieczność wzmocnienia innowacyjności gospodarki, w tym przez wspieranie instytucji badawczych i ich ściślejszej współpracy z przedsiębiorstwami oraz ukierunkowanie inwestycyjnej polityki gospodarczej, m.in. na innowacje.</p>

		<p>W związku z powyższym wyzwaniem jest właściwe ukierunkowanie działań mających wspierać rozwój ekosystemu innowacji poprzez absorpcję innowacji przy wykorzystaniu odpowiednich potencjałów regionalnych. Ważnym elementem jest wzmocnienie relatywnie słabego zaplecza B+R w WK-P oraz rozwój badań, ich patentowanie i transfer wyników do gospodarki. Dużym wyzwaniem pozostaje zwiększanie strony podażowej, tj. zdolności i potencjału B+R przedsiębiorstw, jak również transfer technologii oraz wsparcia popytu, tj. dyfuzja i wykorzystanie innowacji w przedsiębiorstwach oraz szybka absorpcja innowacji przez odbiorców docelowych. Celem będzie wzmocnienie intensywności współpracy nauki z biznesem na rzecz rozwoju branż stwarzających największe szanse gospodarcze oraz tworzenie płaszczyzny do powstawania innowacji.</p> <p>Niewykorzystany pozostaje potencjał przedsiębiorstw akademickich. Brakuje zachęt do realizacji projektów B+R ukierunkowanych na zastosowanie gospodarcze.</p>
<p>Cel Polityki 1. Bardziej konkurencyjna i inteligentna Europa dzięki wspieraniu innowacyjnej i inteligentnej transformacji gospodarczej oraz regionalnej łączności cyfrowej</p>	<p>1(ii) Czerpanie korzyści z cyfryzacji dla obywateli, przedsiębiorstw, organizacji badawczych i instytucji publicznych</p>	<p>Wyboru obszaru dokonano uwzględniając: Strategię Cyfrową UE „Europa na miarę ery cyfrowej”, Strategię Komunikacji Kompas Cyfrowy 2030: Droga ku cyfrowej dekadzie, DESI, UP 2021-2027, DSRK, SOR, RSI WK-P.</p> <p>Globalne trendy, związane z cyfryzacją, w tym z kwestią cyberbezpieczeństwa, wymagają zmiany modelu funkcjonowania po stronie przedsiębiorstw, jak i w sektorze publicznym. Kierunek ten został wzmocniony kryzysem wywołanym pandemią COVID-19.</p> <p>Z uwagi na relatywnie słaby stan rozwoju technologii informacyjnych w systemie społeczno-gospodarczym województwa, istnieje potrzeba kontynuowania interwencji podejmowanej w RPO WK-P 2007-2013 i 2014-2020, mającej na celu rozszerzenie rozwoju technologii cyfrowej, w tym w obszarach: e-kultury, e-zdrowia oraz e-administracji.</p> <p>Transformacja cyfrowa będzie możliwa przede wszystkim poprzez rozwój nowych lub znacząco ulepszonych e-usług o charakterze publicznym. Celem interwencji pozostaje zwiększenie dostępu do technologii najnowszej generacji oraz liczby korzystających z nich użytkowników (mieszkańców).</p> <p>Należy zapewnić powszechny, otwarty dostęp w postaci cyfrowej do zasobów będących w posiadaniu instytucji publicznych (m.in. cyfrowe udostępnianie zasobów nauki, kultury itp.).</p>

		<p>Wydajne cyfrowe usługi publiczne doprowadzą do zmniejszenia niepotrzebnych obciążeń regulacyjnych i administracyjnych, co będzie miało zasadnicze znaczenie dla ożywienia gospodarczego.</p> <p>Wzmocnienie działania jednostek medycznych będzie realizowane poprzez dostarczenie nowoczesnych i efektywnych narzędzi informatycznych w celu dostosowania ich funkcjonowania do wymogów ery cyfrowej (w tym: digitalizacji i cyfrowego prowadzenia i udostępniania dokumentacji medycznej).</p> <p>Wyzwaniem pozostaje digitalizacja i udostępnianie najcenniejszych zasobów dziedzictwa regionalnego wpływająca na zwiększenie dostępności do zasobów kultury.</p> <p>Wzmocnienie bezpieczeństwa w obszarze e-usług i publicznych systemów informatycznych o zasięgu regionalnym wymaga realizacji równoległych zadań w zakresie cyberbezpieczeństwa. Równolegle wzmocniane będą kompetencje cyfrowe pracowników wspieranych jednostek w ww. zakresie.</p>
<p>Cel Polityki 1. Bardziej konkurencyjna i inteligentna Europa dzięki wspieraniu innowacyjnej i inteligentnej transformacji gospodarczej oraz regionalnej łączności cyfrowej</p>	<p>1(iii) Wzmacnianie trwałego wzrostu i konkurencyjności MŚP oraz tworzenie miejsc pracy w MŚP, w tym poprzez inwestycje produkcyjne</p>	<p>Zgodnie z CSR 2019 należy dążyć do zwiększenia konkurencyjności i umiędzynarodowienia MŚP. Zalecenia Rady w sprawie krajowego programu reform Polski na rok 2020 wskazują na konieczność kontynuowania wysiłków na rzecz zapewnienia przedsiębiorstwom dostępu do finansowania i płynności. Ponadto, wsparcie powinno być spójne z potrzebami inwestycyjnymi określonymi w celu zwiększania umiejętności w MŚP oraz podmiotów systemu szkolnictwa wyższego i nauki w zakresie obszarów IS, transformacji przemysłowej i przedsiębiorczości.</p> <p>Jednym z celów głównych SRW 2030+ jest konkurencyjna gospodarka. Diagnoza potwierdza, że region na tle Polski charakteryzuje się przeciętnym poziomem innowacyjności, co uzasadnia realizację polityki ukierunkowanej na wzrost innowacyjności gospodarki. Niezbędne zatem jest zwiększenie zaawansowania cyfrowego przedsiębiorstw m.in. przedsiębiorstw wdrażających wysoko specjalistyczne rozwiązania cyfrowe.</p> <p>Istotnym będzie również transfer technologii i współpraca między przedsiębiorstwami, koncentrującymi się na automatyzacji, gospodarce niskoemisyjnej oraz gospodarce o obiegu zamkniętym.</p> <p>Należy dążyć do tworzenia korzystnych warunków sprzyjających rozwojowi przedsiębiorstw np. poprzez</p>

		<p>wsparcie nowej jak i rozwój istniejącej infrastruktury na rzecz rozwoju gospodarczego. Wsparcie będzie poprzedzone analizą podaży i popytu uzasadniającą zapotrzebowanie.</p> <p>Wyzwaniem pozostaje stworzenie kompleksowego systemu rozwiązań okołobiznesowych. Należy dążyć do zwiększenia dostępności usług rozwojowych dla biznesu, w tym usług proinnowacyjnych świadczonych na rzecz MŚP oraz zwiększenia zdolności eksportowej regionalnych przedsiębiorstw.</p> <p>Opracowując model wsparcia IOB, szczególnie na terenach zmarginalizowanych, wykorzystane zostaną rekomendacje i zalecenia z Inicjatywy <i>Catching-Up Regions</i>.</p> <p>Zasadne jest podejmowanie działań na rzecz rozwijania i wzmocnienia zdolności, niezbędnych dla odkrywania dziedzin specjalizacji, a także obserwowania kierunków zmian gospodarczych wywołanych dzięki koncentracji środków na RIS.</p> <p>Z uwagi na to, że koncepcja IS ma wymiar regionalny, uzasadnione jest zaprogramowanie działań, które wspomagać będą rozwijanie umiejętności w zakresie IS, transformacji przemysłowej i przedsiębiorczości.</p>
<p>CP 2 Bardziej przyjazna dla środowiska, niskoemisyjna i przechodząca w kierunku gospodarki zeroemisyjnej oraz odporna Europa dzięki promowaniu czystej i sprawiedliwej transformacji energetycznej, zielonych i niebieskich inwestycji, gospodarki o obiegu zamkniętym, łagodzenia zmian klimatu i przystosowania się do nich, zapobiegania ryzyku</p>	<p>2(i) Wspieranie efektywności energetycznej i redukcji emisji gazów cieplarnianych</p>	<p>Wsparcie obszaru efektywności energetycznej stanowi kontynuację działań podejmowanych w RPO WK-P 2014-2020 mających na celu zmniejszenie zapotrzebowania na energię w sektorach publicznym i mieszkaniowym poprzez racjonalizację zużycia energii i ograniczenie jej strat. Poprawa efektywności energetycznej wpłynie również na obniżenie tzw. niskiej emisji, a także na poprawę sytuacji finansowej gospodarstw domowych. Kluczowa rola podejmowania działań w zakresie wzrostu efektywności energetycznej została również potwierdzona w dokumencie PEP 2040, jako jeden z priorytetów w obszarze polityki klimatyczno-energetycznej Polski.</p> <p>W celu zapobieżenia negatywnemu oddziaływaniu na zdrowie ludzi i środowisko przestarzałych instalacji grzewczych spalających paliwa kopalne, konieczna jest także realizacja działań związanych z wymianą źródeł ogrzewania na nowe, o niskim poziomie emisji CO₂ i innych zanieczyszczeń. Wsparcie tego rodzaju działań związane jest z realizacją uchwały nr VIII/136/19 Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 24 czerwca 2019 r. w sprawie wprowadzenia na obszarze województwa kujawsko-pomorskiego ograniczeń i zakazów w zakresie eksploatacji instalacji, w których</p>

i zarządzania ryzykiem, oraz zrównoważonej mobilności miejskiej		<p>następuje spalanie paliw („uchwała antysmogowa”), a także działaniami na poziomie centralnym, określonymi w KPEiK.</p> <p>Inwestycje związane z efektywnością energetyczną oraz wymianą starych źródeł ogrzewania zostały w CSR 2019 określone przez KE jako działania priorytetowe dla polskiej gospodarki.</p>
CP 2 Bardziej przyjazna dla środowiska, niskoemisyjna i przechodząca w kierunku gospodarki zeroemisyjnej oraz odporna Europa dzięki promowaniu czystej i sprawiedliwej transformacji energetycznej, zielonych i niebieskich inwestycji, gospodarki o obiegu zamkniętym, łagodzenia zmian klimatu i przystosowania się do nich, zapobiegania ryzyku i zarządzania ryzykiem, oraz zrównoważonej mobilności miejskiej	2(ii) Wspieranie energii odnawialnej zgodnie z dyrektywą (UE) 2018/2001, w tym określonymi w niej kryteriami zrównoważonego rozwoju	<p>Wsparcie przyczyni się do zwiększenia produkcji energii ze źródeł odnawialnych oraz redukcji zanieczyszczeń powietrza. Obniżenie emisyjności sektora energetycznego oraz dywersyfikacja struktury wytwarzania energii jest jednym z priorytetów w obszarze polityki klimatyczno-energetycznej Polski określonym w PEP 2040.</p> <p>Wybór celu szczegółowego powiązany jest również z KPEiK na lata 2021-2030, według którego wytwarzanie energii ze źródeł odnawialnych stanowi ważny element działań na rzecz obniżenia emisyjności, dywersyfikacji energetycznej i pokrycia wzrastającego zapotrzebowania na energię. Zgodnie z KPEiK udział odnawialnych źródeł energii w finalnym zużyciu energii na koniec 2027 wynieść ma 20,2%.</p> <p>Podjęcie interwencji w obszarze stanowiąc będzie kontynuację wsparcia realizowanego w ramach RPO WK-P 2014-2020. Efekty wsparcia przyczynią się do zwiększenia bezpieczeństwa energetycznego regionu oraz osiągnięcia skumulowanych efektów środowiskowych związanych z ograniczeniem wykorzystywania nieodnawialnych surowców energetycznych, ograniczeniem emisji gazów cieplarnianych, niskiej emisji, emisji pyłów, a także dostosowaniem do zmian klimatu.</p> <p>Inwestycje związane ze zwiększeniem udziału niskoemisyjnej i bardziej ekologicznej produkcji energii zostały w CSR 2019 określone przez KE jako działania priorytetowe dla polskiej gospodarki.</p>
CP 2 Bardziej przyjazna dla środowiska, niskoemisyjna i przechodząca w kierunku gospodarki zeroemisyjnej oraz odporna Europa dzięki promowaniu	2(iv) Wspieranie przystosowania się do zmian klimatu i zapobiegania ryzyku związanemu z klęskami żywiołowymi i katastrofami, a także odporności, z uwzględnieniem	Wybór celu związany jest z koniecznością kontynuacji działań mających na celu zaadaptowanie środowiska i gospodarki regionu do zmian klimatu. Zasadność wsparcia potwierdzają następujące dokumenty: CSR 2019, PEP 2030, SRW oraz KPEiK. W województwie kujawsko-pomorskim obserwujemy nasilenie występowania ekstremalnych zjawisk klimatycznych takich jak susze, fale upałów, porywiste wiatry, a także gwałtowne opady deszczu. Szczególnym zagrożeniem dla ludności oraz gospodarki regionu jest coraz częstsze

<p>czystej i sprawiedliwej transformacji energetycznej, zielonych i niebieskich inwestycji, gospodarki o obiegu zamkniętym, łagodzenia zmian klimatu i przystosowania się do nich, zapobiegania ryzyku i zarządzania ryzykiem, oraz zrównoważonej mobilności miejskiej</p>	<p>podejścia ekosystemowego</p>	<p>występowanie zjawiska suszy, związanego w głównej mierze ze zmianą struktury opadów oraz zmniejszeniem ich sumy. Problem suszy wskazano już w SRW, podkreślając konieczność rozbudowania kompleksowego systemu małej retencji i nawodnień na obszarach zagrożonych deficytem wody, który zapewni odpowiednie warunki na obszarach zagrożonych deficytem wody, szczególnie na Kujawach, a z drugiej strony wyeliminuje bądź złagodzi skutki ewentualnych podtopień w okresie zwiększonych opadów.</p> <p>Negatywne skutki ekstremalnych zjawisk klimatycznych widoczne są coraz jaskrawiej w miastach. W KPEiK wskazano, aby w działaniach dotyczących polityki przestrzennej uwzględniono konsekwencje zmian klimatycznych dla miast. Ich wynikiem powinna być m.in. adaptacja do zwiększonych opadów nawałnych, mała retencja miejska oraz zwiększenie powierzchni terenów zieleni i wodnych w miastach. Działania te powinny mieć odzwierciedlenie w poprawie warunków i komfortu życia mieszkańców miast. Dlatego też planuje się położyć duży nacisk na wsparcie działań adaptacyjnych na tych obszarach, ze szczególnym uwzględnieniem aspektów ekosystemowych.</p> <p>Dopełnieniem powyższych działań będą działania podejmowane w zakresie wsparcia systemu ratownictwa. Wzmocnienie możliwości i jakości reagowania wpłynie na poprawę bezpieczeństwa ludności regionu w sytuacji wystąpienia zjawisk katastrofalnych lub poważnych awarii. W tym celu konieczna jest kontynuacja wsparcia dla jednostek służb ratowniczych.</p>
<p>CP 2 Bardziej przyjazna dla środowiska, niskoemisyjna i przechodząca w kierunku gospodarki zeroemisyjnej oraz odporna Europa dzięki promowaniu czystej i sprawiedliwej transformacji energetycznej, zielonych i niebieskich inwestycji,</p>	<p>2(v) Wspieranie dostępu do wody oraz zrównoważonej gospodarki wodnej</p>	<p>Wsparcie obszaru gospodarki wodno-ściekowej stanowi kontynuację działań podejmowanych w RPO WK-P 2014-2020 mających na celu poprawę jakości wód powierzchniowych i podziemnych. Mimo istotnego rozwoju infrastruktury komunalnej oraz zwiększenia liczby ludności korzystającej z ulepszonego systemu oczyszczania ścieków komunalnych, konieczna jest kontynuacja interwencji w aglomeracjach, zgodnie z KPOŚK, aby wypełnić zobowiązania w zakresie jakości oczyszczania ścieków komunalnych oraz poziomu wyposażenia w infrastrukturę ściekową.</p> <p>Konieczne są także inwestycje w infrastrukturę zbiorowego zaopatrzenia w wodę. Szczególnie istotne są działania związane z uzdatnianiem wody, zwłaszcza w kontekście wdrożenia postanowień dyrektywy <i>w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez</i></p>

<p>gospodarki o obiegu zamkniętym, łagodzenia zmian klimatu i przystosowania się do nich, zapobiegania ryzyku i zarządzania ryzykiem, oraz zrównoważonej mobilności miejskiej</p>		<p><i>ludzi</i>. Duży nacisk położony będzie również na uwzględnienie efektywności wykorzystania wody.</p> <p>Realizacja działań wspomagających uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej na obszarach gmin jest jednym z kierunków interwencji określonych w PEP 2030.</p> <p>Inwestycje związane z odprowadzaniem i oczyszczaniem ścieków oraz efektywnością oczyszczania wody zostały określone jako priorytetowe dla Polski w CSR 2019.</p>
<p>CP 2 Bardziej przyjazna dla środowiska, niskoemisyjna i przechodząca w kierunku gospodarki zeroemisyjnej oraz odporna Europa dzięki promowaniu czystej i sprawiedliwej transformacji energetycznej, zielonych i niebieskich inwestycji, gospodarki o obiegu zamkniętym, łagodzenia zmian klimatu i przystosowania się do nich, zapobiegania ryzyku i zarządzania ryzykiem, oraz zrównoważonej mobilności miejskiej</p>	<p>2(vi) Wspieranie transformacji w kierunku gospodarki o obiegu zamkniętym i gospodarki zasobooszczędnej</p>	<p>Podjęcie interwencji w obszarze stanowić będzie kontynuację wsparcia realizowanego w ramach RPO WK-P 2014-2020, z położeniem szczególnego nacisku na gospodarkę o obiegu zamkniętym.</p> <p>Podstawę działań w zakresie racjonalnego gospodarowania odpadami na terenie województwa kujawsko-pomorskiego stanowi „Plan gospodarki odpadami województwa kujawsko-pomorskiego na lata 2016-2022 z perspektywą na lata 2023-2028” (WPGO), uchwalony przez Sejmik Województwa Kujawsko-Pomorskiego 29 maja 2017 r. Plan zawiera wytyczne, cele i kierunki działań dla samorządów lokalnych, podmiotów i instytucji na terenie województwa kujawsko-pomorskiego, niezbędne do zapewnienia zintegrowanej gospodarki odpadami na obszarze regionu, w sposób zapewniający ochronę wszystkich elementów środowiska, z uwzględnieniem obecnych i przyszłych możliwości technicznych, organizacyjnych oraz uwarunkowań ekonomicznych, jak również z uwzględnieniem poziomu technicznego istniejącej infrastruktury.</p> <p>Gospodarka o obiegu zamkniętym zakłada zmniejszenie do minimum produkcji odpadów oraz ponowne wykorzystywanie, naprawę, odnawianie oraz recykling istniejących już materiałów i produktów.</p> <p>W celu promowania przejścia do gospodarki o obiegu zamkniętym konieczne jest podjęcie działań zmierzających do wspierania recyklingu odpadów komunalnych i efektywnego gospodarowania zasobami w małych i średnich przedsiębiorstwach. Istotna jest również edukacja w zakresie gospodarki o obiegu zamkniętym, a także podnoszenie świadomości obywateli oraz małych i średnich przedsiębiorstw w celu wywołania zmiany zachowań.</p>

		<p>Działania związane z transformacją gospodarki na gospodarkę o obiegu zamkniętym stanowią jeden z kierunków interwencji wskazanych w PEP 2030.</p> <p>Wspieranie gospodarki o obiegu zamkniętym zostało w CSR 2019 określone przez KE jako działania priorytetowe dla polskiej gospodarki.</p>
<p>CP 2 Bardziej przyjazna dla środowiska, niskoemisyjna i przechodząca w kierunku gospodarki zeroemisyjnej oraz odporna Europa dzięki promowaniu czystej i sprawiedliwej transformacji energetycznej, zielonych i niebieskich inwestycji, gospodarki o obiegu zamkniętym, łagodzenia zmian klimatu i przystosowania się do nich, zapobiegania ryzyku i zarządzania ryzykiem, oraz zrównoważonej mobilności miejskiej</p>	<p>2(vii) Wzmacnianie ochrony i zachowania przyrody, różnorodności biologicznej oraz zielonej infrastruktury, w tym na obszarach miejskich, oraz ograniczanie wszelkich rodzajów zanieczyszczenia</p>	<p>Narastająca antropopresja oraz postępujące zmiany klimatu mają negatywny wpływ na stan różnorodności biologicznej w regionie. Konieczna w związku z tym jest kontynuacja działań związanych z zahamowaniem niekorzystnych przekształceń, degradacji i fragmentacji siedlisk przyrodniczych, gatunków fauny i flory. Istotny jest aspekt funkcjonowania obszarów chronionych istniejących w województwie w celu zwiększenia ich funkcjonalności. Zjawiska stanowiące główne przyczyny utraty różnorodności biologicznej narastają (np. przekształcanie siedlisk, nadmierna eksploatacja zasobów naturalnych, wprowadzanie i ekspansja inwazyjnych gatunków obcych oraz zmiany klimatu), co osłabia efekty działań na rzecz powstrzymania tego procesu. Istotne będzie również wsparcie dla terenów leśnych, które należą do funkcjonalnych obszarów przyrodniczych spełniających ważną rolę środowiskotwórczą dla szeregu gatunków związanych ze zbiorowiskami lądowymi.</p> <p>Ochrona dziedzictwa przyrodniczego Polski, m.in. poprzez podejmowanie działań mających na celu poprawę stanu różnorodności biologicznej i pełniejsze powiązanie jej ochrony z rozwojem społecznym i gospodarczym kraju, jest jednym z priorytetów PEP 2030.</p> <p>Zasadność wsparcia wynika z następujących dokumentów: PEP 2030, SRW oraz KPEiK, w którym to dokumencie szczególnie wskazano działania na rzecz ochrony różnorodności biologicznej i gospodarki leśnej, jako istotne w kontekście zmian klimatu.</p>
<p>CP 2 Bardziej przyjazna dla środowiska, niskoemisyjna i przechodząca w kierunku gospodarki zeroemisyjnej oraz odporna Europa dzięki promowaniu</p>	<p>2(viii) Wspieranie zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej jako elementu transformacji w kierunku gospodarki zeroemisyjnej</p>	<p>W celu skutecznego ograniczenia nadmiernego korzystania z indywidualnych środków transportu samochodowego i zmniejszenia zanieczyszczenia powietrza konieczny jest dalszy rozwój i wspieranie mobilności miejskiej.</p> <p>Podjęcie interwencji w obszarze jest odpowiedzią na występujące w województwie kujawsko-pomorskim negatywne tendencje transportowe spowodowane m.in. słabą jakością, niekonkurencyjną ofertą oraz niewystarczającym znaczeniem transportu publicznego</p>

<p>czystej i sprawiedliwej transformacji energetycznej, zielonych i niebieskich inwestycji, gospodarki o obiegu zamkniętym, łagodzenia zmian klimatu i przystosowania się do nich, zapobiegania ryzyku i zarządzania ryzykiem, oraz zrównoważonej mobilności miejskiej</p>		<p>w strukturze mobilności mieszkańców. Przyczynia się to do utrwalenia się zależności mieszkańców od indywidualnego transportu samochodowego, co generuje powstawanie zjawiska kongestii, wzrost liczby wypadków, a także wzrost hałasu oraz emisji gazów cieplarnianych i innych zanieczyszczeń powietrza. Problemy te związane są w szczególności z rosnącą urbanizacją oraz suburbanizacją i widoczne są przede wszystkim w miastach oraz na drogach dojazdowych pomiędzy miastami i ich obszarami podmiejskimi.</p> <p>Dla poprawy tej sytuacji planuje się podjęcie działań w różnych gałęziach transportu, tj. autobusowym, tramwajowym oraz wprowadzenie integracji poszczególnych gałęzi transportu. Wsparcie zostanie ukierunkowane również na rozwój transportu rowerowego, zarówno w miastach i ich obszarach funkcjonalnych, jak i w szerszym aspekcie na terenie całego województwa (w celu uzupełnienia istniejącej sieci dróg).</p> <p>Wybór obszaru kluczowego wynika z następujących dokumentów: CSR 2019 oraz SZRT 2030 i stanowi kontynuację działań realizowanych w RPO WK-P 2014–2020.</p>
<p>CP 3 Lepiej połączona Europa dzięki zwiększeniu mobilności</p>	<p>3(ii) Rozwój i udoskonalanie zrównoważonej, odpornej na zmiany klimatu, inteligentnej i intermodalnej mobilności na poziomie krajowym, regionalnym i lokalnym, w tym poprawę dostępu do TEN-T oraz mobilności transgranicznej</p>	<p>Obecny stan sieci dróg w województwie wymaga kontynuacji inwestycji realizowanych w ramach RPO WK- P 2014-2020 w Osi priorytetowej 5 Spójność wewnętrzną i dostępność zewnętrzną regionu w dalszą rozbudowę układu drogowego, jednak kładąc nacisk na poprawę stanu dróg pod kątem zwiększania bezpieczeństwa ruchu drogowego. Istniejący stan wskazuje na konieczność eliminacji miejsc niebezpiecznych. Obok inwestycji polegających na bezpośredniej przebudowie punktów niebezpiecznych, budowa obwodnic na drogach wojewódzkich, wpłynie na poprawę bezpieczeństwa.</p> <p>Środki RPO WK-P 2014-2020 w ramach Osi priorytetowej 5 miały znaczący wpływ na poprawę dostępności i spójności transportowej regionu. Zrealizowane projekty wpłynęły przede wszystkim na zmniejszenie skali marginalizacji poszczególnych części regionu oraz zwiększenie atrakcyjności ośrodków miejskich. Mimo podjętych działań nadal zauważyć można deficyty w standardzie sieci drogowej oraz poziomie bezpieczeństwa, dlatego tak ważne jest kontynuowanie wcześniej podjętych działań.</p>

		<p>Podjęcie działań w obszarze regionalnego transportu drogowego wynika z nadmiernej dominacji transportu drogowego oraz niskiej dostępności transportu publicznego poza dużymi miastami.</p> <p>Ma na to wpływ wiele czynników, w tym:</p> <ul style="list-style-type: none"> – organizacja publicznego transportu zbiorowego w regionie, która nie zapewnia pożądanej spójności terytorialnej, w szczególności dla mieszkańców średnich miast, małych miejscowości i obszarów wiejskich. – niedoinwestowanie transportu autobusowego i mała atrakcyjność świadczonych usług; – pogarszający się stan taboru powodujący wzrost kosztów utrzymania; – niedostateczna integracja różnych gałęzi transportu. <p>Transport kolejowy w dalszym ciągu zawiera luki w temacie taboru kolejowego. Jednym z głównych problemów w obszarze regionalnych przewozów kolejowych jest wykorzystywanie przez przewoźników taboru zdekapitalizowanego, a co za tym idzie nieefektywnego i niezapewniającego odpowiedniego komfortu podróżowania. W związku z tym planuje się przede wszystkim wsparcie działań w zakresie zakupu taboru zeroemisyjnego.</p> <p>Zasadność wsparcia wynika z CSR 2019.</p>
<p>CP 4 Europa o silniejszym wymiarze społecznym, bardziej sprzyjająca włączeniu społecznemu i wdrażająca Europejski filar praw socjalnych</p>	<p>4(ii) Poprawa równego dostępu do wysokiej jakości usług sprzyjających włączeniu społecznemu w zakresie kształcenia, szkoleń i uczenia się przez całe życie poprzez rozwój łatwo dostępnej infrastruktury, w tym poprzez wspieranie odporności w zakresie kształcenia i szkolenia na odległość oraz online</p>	<p>Potrzeba kontynuowania inwestycji w infrastrukturę przedszkolną wynika z analizy: <i>Wychowanie przedszkolne w WK-P w roku 2019 z uwzględnieniem wykorzystania środków UE</i>, która wskazuje na niepełne zaspokojenie poziomu dostępu do usług wychowania przedszkolnego w 2019 r.</p> <p>W województwie nadal występuje problem niskiej adaptacyjności kształcenia zawodowego do wyzwań lokalnych rynków pracy, niedoinwestowania infrastruktury oraz niskiej jakości kształcenia zawodowego. Niezbędne jest dostosowanie oferty kształcenia do zapotrzebowania na pracowników na wojewódzkim rynku pracy. Biorąc pod uwagę dynamikę rynków pracy, pożądaną reorientację kierunków kształcenia zawodowego, pociągającą za sobą konieczność modernizacji infrastruktury, szybki postęp technologiczny, korzystne jest nie tylko inwestowanie w infrastrukturę poszczególnych szkół, ale także wsparcie modernizacji lokalnych centrów kształcenia praktycznego i ustawicznego, które pełnią rolę miejsc</p>

		<p>kształcenia praktycznego uczniów. Takie wnioski wynikają m.in. z:</p> <ul style="list-style-type: none"> - opracowania „<i>Szkolnictwo zawodowe w województwie kujawsko-pomorskim. Rok szkolny 2019-2020</i>”; - badania: <i>Ewaluacja działań podejmowanych na rzecz edukacji w ramach RPO WK-P 2014-2020.</i> <p>Istotnym jest również podjęcie działań ukierunkowanych na poprawę dostępności ogólnodostępnych placówek edukacyjnych dla osób ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, w tym możliwość uzupełnienia przyszkolonej infrastruktury sportowej w celu włączenia społecznego i edukacyjnego. Potrzeby w tym obszarze określa <i>Diagnoza potrzeb przyszkolonej bazy sportowej w województwie kujawsko-pomorskim.</i></p> <p>Działania zaplanowane w cs(ii), w tym również ukierunkowane na rozwój publicznych uczelni zawodowych wynikają z SRW.</p> <p>Zakres interwencji przewidziany do realizacji w cs(ii) odpowiada priorytetowym potrzebom inwestycyjnym określonym w Załączniku D, w tym m.in. jako:</p> <ul style="list-style-type: none"> – poprawa dostępu do wysokiej jakości infrastruktury i usług w zakresie wczesnej edukacji i opieki nad dzieckiem; – poprawa dopasowania kształcenia i szkolenia zawodowego do potrzeb rynku pracy, w tym poprzez uczenie się oparte na pracy. <p>Inwestycje w infrastrukturę edukacyjną będą zgodne z wymogami Konwencji ONZ o prawach osób niepełnosprawnych.</p>
<p>CP 4 Europa o silniejszym wymiarze społecznym, bardziej sprzyjająca włączeniu społecznemu i wdrażająca Europejski filar praw socjalnych</p>	<p>4(iii) wspieranie włączenia społeczno-gospodarczego społeczności marginalizowanych, gospodarstw domowych o niskich dochodach oraz grup w niekorzystnej sytuacji, w tym osób o szczególnych potrzebach, dzięki zintegrowanym działaniom obejmującym usługi mieszkaniowe i usługi społeczne</p>	<p>Konieczność kontynuowania inwestycji w infrastrukturę na potrzeby realizacji usług społecznych świadczonych w społeczności lokalnej (np. dziennych domów pobytu, środowiskowych domów samopomocy, klubów samopomocy, mieszkań chronionych i wspomaganych, innych ośrodków świadczących usługi opiekuńcze) lub usług aktywnej integracji (WTZ, CIS, KIS, ZAZ) wynika m.in. z:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Oceny zasobów pomocy społecznej w województwie kujawsko-pomorskim za r. 2020, ROPS w Toruniu, Zał. do Uchwały Nr 23/911/21 ZW K-P z 16.06.2021 r.; – Analizy działań w zakresie aktywnej integracji oraz stanu usług społecznych w województwie kujawsko-pomorskim, w tym realizowanych

		<p>w ramach RPO WK-P na lata 2014-2020, Priorytety inwestycyjne 9a, 9i, 9iv, Stan na 30.06.2021 r.) - opracowanie UM WK-P;</p> <ul style="list-style-type: none"> - Strategii Polityki Społecznej Województwa Kujawsko-Pomorskiego do roku 2030 (Zał. do uchwały Nr XLVII/629/22 Sejmiku WK-P z 27.06.2022 r.; - z SRW. <p>Inwestycje w infrastrukturę społeczną będą zgodne z warunkami/wnioskami wynikającymi z:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Konwencji ONZ o prawach osób niepełnosprawnych; - Krajowego Programu Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu. Aktualizacja 2021-2027 z perspektywą do r. 2030; - Strategii Rozwoju Usług Społecznych – polityka publiczna do r. 2030 (z perspektywą do 2035 r.); - regionalnego planu deinstytucjonalizacji usług społecznych. <p>Zakres interwencji przewidziany do realizacji w cs (iii) odpowiada priorytetowym potrzebom inwestycyjnym określonym w Załączniku D, w tym m.in. jako:</p> <ul style="list-style-type: none"> - wspieranie zintegrowanych działań na rzecz aktywnego włączenia mających dotrzeć do większej liczby osób ze środowisk defaworyzowanych; - wzmocnienie systemu wsparcia rodziny oraz przyspieszenia procesu deinstytucjonalizacji, w szczególności w odniesieniu do dzieci pozbawionych opieki rodzicielskiej. - wspieranie dostępności produktów i usług, a także infrastruktury mieszkaniowej i infrastruktury sprzyjającej włączeniu społecznemu dla osób z niepełnosprawnościami / osób z ograniczeniami funkcjonalnymi; - wspieranie przejścia z opieki szpitalnej/instytucjonalnej na przystępne cenowo i wysokiej jakości usługi w zakresie opieki domowej i usługi środowiskowe, a także w celu koordynacji opieki zdrowotnej, opieki społecznej i opieki długoterminowej.
CP 4 Europa o silniejszym wymiarze społecznym, bardziej sprzyjająca włączeniu	4(v) Zapewnienie równego dostępu do opieki zdrowotnej i wspieranie odporności systemów opieki zdrowotnej, w tym	Zgodnie z zapisami UP wyzwania w systemie ochrony zdrowia to przede wszystkim potrzeba poprawy dostępności, skuteczności, jakości i odporności systemu w odpowiedzi na potrzeby wynikające z trendów epidemiologicznych i demograficznych oraz sytuacji kryzysowych. Spośród działań koniecznych do wsparcia z EFRR wskazano m.in wyrównanie różnic w dostępie,

<p>społecznemu i wdrażająca Europejski filar praw socjalnych</p>	<p>podstawowej opieki zdrowotnej, oraz wspieranie przechodzenia od opieki instytucjonalnej do opieki rodzinnej i środowiskowej</p>	<p>w tym geograficznym, do wysokiej jakości usług zdrowotnych poprzez inwestycje, w tym w infrastrukturę i sprzęt, mające na celu stopniowe odwracanie piramidy świadczeń i ukierunkowane na poprawę dostępu do opieki na obszarach słabiej rozwiniętych gospodarczo i terenach wiejskich oraz dostosowanie, w tym w zakresie infrastruktury, podmiotów wykonujących działalność leczniczą, w tym placówek opieki długoterminowej do wymagań osób ze szczególnymi potrzebami, w tym osób starszych i z niepełnosprawnościami.</p> <p>W Załączniku D natomiast, jako wysoce priorytetowe określono potrzeby inwestycyjne skierowane na promowanie aktywnego i zdrowego starzenia się, poprawę równego i szybkiego dostępu do wysokiej jakości, zrównoważonych i przystępnych cenowo usług oraz w celu poprawy dostępności, skuteczności i odporności systemu opieki zdrowotnej i opieki długoterminowej. Powyższe powinno zostać osiągnięte m.in. poprzez wspieranie przejścia z opieki szpitalnej/instytucjonalnej na przystępne cenowo i wysokiej jakości usługi w zakresie opieki domowej i usługi środowiskowe, a także w celu koordynacji opieki zdrowotnej, opieki społecznej i opieki długoterminowej.</p> <p>Warunkiem realizacji inwestycji w ramach cs 4(v) będzie zgodność z:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Załącznikiem D do Sprawozdania krajowego – Polska 2019, – Umową Partnerstwa, – dokumentem Zdrowa przyszłość. Ramy strategiczne rozwoju systemu ochrony zdrowia na lata 2021-2027, z perspektywą do 2030 r., – SRW, – KPT oraz WPT.
<p>CP 4 Europa o silniejszym wymiarze społecznym, bardziej sprzyjająca włączeniu społecznemu i wdrażająca Europejski filar praw socjalnych</p>	<p>4(vi) Wzmacnianie roli kultury i zrównoważonej turystyki w rozwoju gospodarczym, włączeniu społecznym i innowacjach społecznych</p>	<p>Inwestycje w kulturę kładą nacisk na aspekt społeczny, mają szeroki, regionalny wymiar, przyczyniają się do poprawy jakości życia mieszkańców, stwarzają odpowiednie warunki do wzrostu integracji społeczeństwa i zapobiegają jego marginalizacji. Obiekty zabytkowe stanowią ważny element dziedzictwa kulturowego regionu, podnoszą jego atrakcyjność, a przede wszystkim są elementem budowy tożsamości regionalnej. Wspieranie rozwoju instytucji prowadzących działalność kulturalną ma służyć przede wszystkim społeczeństwu, wpłynie na zminimalizowanie nierówności społecznych, czego efektem będzie wzrost udziału społeczeństwa w życiu kulturalnym oraz rozwój kontaktów społecznych. To z jednej strony potencjalna zachęta dla inwestorów, co przekłada się na poprawę</p>

		<p>sytuacji na rynku pracy, innowacje społeczne oraz sprawia, że obszar staje się atrakcyjny w kontekście osiedleńczym, a z drugiej zaś, zapewnienie bazy do rozwijania oferty kulturalno-turystycznej przeznaczonej dla mieszkańców oraz osób odwiedzających region.</p> <p>Wszystkie inwestycje powinny stosować rozwiązania poprawiające dostępność, promujące rozwiązania z zakresu zielonej i niebieskiej infrastruktury zgodnie z założeniami EZŁ oraz NEB oraz zalecenia wynikające z „Europejskich Zasad Jakości dla finansowanych przez UE interwencji o potencjalnym wpływie na dziedzictwo kulturowe”.</p> <p>Te synergiczne oraz komplementarne z innymi przedsięwzięciami działania, przełożą się na pobudzenie aktywności kulturalnej w regionie, a ich długofalowe efekty pozostaną widoczne również po zakończeniu projektów. Jednym z istotnych celów realizacji wsparcia obiektów kultury w ramach EFRR będzie pobudzenie ich dysponentów do włączenia finansowania działalności ze środków prywatnych.</p> <p>Zasadność wsparcia wpisuje się w UP: obszar kultura i turystyka, SOR: Wzmocnienie roli kultury dla rozwoju gospodarczego i spójności społecznej, KSRR 2030: cel 1 i cel 2, SRKS 2030: Wzmacnianie roli kultury w budowaniu tożsamości i postaw obywatelskich oraz Zwiększenie wykorzystania potencjału kulturowego i kreatywnego dla rozwoju, SRW w cel główny 2, 3 i 4, Sprawozdania specjalne ETO: Unijne inwestycje w obiekty kultury oraz Wsparcie UE na rzecz turystyki, Program Opieki nad Zabytkami Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2021-2024.</p>
<p>CP 4 Europa o silniejszym wymiarze społecznym, bardziej sprzyjająca włączeniu społecznemu i wdrażająca Europejski filar praw socjalnych</p>	<p>(a) poprawa dostępu do zatrudnienia i działań aktywizujących dla wszystkich osób poszukujących pracy, w szczególności osób młodych, zwłaszcza poprzez wdrażanie gwarancji dla młodzieży, długotrwale bezrobotnych oraz grup znajdujących się w niekorzystnej sytuacji na rynku pracy, jak również dla osób biernych zawodowo, a także poprzez</p>	<p>Interwencja wpisuje się w CSR 2019, która wskazuje, iż aktywność zawodowa niektórych grup społecznych, w szczególności osób o niskich kwalifikacjach, osób niepełnosprawnych i ich opiekunów, a także osób starszych, pozostaje na niskim poziomie w porównaniu z innymi państwami członkowskimi.</p> <p>Wspieranie rozwoju sytuacji na rynku pracy jest jednym z wniosków ujętych w opinii EKES do Planu działania na rzecz EFPS. Dlatego ważne jest podjęcie: „działań mających na celu poprawę funkcjonowania rynków pracy, tak aby przyczyniały się one do wzrostu gospodarczego i międzynarodowej konkurencji i sprzyjały godnym warunkom pracy”.</p> <p>Wsparcie wynika również z zidentyfikowanych, zgodnie z zapisami SRKL 2030, potrzeb: „Polski rynek pracy</p>

	<p>promowanie samozatrudnienia i ekonomii społecznej;</p>	<p>charakteryzuje obecnie kilka słabości w tym rosnący deficyt pracowników (...)"</p> <p>Prognozowany jest spadek liczby ludności w wieku produkcyjnym (wg prognozy w 127 gminach spadnie liczba tych osób, z czego w 43 jednostkach spadek przewyższy pułap -10%).</p> <p>Zdiagnozowano konieczność podejmowania dalszych działań na rzecz wspierania osób poszukujących pracy, również w celu polepszenia ich sytuacji w związku z pracą np. w niepełnym wymiarze czasu pracy lub zatrudnienia na podstawie umów czasowych, w tym cywilnoprawnych.</p> <p>Podsumowując należy zwrócić szczególną uwagę na zapisy SRW, która wskazuje, że wśród działań związanych z kształtowaniem rynku pracy należy podkreślić przede wszystkim dążenie do zwiększenia poziomu aktywności zawodowej.</p> <p>Podejmowanie działań, realizowanych w ramach poprzednich perspektyw finansowych, związane jest z koniecznością aktywizacji zawodowej niewykorzystanych zasobów pracy i wsparciem osób poszukujących pracy. Poprawa dostępu do zatrudnienia ma wpływ na sytuację społeczno-gospodarczą regionu. Głównym celem wsparcia jest poprawa sytuacji mieszkańców na rynku pracy. Dzięki dotychczasowym działaniom zastosowano zestaw usług i instrumentów rynku pracy czego efektem jest podjęcie pracy/rozpoczęcia działalności gospodarczej czy np. zmiany pracy/awansu. Wymaga to kontynuacji ze względu na cały czas występujące potrzeby w tym zakresie.</p>
<p>CP 4 Europa o silniejszym wymiarze społecznym, bardziej sprzyjająca włączeniu społecznemu i wdrażająca Europejski filar praw socjalnych</p>	<p>(c) wspieranie zrównoważonego pod względem płci uczestnictwa w rynku pracy, równych warunków pracy oraz lepszej równowagi między życiem zawodowym a prywatnym, w tym poprzez dostęp do przystępnej cenowo opieki nad dziećmi i osobami wymagającymi wsparcia w codziennym funkcjonowaniu</p>	<p>Wsparcie systemowe z zakresu równości kobiet i mężczyzn oraz niedyskryminacji będzie dostępne z poziomu krajowego. Jednakże w tym zakresie potrzebne jest również wsparcie, kierowane z poziomu regionalnego dopasowane do lokalnych potrzeb. Do takich potrzeb zalicza się m.in. przełamywanie stereotypów związanych z płcią.</p>

<p>CP 4 Europa o silniejszym wymiarze społecznym, bardziej sprzyjająca włączeniu społecznemu i wdrażająca Europejski filar praw socjalnych</p>	<p>(d) wspieranie dostosowania pracowników, przedsiębiorstw i przedsiębiorców do zmian, wspieranie aktywnego i zdrowego starzenia się oraz zdrowego i dobrze dostosowanego środowiska pracy, które uwzględnia zagrożenia dla zdrowia;</p>	<p>Interwencja wpisuje się w Plan działania na rzecz EFPS, zgodnie z którym rozwój rynku pracy musi być wspierany. Interwencja jest zgodna z kierunkami działań wskazanymi w CSR 2019: „Wspieranie wysokiej jakości edukacji i rozwijanie umiejętności odpowiadających potrzebom rynku pracy, zwłaszcza poprzez kształcenie dorosłych”. Jak wynika z CSR 2019 istotny jest dobry system kształcenia i szkolenia przez całe życie, a wskaźnik uczestnictwa osób dorosłych w kształceniu i szkoleniu jest znacznie niższy od średniej UE, natomiast przedsiębiorstwa nie wykorzystują w dostatecznym stopniu szkoleń zawodowych.</p> <p>Wsparcie w obszarze zdrowia wynika z zapisów SRKL 2030, gdzie zgodnie z zaplanowanymi działaniami należy zwrócić uwagę na realizację programów profilaktyki, wczesnego wykrywania problemów zdrowotnych, zagrożeń niepełnosprawnością, przekwalifikowania pracowników długotrwale pracujących w warunkach negatywnie wpływających na zdrowie. Problem związany z rozwojem profilaktyki oraz eliminowaniem czynników ryzyka w miejscu pracy został również zauważony w zapisach SRW, gdzie jednym z działań, zastosowanym w związku ze zmieniającym się rynkiem pracy, powinno być promowanie elastycznego czasu pracy. Co ma również odzwierciedlenie w zapisach Planu działania na rzecz EFPS.</p> <p>Zidentyfikowano również inne wyzwania, m.in.: brak wykwalifikowanych pracowników, dobór pracowników i ich utrzymanie (np. adaptacja środowiska pracy do potrzeb różnych grup pracowników, zastosowanie formy pracy zdalnej), zwolnienia z przyczyn dotyczących zakładu pracy. Zdiagnozowano potrzebę kontynuacji wsparcia dotyczącego podnoszenia kwalifikacji zawodowych, rozwiązań organizacyjnych mających na celu wydłużanie aktywności zawodowej.</p> <p>Zidentyfikowano także potrzebę działań mających wpływ na uzyskanie wyższych zarobków i poprawę warunków pracy, w tym dostosowanie ich do bieżących potrzeb. W związku z tym zaplanowano wprowadzenie nowych rozwiązań, np. elastyczne formy zatrudnienia czy adaptacja środowiska pracy do potrzeb pracowników. Realizacja wsparcia ma wpłynąć na warunki życia mieszkańców.</p>
<p>CP 4 Europa o silniejszym wymiarze</p>	<p>(f) wspieranie równego dostępu do dobrej jakości, włączającego</p>	<p>Wsparcie wychowania przedszkolnego jest wynikiem zdiagnozowanych w SRW potrzeb w zakresie poprawy jakości edukacji przedszkolnej oraz tworzenia nowych</p>

<p>społecznym, bardziej sprzyjająca włączeniu społecznemu i wdrażająca Europejski filar praw socjalnych</p>	<p>kształcenia i szkolenia oraz możliwości ich ukończenia, w szczególności w odniesieniu do grup w niekorzystnej sytuacji, od wczesnej edukacji i opieki nad dzieckiem przez ogólne i zawodowe kształcenie i szkolenie, po szkolnictwo wyższe, a także kształcenie i uczenie się dorosłych, w tym ułatwianie mobilności edukacyjnej dla wszystkich i dostępności dla osób z niepełnosprawnościami</p>	<p>miejsz wychowania przedszkolnego. Wg Załącznika D niewystarczające jest uczestnictwo w wychowaniu przedszkolnym dzieci młodszych, zwłaszcza na obszarach wiejskich.</p> <p>Wyniki ogólnopolskich egzaminów wskazują, że konieczne jest podjęcie działań przyczyniających się do poprawy jakości nauczania w kształceniu ogólnym.</p> <p>Wsparcie uczniów powinno obejmować również rozwój poprzez edukację pozaformalną. Miejszem, gdzie młodzi ludzie mogą pogłębiać kompetencje, zainteresowania, uzdolnienia i pasje są kluby młodzieżowe.</p> <p>Zgodnie z Załącznikiem D wsparcia wymaga również dostępność i jakość doradztwa zawodowego na wszystkich poziomach kształcenia.</p> <p>Kluczowe stają się działania dotyczące edukacji włączającej – pomoc dla uczniów, nauczycieli i szkół.</p> <p>Pilną potrzebą staje się integracja uczniów, których opiekunowie są migrantami lub powracają z zagranicy.</p> <p>Zaplanowano stypendia dla najzdolniejszych uczniów jako czynnik wzmacniający motywację i dalszy rozwój.</p> <p>Wg Załącznika D niezbędna jest: „poprawa dopasowania kształcenia i szkolenia zawodowego do potrzeb rynku pracy, w tym poprzez uczenie się oparte na pracy, rozwijanie kompetencji nauczycieli oraz wspieranie dobrej jakości i skutecznych systemów przyuczania do zawodu i praktyk zawodowych”. Biorąc pod uwagę niepokojące dane z rynku pracy dotyczące zatrudnienia absolwentów szkół zawodowych, należy wspierać inicjatywy promujące dualny model kształcenia.</p> <p>Rozwój kształcenia zawodowego przyczyni się do osiągnięcia celów określonych w Zaleceniu Rady z 24 listopada 2020 r. w sprawie kształcenia i szkolenia zawodowego (do 2025 r. odsetek zatrudnionych absolwentów kształcenia i szkolenia zawodowego powinien wynosić przynajmniej 82%, a odsetek niedawnych absolwentów kształcenia i szkolenia zawodowego korzystających z możliwości uczenia się w rzeczywistych warunkach pracy w trakcie szkolenia i kształcenia zawodowego powinien wynosić 60%). Wzmocnienie kształcenia zawodowego pozwoli przyczynić się do realizacji celu zarysowanego w Planie działania na rzecz EFPS: „do 2030 r. co najmniej 78% ludności w wieku 20-64 lata powinno mieć zatrudnienie”.</p>
<p>CP 4 Europa o silniejszym</p>	<p>(g) wspieranie uczenia się przez całe życie,</p>	<p>Interwencja jest zgodna z CSR 2019, którego jednym z zaleceń jest rozwijanie umiejętności odpowiadających</p>

<p>wymiarze społecznym, bardziej sprzyjająca włączeniu społecznemu i wdrażająca Europejski filar praw socjalnych</p>	<p>w szczególności elastycznych możliwości podnoszenia i zmiany kwalifikacji dla wszystkich, z uwzględnieniem umiejętności w zakresie przedsiębiorczości i kompetencji cyfrowych, lepsze przewidywanie zmian i zapotrzebowania na nowe umiejętności na podstawie potrzeb rynku pracy, ułatwianie zmian ścieżki kariery zawodowej i wspieranie mobilności zawodowej</p>	<p>potrzebom rynku pracy, zwłaszcza poprzez kształcenie dorosłych. Odsetek osób dorosłych uczestniczących w kształceniu lub szkoleniu w regionie jest prawie trzykrotnie niższy od średniej dla UE, która w 2019 r. wynosiła 10,8%. Inwestycja w kompetencje i kwalifikacje osób dorosłych odzwierciedla odpowiedź na potrzebę inwestycyjną określoną w Załączniku D jako podnoszenie podstawowych umiejętności i promowanie uczenia się dorosłych oraz wspieranie systemów walidacji uczenia się pozaformalnego. Stworzenie warunków do uczenia się przez całe życie nabiera szczególnej wagi w kontekście celów transformacyjnych europejskiej gospodarki wyrażonych w EZŁ i EAC. Konieczna jest zmiana podejścia do kształcenia osób dorosłych poprzez zastosowanie bardziej efektywnego i elastycznego systemu popytowego.</p> <p>Konieczność podjęcia skoordynowanych i zintegrowanych działań w celu podniesienia podstawowych umiejętności osób dorosłych wynika z Zalecenia Rady z 19 grudnia 2016 r. w sprawie ścieżek poprawy umiejętności: nowe możliwości dla dorosłych. Zaplanowane działania obejmujące wsparcie kompetencji zawodowych, podstawowych czy cyfrowych wpisują się w założenia ZSU, w szczególności wpływają na zwiększenie aktywności edukacyjnej we wszystkich grupach społecznych i podnoszenie kompetencji kluczowych osób dorosłych.</p> <p>Dalsze wspieranie tego obszaru może przyczyniać się do pełniejszej realizacji odsetka osób w wieku 25-64 lata uczestniczących w kształceniu lub szkoleniu, który został ustalony w SRKL na co najmniej osiągnięcie poziomu unijnego w roku 2030. Jednocześnie interwencja przyczyni się do osiągnięcia celu wyrażonego w Planie działania na rzecz EFPS: „co najmniej 60% wszystkich dorosłych powinno co roku uczestniczyć w szkoleniach”.</p> <p>W regionie odnotowuje się potrzebę dotarcia (zwłaszcza w małych miejscowościach, na obszarach wiejskich oraz w zaniedbanych dzielnicach miast) z szeroką ofertą edukacyjną, która pozwala rozwijać umiejętności uniwersalne. Najlepszym sposobem na stworzenie centrów pozaformalnej edukacji dorosłych, bez konieczności tworzenia nowej infrastruktury (wykorzystując istniejącą bazę szkół i placówek oświatowych), jest utworzenie LOWE.</p>
<p>CP 4 Europa o silniejszym wymiarze społecznym,</p>	<p>(h) Wspieranie aktywnego włączenia społecznego w celu promowania równości</p>	<p>Potrzeba realizacji działań w zakresie aktywnego włączenia społecznego mieszkańców województwa wynika z dotychczasowych doświadczeń realizacji wsparcia w perspektywie finansowej 2007-2013 i 2014-</p>

<p>bardziej sprzyjająca włączeniu społecznemu i wdrażająca Europejski filar praw socjalnych</p>	<p>szans, niedyskryminacji i aktywnego uczestnictwa, oraz zwiększanie zdolności do zatrudnienia, w szczególności grup w niekorzystnej sytuacji</p>	<p>2020. Dostrzegane jest natomiast coraz większe wewnętrzne zróżnicowanie grup osób defaworyzowanych. W celu przeciwdziałania temu zjawisku konieczna jest intensyfikacja działań integrujących oraz włączających te grupy mieszkańców, które w największym stopniu są zagrożone długotrwałym korzystaniem ze świadczeń pomocy społecznej. Niezbędność kontynuowania ww. wsparcia wskazano w raporcie <i>Ewaluacja mid-term</i> dotycząca postępu rzeczowego RPO WK-P 2014-2020 dla potrzeb przeglądu śródk okresowego oraz <i>Analizy sytuacji społeczno-ekonomicznej województwa kujawsko-pomorskiego w obszarach oddziaływania EFS 2015-2017</i>. W ramach wsparcia ekonomii społecznej przewiduje się wsparcie finansowe oraz usług służących rozwojowi ekonomii społecznej oraz wsparcie przedsiębiorstw społecznych. Przewiduje się zbliżone do obecnego konstrukcje projektów wsparcia.</p> <p>Ciągle aktualnym jest również aspekt wsparcia grup zmarginalizowanych poprzez działania na rzecz poprawy wykształcenia i zatrudnienia społeczności romskiej, a także działania na rzecz likwidacji barier.</p> <p>Przewidziano również realizację działań w zakresie budowania zdolności i potencjału organizacji społeczeństwa obywatelskiego.</p>
<p>CP 4 Europa o silniejszym wymiarze społecznym, bardziej sprzyjająca włączeniu społecznemu i wdrażająca Europejski filar praw socjalnych</p>	<p>(i) wspieranie integracji społeczno-gospodarczej obywateli państw trzecich, w tym migrantów</p>	<p>Od kilkunastu lat liczba przyjeżdżających do Polski obywateli państw trzecich, w tym migrantów, przede wszystkim poszukujących w naszym kraju pracy lub studiujących stale rosła. Według szacunków GUS na koniec 2020 roku w Polsce mieszkało ponad 2 miliony cudzoziemców. Zdecydowana większość osób, które do 2020 r. przyjeżdżały do Polski do pracy, pochodziła z krajów z sąsiadujących z naszym krajem - przede wszystkim z Ukrainy (która zdecydowanie przoduje w tym zakresie) i Białorusi (szczególnie po 2020 roku). Na koniec grudnia 2020 roku liczba cudzoziemców zarejestrowanych w ZUS wynosiła ponad 725 tys., w tym w województwie kujawsko-pomorskim 26 tysięcy. Z danych na dzień 30.07.2022 r. dotyczących liczby zarejestrowanych wniosków o nadanie statusu cudzoziemca z Ukrainy w związku z konfliktem na Ukrainie w ujęciu wojewódzkim było ok. 41 tyś.</p> <p>Zmieniająca się sytuacja geopolityczna głównie wywołana bezpodstawną napaścią zbrojną Federacji Rosyjskiej na terytorium Ukrainy po 24 lutego 2022 r. oraz w związku z masowym wjazdem na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej cudzoziemców będących obywatelami Ukrainy oraz cudzoziemców nie posiadających obywatelstwa tego państwa, spowodowała również potrzebę zaplanowania</p>

		kompleksowych działań na rzecz integracji społecznej i aktywizacji zawodowej oraz kształcenia obywateli państw trzecich, w tym migrantów.
CP 4 Europa o silniejszym wymiarze społecznym, bardziej sprzyjająca włączeniu społecznemu i wdrażająca Europejski filar praw socjalnych	(k) zwiększanie równego i szybkiego dostępu do dobrej jakości, trwałych i przystępnych cenowo usług, w tym usług, które wspierają dostęp do mieszkań oraz opieki skoncentrowanej na osobie, w tym opieki zdrowotnej; modernizacja systemów ochrony socjalnej, w tym wspieranie dostępu do ochrony socjalnej, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci i grup w niekorzystnej sytuacji; poprawa dostępności, w tym dla osób z niepełnosprawnościami, skuteczności i odporności systemów ochrony zdrowia i usług opieki długoterminowej	<p>Potrzeba realizacji usług społecznych dla mieszkańców województwa, wsparcia dzieci, młodzieży i rodziny, rozwijania mieszkalnictwa wspomaganego wynika z Ewaluacji mid-term dot. postępu rzeczowego RPO WK-P 2014-2020 oraz diagnozy do SRW. Dane demograficzne wskazujące na starzenie się społeczeństwa potwierdzają potrzebę zbudowania systemu wsparcia rodzin z osobami wymagającymi pomocy w codziennym funkcjonowaniu, umożliwiając tym osobom godzenie życia rodzinnego z zawodowym.</p> <p>Zakres przewidzianych działań odpowiada priorytetowym potrzebom inwestycyjnym określonym w Załączniku D do Sprawozdania krajowego – Polska 2019, w tym:</p> <ul style="list-style-type: none"> – wspieranie zintegrowanych działań na rzecz aktywnego włączenia mających dotrzeć do większej liczby osób ze środowisk defaworyzowanych; – wzmocnienie systemu wsparcia rodziny oraz przyspieszenia procesu deinstytucjonalizacji, w szczególności w odniesieniu do dzieci pozbawionych opieki rodzicielskiej; – wspieranie dostępności produktów i usług, dla osób z niepełnosprawnościami / osób z ograniczeniami funkcjonalnymi; – wspieranie przejścia z opieki szpitalnej/instytucjonalnej na przystępne cenowo i wysokiej jakości usługi w zakresie opieki domowej i usługi środowiskowe, a także w celu koordynacji opieki zdrowotnej, opieki społecznej i opieki długoterminowej; – wspierania równego dostępu do przystępnych cenowo usług opieki zdrowotnej, w szczególności dla grup defaworyzowanych, a także w celu promocji zdrowia, profilaktyki zdrowotnej i cyfrowych rozwiązań w zakresie zdrowia; – podnoszenia kwalifikacji i przekwalifikowywania personelu opieki długoterminowej. <p>Ponadto działania będą zgodne z dokumentami:</p> <ul style="list-style-type: none"> - mapa potrzeb zdrowotnych, - „Zdrowa przyszłość. Ramy strategiczne rozwoju systemu ochrony zdrowia na lata 2021-2027, z perspektywą do 2030 r.”, oraz strategię dot. opieki zdrowotnej nad osobami starszymi i osobami z zaburzeniami psychicznymi,

		<ul style="list-style-type: none"> – „Sieć Centrów Zdrowia Psychicznego w Woj. Kuj-Pom” jako element Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego dla Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2020-2022, – Krajowy i Wojewódzki plan transformacji 2022-2026, – Strategia rozwoju usług społecznych - polityka publiczna do roku 2030 (z perspektywą do 2035 r.), – KPPUiWS, – Konwencja ONZ o prawach osób niepełnosprawnych.
CP 4 Europa o silniejszym wymiarze społecznym, bardziej sprzyjająca włączeniu społecznemu i wdrażająca Europejski filar praw socjalnych	(I) wspieranie integracji społecznej osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, w tym osób najbardziej potrzebujących i dzieci	Istotnym zakresem wymagającym wsparcia w województwie kujawsko-pomorskim jest aktywizacja społeczna osób najbardziej zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym. Bardzo często dotyczy to osób starszych zamieszkujących obszary wiejskie, które doświadczają wykluczenia społecznego w wyniku samotności i braku kontaktu z drugim człowiekiem. Powoduje to u tych osób stres, pogorszenie stanu psychicznego, co w konsekwencji prowadzi również do wywoływania innych chorób. Idealnym rozwiązaniem na wyeliminowanie takiego wykluczenia społecznego są lokalne kluby seniora lub gospodarstwa opiekuńcze. Tam osoby samotne mogą spotkać się z innymi mieszkańcami, wziąć udział w różnego rodzaju warsztatach, co pozytywnie wpływa na ich kondycję psychiczną.
CP 5 Europa bliższa obywatelom dzięki wspieraniu zrównoważonego i zintegrowanego rozwoju wszystkich rodzajów terytoriów oraz inicjatyw lokalnych	5(i) Wspieranie zintegrowanego i sprzyjającego włączeniu społecznemu rozwoju społecznego, gospodarczego i środowiskowego, kultury, dziedzictwa naturalnego, zrównoważonej turystyki i bezpieczeństwa na obszarach miejskich	<p>Potrzeba podniesienia atrakcyjności miejscowości uzdrowiskowych ma związek z postrzeganiem ich, jako specjalności regionu związanej z tworzeniem miejsc pracy i generowaniem dochodów dla mieszkańców i samorządów.</p> <p>Instytucje kultury są nierozdzielnie związane z jakością i tempem rozwoju społecznego WK-P. Potrzeby w zakresie dalszego ich wspierania nadal są duże i wymagają dalszych nakładów inwest. Zasadność kontynuacji wsparcia kultury wynika m.in. z zapisów dot. ewaluacji mid-term w zakresie postępu rzeczowego RPO WK-P 2014-2020 oraz badania ewaluacyjnego odnoszącego się do efektów polityki spójności w obszarze kultury.</p> <p>Istotne znaczenie dla rozwoju WK-P mają działania wspierające turystykę opartą o dziedzictwo naturalne i kulturalne regionu, co ma związek z dochodowością (dla podmiotów i samorządów) tego sektora. Potencjałem, który należy rozwijać jest rozbudowa infrastr. turystycznej, tworzenie produktów turyst. oraz</p>

		<p>ich promocją, co przełoży się na wzrost atrakcyjności regionu oraz powstawanie nowych miejsc pracy.</p> <p>Odpowiedzią na problemy społ. jest rewitalizacja obszarów o dużej koncentracji negatywnych zjawisk.</p> <p>W podejściu terytorialnym planowane jest zastosowanie działań mających na celu zacieśnienie współpracy oraz wzmacnianie powiązań pomiędzy ośrodkami rdzeniowymi i ich obszarami funkcjonalnymi oraz ośrodkami lokalnymi i ich otoczeniem.</p> <p>Odpowiedzią na problemy niskiego rozwoju gospodarczego zwłaszcza na obszarach zmarginalizowanych jest wsparcie tworzenia terenów inwestycyjnych. Inwestycje w ramach cs 5(i) powinny stos. rozwiązania poprawiające dostępność, promujące rozwiązania z zakresu zielonej i niebieskiej infrastr. zgodnie z założeniami EZŁ oraz NEB. Planując interwencje mające wpływ na dziedzictwo kulturowe zasadne jest wykorzystanie zaleceń wynikających z „Europejskich Zasad Jakości dla finansowanych przez UE interwencji o potencjalnym wpływie na dziedzictwo kulturowe”. Działania będą komplementarne z projektami realizowanymi w ramach innych cs – w tym społecznymi.</p> <p>Zasadność wsparcia wpisuje się w: CSR 2019, RPT, SOR - cel szczegół. II, UP rozdz.1.5, Europa bliższa obywatelom, KSRR 2030 - cel 1 oraz cel 2, SRW - cel 2, cel 3 oraz cel 4, Sprawozdania specjalne ETO: Unijne inwestycje w obiekty kultury oraz Wsparcie UE na rzecz turystyki.</p>
--	--	--

2. PRIORYTETY

2.1 PRIORYTET 1 FUNDUSZE EUROPEJSKIE NA RZECZ WZROSTU INNOWACYJNOŚCI I KONKURENCYJNOŚCI REGIONU

2.1.1. CEL SZCZEGÓŁOWY 1(I) ROZWIJANIE I WZMACNIANIE ZDOLNOŚCI BADAWCZYCH I INNOWACYJNYCH ORAZ WYKORZYSTYWANIE ZAAWANSOWANYCH TECHNOLOGII

2.1.1.1 INTERWENCJE W RAMACH FUNDUSZY

Powiązane rodzaje działań:

Cel wsparcia: Wzmacnianie potencjału badawczego i innowacyjnego oraz wykorzystywanie i rozwój zaawansowanych technologii, prowadzące do przyspieszenia procesu transformacji gospodarki województwa oraz wzrostu konkurencyjności regionalnych przedsiębiorstw.

Wsparciem zostaną objęte projekty zwiększające potencjał badawczo-rozwojowy regionu oraz tworzące system wspomagający działalność firm w tym zakresie.

W zakresie projektów B+R ukierunkowanych na wzrost innowacyjności gospodarki pomoc skierowana zostanie na: prowadzenie działalności B+R przez przedsiębiorstwa, wdrażanie wyników prac B+R i innowacji przez MŚP, rozwój systemu proinnowacyjnych usług dla przedsiębiorców świadczonych przez IOB w obszarze B+R, wsparcie i udostępnienie istniejącej infrastruktury B+R w przedsiębiorstwach oraz podmiotach systemu szkolnictwa wyższego i nauki w celu pogłębiania współpracy z biznesem. Ważnym elementem planowanych przedsięwzięć jest wsparcie przedsiębiorstw w zakresie rozwoju współpracy oraz zlecenia organizacjom prowadzącym badania i upowszechniającym wiedzę wykonania prac B+R. Jest to istotna pomoc dla tych przedsiębiorców, którzy nie planują tworzenia i rozwijania własnego zaplecza B+R.

Planowane rodzaje działań:

- a) tworzenie i rozwój zaplecza B+R w przedsiębiorstwach;
- b) prace B+R realizowane przez przedsiębiorstwa lub ich konsorcja mające na celu opracowanie nowych produktów/usług, procesów lub też wprowadzenie znaczących ulepszeń do istniejących produktów/usług, procesów, wdrożenie wyników prac B+R oraz innowacji przez przedsiębiorstwa (jako część projektów kompleksowych). Osiągnięcie wyższego poziomu innowacji w przedsiębiorstwach w kolejnych krokach po wykonaniu prac B+R wymaga kompleksowości wsparcia, uzupełnionego również o pomoc w zakresie wdrażania wyników prac B+R do gospodarki regionu. Elementem uzupełniającym w ramach kompleksowych projektów wspierania innowacyjnych przedsiębiorstw i ośrodków innowacji może być wsparcie rozwoju kompetencji i umiejętności kadry badawczej przy realizacji prac B+R;
- c) zakup prac B+R w organizacjach prowadzących badania i upowszechniających wiedzę przez przedsiębiorstwa lub wsparcie na rzecz transferu technologii bądź wzmocnienia własności intelektualnej.

Warunkiem otrzymania dofinansowania jest komercjalizacja wyników prac B+R, rozumiana jako wdrożenie wyników prac B+R we własnej działalności gospodarczej przedsiębiorcy lub udzielenie licencji lub sprzedaż wyników projektu w celu ich wprowadzania do działalności gospodarczej innego przedsiębiorcy. Rezygnacja z wdrożenia wyników prac B+R będzie możliwa jedynie w przypadku, gdy w trakcie realizacji prac B+R okaże się, że dalsze prace nie doprowadzą do osiągnięcia zakładanych wyników, bądź gdy po zakończeniu prac B+R wdrożenie okaże się bezcelowe z ekonomicznego punktu widzenia.

Wsparcie prywatnej infrastruktury badawczej IOB/ ośrodków innowacji/ organizacji prowadzących badania i upowszechniającym wiedzę (zgodnie z art. 2 pkt 83 GBER) możliwe będzie pod następującymi warunkami: jest poparte analizą popytu lub identyfikacją potrzeb użytkowników, w tym przedsiębiorstw, przemysłu i usług, na zakres prowadzonych badań, przeprowadzona została analiza potwierdzająca brak dostępności odpowiedniej infrastruktury badawczej w innych ośrodkach badawczych na danym terenie.

Ponadto, podmioty w których przedsiębiorcy będą kupować prace B+R, muszą posiadać na świadczone usługi akredytację udzieloną na poziomie krajowym lub regionalnym lub będą musiały spełnić jakościowe kryteria wyboru projektów, aby świadczyć usługi B+R.

Przewiduje się wsparcie działań strategicznego ośrodka sieciującego i koordynującego procesy powstawania i wykorzystywania infrastruktury niezbędnej dla prowadzenia działalności B+R+I w regionie (w szczególności w obszarze rozwoju przedsiębiorczości akademickiej), stworzenie regionalnej sieci brokerów usług badawczych oraz wsparcie komercjalizacji działalności B+R z wykorzystaniem wirtualnej platformy agregującej ofertę usług badawczych w regionie. Zadaniem ww. ośrodka będzie również animacja międzyregionalnej i ponadregionalnej współpracy w zakresie zsięciowania oferty usług B+R+I, transferu wiedzy i komercjalizacji technologii z regionalnymi instytucjami otoczenia biznesu budującymi pogłębione relacje z przedsiębiorcami i dostarczającymi im doradztwa proinnowacyjnego, w tym w obszarze transformacji przemysłowej.

Realizacja powyższych działań przyczyni się do osiągnięcia wyższego poziomu innowacji w przedsiębiorstwach oraz zwiększenia ilości przedsiębiorstw opierających swoją działalność o wykorzystanie innowacji, a co za tym idzie zwiększenie ich konkurencyjności i produktywności, co poprawi ich pozycję w światowych łańcuchach dostaw. Dzięki realizacji powyższych typów wsparcia wzrośnie poziom nakładów na działalność badawczo-rozwojową. Efektem zwiększenia potencjału aplikacyjnego badań naukowych realizowanego przez podmioty systemu szkolnictwa wyższego i nauki oraz wsparcia transferu technologii i wiedzy do przedsiębiorców będzie wzrost intensywności ich wykorzystania w gospodarce.

Przy czym transfer technologii jest rozumiany jako przepływ wiedzy, nowych rozwiązań, a także wszelkiego rodzaju współpraca pomiędzy sektorem nauki i przedsiębiorstwami (w tym zlecenie prac badawczych, czy wspólna realizacja projektów, etc.).

Wszystkie działania podejmowane w ramach tego cs muszą być zgodne z założeniami RIS3 2021+ lub zostać zidentyfikowane jako obszar procesu przedsiębiorczego odkrywania.

W cs1(i) dopuszcza się realizację projektów grantowych w zakresie wsparcia kierowanego do przedsiębiorstw w przypadku realizacji kompleksowych projektów B+R, w tym etapów ułatwiających wdrożenie wyników prac B+R oraz powstawania i rozwoju infrastruktury badawczej. Taka formuła umożliwi wnioskodawcom już na etapie planowania projektu skorzystanie ze wsparcia wyspecjalizowanego podmiotu/ekspertów w zakresie przygotowania dokumentacji badawczej czy np. właściwego oszacowania parametrów niezbędnej infrastruktury badawczej. Będzie to zatem wartość dodana, której nie obejmują standardowe procedury.

Planowane działania będą wspierane w formie dotacyjnej, wybierane będą w trybie konkurencyjnym oraz niekonkurencyjnym. Zastosowanie trybu niekonkurencyjnego wynika ze strategicznego znaczenia projektów dla społeczno-gospodarczego rozwoju regionu. Projekty te muszą realizować cele określone w SRW lub PRG lub RIS3 oraz znajdować się w wykazie projektów kluczowych tychże dokumentów, bądź ich zakres musi być wyraźnie opisany w treści SRW lub PRG lub RIS3. Należy zaznaczyć, iż ww. dokumenty zostały przygotowane z pełnym poszanowaniem zasad partnerstwa i przejrzystości.

Inwestycje w B+R+I obarczone są wysokim ryzykiem niepowodzenia oraz trudnością zwiarytowania finansowego. Projekty B+R same w sobie nie są bezpośrednio ukierunkowane na osiągnięcie terminowych zysków (istnieje również trudność w oszacowaniu potencjalnych przychodów z projektów). Tym samym wysoka niepewność uzyskania zwrotu nakładów na B+R nie skłania przedsiębiorstw do zadłużania się. Finansowanie

bezwrotnie maksymalizuje efekt zachęty do inwestowania w działania w obszarze B+R, które w regionie nie są wystarczająco powszechne. Jest to ważne w przypadku inwestycji o największym poziomie ryzyka jaką niesie ze sobą działalność B+R+I. Ponadto, wsparcie bezwrotne przyspiesza okres zwrotu części inwestycji finansowanej w ramach wkładu własnego beneficjenta oraz umożliwia w dużym stopniu redukcję strat w przypadku niepowodzenia badań.

W ww. inwestycjach występuje brak bezpośredniego powiązania z przychodami, do ich wystąpienia konieczne są bowiem inne wydatki (realizacja badań, zatrudnienie, infrastruktura produkcyjna, uruchomienie produkcji/sprzedaży). Działalność B+R jest w większości przedsiębiorstw działalnością generującą koszty. Przedsięwzięcia te wymagają bowiem dużego nakładu czasu i pracy, niejednokrotnie zaangażowanie to ponoszone jest kosztem ograniczenia podstawowej działalności, a więc ryzyko niepowodzenia projektu występuje po stronie przedsiębiorcy.

Dostęp przedsiębiorstw do finansowania działalności B+R oraz innowacyjnej nadal pozostaje wyzwaniem, gdyż takie finansowanie nie jest w pełni zapewnione przez sektor finansowy i bankowy. Banki nie wykazują chęci finansowania tego typu inwestycji z uwagi na fakt, iż występują w nich trudności w zabezpieczeniach instrumentów zwrotnych, wysokie koszty inwestycji oraz bardzo niepewne zyski, gdyż tego typu projektom przypisuje się wysokie ryzyko w zakresie potencjału do generowania zysków. Wobec powyższego, a także uznając priorytetowość dziedziny B+R+I jako czynnika rozwoju gospodarki regionalnej w sferze wyboru form wsparcia, uzasadnione jest wsparcie publiczne w oparciu o formy dotacyjne, które zapewniają największy zakres preferencyjności. W przypadku kompleksowych projektów B+R dopuszcza się finansowanie w formie dotacji zwrotnej wdrażania ich wyników.

Działania zostały ocenione jako zgodne z zasadą DNSH.

Główne grupy docelowe:

Grupę docelową stanowią: przedsiębiorstwa: mikro, małe, średnie i duże; przedsiębiorstwa akademickie. Ponadto, w ramach wsparcia dla przedsiębiorstw akademickich, zostaną zaplanowane odpowiednie preferencje.

Potencjalni beneficjenci wsparcia to: przedsiębiorstwa (mikro, małe, średnie i duże); JST; IOB; OI; podmioty systemu szkolnictwa wyższego i nauki; organizacje prowadzące badania i upowszechniające wiedzę; organy administracji rządowej. Możliwe jest udzielenie wsparcia na inwestycje produkcyjne, w zakresie działań badawczych i innowacyjnych, w przedsiębiorstwach innych niż MŚP pod warunkiem, iż obejmują one współpracę z MŚP (za wyjątkiem „small mid caps” tj. małych spółek o średniej kapitalizacji, które mogą realizować tego typu projekty bez zachowania ww. warunku). Co za tym idzie pozostałe podmioty, w tym spółki o średniej kapitalizacji i duże przedsiębiorstwa mogą otrzymać wsparcie na inwestycje produkcyjne jedynie w przypadku, gdy inwestycja wiąże się ze współpracą z MŚP. W zakresie realizacji projektów o charakterze grantowym ich beneficjentem będą IOB, a ostatecznym odbiorcą wsparcia przedsiębiorstwa.

Działania na rzecz zapewnienia równości, włączenia społecznego i niedyskryminacji:

Zgodnie z art. 9 rozporządzenia ogólnego zostaną podjęte działania zapobiegające wszelkiej dyskryminacji ze względu na płeć, rasę lub pochodzenie etniczne, religię lub światopogląd, niepełnosprawność, wiek lub orientację seksualną poprzez eliminację barier fizycznych (w tym infrastrukturalnych), finansowych, społecznych (w tym wynikających z powszechnych negatywnych stereotypów) lub psychologicznych.

Wsparcie będzie udzielane wyłącznie projektom i beneficjentom, którzy przestrzegają przepisów antydyskryminacyjnych, o których mowa w art. 9 ust. 3 rozporządzenia ogólnego.

W przypadku, gdy beneficjentem będzie JST (lub podmiot przez nią kontrolowany lub od niej zależny), która podjęła jakiegokolwiek działania dyskryminujące, sprzeczne z zasadami, o których mowa w art. 9 ust. 3 rozporządzenia ogólnego, wsparcie nie będzie udzielone.

W przypadku wsparcia w cs 1(i), kryterium premiujące odnosić się będzie do działań zapobiegających dyskryminacji i wyrównywaniu szans w odniesieniu do zarządzania projektem jak realizowanie przez beneficjenta zasad równego traktowania, zapobiegania dyskryminacji oraz wdrażanie polityk zarządzania różnorodnością, w tym promujące zaangażowanie kobiet, w szczególności młodych. Od projektodawców wymagane będzie zapewnienie niedyskryminujących warunków zatrudniania i współpracy, zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa, np. w ramach tworzonych zespołów badawczych. W ramach cs 1(i) planowana jest realizacja konkursów, z wydzieloną alokacją ukierunkowanych na dostępność lub wprowadzone będą kryteria premiujące dostępność. O ile będzie to uzasadnione zakresem projektu, konieczne będzie zapewnienie dostępności nowopowstałych produktów i usług oraz infrastruktury wszystkim uczestnikom procesu realizacji projektów. Wymagana będzie dostępność cyfrowa WCAG w odniesieniu do stron internetowych, systemów teleinformatycznych i dokumentów będących wynikiem realizacji projektów.

Wskazanie konkretnych terytoriów objętych wsparciem, z uwzględnieniem planowanego wykorzystania narzędzi terytorialnych:

Obszar całego województwa.

W ramach celu szczegółowego nie jest planowane wykorzystanie narzędzi terytorialnych.

Możliwość zastosowania preferencji dla projektów realizowanych na obszarach zmarginalizowanych.

Przedsięwzięcia międzyregionalne, transgraniczne i transnarodowe:

Realizacja planowanych działań w cs 1(i) przyczyni się do osiągnięcia celu głównego SUERMB wzrost dobrobytu (Increase Prosperity) w obszarze tematycznym Innowacje, poprzez działania międzynarodowe w dziedzinie badań i innowacji służące rozwojowi przedsiębiorstw z sektorów objętych inteligentnymi specjalizacjami regionu.

Komplementarnie planuje się możliwość realizacji przedsięwzięć międzynarodowych, transgranicznych oraz transnarodowych z udziałem partnerów europejskich, reprezentujących sektor publiczny i prywatny (np. w ramach Inno_LAB) oraz współpracę międzyregionalną i ponadnarodową w obszarach inteligentnych specjalizacji (np. Partnerstwa S3 przy KE, Interreg, EIT, Horyzont Europa, Innovoucher, TravelGrants, projekty Grupy Wyszechradzkiej, TeamNet, ERRIN).

W ramach projektu strategicznego KPCNT zakłada się realizację komponentu opartego na międzyregionalnej współpracy pomiędzy organizacjami badawczymi na podstawie zawartego „Porozumienia na rzecz rozwoju Polski Północno-Wschodniej”. Celem projektu jest poprawa komfortu życia mieszkańców regionów Polski Północno-Wschodniej w aspektach powiązanych ze zrównoważonym rozwojem, ochroną środowiska (w tym zwłaszcza zasobów wodnych), wysokiej jakości żywności, medycyny oraz wykorzystania energii odnawialnej. Cel ten zostanie osiągnięty przez wspólną realizację projektów B+R przez uczelnie Polski Północno-Wschodniej oraz aplikację wyników do gospodarki regionu. Ponadto zakłada się, że działania podejmowane w ramach projektu KPCNT będą skutkowały tworzeniem zespołów badawczych i włączaniem i sieciowaniem interesariuszy w ramach platform współpracy S3.

W ramach cs 1(i) dla wybranych typów projektów, przewiduje się zastosowanie kryterium premiującego beneficjentów podejmujących inicjatywy zakładające współpracę z partnerami z innych Państw Członkowskich, kandydujących/stowarzyszonych, w tym projekty komplementarne z innymi projektami realizowanymi poza granicami Polski w UE, krajach kandydujących i stowarzyszonych.

Za współpracę z podmiotami z UE będą odpowiedzialni beneficjenci projektów. Ostateczna decyzja o typach projektów, dla których będzie zastosowane kryterium, zostanie podjęta przez KM.

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych:

Nie jest planowane zastosowanie instrumentów finansowych. Jednakże dopuszcza się finansowanie działań związanych z fazą wdrożenia wyników prac B+R wychodzących ponad zakres badań przemysłowych i eksperymentalnych prac rozwojowych (zgodnie z definicją z GBER), jako elementu kompleksowego projektu badawczo-wdrożeniowego, które możliwe będzie tylko w ramach dotacji warunkowej.

2.1.1.2 WSKAŹNIKI

Tabela 2: Wskaźniki produktu								
Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka miary	Cel pośredni (2024)	Cel końcowy (2029)
1	1(i)	EFRR	Słabiej rozwinięte	RCO001	Przedsiębiorstwa objęte wsparciem (w tym: mikro, małe, średnie, duże)	przedsiębiorstwa	7	239
1	1(i)	EFRR	Słabiej rozwinięte	RCO002	Przedsiębiorstwa objęte wsparciem w formie dotacji	przedsiębiorstwa	7	239
1	1(i)	EFRR	Słabiej rozwinięte	RCO008	Nominalna wartość sprzętu na potrzeby badań naukowych i innowacji	EUR	592 373	19 745 781
1	1(i)	EFRR	Słabiej rozwinięte	PLRO007	Liczba realizowanych projektów B+R	szt.	6	210

Tabela 3: Wskaźniki rezultatów											
Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka miary	Wartość bazowa lub wartość odniesienia	Rok odniesienia	Cel końcowy (2029)	Źródło danych	Uwagi

1	1(i)	EFRR	Słabiej rozwinięte	RCR002	Inwestycje prywatne uzupełniające wsparcie publiczne (w tym: dotacje, instrumenty finansowe)	EUR	0	2020	4 341 474	CST 2021	n/d
1	1(i)	EFRR	Słabiej rozwinięte	RCR003	Małe i średnie przedsiębiorstwa wprowadzające innowacje produktowe lub procesowe	przedsiębiorstwa	0	2020	102	CST 2021	n/d

2.1.2.1 ORIENTACYJNY PODZIAŁ ZASOBÓW PROGRAMU (UE) WEDŁUG RODZAJU INTERWENCJI

Tabela 4: Wymiar 1 – zakres interwencji					
Priorytet	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (EUR)
1	EFRR	Słabiej rozwinięte	1(i)	001 Inwestycje w środki trwałe, w tym infrastrukturę badawczą, w mikroprzedsiębiorstwach bezpośrednio związane z działaniami badawczymi i innowacyjnymi	1 000 000
1	EFRR	Słabiej rozwinięte	1(i)	002 Inwestycje w środki trwałe, w tym infrastrukturę badawczą, w małych i średnich przedsiębiorstwach (w tym prywatnych organizacjach badawczych) bezpośrednio związane z działaniami badawczymi i innowacyjnymi	5 600 000
1	EFRR	Słabiej rozwinięte	1(i)	003 Inwestycje w środki trwałe, w tym infrastrukturę badawczą, w dużych przedsiębiorstwach bezpośrednio związane z działaniami badawczymi i innowacyjnymi	28 000 000

1	EFRR	Słabiej rozwinięte	1(i)	004 Inwestycje w środki trwałe, w tym infrastrukturę badawczą, w publicznych organizacjach badawczych i instytucjach szkolnictwa wyższego bezpośrednio związane z działaniami badawczymi i innowacyjnymi	9 500 000
1	EFRR	Słabiej rozwinięte	1(i)	005 Inwestycje w wartości niematerialne i prawne w mikroprzedsiębiorstwach bezpośrednio związane z działaniami badawczymi i innowacyjnymi	300 000
1	EFRR	Słabiej rozwinięte	1(i)	006 Inwestycje w wartości niematerialne i prawne w MŚP (w tym prywatnych organizacjach badawczych) bezpośrednio związane z działaniami badawczymi i innowacyjnymi	700 000
1	EFRR	Słabiej rozwinięte	1(i)	007 Inwestycje w wartości niematerialne i prawne w dużych przedsiębiorstwach bezpośrednio związane z działaniami badawczymi i innowacyjnymi	1 400 000
1	EFRR	Słabiej rozwinięte	1(i)	008 Inwestycje w wartości niematerialne i prawne w publicznych organizacjach badawczych i instytucjach szkolnictwa wyższego bezpośrednio związane z działaniami badawczymi i innowacyjnymi	500 000
1	EFRR	Słabiej rozwinięte	1(i)	009 Działania badawcze i innowacyjne w mikroprzedsiębiorstwach, w tym tworzenie sieci kontaktów (badania przemysłowe, eksperymentalne prace rozwojowe, studia wykonalności)	1 307 240
1	EFRR	Słabiej rozwinięte	1(i)	010 Działania badawcze i innowacyjne w MŚP, w tym tworzenie sieci kontaktów	4 153 320

1	EFRR	Słabiej rozwinięte	1(i)	011 Działania badawcze i innowacyjne w dużych przedsiębiorstwach, w tym tworzenie sieci kontaktów	590 000
1	EFRR	Słabiej rozwinięte	1(i)	029 Procesy badawcze i innowacyjne, transfer technologii i współpraca między przedsiębiorstwami, organizacjami badawczymi i uczelniami wyższymi, koncentrujące się na gospodarce niskoemisyjnej, odporności i przystosowaniu się do zmian klimatu	2 902 300
1	EFRR	Słabiej rozwinięte	1(i)	030 Procesy badawcze i innowacyjne, transfer technologii i współpraca między przedsiębiorstwami koncentrujące się na gospodarce o obiegu zamkniętym	2 524 140

Tabela 5: Wymiar 2 – forma finansowania

Priorytet	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (EUR)
1	EFRR	Słabiej rozwinięte	1(i)	01 – Dotacja	58 477 000

Tabela 6: Wymiar 3 – terytorialny mechanizm realizacji i ukierunkowanie terytorialne

Priorytet	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (EUR)
1	EFRR	Słabiej rozwinięte	1(i)	33 – Brak ukierunkowania terytorialnego	58 477 000

Tabela 7: Wymiar 6 – dodatkowe tematy EFS+

Priorytet	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (EUR)

Tabela 8: Wymiar 7 – Wymiar „Równouprawnienie płci” w ramach EFS+, EFRR, Funduszu Spójności i FST					
Priorytet	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (EUR)
1	EFRR	Słabiej rozwinięte	1(i)	03 – Projekty neutralne w kwestii równouprawnienia płci	58 477 000

2.1.2 CEL SZCZEGÓŁOWY 1(II) CZERPANIE KORZYŚCI Z CYFRYZACJI DLA OBYWATELI, PRZEDSIĘBIORSTW, ORGANIZACJI BADAWCZYCH I INSTYTUCJI PUBLICZNYCH

2.1.2 1 INTERWENCJE W RAMACH FUNDUSZY

Powiązane rodzaje działań:

Wspieraniem zostaną objęte przedsięwzięcia dotyczące rozwoju systemu nowych lub znacząco ulepszonych e-usług (w tym usługi o szerszym zakresie populacji lub znacznie wyższej jakości oferowane obywatelom) w zakresie e-kultury, e-usług publicznych oraz e-zdrowia, co wpłynie na poprawę stanu rozwoju technologii informacyjnych w systemie społeczno-gospodarczym województwa i przyczyni się do inteligentnej i innowacyjnej transformacji. Wspierane działania będą miały na celu zwiększenie podaży, podnoszenie jakości i użyteczności e-usług sektora publicznego przy zapewnieniu ich zintegrowanego charakteru, interoperacyjności oraz pełnej dostępności online, a także rozszerzenie zakresu i poprawę jakości e-usług publicznych mających na celu wzrost odsetka osób korzystających z usług administracji publicznej w formule online. Podejmowane działania cyfrowe będą realizować założenia wskazane w Programie Zintegrowanej Informatyzacji Państwa oraz Deklaracji Tallińskiej. Model wdrożenia lub modernizacji wdrażanych e-usług będzie zgodny z Rekomendacją Rady Architektury IT, Zespołu Zadaniowego Komitetu Rady Ministrów ds. Cyfryzacji w sprawie Pryncypiów Architektury Informacyjnej z 25.11.2020 r. Dodatkowo, możliwe będzie objęcie wsparciem digitalizacji i zwiększenia dostępności danych publicznych, a także cyfrowych zasobów o znacznym potencjale ponownego wykorzystania pozostających w dyspozycji podmiotów sektora publicznego i prywatnego.

W obszarze e-zdrowia kluczowe będą działania zmierzające w kierunku tworzenia e-usług z uwzględnieniem standardów wypracowanych na poziomie krajowym, wdrażanie TIK w podmiotach leczniczych innych niż na poziomie krajowym, wdrażanie systemowych rozwiązań z zakresu telemedycyny, telemonitoringu i telerehabilitacji wraz z wykorzystaniem elementów sztucznej inteligencji. Celem wsparcia będzie zwiększenie poziomu wykorzystania nowoczesnych technologii w systemie ochrony zdrowia oraz poprawa dojrzałości cyfrowej placówek medycznych i doposażenie podmiotów leczniczych w narzędzia informatyczne umożliwiające integrację z centralną architekturą informatyczną e-zdrowia wraz z przeprowadzeniem cyfryzacji procesów back-office oraz front-office. Wzmocnienie obszaru zdrowia i opieki w regionie nastąpi przez rozbudowę Regionalnego Repozytorium Elektronicznych Danych Medycznych i Kujawsko-Pomorskiej Teleopieki. Zakładane działania będą komplementarne z wcześniej realizowanymi projektami w ramach RPO WK-P 2007-2013 i 2014-2020. Przedsięwzięcia z zakresu e-zdrowia mogą zostać objęte wsparciem z programu regionalnego pod warunkiem otrzymania pozytywnej opinii ministra właściwego ds. zdrowia w zakresie zgodności projektu z dokumentami strategicznymi i programowymi w obszarze zdrowia cyfrowego oraz jego komplementarności i interoperacyjności z rozwiązaniami centralnymi w zakresie e-zdrowia obowiązującymi na dzień złożenia wniosku o wydanie opinii. Będą także podlegały uzgodnieniom na forum Komitetu Sterującego zgodnie z przyjętym systemem koordynacji.

W obszarze e-administracji transformację w nowoczesną cyfrową gospodarkę zapewni wsparcie gospodarcze i społeczne regionu poprzez podniesienie efektywności działań administracji samorządowej oraz jakości usług publicznych związane z uruchomieniem w ramach wcześniej stworzonej Platformy Infostrady Pomorza i Kujaw nowych e-usług (np. e-wizyty, e-formularze, e-doręczenia, e-konsultacje) czy zapewnienie dostępu dla inwestorów poprzez Kujawsko-Pomorską Platformę Inwestycyjną. Portal będzie interoperacyjny z systemem krajowym (ePUAP), a tworzone nowe usługi będą komplementarne z inwestycjami planowanymi na szczeblu krajowym. Projekt ma na celu dostarczenie spójnej, kompleksowej informacji o przestrzeni dla celu dostępu publicznego (front office) oraz dla celu prowadzonych postępowań administracyjnych (back office). W zakresie kontynuacji i rozbudowy rozwiązań w obszarze e-geodezji działania będą realizowane po uzyskaniu uprzedniej opinii szczebla centralnego z zakresu geodezji i będą stanowiły działania uzupełniające do działań podejmowanych z poziomu krajowego (pozyskanie nowych danych, aktualizacja baz danych PZGiK oraz ich uszczegółowienie). Dodatkowo, przewiduje się utworzenie zintegrowanej platformy internetowej do obsługi transportu publicznego w regionie oraz dedykowanej aplikacji mobilnej. Projekt obejmie wszystkie zainteresowane JST z regionu.

Planuje się działania z zakresu digitalizacji i udostępniania zasobów kulturowych m.in. poprzez rozbudowę platformy, która służy do ich publicznej dystrybucji, jak również bezpiecznego przechowywania zasobów. Celem jest zapewnienie interoperacyjności i komplementarności repozytoriów w zakresie obiektów kulturalnych z krajowymi systemami, w tym szczególnie KRONIK@ - Krajowym Repozytorium Obiektów Nauki i Kultury. Digitalizacja zostanie przeprowadzona zgodnie z Dyrektywą w sprawie otwartych danych i ponownego wykorzystywania informacji sektora publicznego (Dyrektywa (UE) 2019/1024) oraz zgodnie z celami zalecenia Komisji (UE) 2021/1970 w sprawie wspólnej europejskiej przestrzeni danych dotyczących dziedzictwa kulturowego.

Każdy z projektów zakłada rozbudowę oraz modernizację istniejących systemów o zasięgu regionalnym i lokalnym oraz istniejącej infrastruktury o elementy związane ze wzmocnieniem cyberbezpieczeństwa świadczenia e-usług i systemów informatycznych. Przewidziane są także komponenty związane z podnoszeniem kompetencji cyfrowych pracowników instytucji na potrzeby obsługi wdrożeń w ramach projektów. Inwestycje w infrastrukturę informatyczną będą możliwe wyłącznie jako wsparcie uzasadnione celami projektu oraz analizą wskazującą na brak wystarczających zasobów niezbędnych do tworzenia, wdrażania lub funkcjonowania e-usług publicznych.

Projekty w ramach cs 1(ii) wybierane będą w trybie niekonkurencyjnym jako kontynuacja projektów realizowanych w partnerstwie z JST i innymi instytucjami publicznymi, koordynowanych przez Samorząd Województwa. Zastosowanie trybu niekonkurencyjnego wynika ze strategicznego znaczenia projektów dla społeczno-gospodarczego rozwoju regionu. Projekty te muszą realizować cele określone w SRW oraz znajdować się w wykazie projektów kluczowych tychże dokumentów, bądź ich zakres musi być wyraźnie opisany w treści SRW. Należy zaznaczyć, iż ww. dokument został przygotowany z pełnym poszanowaniem zasad partnerstwa i przejrzystości.

W finansowaniu przedsięwzięć wzmocniających bezpieczeństwo świadczenia e-usług lub systemów informatycznych poprzez budowę lub modernizację istniejących systemów o zasięgu regionalnym i lokalnym, a także związanych z rozwojem infrastruktury danych przestrzennych (projekty z zakresu cyfryzacji regionalnego zasobu geodezji) zastosowane będzie wsparcie w formie dotacji. Projekty co do zasady nie generują przychodów i nie występuje generowanie korzyści ekonomicznych. Dodatkowo przedsięwzięcia te nie mają bezpośredniego potencjału komercyjnego.

Przedsięwzięcia z zakresu rozwoju usług w obszarze e-zdrowia i wdrażania TIK w podmiotach leczniczych (innych niż na poziomie krajowym), cyfryzacja procesów back-office, rozwój telemedycyny - projekty pilotażowe, zastosowanie sztucznej inteligencji, zwiększenie poziomu wykorzystania nowoczesnych technologii w systemie ochrony zdrowia oraz poprawa dojrzałości cyfrowej placówek medycznych i doposażanie

podmiotów leczniczych w narzędzia informatyczne umożliwiające integrację z centralną architekturą informatyczną e-zdrowia, zostaną objęte wsparciem dotacyjnym. Działania w przedmiotowych obszarach wsparcia, co do zasady nie generują korzyści ekonomicznych. Ponadto ukierunkowane są na podnoszenie jakości usług w sektorze zdrowia, ich efektywności i dostępności dla mieszkańców, co uzasadnia brak zastosowania innych form wsparcia. Dodatkowo bardzo trudno oszacować potencjalne przychody, nie mówiąc już o oszczędnościach z tytułu ich realizacji. Realizacja tego typu interwencji ma na celu osiągnięcie korzyści społecznej i często wiąże się z obciążeniem finansowym projektodawcy.

Za zastosowaniem dotacji przemawia również fakt, iż projekty będą realizowały w przeważającej większości przez instytucje publiczne, a tworzona infrastruktura i cele interwencji mają charakter publiczny. Projekty te będą miały zatem w głównej mierze charakter społeczny i będą realizowane na rzecz ogółu mieszkańców regionu. Bez zaangażowania środków publicznych projekty byłyby finansowo niewykonalne.

Wsparcie przedsiębiorstw w kierunku ucyfrowienia i transformacji na nowe modele biznesowe poprzez procesy automatyzacji i robotyzacji, zgodnie z trendami opisywanymi jako 4 rewolucja cyfrowa, zostało przewidziane do realizacji za pomocą instrumentów finansowych w ramach celu szczegółowego (iii) oraz wsparcia realizowanego w formie bonów. Powyższe działanie umożliwi unifikację wsparcia oferowanego przedsiębiorcom w ramach kompleksowego instrumentu pożyczkowego wdrażanego w ramach CP1.

Działania zostały ocenione jako zgodne z zasadą DNSH.

Główne grupy docelowe:

Grupę docelową stanowią: mieszkańcy województwa kujawsko-pomorskiego; turyści.

Potencjalni beneficjenci wsparcia: instytucje kultury; jednostki samorządu terytorialnego; przedsiębiorstwa; NGO; podmioty lecznicze.

Działania na rzecz zapewnienia równości, włączenia społecznego i niedyskryminacji:

Zgodnie z art. 9 rozporządzenia ogólnego zostaną podjęte działania zapobiegające wszelkiej dyskryminacji ze względu na płeć, rasę lub pochodzenie etniczne, religię lub światopogląd, niepełnosprawność, wiek lub orientację seksualną poprzez eliminację barier fizycznych (w tym infrastrukturalnych), finansowych, społecznych (w tym wynikających z powszechnych negatywnych stereotypów) lub psychologicznych.

Wsparcie będzie udzielane wyłącznie projektom i beneficjentom, którzy przestrzegają przepisów antydyskryminacyjnych, o których mowa w art. 9 ust. 3 rozporządzenia ogólnego.

W przypadku, gdy beneficjentem będzie JST (lub podmiot przez nią kontrolowany lub od niej zależny), która podjęła jakiegokolwiek działania dyskryminujące, sprzeczne z zasadami, o których mowa w art. 9 ust. 3 rozporządzenia ogólnego, wsparcie nie będzie udzielone.

Z badań wynika, że w Polsce identyfikowany jest znaczny stopień osób wykluczonych cyfrowo tj.:

- osób o niskim poziomie wykształcenia,
- osób starszych,
- mieszkańców wsi,
- osób z niepełnosprawnościami,
- dzieci w wieku szkolnym.

Treści sektora publicznego udostępniane będą tak, aby w możliwie największym stopniu odpowiadały na potrzeby osób starszych, z niepełnosprawnościami zgodnie z dyrektywami (UE) 2019/882 w sprawie wymogów dostępności produktów i usług i (UE) 2016/2102 w sprawie dostępności stron internetowych i mobilnych

aplikacji organów sektora publicznego. Udostępnianie zasobów ze źródeł administracyjnych w ramach rozwoju e-administracji, digitalizacji zbiorów w postaci cyfrowej, czy rozwoju e-zdrowia służyć będzie realizacji zasady włączenia społecznego i zapewni m.in. osobom z niepełnosprawnościami, osobom o niskim poziomie wykształcenia, mieszkańcom wsi, osobom starszym szeroki udział w życiu społecznym). Wymagana będzie dostępność cyfrowa WCAG w odniesieniu do stron internetowych, systemów teleinformatycznych i dokumentów będących wynikiem realizacji projektów.

Wskazanie konkretnych terytoriów objętych wsparciem, z uwzględnieniem planowanego wykorzystania narzędzi terytorialnych:

Obszar całego województwa.

W ramach celu szczegółowego nie jest planowane wykorzystanie narzędzi terytorialnych.

Przedsięwzięcia międzyregionalne, transgraniczne i transnarodowe:

Polska będąc państwem regionu Morza Bałtyckiego została objęta SUERMB na obszarze całego terytorium.

Realizacja planowanych działań w cs (ii) przyczyni się do osiągnięcia celu głównego SUERMB wzrostu dobrobytu (Increase Prosperity) w obszarze tematycznym Innowacje, poprzez działania dotyczące transformacji cyfrowej sektora publicznego i prywatnego z obszaru opieki zdrowotnej, kultury i usług.

Komplementarnie przewiduje się możliwość realizacji działań transnarodowych i międzyregionalnych z zaangażowaniem partnerów zagranicznych. Zagadnienia dotyczące cyfryzacji sektora publicznego i prywatnego znajdą szerokie zastosowanie w projektach z obszaru opieki zdrowotnej i kultury.

Usługi publiczne będą miały charakter ponadgraniczny. W ramach współpracy międzyregionalnej, transgranicznej i transnarodowej będzie promowana wymiana wiedzy i doświadczeń oraz konsultacje z partnerami z innych Państw Członkowskich, kandydujących lub stowarzyszonych, a także komplementarność z innymi projektami realizowanymi poza granicami Polski w UE, krajach kandydujących i stowarzyszonych. W szczególności przewidujemy komplementarność w ramach programu Interreg Europe. Przykładowo, w projekcie "Kultura w zasięgu 3.0" będzie realizowany komponent wypracowany w ramach projektu Digiturism realizowanego w ramach INTERREG i uznany za dobrą praktykę. Za współpracę z podmiotami z UE będą odpowiedzialni beneficjenci projektów. Ostateczna decyzja o typach projektów, dla których będzie zastosowane kryterium, zostanie podjęta przez KM.

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych:

Nie przewiduje się zastosowania instrumentów finansowych.

Tabela 2: Wskaźniki produktu								
Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka miary	Cel pośredni (2024)	Cel końcowy (2029)
1.	1(ii)	EFRR	Słabiej rozwinięte	RCO014	Instytucje publiczne otrzymujące wsparcie na opracowywanie usług, produktów i procesów cyfrowych	szt.	0	145

Tabela 3: Wskaźniki rezultatów											
Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka miary	Wartość bazowa lub wartość odniesienia	Rok odniesienia	Cel końcowy (2029)	Źródło danych	Uwagi
1	1(ii)	EFRR	Słabiej rozwinięte	RCRO11	Użytkownicy nowych i zmodernizowanych publicznych usług, produktów i procesów cyfrowych	użytkownicy/rok	0	2020	4 000	CST 2021	n/d

2.1.2.3. ORIENTACYJNY PODZIAŁ ZASOBÓW PROGRAMU (UE) WEDŁUG RODZAJU INTERWENCJI

Tabela 4: Wymiar 1 – zakres interwencji					
Priorytet	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (EUR)
1	EFRR	Słabiej rozwinięte	1(ii)	016 Rozwiązania TIK, usługi elektroniczne, aplikacje dla administracji	10 138 060

1	EFRR	Słabiej rozwinięte	1(ii)	019 Usługi i aplikacje w zakresie e-zdrowia (w tym e-opieka, internet rzeczy w zakresie aktywności fizycznej i nowoczesnych technologii w służbie osobom starszym)	6 361 940
---	------	--------------------	-------	--	-----------

Tabela 5: Wymiar 2 – forma finansowania

Priorytet	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (EUR)
1	EFRR	Słabiej rozwinięte	1(ii)	01 - Dotacja	16 500 000

Tabela 6: Wymiar 3 – terytorialny mechanizm realizacji i ukierunkowanie terytorialne

Priorytet	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (EUR)
1	EFRR	Słabiej rozwinięte	1(ii)	33 - Brak ukierunkowania terytorialnego	16 500 000

Tabela 7: Wymiar 6 – dodatkowe tematy EFS+

Priorytet	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (EUR)

Tabela 8: Wymiar 7 – Wymiar „Równouprawnienie płci” w ramach EFS+, EFRR, Funduszu Spójności i FST

Priorytet	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (EUR)

1	EFRR	Słabiej rzwinięte	1(ii)	03 - Projekty neutralne w kwestii równouprawnienia płci	16 500 000
---	------	----------------------	-------	--	------------

2.1.3 CEL SZCZEGÓŁOWY 1(III) WZMACNIANIE TRWAŁEGO WZROSTU I KONKURENCYJNOŚCI MŚP ORAZ TWORZENIE MIEJSC PRACY W MŚP, W TYM POPRZEZ INWESTYCJE PRODUKCYJNE

2.1.3.1 INTERWENCJE W RAMACH FUNDUSZY

Powiązane rodzaje działań:

Wzmocnienie produktywności MŚP będzie możliwe poprzez wsparcie infrastruktury biznesowej, w tym powstawania i rozwoju inkubatorów przedsiębiorczości, platform współpracy oraz rozwoju ośrodków wspierających przedsiębiorczość. Rozwój innowacyjności wymaga zrównoważonego regionalnie wsparcia dla budowy sprawnie funkcjonującego zaplecza B+R+I. Wsparta zostanie oferta doradztwa w zakresie usług rozwoju biznesu, w tym m.in. usług proinnowacyjnych. Istotnym elementem rozwoju innowacyjności jest również proces regionalnej akredytacji usług IOB oraz profesjonalizacja usług dla MŚP poprzez wzmocnienie kompetencji IOB w zakresie m.in. transformacji ekologicznej i cyfrowej, zarządzania biznesowego, umiejętności związanych z B+R oraz RIS, jak również uzupełniająco wsparcie infrastrukturalne, jeśli będzie to element niezbędny w ramach procesu realizacji usług.

W zakresie świadczenia usług IOB na rzecz MŚP, wsparcie będzie odpowiadać zapotrzebowaniu rynkowemu. W połowie okresu wdrażania Programu zostanie dokonana weryfikacja programu akredytacji i jeśli będzie to niezbędne, zostaną wprowadzone ewentualne korekty i usprawnienia.

Ważnym instrumentem będzie również wspieranie potencjału klastrów załączkowych i wzrostowych pozwalające zacieśnić współpracę MŚP danej branży, przyczyniające się do znacznego wzrostu potencjału innowacyjnego przedsiębiorstw z regionu. Planowane jest wsparcie w zakresie potrzebnych umiejętności, wśród których wskazać należy kompetencje wspólne dla wszystkich menedżerów klastrów, takie jak zarządzanie innowacjami, jak i specyficzne kompetencje wynikające z konkretnych wyzwań członków klastrów załączkowych/ wzrostowych, zawsze bezpośrednio związane z IS (np. w obszarze transformacji technologicznej i GOZ).

Elementem kluczowym dla działań wspierających przedsiębiorczość i innowacje jest identyfikacja i wsparcie RIS. W ramach PPO kluczowym elementem będzie zwiększanie zdolności regionalnych ekosystemów innowacji do rozwoju klastrów oraz sieciowania przedsiębiorstw z sektorem nauki oraz partnerami społecznymi i gospodarczymi poprzez identyfikację bieżących potrzeb przedsiębiorców w obszarze technologii i umiejętności w zakresie RIS oraz wspólne kreowanie i planowanie rozwiązań w celu wypełnienia tych potrzeb z zaangażowaniem m.in. organizacji prowadzących badania i upowszechniającym wiedzę, organizacji pozarządowych i JST. W PPO i procesie budowania kompetencji i umiejętności na rzecz rozwoju IS przewiduje się prace o charakterze analitycznym i edukacyjnym, pozwalające na koncentrację zasobów w branżach i technologiach o najwyższym potencjale społecznym i ekonomicznym.

W ramach PPO będą wspierane umiejętności w zakresie procesu zarządzania IS, w tym poprzez tworzenie sieci kontaktów, współpracę, wymianę doświadczeń, promowanie udziału MŚP w globalnych łańcuchach dostaw. Wzrost umiejętności nastąpi z wykorzystaniem metody learning by doing np. poprzez organizację szkoleń czy też webinarium. Pomoc zostanie zorientowana na zwiększenie interdyscyplinarności realizowanych projektów badawczo-wdrożeniowych.

Ponadto, wzmocnienie innowacyjności MŚP będzie następować poprzez umożliwienie wdrażania innowacji i wyników prac B+R przez MŚP (bez poprzedzającego etapu prac B+R lub stanowiące kontynuację wcześniej przeprowadzonych prac B+R).

Wspierane będą projekty dotyczące transformacji w kierunku nowoczesnych modeli biznesowych w przedsiębiorstwach, która będzie miała na celu m.in. poszerzenie rynków zbytu oraz palety oferowanych produktów i usług poprzez wprowadzenie innowacji i optymalizację procesów (w tym innowacji produktowych, procesowych, marketingowych lub organizacyjnych). Możliwe będzie również rozwijanie zapleczy infrastrukturalnych przedsiębiorstw mające na celu usprawnianie procesów produkcyjnych lub świadczenia usług poprzez m.in. zakup sprzętu, technologii oraz niezbędnych komponentów.

W ramach niniejszego cs zakłada się również promocję gospodarki regionalnej (ściśle i bezpośrednio powiązanej ze wspieraniem MŚP) oraz działania na rzecz internacjonalizacji MŚP. Finansowaniem zostanie objęte m.in. doradztwo w zakresie opracowania strategii internacjonalizacji, udział MŚP w międzynarodowych targach i misjach gospodarczych, udział w szkoleniach i warsztatach m.in. z e-eksportu oraz wsparcie dla promocji lub certyfikacji produktu w związku z wejściem na nowy rynek zbytu. Ponadto, równolegle przewiduje się promocję gospodarczą marek regionalnych, w szczególności związanych z RIS. Zakłada się realizację i wsparcie przedsięwzięć info-promo o charakterze krajowym i międzynarodowym.

Wspieraniem objęty zostanie zakup akredytowanych usług doradczych dla przedsiębiorstw, w tym: usług proinnowacyjnych (np. zaawansowanych usług specjalistycznych oraz usług z zakresu transformacji cyfrowej) poprzez wdrożenie systemu oferującego bony dla przedsiębiorstw, co umożliwi zwiększenie podaży i popytu na ww. usługi oferowane dla sektora MŚP.

Budowanie potencjału MŚP oparte na danych służyć będzie m.in. rozwojowi produktów i usług przy wykorzystaniu TIK /systemów ERP/ aplikacji webowych czy systemów sprzedażowych umożliwiających handel elektroniczny.

Dla wzmocnienia ekosystemu sprzyjającego rozwojowi start-upów, zostanie zapewniony młodym firmom dostęp do profesjonalnych usług doradczych na każdym etapie ich rozwoju. Przewiduje się współfinansowanie pilotażowych programów dla start-up oraz dedykowanych im platform umożliwiających wsparcie w postaci inkubacji, doradztwa, networkingu oraz nawiązania współpracy z dużymi przedsiębiorstwami. Ponadto elementem uzupełniającym w ramach kompleksowych projektów wspierania innowacyjnych przedsiębiorstw może być wsparcie rozwoju umiejętności, w szczególności w zakresie nowych technologii, umiejętności cyfrowych oraz zarządzania innowacjami i nowymi modelami biznesowymi.

W cs 1(iii) dopuszcza się realizację projektów grantowych w obszarze internacjonalizacji MŚP oraz wsparcie usług doradczych dla przedsiębiorstw. Taka formuła umożliwi wnioskodawcom już na etapie planowania projektu doradztwo w zakresie m.in. budowy strategii eksportowej, wyboru odpowiednich rynków ekspansji, czy odpowiedniej zmiany modelu biznesowego prowadzonej działalności.

Zaplanowano również w cs 1(iii) kontynuację wejść kapitałowych realizowanych w ramach RPO WK-P 2014-2020, która będzie koncentrować się na skalowalnych i innowacyjnych projektach. Instrument kapitałowy będzie co do zasady stanowił element PPO.

Projekty wybierane będą w trybie konkurencyjnym oraz niekonkurencyjnym. Zastosowanie trybu niekonkurencyjnego wynika ze strategicznego znaczenia projektów dla społeczno-gospodarczego rozwoju regionu. Projekty te muszą realizować cele określone w SRW lub PRG lub RIS3 oraz znajdować się w wykazie projektów kluczowych tychże dokumentów, bądź ich zakres musi być wyraźnie opisany w ich treści. Należy zaznaczyć, iż ww. dokumenty zostały przygotowane z pełnym poszanowaniem zasad partnerstwa i przejrzystości.

Forma wsparcia: instrument finansowy, dotacja, instrument finansowy łączony z dotacją w ramach pojedynczej operacji oraz instrument kapitałowy.

Finansowanie dotacyjne będzie oferowane dla projektów najbardziej innowacyjnych i ryzykownych. Instrumenty finansowe będą dostępne dla projektów o niższym lub znikomym poziomie ryzyka, które nie otrzymują wystarczającego wsparcia ze źródeł rynkowych.

Instrumenty bezzwrotne będą właściwą formą wsparcia w odniesieniu do podmiotów świadczących usługi w zakresie inkubacji i wspierania przedsiębiorczości (IOB/OI) czy też PPO. Decydujące znaczenie ma tutaj charakter tej sfery interwencji, który albo dotyczy wspomagania wczesnych faz rozwoju biznesu, albo też rozwoju infrastruktury IOB. Dotacja jest instrumentem właściwym także w przypadku przedsięwzięć tworzących warunki do rozwoju sfery gospodarczej, w tym powiązań gospodarczych np. tworzenia platform startowych, promocji gospodarczej, w tym wspierania uczestnictwa w imprezach targowych, wystawienniczych, inicjowania współpracy, itd. Dotacyjnie wspierane będą usługi dla MŚP polegające m.in. na umiędzynarodowieniu działalności MŚP, rozszerzeniu działalności, czy transformacji w kierunku nowych rozwiązań. Pomimo, iż potencjalnie działania te powinny skutkować w dłuższej perspektywie wzrostem przychodów danego przedsiębiorstwa to zyski są jednak bardzo niepewne, odroczone w czasie, a ostateczne efekty przedmiotowych usług, również te ekonomiczne, są trudne do oszacowania. Ponadto, ich osiągnięcie wymaga dodatkowych nakładów związanych z ich wdrożeniem i realizacją kolejnych inwestycji. Generowanie przychodów lub oszczędności może być pośrednim efektem nabycia usług, a samo skorzystanie z usługi doradczej czy szkoleniowej nie zawsze zakończy się decyzją o wdrożeniu rozwiązania. Nie bez znaczenia dla wyboru optymalnej formy wsparcia w finansowaniu usług są trudności w ustanowieniu odpowiednich zabezpieczeń. Należy przyjąć, że pośrednik finansowy będzie poszukiwał zabezpieczeń także na majątku firmy, problem ustanowienia odpowiednich zabezpieczeń będzie dotyczył więc firm najmłodszych i najmniejszych.

Działania zostały ocenione jako zgodne z zasadą DNSH.

Główne grupy docelowe:

Grupę docelową stanowią: przedsiębiorstwa: mikro, małe, średnie, small mid-caps, organizacje prowadzące badania i upowszechniające wiedzę, podmioty szkolnictwa wyższego, organizacje pozarządowe, klastry, IOB. Wsparcie w formie instrumentów finansowych jest adresowane do sektora MŚP i small mid-caps.

Potencjalni beneficjenci wsparcia to: IOB, jednostki samorządu terytorialnego, klastry, przedsiębiorstwa: mikro, małe, średnie, small mid-caps.

Planowana w ramach cs 1(iii) promocja gospodarcza regionu będzie ściśle i bezpośrednio powiązana ze wspieraniem MŚP, gdzie MŚP będzie ostatecznym odbiorcą wsparcia. Natomiast JST i podmioty inne niż JST będąc beneficjentem, będą pełniły rolę animacyjną, koordynacyjną i będą wspierać MŚP w ramach działań związanych z promocją gospodarczą, internacjonalizacją i eksportem.

Ponadto w ramach PPO, JST będą beneficjentami projektów w świetle przepisów prawa, jednakże odbiorcami wsparcia będą przedsiębiorstwa z sektora MŚP. Niemniej jednak JST będą uczestniczyły w procesie PPO i będą miały wpływ na rozwój RIS. Wynika to z dokumentu Regionalna Strategia Inteligentnej Specjalizacji RIS3 2021+.

Działania na rzecz zapewnienia równości, włączenia społecznego i niedyskryminacji:

Zgodnie z art. 9 rozporządzenia ogólnego zostaną podjęte działania zapobiegające wszelkiej dyskryminacji ze względu na płeć, rasę lub pochodzenie etniczne, religię lub światopogląd, niepełnosprawność, wiek lub orientację seksualną poprzez eliminację barier fizycznych (w tym infrastrukturalnych), finansowych, społecznych (w tym wynikających z powszechnych negatywnych stereotypów) lub psychologicznych.

Wsparcie będzie udzielane wyłącznie projektom i beneficjentom, którzy przestrzegają przepisów antydyskryminacyjnych, o których mowa w art. 9 ust. 3 rozporządzenia ogólnego.

W przypadku, gdy beneficjentem będzie JST (lub podmiot przez nią kontrolowany lub od niej zależny), która podjęła jakiegokolwiek działania dyskryminujące, sprzeczne z zasadami, o których mowa w art. 9 ust. 3 rozporządzenia ogólnego, wsparcie nie będzie udzielone.

W związku z widocznymi ograniczeniami dla wchodzących na rynek przedsiębiorców, w szczególności innowacyjnych firm, w cs 1(iii) zapewnione będzie finansowanie start-upów. Interwencja EFRR w działaniu może wpływać na dostęp do finansowania i doradztwa ze względu na przesłankę jaką jest wiek: młodzi przedsiębiorcy. W przypadku wsparcia w cs 1(iii), kryterium premiujące odnosić się będzie do działań zapobiegających dyskryminacji i wyrównywania szans w odniesieniu do zarządzania projektem jak i realizowania przez beneficjenta zasad równego traktowania, zapobiegania dyskryminacji oraz wdrażania polityk zarządzania różnorodnością. O ile będzie to uzasadnione zakresem projektu, konieczne będzie zapewnienie dostępności nowopowstałych produktów i usług oraz infrastruktury wszystkim uczestnikom procesu realizacji projektów. Wymagana będzie dostępność cyfrowa WCAG w odniesieniu do stron internetowych, systemów teleinformatycznych i dokumentów będących wynikiem realizacji projektów.

Ponadto, zostaną wdrożone działania promujące równość szans lub środki promujące zaangażowanie kobiet, w szczególności młodych. Przewidziane zostaną działania umożliwiające podnoszenie wiedzy i świadomości dot. m.in. wsparcia kompetencji zarządzania różnorodnością, wsparcia kompetencji managerskich kobiet, także w nauce, unikania stereotypów itp.

Wskazanie konkretnych terytoriów objętych wsparciem, z uwzględnieniem planowanego wykorzystania narzędzi:

W obszarze Wsparcie infrastruktury biznesowej (w tym m.in. powstawania i rozwoju inkubatorów przedsiębiorczości, ośrodków wspierających przedsiębiorczość) przewiduje się zastosowanie instrumentu ZIT i IIT dla OPPT na terenie całego województwa. Obszar wsparcia przewidziany do realizacji wyłącznie w ramach PT WK-P.

Przedsięwzięcia międzyregionalne, transgraniczne i transnarodowe:

Realizacja planowanych działań w cs 1(iii) przyczyni się do osiągnięcia celu szczegółowego związanego z poprawą globalnej konkurencyjności regionu Morza Bałtyckiego (Improved global competitiveness of the Baltic Sea Region) w ramach celu głównego SUERMB wzrost dobrobytu (Increase Prosperity) w obszarze tematycznym Innowacje, poprzez działania oparte na współpracy transnarodowej, transgranicznej i międzyregionalnej, dzięki której pozyskane oraz wykorzystane zostaną kluczowe informacje na temat funkcjonowania instytucji finansowych w zakresie finansowania zwrotnego sektora MŚP. Województwo zamierza tworzyć warunki dla wzrostu konkurencyjności MŚP z pomocą dobrych praktyk regionów europejskich. Wysoce priorytetowe będą działania podejmowane w celu zwiększenia konkurencyjności, innowacyjności i umiędzynarodowienia MŚP.

Realizowane będą działania polegające na współpracy międzyregionalnej i ponadnarodowej sektora MŚP, a także internacjonalizacji polskich firm np.: Umiędzynarodowienie Krajowych Kłastrów Kluczowych, Brand, Go to Brand, Poland Prize, Polskie Mosty Technologiczne, Granty na Eurogranty, COSME, LIFE, Kreatywna Europa.

Planujemy również kontynuację dotychczasowych doświadczeń w zakresie udziału i realizacji projektów o charakterze międzynarodowym, jak realizacja w trakcie misji gospodarczych - spotkań B2B finansowanych z projektu Horyzont Europa w ramach funkcjonowania sieci Enterprise Europe Network (szkolenia, seminaria, giełdy kooperacyjne, usługi doradcze i eksperckie, kojarzenie partnerów biznesowych).

W ramach c. 1(iii), dla wybranych typów projektów, przewiduje się zastosowanie kryterium premującego beneficjentów podejmujących inicjatywy zakładające współpracę z partnerami z innych Państw Członkowskich, kandydujących/stowarzyszonych, w tym projekty komplementarne z innymi projektami realizowanymi poza granicami Polski w UE, krajach kandydujących i stowarzyszonych.

Za współpracę z podmiotami z UE będą odpowiedzialni beneficjenci projektów. Ostateczna decyzja o typach projektów, dla których będzie zastosowane kryterium, zostanie podjęta przez KM.

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych:

W ramach cs 1(iii) przewiduje się największy zakres wykorzystania instrumentów finansowych w CP 1 oraz instrumentów finansowych łączonych z dotacją w ramach pojedynczej operacji instrumentu finansowego.

Instrumenty finansowe będą stosowane do wspierania inwestycji w zakresie budowy, rozbudowy lub odtworzenia infrastruktury przedsiębiorstw, mających na celu utrzymanie lub zwiększenie zdolności produkcyjnych, które charakteryzują się niewielkim ryzykiem inwestycyjnym i małym potencjałem innowacyjnym, natomiast dużym potencjałem do generowania przychodów. Ponadto, small mid - caps będą wspierane jedynie w ramach inwestycji produkcyjnych poprzez instrumenty finansowe. Łączenie dotacji oraz instrumentów finansowych w ramach pojedynczej operacji instrumentu finansowego będzie dotyczyło inwestycji w szczególności ukierunkowanych na ucyfrowienie oraz transformację w kierunku wdrażania nowych modeli biznesowych m.in. poprzez procesy automatyzacji i robotyzacji produkcji oraz nowych produktów dla rynku (co najmniej regionalnego) lub wdrażania wyników prac B+R.

Zaplanowano również wdrażanie instrumentu kapitałowego.

2.1.3.2 WSKAŹNIKI

Tabela 2: Wskaźniki produktu								
Prioritytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka miary	Cel pośredni (2024)	Cel końcowy (2029)
1	1(iii)	EFRR	Słabiej rozwinięte	RCO001	Przedsiębiorstwa objęte wsparciem (w tym: mikro, małe, średnie, duże)	przedsiębiorstwa	47	886
1	1 (iii)	EFRR	Słabiej rozwinięte	RCO002	Przedsiębiorstwa objęte wsparciem w formie dotacji	przedsiębiorstwa	0	573
1	1 (iii)	EFRR	Słabiej rozwinięte	RCO003	Przedsiębiorstwa objęte wsparciem z instrumentów finansowych	przedsiębiorstwa	47	608
1	1(iii)	EFRR	Słabiej rozwinięte	PLRO017	Liczba wspartych przedsięwzięć informacyjno-	szt.	0	22

					promocyjnych o charakterze międzynarodowym			
1	1(iii)	EFRR	Słabiej rozwinięte	PLRO016	Liczba wspartych przedsięwzięć informacyjno-promocyjnych o charakterze krajowym	szt.	0	23
1	1(iii)	EFRR	Słabiej rozwinięte	RCO005	Nowe przedsiębiorstwa objęte wsparciem	przedsiębiorstwa	2	256
1	1(iii)	EFRR	Słabiej rozwinięte	RCO075	Wspierane strategie zintegrowanego rozwoju terytorialnego	szt.	3	3

Tablea 3: Wskaźniki rezultatów

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka miary	Wartość bazowa lub wartość	Rok odniesienia	Cel końcowy (2029)	Źródło danych	Uwagi[200]
1	1(iii)	EFRR	Słabiej rozwinięte	RCR002	Inwestycje prywatne uzupełniające wsparcie publiczne (w tym dotacje, instrumenty finansowe)	EUR	0	2020	16 706 831	CST2 021	
1	1(iii)	EFRR	Słabiej rozwinięte	RCR003	Małe i średnie przedsiębiorstwa wprowadzające innowacje produktowe lub	przedsiębiorstwa	0	2020	85	CST2 021	

					procesow e						
--	--	--	--	--	---------------	--	--	--	--	--	--

2.1.3.3 ORIENTACYJNY PODZIAŁ ZASOBÓW PROGRAMU (UE) WEDŁUG RODZAJU INTERWENCJI

Tabela 4: Wymiar 1 – zakres interwencji					
Priorytet	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (EUR)
1	EFRR	Słabiej rozwinięte	1(iii)	013 Cyfryzacja MŚP (w tym handel elektroniczny, e-biznes i sieciowe procesy biznesowe, ośrodki innowacji cyfrowych, żywe laboratoria, przedsiębiorcy internetowi i przedsiębiorstwa ICT typu start-up, usługi B2B)	10 439 695
1	EFRR	Słabiej rozwinięte	1(iii)	020 Infrastruktura biznesowa dla MŚP (w tym parki i obiekty przemysłowe)	4 317 320
1	EFRR	Słabiej rozwinięte	1(iii)	021 Rozwój działalności i umiędzynarodowienie MŚP, w tym inwestycje produkcyjne	76 842 373
1	EFRR	Słabiej rozwinięte	1(iii)	023 Rozwój umiejętności na rzecz inteligentnej specjalizacji, transformacji przemysłowej, przedsiębiorczości i zdolności przedsiębiorstw dostosowania się do zmian	5 871 599
1	EFRR	Słabiej rozwinięte	1(iii)	024 Zaawansowane usługi wsparcia dla MŚP i grup MŚP (w tym usługi w zakresie zarządzania, marketingu i projektowania)	9 785 215
1	EFRR	Słabiej rozwinięte	1(iii)	025 Inkubatory przedsiębiorczości, wsparcie dla przedsiębiorstw typu spin-off i spin-out i przedsiębiorstw typu start-up	1 541 900

1	EFRR	Słabiej rozwinięte	1(iii)	026 Wsparcie dla klastrów innowacyjnych, w tym między przedsiębiorstwami, organizacjami badawczymi i organami publicznymi oraz sieciami biznesowymi, z korzyścią głównie dla MŚP	850 000
1	EFRR	Słabiej rozwinięte	1(iii)	027 Procesy innowacji w MŚP (innowacje w zakresie procesów, organizacji, marketingu, i współtworzenia, innowacje zorientowane na użytkownika i motywowane popytem)	12 421 111
1	EFRR	Słabiej rozwinięte	1(iii)	028 Transfer technologii i współpraca między przedsiębiorstwami, organizacjami badawczymi i sektorem szkolnictwa wyższego	1 081 414

Tabela 5: Wymiar 2 – forma finansowania

Priorytet	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (EUR)
1	EFRR	Słabiej rozwinięte	1(iii)	01 - Dotacja	45 395 372
1	EFRR	Słabiej rozwinięte	1(iii)	02 - Wsparcie poprzez instrumenty finansowe: inwestycja kapitałowa lub quasi-kapitałowa	5 000 000
1	EFRR	Słabiej rozwinięte	1(iii)	03 - Wsparcie poprzez instrumenty finansowe: pożyczka	67 298 611
1	EFRR	Słabiej rozwinięte	1 (iii)	05 - Wsparcie poprzez instrumenty finansowe: dotacje w ramach operacji instrumentu finansowego	5 456 644

Tabela 6: Wymiar 3 – terytorialny mechanizm realizacji i ukierunkowanie terytorialne

Priorytet	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (EUR)
1	EFRR	Słabiej rozwinięte	1(iii)	03 - Zintegrowane inwestycje terytorialne - Miejskie obszary funkcjonalne	4 354 942
1	EFRR	Słabiej rozwinięte	1(iii)	19 - Inny rodzaj narzędzia terytorialnego - Miejskie obszary funkcjonalne	1 812 658
1	EFRR	Słabiej rozwinięte	1(iii)	33 - Brak ukierunkowania terytorialnego	116 983 027

Tabela 7: Wymiar 6 – dodatkowe tematy EFS+

Priorytet	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (EUR)

Tabela 8: Wymiar 7 – Wymiar „Równouprawnienie płci” w ramach EFS+, EFRR, Funduszu Spójności i FST

Priorytet	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (EUR)
1	EFRR	Słabiej rozwinięte	1(iii)	03 - Projekty neutralne w kwestii równouprawnienia płci	123 150 627

2.2. PRIORYTET 2 FUNDUSZE EUROPEJSKIE DLA CZYSTEJ ENERGII I OCHRONY ZASOBÓW ŚRODOWISKA REGIONU

2.2.1. CEL SZCZEGÓŁOWY 2(I) WSPIERANIE EFEKTYWNOŚCI ENERGETYCZNEJ I REDUKCJI EMISJI GAZÓW CIĘPLARNIANYCH

2.2.1.1 INTERWENCJE W RAMACH FUNDUSZY

Powiązane rodzaje działań:

W ramach celu szczegółowego wspierane będą działania polegające na kompleksowej modernizacji energetycznej (tzw. głęboka modernizacja w powiązaniu z systemem monitorowania i zarządzania energią) obiektów użyteczności publicznej i wielorodzinnych budynków mieszkalnych wraz z elementami instalacji grzewczej i źródłami ciepła. Sektor publiczny powinien w dalszym ciągu pełnić wzorcową rolę w zakresie działań prowadzących do poprawy efektywności energetycznej, w związku z tym znaczna część interwencji skierowana zostanie na działania związane z modernizacją energetyczną budynków użyteczności publicznej. Wsparcie przedsięwzięć polegających na przeprowadzeniu audytu energetycznego, kompleksowej modernizacji energetycznej budynków wraz z wykorzystaniem instalacji OZE i wymianą źródeł ciepła doprowadzi do redukcji zużycia energii cieplnej i elektrycznej, co wpłynie również na redukcję zanieczyszczeń powietrza. W trosce o występujące na danym terenie gatunki ptaków chronionych, niezbędne będzie wykonanie ekspertyz ornitologicznych, szczególnie w odniesieniu do projektów uwzględniających ocieplanie ścian i inne uszczelnianie budynków. Projekty z zakresu modernizacji energetycznej budynków muszą zapewnić zwiększenie efektywności energetycznej o minimum 30% (z zastrzeżeniem odstępstw dotyczących budynków zabytkowych) w odniesieniu do energii pierwotnej.

W przypadku projektów z zakresu kompleksowej modernizacji energetycznej wspierane będą także uzasadnione elementy niewynikające z audytów energetycznych, jeżeli realizują szersze cele Europejskiego Zielonego Ładu, jak np. rozwiązania przyczyniające się do zwiększenia powierzchni zielonych (zielone dachy, ściany) lub rozwiązania na rzecz gospodarki o obiegu zamkniętym. Dodatkowe elementy wykraczające poza koszty wynikające z rekomendacji audytu energetycznego nie będą mogły stanowić więcej niż 15% wydatków kwalifikowalnych projektu. Ponadto dodatkowe elementy niewynikające z audytu energetycznego, a dedykowane wyłącznie aspektom estetycznym i społecznym nie będą mogły stanowić kosztów kwalifikowalnych.

Wsparcie z zakresu efektywności energetycznej objęte zostaną również projekty MŚP (zgodnie z demarkacją) oraz przedsiębiorstw komunalnych dotyczące ograniczenia energochłonności, wymiany oświetlenia na energooszczędne, modernizacji systemów grzewczych, minimalizacji strat ciepła i w tym aspekcie wsparcia gospodarki o obiegu zamkniętym. Wsparcie w przedsiębiorstwach uzależnione będzie od przeprowadzenia audytu energetycznego wykazującego poprawę efektywności energetycznej przedsiębiorstwa.

Działaniem zmierzającym do ograniczenia zużycia energii będzie również wsparcie modernizacji systemów oświetlenia ulicznego na energooszczędne.

Na zmniejszenie zanieczyszczeń i poprawę stanu powietrza, a także na redukcję zużycia energii cieplnej i elektrycznej, znaczący wpływ będzie miała wymiana i modernizacja nieefektywnych źródeł ciepła w budynkach wielorodzinnych oraz budynkach użyteczności publicznej. Zmiana dotychczasowego źródła ogrzewania polegać będzie na wymianie źródła ogrzewania na nowe nisko lub zeroemisyjne, bądź na podłączeniu do sieci ciepłowniczej z zastrzeżeniem, że wymiana indywidualnego źródła ciepła na inne indywidualne będzie możliwa tylko w odniesieniu do wielorodzinnych budynków komunalnych.

W przypadku wymiany indywidualnych źródeł ciepła na indywidualne źródła ciepła na gaz, inwestycja ta powinna zostać połączona z działaniami z zakresu modernizacji energetycznej.

W odniesieniu do źródeł ciepła nie będzie współfinansowane wprowadzanie pieców węglowych. Priorytetowo traktowane będą źródła ciepła wykorzystujące odnawialne źródła energii. Inwestycje w źródła ciepła muszą przyczyniać się do zmniejszenia emisji CO₂ i innych zanieczyszczeń powietrza. Inwestycje polegające na wymianie źródła ciepła na nowe mogą zostać wsparte jedynie w przypadku, gdy nie istnieją techniczne i ekonomiczne warunki przyłączenia i dostarczania ciepła z sieci ciepłowniczej. Projekty powinny również przeciwdziałać ubóstwu energetycznemu.

Poprawie jakości powietrza mają służyć również działania związane z rozwojem ciepłownictwa systemowego koncentrującego się na budowie i modernizacji sieci ciepłowniczych oraz przebudowie i modernizacji ciepłowni lokalnych. Inwestycje w tym zakresie polegać będą na rozwoju efektywnych energetycznie systemów ciepłowniczych opartych na źródłach kogeneracyjnych, OZE wraz z magazynami energii lub wykorzystujących ciepło odpadowe (z procesów produkcyjnych). Wspierane sieci ciepłownicze dedykowane będą podłączeniu budynków w celu zmiany dotychczasowego nieefektywnego i zanieczyszczającego powietrze źródła ogrzewania. Natomiast inwestycje w ciepłownie lokalne polegać będą na przebudowie i modernizacji stanowiących źródło zanieczyszczeń powietrza instalacji, w szczególności opalanych węglem, w efektywne systemy ciepłownicze. Preferowane będą inwestycje w ciepłownie, w których nastąpi zamiana dotychczasowego źródła ogrzewania na OZE.

Dodatkowo przewiduje się możliwość udzielania wsparcia w zakresie doradztwa energetycznego/klimatycznego oraz promocji alternatywnych źródeł energii. Możliwa będzie również realizacja szerokiej gamy pozostałych działań wspierających realizację „uchwały antysmogowej” oraz programów ochrony powietrza, takich jak działania edukacyjne i szkoleniowe czy wzmocnienie służb w zakresie osiągnięcia celów i przestrzegania zapisów ww. dokumentów.

Inwestycje w obszarze przyczynią się do zmniejszenia zużycia energii w sektorze publicznym i mieszkaniowym, a także poprawy jakości powietrza w regionie, co związane jest z realizacją „uchwały antysmogowej” i programów ochrony powietrza w województwie oraz kontynuacją wysiłków podjętych w tym zakresie w perspektywie finansowej 2014-2020. Realizacja celu szczegółowego spowoduje ponadto wniesienie przez region wkładu w realizację celu określonego dla Polski dotyczącego udziału energii ze źródeł odnawialnych w całkowitym zużyciu energii.

Projekty w ramach celu szczegółowego wybierane będą w trybie konkurencyjnym, w tym również w zakresie przedsięwzięć zidentyfikowanych w ramach ZIT i OPPT.

Działania zostały ocenione jako zgodne z zasadą DNSH.

Główne grupy docelowe:

Grupę docelową stanowią: mieszkańcy województwa, jednostki samorządowe, przedsiębiorstwa.

Potencjalni beneficjenci wsparcia to: jednostki samorządu terytorialnego, ich związki i stowarzyszenia oraz samorządowe jednostki organizacyjne; organizacje pozarządowe; spółdzielnie mieszkaniowe (zgodnie z demarkacją); wspólnoty mieszkaniowe; towarzystwa budownictwa społecznego; przedsiębiorstwa (zgodnie z demarkacją); przedsiębiorstwa komunalne; kościoły i związki wyznaniowe oraz osoby prawne kościołów i związków wyznaniowych; podmioty lecznicze udzielające świadczeń opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych; podmiot wdrażający instrument finansowy.

Dopuszcza się realizację projektów w formule partnerstwa publiczno-prywatnego.

Działania na rzecz zapewnienia równości, włączenia społecznego i niedyskryminacji:

Zgodnie z art. 9 rozporządzenia ogólnego zostaną podjęte działania zapobiegające wszelkiej dyskryminacji ze względu na płeć, rasę lub pochodzenie etniczne, religię lub światopogląd, niepełnosprawność, wiek lub orientację seksualną poprzez eliminację barier fizycznych (w tym infrastrukturalnych), finansowych, społecznych (w tym wynikających z powszechnych negatywnych stereotypów) lub psychologicznych.

Szczególne zagrożenie stanowi ubóstwo energetyczne dotykające zwłaszcza osoby mniej zamożne, w tym osoby starsze, rodziców samotnie wychowujących dzieci, osoby z niepełnosprawnościami oraz rodziny wielodzietne. W ramach celu szczegółowego uwzględnione zostanie wsparcie osób dotkniętych lub narażonych na zjawisko ubóstwa energetycznego. W celu szczegółowym realizowane będą zadania dotyczące doradztwa energetycznego w zakresie efektywności energetycznej, OZE i dekarbonizacji ciepłownictwa systemowego.

Wspieranie inwestycji w zakresie efektywności energetycznej wpłynie pozytywnie na zdrowie i długość życia mieszkańców, a tym samym będzie pośrednio ograniczać zjawisko wykluczenia społecznego i związanego z nim ubóstwa.

Wsparcie będzie udzielane wyłącznie projektom i beneficjentom, którzy przestrzegają przepisów antydyskryminacyjnych, o których mowa w art. 9 ust. 3 rozporządzenia ogólnego.

W przypadku, gdy beneficjentem będzie JST (lub podmiot przez nią kontrolowany lub od niej zależny), która podjęła jakiegokolwiek działania dyskryminujące, sprzeczne z zasadami, o których mowa w art. 9 ust. 3 rozporządzenia ogólnego, wsparcie nie będzie udzielone.

Wskazanie konkretnych terytoriów objętych wsparciem, z uwzględnieniem planowanego wykorzystania narzędzi terytorialnych:

W obszarze Kompleksowa modernizacja energetyczna obiektów użyteczności publicznej wraz z audytem, Kompleksowa modernizacja energetyczna wielorodzinnych budynków mieszkalnych wraz z elementami instalacji grzewczej i źródłami ciepła wraz z audytem, Efektywne sieci ciepłownicze (budowa i modernizacja), Ciepłownie lokalne oraz Oświetlenie uliczne przewiduje się zastosowanie instrumentu ZIT i IIT dla OPPT na terenie całego województwa – obszary wsparcia przewidziane do realizacji w ramach PT WK-P oraz poza PT WK-P.

Działania międzyregionalne, transgraniczne i transnarodowe:

Realizacja celu szczegółowego jest spójna z Działaniem 1: Usprawnienie wysiłków na rzecz efektywności energetycznej w regionie poprzez pogłębienie współpracy regionalnej SUERMB w Obszarze Tematycznym Energia.

W ramach celu szczegółowego, dla wybranych typów projektów, przewiduje się zastosowanie kryterium punktowego promującego przedsięwzięcia, które zakładają współpracę, w tym wymianę wiedzy i doświadczeń oraz konsultacje, z partnerami z innych Państw Członkowskich, kandydujących lub stowarzyszonych. Za współpracę z partnerami będą odpowiedzialni beneficjenci projektów. Ostateczna decyzja o typach projektów, dla których będzie zastosowane kryterium, zostanie podjęta przez Komitet Monitorujący.

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych:

W ramach celu szczegółowego planowane jest wykorzystanie instrumentów finansowych w ramach wsparcia projektów zwiększających efektywność energetyczną w budynkach użyteczności publicznej, budynkach mieszkaniowych, firmach sektora MŚP i przedsiębiorstwach komunalnych oraz modernizacji oświetlenia ulicznego. Instrumenty finansowe w ramach wsparcia będą mogły zawierać element umorzeniowy. Natomiast w projektach z niewielką możliwością generowania oszczędności w zużyciu energii lub przychodów z jej

sprzedaży, takich jak modernizacja systemów ciepłowniczych, wymiana źródeł ciepła, czy modernizacja energetyczna komunalnych budynków mieszkalnych oraz budynków zabytkowych, przewiduje się wsparcie dotacyjne.

2.2.1.2 WSKAŹNIKI

Tabela 2: Wskaźniki produktu								
Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka miary	Cel pośredni (2024)	Cel końcowy (2029)
2	2(i)	EFRR	Słabiej rozwinięte	RCO001	Przedsiębiorstwa objęte wsparciem (w tym: mikro, małe, średnie, duże)	przedsiębiorstwa	3	33
2	2(i)	EFRR	Słabiej rozwinięte	RCO002	Przedsiębiorstwa objęte wsparciem w formie dotacji	przedsiębiorstwa	0	33
2	2(i)	EFRR	Słabiej rozwinięte	RCO003	Przedsiębiorstwa objęte wsparciem z instrumentów finansowych	przedsiębiorstwa	3	33
2	2(i)	EFRR	Słabiej rozwinięte	RCO018	Lokale mieszkalne o udoskonalonej charakterystyce energetycznej	szt.	16	3 268
2	2(i)	EFRR	Słabiej rozwinięte	RCO019	Budynki publiczne o udoskonalonej charakterystyce energetycznej	m ²	177	196 543
2	2(i)	EFRR	Słabiej rozwinięte	RCO020	Wybudowane lub zmodernizowane sieci ciepłownicze i chłodnicze	km	0	15
2	2(i)	EFRR	Słabiej rozwinięte	PLRO025	Liczba zmodernizowanych źródeł ciepła (innych niż indywidualne)	szt.	6	37
2	2(i)	EFRR	Słabiej rozwinięte	RCO074	Ludność objęta projektami w ramach strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego	osoby	20 410	204 104

2	2(i)	EFRR	Słabiej rozwinięte	RCO075	Wspierane strategie zintegrowanego rozwoju terytorialnego	szt.	17	17
---	------	------	--------------------	--------	---	------	----	----

Tabela 3: Wskaźniki rezultatu											
Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka miary	Wartość bazowa lub wartość	Rok odniesienia	Cel końcowy (2029)	Źródło danych	Uwagi
2	2(i)	EFRR	Słabiej rozwinięte	RCR026	Roczne zużycie energii pierwotnej (w tym: w lokalach mieszkalnych, budynkach publicznych, przedsiębiorstwach, innych)	MWh/rok	441 805	2020	309 264	CST2 021	
2	2(i)	EFRR	Słabiej rozwinięte	RCR029	Szacowana emisja gazów cieplarnianych	Tony równoważnika CO ₂ /rok	404 046	2020	280 032	CST2 021	

2.2.1.3 INDYKATYWNY PODZIAŁ ZAPROGRAMOWANYCH ZASOBÓW (UE) WEDŁUG RODZAJU INTERWENCJI

Tabela 4: Wymiar 1 – zakres interwencji					
Priorytet	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (EUR)
2	EFRR	Słabiej rozwinięte	2(i)	038 - Projekty w zakresie efektywności energetycznej i projekty	6 080 228

				demonstracyjne w MŚP oraz działania wspierające	
2	EFRR	Słabiej rozwinięte	2(i)	040 - Projekty w zakresie efektywności energetycznej i projekty demonstracyjne w MŚP lub w dużych przedsiębiorstwach oraz działania wspierające zgodne z kryteriami efektywności energetycznej	7 080 228
2	EFRR	Słabiej rozwinięte	2(i)	041 - Renowacja istniejących budynków mieszkalnych pod kątem efektywności energetycznej, projekty demonstracyjne i działania wspierające	1 000 000
2	EFRR	Słabiej rozwinięte	2(i)	042 - Renowacja istniejących budynków mieszkalnych pod kątem efektywności energetycznej, projekty demonstracyjne i działania wspierające zgodne z kryteriami efektywności energetycznej	20 183 012
2	EFRR	Słabiej rozwinięte	2(i)	044 - Renowacja zwiększająca efektywność energetyczną lub działania w zakresie efektywności energetycznej w odniesieniu do infrastruktury publicznej, projekty demonstracyjne i działania wspierające	4 000 000
2	EFRR	Słabiej rozwinięte	2(i)	045 - Renowacja zwiększająca efektywność energetyczną lub działania w zakresie efektywności energetycznej w odniesieniu do infrastruktury publicznej,	42 299 428

				projekty demonstracyjne i działania wspierające zgodne z kryteriami efektywności energetycznej	
2	EFRR	Słabiej rozwinięte	2(i)	046 - Wsparcie dla podmiotów, które świadczą usługi wspierające gospodarkę niskoemisyjną i odporność na zmiany klimatu, w tym działania w zakresie zwiększania świadomości	8 750 000
2	EFRR	Słabiej rozwinięte	2(i)	054 - Wysokosprawna kogeneracja, system ciepłowniczy i chłodniczy	23 258 263
2	EFRR	Słabiej rozwinięte	2(i)	055 - Wysokosprawna kogeneracja, efektywny system ciepłowniczy i chłodniczy z niskimi emisjami w cyklu życia	21 101 514

Tabela 5: Wymiar 2 – forma finansowania

Priorytet	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (EUR)
2	EFRR	Słabiej rozwinięte	2(i)	01 - Dotacja	65 109 777
2	EFRR	Słabiej rozwinięte	2(i)	03 - Wsparcie poprzez instrumenty finansowe: pożyczka	44 923 588
2	EFRR	Słabiej rozwinięte	2(i)	05 - Wsparcie poprzez instrumenty finansowe: dotacje w ramach operacji instrumentu finansowego	23 719 308

Tabela 6: Wymiar 3 – terytorialny mechanizm realizacji i ukierunkowanie terytorialne

Priorytet	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (EUR)
2	EFRR	Słabiej rozwinięte	2(i)	03 - Zintegrowane inwestycje terytorialne - Miejskie obszary funkcjonalne	47 775 075
2	EFRR	Słabiej rozwinięte	2(i)	19 - Inny rodzaj narzędzia terytorialnego - Miejskie obszary funkcjonalne	21 928 387
2	EFRR	Słabiej rozwinięte	2(i)	33 - Brak ukierunkowania terytorialnego	64 049 211

Tabela 7: Wymiar 6 – uzupełniające obszary tematyczne EFS+

Priorytet	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (EUR)

Tabela 8: Wymiar 7 – Wymiar „Równouprawnienie płci” w ramach EFS+, EFRR, Funduszu Spójności i FST

Priorytet	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (EUR)
2	EFRR	Słabiej rozwinięte	2(i)	03 - Projekty neutralne w kwestii równouprawnienia płci	133 752 673

2.2.2 CEL SZCZEGÓŁOWY 2(II) WSPIERANIE ENERGII ODNAWIALNEJ ZGODNIE Z DYREKTYWĄ (UE) 2018/2001, W TYM OKREŚLONYMI W NIEJ KRYTERIAMI ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU

2.2.2.1 INTERWENCJE W RAMACH FUNDUSZY

Powiązane rodzaje działań:

W ramach celu szczegółowego planowane są do realizacji działania wspierające zwiększenie produkcji energii ze źródeł odnawialnych. Wsparcie zostanie skierowane na inwestycje w infrastrukturę służącą do produkcji energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych (przede wszystkim słońca, biogazu oraz wody, biomasy i geotermalnej) wraz z magazynami energii działającymi na potrzeby danego źródła OZE oraz przyłączeniem do sieci. Dla systemów wytwarzania energii cieplnej możliwa będzie realizacja samodzielnych projektów dotyczących magazynowania energii odnawialnej.

Realizacja celu szczegółowego odbywać się będzie przede wszystkim poprzez wspieranie działań w trzech kierunkach: rozwoju małych instalacji OZE, mikroinstalacji w budynkach mieszkalnych i użyteczności publicznej oraz instalacji OZE na potrzeby własne w przedsiębiorstwach. Nie wyklucza się przy tym udzielania wsparcia na budowę/przebudowę instalacji służących do wytwarzania biometanu i zielonego wodoru. Maksymalna moc wspieranych instalacji określona została w demarkacji między poziomem regionalnym i krajowym. W celu zapewnienia zgodności z zasadą DNSH oraz z dyrektywą RED II wsparcie na produkcję energii z biomasy i biogazu może być udzielone wyłącznie na projekty zgodnie z kryteriami zrównoważonego rozwoju określonymi w art. 29 dyrektywy 2018/2001.

Mniejsze koszty produkcji energii oraz większe bezpieczeństwo systemu energetycznego powodują, że wsparcie w szczególności zostanie skierowane na rozwój energetyki rozproszonej.

Preferowane będą inwestycje przyczyniające się do rozwoju klastrów energii i spółdzielni energetycznych w województwie. W odniesieniu do energii z wiatru wsparcie zostanie ograniczone do pozyskiwania energii na potrzeby własne, o ile realizowane przedsięwzięcie będzie zgodne ze standardami kształtowania ładu przestrzennego w województwie.

Projekty dotyczące wytwarzania energii z OZE oceniane będą głównie poprzez pryzmat efektywności kosztowej oraz osiągniętych efektów wpisujących się w cel szczegółowy. Jednym z czynników branych pod uwagę przy wyborze takich inwestycji do wsparcia będzie koncepcja opłacalności, czyli najlepszego stosunku wielkości środków unijnych przeznaczonych na uzyskanie 1 MWh energii lub 1 MW mocy zainstalowanej wynikających z budowy danej instalacji. Poza tym o wsparciu takich projektów decydować będzie kryterium efektywności kosztowej w powiązaniu z osiąganymi efektami ekologicznymi w stosunku do planowanych nakładów finansowych (np. wielkość redukcji CO₂).

Realizacja celu szczegółowego spowoduje wniesienie przez region wkładu w realizację celu określonego dla Polski dotyczącego udziału energii ze źródeł odnawialnych w całkowitym zużyciu energii.

Projekty w ramach celu szczegółowego wybierane będą w trybie konkurencyjnym.

Działania zostały ocenione jako zgodne z zasadą DNSH.

Główne grupy docelowe:

Grupę docelową stanowią: mieszkańcy województwa, jednostki samorządowe, przedsiębiorstwa.

Potencjalni beneficjenci wsparcia to: jednostki samorządu terytorialnego, ich związki i stowarzyszenia oraz samorządowe jednostki organizacyjne; organy administracji rządowej; państwowe jednostki organizacyjne; organizacje pozarządowe; spółdzielnie mieszkaniowe; wspólnoty mieszkaniowe; towarzystwa budownictwa społecznego; kościoły i związki wyznaniowe oraz osoby prawne kościołów i związków wyznaniowych; przedsiębiorstwa; przedsiębiorstwa komunalne; podmiot wdrażający instrument finansowy; uczelnie wyższe; PGL Lasy Państwowe.

Dopuszcza się realizację projektów w formule partnerstwa publiczno-prywatnego.

Działania na rzecz zapewnienia równości, włączenia społecznego i niedyskryminacji:

Zapisy dotyczą całego programu:

Zapisy dokumentów programowych będą niedyskryminacyjne, przejrzyste, gwarantując równouprawnienie płci i realizację postanowień Karty praw podstawowych UE. W dokumentach określających warunki realizacji projektów (m.in. kryteriach wyboru projektów) i procedurach wskazane będą wymogi, dotyczące przestrzegania zasad horyzontalnych. Dzięki temu instytucje zaangażowane we wdrażanie programu będą zapobiegać wszelkiej dyskryminacji na każdym etapie realizacji programu: podczas jego przygotowywania, wdrażania, monitorowania, sprawozdawczości i ewaluacji. Umożliwi to też wybór do dofinansowania przedsięwzięć zgodnych z zasadami horyzontalnymi i ich przestrzeganie przez beneficjentów na każdym etapie wdrażania projektów, gwarantując spełnienie wymogów dotyczących równości szans, niedyskryminacji i dostępności usług lub infrastruktury.

Zgodnie z art. 9 rozporządzenia ogólnego zostaną podjęte działania zapobiegające wszelkiej dyskryminacji ze względu na płeć, rasę lub pochodzenie etniczne, religię lub światopogląd, niepełnosprawność, wiek lub orientację seksualną poprzez eliminację barier fizycznych (w tym infrastrukturalnych), finansowych, społecznych (w tym wynikających z powszechnych negatywnych stereotypów) lub psychologicznych.

Wsparcie będzie udzielane wyłącznie projektom i beneficjentom, którzy przestrzegają przepisów antydyskryminacyjnych, o których mowa w art. 9 ust. 3 rozporządzenia ogólnego.

W przypadku, gdy beneficjentem będzie JST (lub podmiot przez nią kontrolowany lub od niej zależny), która podjęła jakiekolwiek działania dyskryminujące, sprzeczne z zasadami, o których mowa w art. 9 ust. 3 rozporządzenia ogólnego, wsparcie nie będzie udzielone.

Z uwagi na zakres tematyczny celu szczegółowego realizowane projekty będą charakteryzować się wysoką jakością i kompleksowością udzielanego wsparcia, wpływać na poprawę warunków życia wszystkich grup społecznych poprzez kształtowanie zrównoważonej transformacji energetycznej.

Wskazanie konkretnych terytoriów objętych wsparciem, z uwzględnieniem planowanego wykorzystania narzędzi terytorialnych:

Obszar całego województwa.

W ramach celu szczegółowego nie przewiduje się wykorzystania narzędzi terytorialnych.

Działania międzyregionalne, transgraniczne i transnarodowe:

Realizacja celu szczegółowego jest spójna z Działaniem 4: Zwiększenie udziału energii odnawialnej, w tym odnawialnej energetyki morskiej SUERMB w Obszarze Tematycznym Energia.

W ramach celu szczegółowego, dla wybranych typów projektów, przewiduje się zastosowanie kryterium punktowego promującego przedsięwzięcia, które zakładają współpracę, w tym wymianę wiedzy i doświadczeń oraz konsultacje, z partnerami z innych Państw Członkowskich, kandydujących lub stowarzyszonych. Za współpracę z partnerami będą odpowiedzialni beneficjenci projektów. Ostateczna decyzja o typach projektów, dla których będzie zastosowane kryterium, zostanie podjęta przez Komitet Monitorujący.

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych:

Całość wsparcia w ramach celu szczegółowego 2(ii) udzielona zostanie z wykorzystaniem instrumentów finansowych. Wsparcie w obszarze OZE planowane jest przy zastosowaniu instrumentu mieszanego w formie pożyczki z premią jako komponentu bezzwrotnego. Premiowane będą zwłaszcza instalacje OZE wraz z magazynami energii oraz realizowane w ramach klastrów energii/spółdzielni energetycznych.

2.2.2.2. WSKAŹNIKI

Tabela 2: Wskaźniki produktu								
Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka miary	Cel pośredni (2024)	Cel końcowy (2029)
2	2(ii)	EFRR	Słabiej rozwinięte	RCO022	Dodatkowa zdolność wytwarzania energii odnawialnej (w tym: energii elektrycznej, energii ciepłej)	MW	0	36,4
2	2(ii)	EFRR	Słabiej rozwinięte	PLRO033	Liczba jednostek wytwarzania energii elektrycznej i ciepłej z OZE	szt.	0	1 066

Tabela 3: Wskaźniki rezultatu											
Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka miary	Wartość bazowa lub wartość	Rok odniesienia	Cel końcowy (2029)	Źródło danych	Uwagi
2	2(ii)	EFRR	Słabiej rozwinięte	RCR031	Wytworzona energia odnawialna ogółem (w tym: energia elektryczna, energia ciepła)	MWh /rok	0	2020	39 567	CST2 021	

2.2.2.3 INDYKATYWNY PODZIAŁ ZAPROGRAMOWANYCH ZASOBÓW (UE) WEDŁUG RODZAJU INTERWENCJI

Tabela 4: Wymiar 1 – zakres interwencji					
Priorytet	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (EUR)

2	EFRR	Słabiej rozwinięte	2(ii)	048 - Energia odnawialna: słoneczna	17 059 745
2	EFRR	Słabiej rozwinięte	2(ii)	049 - Energia odnawialna: biomasa	4 000 000
2	EFRR	Słabiej rozwinięte	2(ii)	052 - Inne rodzaje energii odnawialnej (w tym energia geotermalna)	9 035 847

Tabela 5: Wymiar 2 – forma finansowania

Priorytet	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (EUR)
2	EFRR	Słabiej rozwinięte	2(ii)	03 - Wsparcie poprzez instrumenty finansowe: pożyczka	18 057 355
2	EFRR	Słabiej rozwinięte	2(ii)	05 - Wsparcie poprzez instrumenty finansowe: dotacje w ramach operacji instrumentu finansowego	12 038 237

Tabela 6: Wymiar 3 – terytorialny mechanizm realizacji i ukierunkowanie terytorialne

Priorytet	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (EUR)
2	EFRR	Słabiej rozwinięte	2(ii)	33 - Brak ukierunkowania terytorialnego	30 095 592

Tabela 7: Wymiar 6 – uzupełniające obszary tematyczne EFS+

Priorytet	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (EUR)

Tabela 8: Wymiar 7 – Wymiar „Równouprawnienie płci” w ramach EFS+, EFRR, Funduszu Spójności i FST					
Priorytet	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (EUR)
2	EFRR	Słabiej rozwinięte	2(ii)	03 - Projekty neutralne w kwestii równouprawnienia płci	30 095 592

2.2.3 CEL SZCZEGÓŁOWY 2(IV) WSPIERANIE PRZYSTOSOWANIA SIĘ DO ZMIAN KLIMATU I ZAPOBIEGANIA RYZYKU ZWIĄZANEMU Z KLĘSKAMI ŻYWIOŁOWYMI I KATASTROFAMI, A TAKŻE ODPORNOŚCI, Z UWZGLĘDNIENIEM PODEJŚCIA EKOSYSTEMOWEGO

2.2.3.1 INTERWENCJE W RAMACH FUNDUSZY

Powiązane rodzaje działań:

Przedmiotowy obszar musi być realizowany m.in. w zgodzie z Ramową Dyrektywą Wodną (dyrektywa 2000/60/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 października 2000 r. ustanawiająca ramy wspólnotowego działania w dziedzinie polityki wodnej), Dyrektywą Siedliskową (dyrektywa Rady 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 r. w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory) oraz Dyrektywą Ptasią (dyrektywa Rady 2009/147/WE z dnia 30 listopada 2009 r. w sprawie ochrony dzikiego ptactwa). W związku z tym wspierane inwestycje nie mogą co do zasady powodować nieosiągnięcia dobrego stanu lub potencjału jednolitych części wód, nie mogą też pogarszać stanu lub potencjału jednolitych części wód oraz nie mogą mieć znaczącego wpływu na cele ochrony obszarów objętych siecią Natura 2000, chyba że zachodzą przesłanki do odstępstw przewidzianych w dyrektywie siedliskowej. Realizacja projektów powinna być ponadto zgodna z horyzontalną zasadą DNSH. Projekty, które powodują zastosowanie art. 4 ust. 7 Ramowej Dyrektywy Wodnej, nie będą wspierane.

Nacisk zostanie położony na realizację inwestycji z zakresu małej retencji, adaptacji do zmian klimatu w miastach oraz wzmocnienia służb ratowniczych. Wsparciem objęte zostaną projekty z zakresu małej retencji wodnej i rozwiązań opartych na przyrodzie mające na celu spowolnienie lub powstrzymanie odpływu wody, szczególnie na Kujawach, a także zmniejszenie podtopień i powodzi. Interwencja zostanie skierowana na rozwój infrastruktury małej retencji wodnej, w tym budowę lub remont urządzeń służących do retencionowania wód (np. jazy, zastawki, podpiętrzenia) oraz na przedsięwzięcia przywracające zdolności retencyjne naturalnych terenów podmokłych, odtwarzające tereny podmokłe, przywracające naturalne koryta rzeczne oraz zwiększające powierzchnię i ilość zadrzewień śródpolnych, a także tworzenie i odtwarzanie oczek wodnych na terenach rolniczych.

Duży nacisk planuje się położyć na realizację inwestycji mających na celu zaadaptowanie miast do zmian klimatu, ze szczególnym uwzględnieniem wsparcia zielonej i niebieskiej infrastruktury. Wspierane będą działania pozwalające ograniczyć skutki ekstremalnych zjawisk klimatycznych w miastach, w tym przede wszystkim przyczyniające się do zwiększania powierzchni terenów zielonych, realizujące małą retencję wodną oraz pozwalające na skuteczne i efektywne gospodarowanie wodami opadowymi. Zamierza się w związku z tym objąć wsparciem działania polegające m. in. na przywracaniu zdegradowanym terenom zieleni i zbiornikom wodnym ich pierwotnych funkcji, realizacji zbiorników wodnych, wymianie szczelnych powierzchni gruntu na

przepuszczalne, zwiększaniu powierzchni terenów zielonych, nasadzeniach drzew i krzewów, tworzeniu łąk kwietnych, ogrodów deszczowych oraz zazielenianiu elementów infrastruktury miejskiej (np. murów, dachów, torowisk). Ważnym obszarem wsparcia będą również działania związane z wykonywaniem zabiegów pielęgnacyjnych drzew w celu przedłużenia ich żywotności. Nie będą wspierane projekty dotyczące wód opadowych, w których głównym założeniem jest ich odprowadzenie do kanalizacji ściekowej. Działania tego typu muszą uwzględniać spójność miejskich ekosystemów umożliwiającą m.in. regulowanie lokalnego klimatu i obiegu wody, stwarzających siedliska życia i migracji gatunków fauny i flory (ciągłość funkcji ekologicznych) oraz możliwość rekreacji.

Jako jeden z elementów adaptacyjnych przewiduje się również wsparcie powstawania i odbudowy alei i zadrzewień przydrożnych, co pozytywnie wpłynie na zaadaptowanie do zmian klimatu istniejącej infrastruktury transportowej, poprawi komfort mieszkańców korzystających z tej infrastruktury, a także zwiększy absorpcję gazów cieplarnianych.

Podejmowane działania w zakresie małej retencji wodnej oraz adaptacji do zmian klimatu w miastach i pozostałych obszarach zurbanizowanych muszą mieć charakter ekosystemowy, tj. wykorzystujący naturalne mechanizmy ekosystemowe i uwzględniający wzajemnie powiązane procesy naturalne i zachowanie środowiska naturalnego w możliwie stabilnym stanie.

Przewiduje się wsparcie z programu projektów miast zgodnie z demarkacją. Wsparcie miast wpisujących się w zakres FEnIKS będzie możliwe tylko w odniesieniu do typów inwestycji niemożliwych do sfinansowania z FEnIKS lub projektów, które nie otrzymały wsparcia z FEnIKS, pomimo zakwalifikowania się do dofinansowania. Możliwe będzie również wspieranie działań o charakterze adaptacyjnym na innych niż miasta obszarach zurbanizowanych. Ponadto możliwe będzie wsparcie na opracowanie samych MPA (dla miast nieobjętych projektem POiŚ 2014-2020). Projekty te będą uzupełnione przez działania z zakresu edukacji oraz promocji dobrych praktyk w odniesieniu do kwestii klimatycznych, ochrony zasobów wodnych oraz szeroko pojmowanego bezpieczeństwa ekologicznego. Działania z zakresu adaptacji do zmian klimatu w miastach i pozostałych obszarach zurbanizowanych będą realizowane w sposób zintegrowany i uwzględnią udział różnych grup interesariuszy.

Dla zapewnienia skuteczności oraz trwałości podejmowanych działań planowane przedsięwzięcia zostaną uzupełnione o działania związane z pilotażem w zakresie opracowania planów budowania odporności na zagrożenia i zmiany klimatu oraz tworzenia sieci współpracy z udziałem partnerów samorządowych.

Zmiany klimatu wywołujące skrajne zjawiska klimatyczne, takie jak silne wiatry, nawałnice, podtopienia czy pożary powodują coraz częstszą konieczność interwencji podejmowanych przez służby ratownicze. Wpływa to na szybsze zużywanie się sprzętu oraz podwyższenie kosztów akcji. Wsparcie przeznaczone będzie więc również na wyposażenie i wzmocnienie służb ratowniczych w sprzęt do prowadzenia akcji ratowniczych i usuwania skutków katastrof oraz modernizację infrastruktury lokalowej OSP. Wyposażenie służb w nowoczesny sprzęt przyczyni się również do podniesienia jakości podejmowanych działań ratowniczych. Możliwa będzie również realizacja projektów polegających na rozbudowie infrastruktury służącej celom szkoleniowym OSP/PSP, a także poprawie koordynacji i podniesieniu efektywności systemu ratowniczego. Finansowane będą OSP włączone do Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego (KSRG) oraz OSP, które będą wypełniać kryteria sprzętowe i lokalowe włączenia do KSRG dzięki realizacji projektu oraz będą dążyć do włączenia do KSRG.

Podejmowane interwencje poprawią warunki hydrologiczne regionu, zwiększą możliwości przeciwdziałania skutkom różnego rodzaju zagrożeń, w tym związanych ze zmianami klimatu oraz ograniczą ich skutki, zwiększając odporność gospodarki regionu na wybrane zagrożenia, zwłaszcza na susze i powódzie. W miastach szczególne znaczenie będzie miało ograniczenie występowania zjawiska „miejskiej wyspy ciepła”, poprawa warunków aerosanitarnych, zagospodarowanie wód opadowych i ograniczenie hałasu.

Projekty w ramach celu szczegółowego wybierane będą w trybie konkurencyjnym, w tym również w zakresie przedsięwzięć zidentyfikowanych w ramach ZIT i OPPT, oraz w trybie niekonkurencyjnym. Zastosowanie trybu niekonkurencyjnego wynika ze strategicznego znaczenia projektu dla społeczno-gospodarczego rozwoju regionu. Te projekty muszą realizować cele określone w SRW, znajdować się w wykazie projektów kluczowych SRW lub ich zakres musi być wyraźnie opisany w treści tej Strategii. Należy zaznaczyć, iż SRW jest dokumentem, który został przygotowany z pełnym poszanowaniem zasad partnerstwa i przejrzystości.

Działania zostały ocenione jako zgodne z zasadą DNSH.

Główne grupy docelowe:

Grupę docelową stanowią: mieszkańcy województwa, osoby i podmioty prowadzące działalność rolniczą i gospodarczą.

Potencjalni beneficjenci wsparcia to: jednostki samorządu terytorialnego, ich związki i stowarzyszenia oraz samorządowe jednostki organizacyjne; organy administracji rządowej; państwowe jednostki organizacyjne; państwowe osoby prawne; organizacje pozarządowe; spółdzielnie mieszkaniowe; wspólnoty mieszkaniowe; towarzystwa budownictwa społecznego; przedsiębiorstwa; partnerzy prywatni we współpracy z podmiotami publicznymi w przypadku projektów realizowanych w formule partnerstwa publiczno-prywatnego; uczelnie wyższe; Państwowa Straż Pożarna; Jednostki Ochotniczej Straży Pożarnej i ich związki; Policja; Wodne Ochotnicze Pogotowie Ratunkowe; PGL Lasy Państwowe; spółki wodne; lokalne partnerstwa wodne.

Dopuszcza się realizację projektów w formule partnerstwa publiczno-prywatnego.

Działania na rzecz zapewnienia równości, włączenia społecznego i niedyskryminacji:

Zgodnie z art. 9 rozporządzenia ogólnego zostaną podjęte działania zapobiegające wszelkiej dyskryminacji ze względu na płeć, rasę lub pochodzenie etniczne, religię lub światopogląd, niepełnosprawność, wiek lub orientację seksualną poprzez eliminację barier fizycznych (w tym infrastrukturalnych), finansowych, społecznych (w tym wynikających z powszechnych negatywnych stereotypów) lub psychologicznych.

Wspieranie inwestycji w tkankę przyrodniczą miast, powiększanie terenów zielonych, usuwanie i przeciwdziałanie zagrożeniom związanym ze zmianami klimatycznymi wpłynie pozytywnie na zdrowie i długość życia mieszkańców miast, a tym samym będzie pośrednio ograniczać zjawisko wykluczenia społecznego i związanego z nim ubóstwa. Przeciwdziałanie zagrożeniom związanym ze zmianami klimatycznymi w miastach w postaci racjonalnego i ekologicznego gospodarowania wodami opadowymi i roztopowymi oraz inwestowania w zielono-niebieską infrastrukturę, podniesie parametry zdrowotne i komfort życia mieszkańców miast, co z kolei powinno przełożyć się na ograniczenie zjawiska utraty funkcji społeczno-gospodarczych. Poprzez zastosowanie standardu dostępności: architektonicznego i cyfrowego, zielono-niebieska infrastruktura będzie dostępna dla ogółu społeczeństwa, w tym będzie odpowiadała także na specyficzne potrzeby osób w niekorzystnej sytuacji: osób z niepełnosprawnościami, osób starszych, osób o ograniczonych możliwościach poruszania się, opiekunów z dziećmi czy osobami zależnymi.

Wsparcie będzie udzielane wyłącznie projektom i beneficjentom, którzy przestrzegają przepisów antydyskryminacyjnych, o których mowa w art. 9 ust. 3 rozporządzenia ogólnego.

W przypadku, gdy beneficjentem będzie JST (lub podmiot przez nią kontrolowany lub od niej zależny), która podjęła jakiegokolwiek działania dyskryminujące, sprzeczne z zasadami, o których mowa w art. 9 ust. 3 rozporządzenia ogólnego, wsparcie nie będzie udzielone.

Wskazanie konkretnych terytoriów objętych wsparciem, z uwzględnieniem planowanego wykorzystania narzędzi terytorialnych:

W obszarze Adaptacja do zmian klimatu w miastach, w tym m.in.: gospodarowanie wodami opadowymi, zwiększanie powierzchni terenów zielonych, nasadzenia drzew przewiduje się zastosowanie instrumentu ZIT i IIT dla OPPT na terenie całego województwa. Obszar wsparcia przewidziany do realizacji wyłącznie w ramach PT WK-P.

Działania międzyregionalne, transgraniczne i transnarodowe:

Zaplanowane działania są spójne z celem szczegółowym adaptacja do zmian klimatu, zapobieganie i zarządzanie ryzykiem w Obszarze Tematycznym Biogospodarka określonym w SUERMB.

W ramach celu szczegółowego, dla wybranych typów projektów, przewiduje się zastosowanie kryterium punktowego promującego przedsięwzięcia, które zakładają współpracę, w tym wymianę wiedzy i doświadczeń oraz konsultacje, z partnerami z innych Państw Członkowskich, kandydujących lub stowarzyszonych. Za współpracę z partnerami będą odpowiedzialni beneficjenci projektów. Ostateczna decyzja o typach projektów, dla których będzie zastosowane kryterium, zostanie podjęta przez Komitet Monitorujący.

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych:

W ramach celu szczegółowego stosowaną formą finansowania będzie dotacja. Biorąc pod uwagę brak rentowności oraz znaczenie interwencji dla bezpieczeństwa regionu i potencjalnie duże koszty związane z zaniechaniem realizacji części inwestycji w przypadku zastosowania mniej atrakcyjnych form wsparcia, w celu szczegółowym nie przewiduje się zastosowania instrumentów finansowych.

2.2.3.2 WSKAŹNIKI

Tabela 2: Wskaźniki produktu								
Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka miary	Cel pośredni (2024)	Cel końcowy (2029)
2	2(iv)	EFRR	Słabiej rozwinięte	RCO024	Inwestycje w nowe lub zmodernizowane systemy monitorowania, gotowości, ostrzegania i reagowania w kontekście klęsk żywiołowych i katastrof w przypadku klęsk żywiołowych	euro	3 000 000	30 000 000
2	2(iv)	EFRR	Słabiej rozwinięte	RCO026	Zielona infrastruktura wybudowana lub zmodernizowana w celu	ha	2	21

					przystosowania się do zmian klimatu			
2	2(iv)	EFRR	Słabiej rozwinięte	RCO121	Powierzchnia objęta środkami ochrony przed klęskami żywiołowymi związanymi z klimatem (oprócz powodzi i niekontrolowanych pożarów)	ha	566	5 658
2	2(iv)	EFRR	Słabiej rozwinięte	PLRO044	Pojemność obiektów małej retencji	m ³	1 358 905	13 589 047
2	2(iv)	EFRR	Słabiej rozwinięte	PLRO041	Liczba jednostek służb ratowniczych wyposażonych w sprzęt do prowadzenia akcji ratowniczych i usuwania skutków katastrof	szt.	16	156
2	2(iv)	EFRR	Słabiej rozwinięte	RCO074	Ludność objęta projektami w ramach strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego	osoby	41 488	414 880
2	2(iv)	EFRR	Słabiej rozwinięte	RCO075	Wspierane strategie zintegrowanego rozwoju terytorialnego	szt.	10	10

Tabela 3: Wskaźniki rezultatu

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka miary	Wartość bazowa lub wartość	Rok odniesienia	Cel końcowy (2029)	Źródło danych	Uwagi
2	2(iv)	EFRR	Słabiej rozwinięte	FEKPR021	Objętość retencyjna wody	m ³	0	2020	13 589 047	CST2 021	

2.2.3.3 INDYKATYWNY PODZIAŁ ZAPROGRAMOWANYCH ZASOBÓW

Tabela 4: Wymiar 1 – zakres interwencji					
Priorytet	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (EUR)
2	EFRR	Słabiej rozwinięte	2(iv)	058 - Działania w zakresie przystosowania się do zmian klimatu oraz zapobieganie ryzykom związanym z klimatem i zarządzanie nimi: powódzie i osunięcia ziemi (w tym zwiększanie świadomości, ochrona ludności i systemy zarządzania klęskami żywiołowymi i katastrofami, infrastruktura i podejście ekosystemowe	15 000 000
2	EFRR	Słabiej rozwinięte	2(iv)	059 - Działania w zakresie przystosowania się do zmian klimatu oraz zapobieganie ryzykom związanym z klimatem i zarządzanie nimi: pożary (w tym zwiększanie świadomości, ochrona ludności i systemy zarządzania klęskami żywiołowymi i katastrofami, infrastruktura i podejście ekosystemowe)	15 000 000
2	EFRR	Słabiej rozwinięte	2(iv)	060 - Działania w zakresie przystosowania się do zmian klimatu oraz zapobieganie ryzykom związanym z klimatem i zarządzanie nimi: inne ryzyka, np. burze i susze (w tym zwiększanie świadomości, ochrona ludności i systemy zarządzania klęskami żywiołowymi i katastrofami, infrastruktura i podejście ekosystemowe)	83 200 065

Tabela 5: Wymiar 2 – forma finansowania

Priorytet	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (EUR)
2	EFRR	Słabiej rozwinięte	2(iv)	01 - Dotacja	113 200 065

Tabela 6: Wymiar 3 – terytorialny mechanizm realizacji i ukierunkowanie terytorialne

Priorytet	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (EUR)
2	EFRR	Słabiej rozwinięte	2(iv)	03 - Zintegrowane inwestycje terytorialne - Miejskie obszary funkcjonalne	17 659 710
2	EFRR	Słabiej rozwinięte	2(iv)	19 - Inny rodzaj narzędzia terytorialnego - Miejskie obszary funkcjonalne	7 350 505
2	EFRR	Słabiej rozwinięte	2(iv)	33 - Brak ukierunkowania terytorialnego	88 189 850

Tabela 7: Wymiar 6 – uzupełniające obszary tematyczne EFS+

Priorytet	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (EUR)

Tabela 8: Wymiar 7 – Wymiar „Równouprawnienie płci” w ramach EFS+, EFRR, Funduszu Spójności i FST

Priorytet	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (EUR)
2	EFRR	Słabiej rozwinięte	2(iv)	03 - Projekty neutralne w kwestii równouprawnienia płci	113 200 065

2.2.4 CEL SZCZEGÓŁOWY 2(V) WSPIERANIE DOSTĘPU DO WODY ORAZ ZRÓWNOWAŻONEJ GOSPODARKI WODNEJ

2.2.4.1 INTERWENCJE W RAMACH FUNDUSZY

Powiązane rodzaje działań:

Konieczna jest kontynuacja dotychczas prowadzonych działań w zakresie rozwoju infrastruktury służącej do zbierania i oczyszczania ścieków komunalnych w celu wypełnienia zobowiązań wynikających z dyrektywy Rady z dnia 21 maja 1991 r. 91/271/EWG dotyczącej oczyszczania ścieków komunalnych (Dyrektywy Ściekowej). Wsparcie inwestycji ujętych w KPOŚK będzie możliwe jedynie w zakresie aglomeracji, które nie spełniają wymogów Dyrektywy Ściekowej. W ramach Programu realizowane będą dwa priorytety, w kolejności:

priorytet 1. aglomeracje w przedziale 10-15 tys. RLM;

priorytet 2. aglomeracje z przedziału 2-10 tys. RLM pod warunkiem, że potrzeby z priorytetu 1. zostały zaspokojone.

Konieczne będzie uwzględnienie instalacji odwadniania i kompostowania osadów ściekowych w oczyszczalniach ścieków.

W przypadku zaopatrzenia w wodę priorytetem jest ograniczenie strat wody oraz efektywne wykorzystanie istniejących zasobów wody pitnej (m.in. modernizacja/naprawa sieci, inteligentne systemy monitorowania i zarządzania siecią wodociągową, modernizacja stacji uzdatniania wody, promowanie oszczędności wody pitnej przez mieszkańców i przedsiębiorstwa, itp.). Ten typ projektu może być finansowany niezależnie od KPOŚK (jako oddzielny typ projektu). Rozbudowa sieci wodociągowej (nowe sieci, nowe stacje uzdatniania wody i ujęcia) będzie dopuszczalna jedynie w ograniczonym zakresie w ramach projektów dotyczących gospodarki ściekowej, a także niezależnie od projektów kanalizacyjnych wynikających z KPOŚK, jeśli na danym obszarze zapewniony jest odbiór i oczyszczanie ścieków zgodnie z przepisami krajowymi i unijnymi. Obowiązywać będą następujące limity:

- limit 25 % wydatków kwalifikowalnych na budowę nowej infrastruktury wodnej w ramach alokacji dedykowanej projektom dotyczącym zaopatrzenia w wodę;
- limit 25 % wydatków kwalifikowalnych na projekty dotyczące zaopatrzenia w wodę w ramach kompleksowych projektów wodno-kanalizacyjnych.

Szczególny nacisk zostanie położony na realizację stacji uzdatniania wody na obszarach wiejskich.

Realizacja zaplanowanych działań przyczyni się do zwiększenia liczby ludności korzystającej z oczyszczalni ścieków, w efekcie czego nastąpi zmniejszenie ilości zanieczyszczeń przedostających się do wód podziemnych, powierzchniowych oraz gleby. Efektem wsparcia będzie również wzrost bezpieczeństwa dostarczania wody pitnej, poprawa jej jakości, ograniczenie strat i zwiększenie efektywności jej wykorzystania.

Projekty w ramach celu szczegółowego wybierane będą w trybie konkurencyjnym, w tym również w zakresie przedsięwzięć zidentyfikowanych w ramach ZIT i OPPT.

Działania zostały ocenione jako zgodne z zasadą DNSH.

Główne grupy docelowe:

Grupę docelową stanowią: mieszkańcy województwa.

Potencjalni beneficjenci wsparcia to: jednostki samorządu terytorialnego, ich związki i stowarzyszenia oraz samorządowe jednostki organizacyjne; przedsiębiorstwa; przedsiębiorstwa komunalne.

Dopuszcza się realizację projektów w formule partnerstwa publiczno-prywatnego.

Działania na rzecz zapewnienia równości, włączenia społecznego i niedyskryminacji:

Zgodnie z art. 9 rozporządzenia ogólnego zostaną podjęte działania zapobiegające wszelkiej dyskryminacji ze względu na płeć, rasę lub pochodzenie etniczne, religię lub światopogląd, niepełnosprawność, wiek lub orientację seksualną poprzez eliminację barier fizycznych (w tym infrastrukturalnych), finansowych, społecznych (w tym wynikających z powszechnych negatywnych stereotypów) lub psychologicznych.

Działania będą sprzyjać poprawie warunków dla zaspokajania podstawowych potrzeb bytowych mieszkańców, poprzez dostęp do wysokiej jakości wody do spożycia oraz oczyszczania ścieków, przez to będą miały wpływ na poprawę jakości życia i zdrowia mieszkańców, a tym samym pośrednio ograniczą zjawisko wykluczenia społecznego i ubóstwa.

Nastąpi to także dzięki wsparciu inwestycji, których celem jest ograniczenie strat wody oraz awaryjności systemów, a także dzięki działaniom podnoszącym świadomość mieszkańców/instytucji/przedsiębiorstw w zakresie oszczędzania wody.

Wsparcie będzie udzielane wyłącznie projektom i beneficjentom, którzy przestrzegają przepisów antydyskryminacyjnych, o których mowa w art. 9 ust. 3 rozporządzenia ogólnego.

W przypadku, gdy beneficjentem będzie JST (lub podmiot przez nią kontrolowany lub od niej zależny), która podjęła jakiegokolwiek działania dyskryminujące, sprzeczne z zasadami, o których mowa w art. 9 ust. 3 rozporządzenia ogólnego, wsparcie nie będzie udzielone.

Wskazanie konkretnych terytoriów objętych wsparciem z uwzględnieniem planowanego wykorzystania narzędzi terytorialnych:

W obszarze Projekty w zakresie efektywnych (inteligentnych) sieci wodociągowych (w tym systemy pomiaru zużycia wody w wydzielonych obszarach sieci wodociągowej i SUW, monitoring strat sieciowych - wycieków, instalacje monitoringowe) przewiduje się zastosowanie instrumentu ZIT i IIT dla OPPT na terenie całego województwa. Obszar wsparcia przewidziany do realizacji wyłącznie w ramach PT WK-P.

Działania międzyregionalne, transgraniczne i transnarodowe:

Realizacja zaplanowanych działań przyczyni się do osiągnięcia celu głównego SUEMB: poprawa jakości ekosystemu Bałtyku (Save the Sea), w obszarze tematycznym Biogeny, poprzez zmniejszenie emisji substancji biogennych.

W ramach celu szczegółowego, dla wybranych typów projektów, przewiduje się zastosowanie kryterium punktowego promującego przedsięwzięcia, które zakładają współpracę, w tym wymianę wiedzy i doświadczeń oraz konsultacje, z partnerami z innych Państw Członkowskich, kandydujących lub stowarzyszonych. Za współpracę z partnerami będą odpowiedzialni beneficjenci projektów. Ostateczna decyzja o typach projektów, dla których będzie zastosowane kryterium, zostanie podjęta przez Komitet Monitorujący.

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych:

W ramach celu szczegółowego stosowaną formą finansowania będzie dotacja. Nie przewiduje się zastosowania instrumentów finansowych. Za dotacyjną formą wsparcia przemawia znaczenie inwestycji w rozwój

infrastruktury do uzdatniania i dostarczania wody oraz odbierania i oczyszczania ścieków dla poprawy stanu środowiska i jakości życia mieszkańców oraz nieopłacalność ekonomiczna tych inwestycji. Nie bez znaczenia pozostają ograniczone możliwości finansowe sektora komunalnego, w tym do zaciągania dodatkowych zobowiązań finansowych. Ponadto biorąc pod uwagę konieczność dostosowania obszaru do wymogów dyrektyw unijnych są to jednocześnie przedsięwzięcia, które powinny być zrealizowane możliwie szybko. Program regionalny powinien stworzyć zatem mechanizm wsparcia o największym efekcie zachęty do ich realizacji. Za taki należy uznać formę wsparcia w postaci dotacji.

2.2.4.2 WSKAŹNIKI

Tabela 2: Wskaźniki produktu								
Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka miary	Cel pośredni (2024)	Cel końcowy (2029)
2	2(v)	EFRR	Słabiej rozwinięte	RCO030	Długość nowych lub zmodernizowanych sieci wodociągowych w ramach zbiorowych systemów zaopatrzenia w wodę	km	0	70
2	2(v)	EFRR	Słabiej rozwinięte	RCO031	Długość nowych lub zmodernizowanych sieci kanalizacyjnych w ramach zbiorowych systemów odprowadzania ścieków	km	0	83
2	2(v)	EFRR	Słabiej rozwinięte	RCO032	Wydajność nowo wybudowanych lub zmodernizowanych oczyszczalni ścieków	RLM	703	35 149
2	2(v)	EFRR	Słabiej rozwinięte	RCO074	Ludność objęta projektami w ramach strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego	osoby	18 180	181 808
2	2(v)	EFRR	Słabiej rozwinięte	RCO075	Wspierane strategie zintegrowanego rozwoju terytorialnego	szt.	13	13

Tabela 3: Wskaźniki rezultatu

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka miary	Wartość bazowa lub wartość	Rok odniesienia	Cel końcowy	Źródło danych	Uwagi
2	2(v)	EFRR	Słabiej rozwinięte	RCR041	Ludność przyłączona do ulepszonych zbiorowych systemów zaopatrzenia w wodę	osoby	0	2020	4 086	CST2021	
2	2(v)	EFRR	Słabiej rozwinięte	RCR042	Ludność przyłączona do zbiorowych systemów oczyszczania ścieków co najmniej II stopnia	osoby	0	2020	36 282	CST2021	

2.2.4.3 INDYKATYWNY PODZIAŁ ZAPROGRAMOWANYCH ZASOBÓW

Tabela 4: Wymiar 1 – zakres interwencji					
Priorytet	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (EUR)
2	EFRR	Słabiej rozwinięte	2(v)	062 - Dostarczanie wody do spożycia przez ludzi (infrastruktura do celów ujęcia, uzdatniania, magazynowania i dystrybucji, działania na rzecz efektywności, zaopatrzenie w wodę do spożycia)	6 063 258
2	EFRR	Słabiej rozwinięte	2(v)	063 - Dostarczanie wody do spożycia przez ludzi (infrastruktura do celów ujęcia, uzdatniania, magazynowania i dystrybucji, działania na rzecz	10 676 845

				efektywności, zaopatrzenie w wodę do spożycia) zgodnie z kryteriami efektywności	
2	EFRR	Słabiej rozwinięte	2(v)	065 - Odprowadzanie i oczyszczanie ścieków	20 950 000
2	EFRR	Słabiej rozwinięte	2(v)	066 - Odprowadzanie i oczyszczanie ścieków zgodne z kryteriami efektywności energetycznej	17 384 975

Tabela 5: Wymiar 2 – forma finansowania

Priorytet	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (EUR)
2	EFRR	Słabiej rozwinięte	2(v)	01 - Dotacja	55 075 078

Tabela 6: Wymiar 3 – terytorialny mechanizm realizacji i ukierunkowanie terytorialne

Priorytet	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (EUR)
2	EFRR	Słabiej rozwinięte	2(v)	03 - Zintegrowane inwestycje terytorialne - Miejskie obszary funkcjonalne	8 116 926
2	EFRR	Słabiej rozwinięte	2(v)	19 - Inny rodzaj narzędzia terytorialnego - Miejskie obszary funkcjonalne	8 623 177
2	EFRR	Słabiej rozwinięte	2(v)	33 - Brak ukierunkowania terytorialnego	38 334 975

Tabela 7: Wymiar 6 – uzupełniające obszary tematyczne EFS+

Priorytet	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (EUR)

Tabela 8: Wymiar 7 – Wymiar „Równouprawnienie płci” w ramach EFS+ , EFRR, Funduszu Spójności i FST

Priorytet	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (EUR)
2	EFRR	Słabiej rozwinięte	2(v)	03 - Projekty neutralne w kwestii równouprawnienia płci	55 075 078

2.2.5 CEL SZCZEGÓŁOWY 2(VI) WSPIERANIE TRANSFORMACJI W KIERUNKU GOSPODARKI O OBIEGU ZAMKNIĘTYM I GOSPODARKI ZASOBOOSZCZĘDNEJ

2.2.5.1 INTERWENCJE W RAMACH FUNDUSZY

Powiązane rodzaje działań:

Niezbędne jest kontynuowanie działań zgodnych z unijną hierarchią sposobów postępowania z odpadami, tj. zapobieganie powstawaniu, przygotowanie do ponownego użycia, recykling, inne metody odzysku, unieszkodliwianie w celu zmniejszenia ilości odpadów przekazywanych do składowania. Wspierane będą kompleksowe projekty z zakresu gospodarki odpadami komunalnymi zgodnie z hierarchią sposobów postępowania z odpadami. Wsparcie kompostowni przyczyni się do zmniejszenia ilości składowanych odpadów ulegających biodegradacji. Ponadto wsparcie obejmie systemy selektywnego zbierania odpadów komunalnych uwzględniające rozwiązania dotyczące zapobiegania powstawaniu odpadów lub ponowne użycie (PSZOK). Wsparcie obejmie również projekty dot. recyklingu odpadów (niemające charakteru badawczo-rozwojowego), dotyczące wdrażania technologii. Realizacja poszczególnych rodzajów projektów będzie przebiegać według kryteriów demarkacji.

Priorytetem jest zwiększenie poziomów recyklingu odpadów oraz zmniejszenie ilości składowanych odpadów.

Efektom realizacji powyższych działań będzie wdrożenie nowoczesnej gospodarki odpadami zgodnej z unijną hierarchią sposobów postępowania z odpadami, które przyniesie zarówno pozytywny efekt gospodarczy w postaci ponownego wykorzystania surowców, jak również polepszy jakość życia m.in. poprzez likwidację uciążliwości związanych ze składowaniem odpadów. Zaplanowane działania polegające także na wsparciu selektywnego zbierania odpadów pozwolą na zwiększenie udziału odpadów zbieranych selektywnie, efektem czego będzie zmniejszenie ilości odpadów ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania, tym samym przyczyniając się do osiągnięcia zakładanego celu.

Zaplanowane jest również wspieranie przedsiębiorstw w zakresie minimalizacji wytwarzania odpadów w procesach produkcyjnych – ekoinnowacje i zarządzanie efektywnością środowiskową w kierunku gospodarki zasobooszczędnej (np. programy czystszej produkcji, Ecolabel, zielona przedsiębiorczość, technologie bezodpadowe). Planowany do utworzenia instrument wsparze m.in. działania ukierunkowane na ograniczenie

zużycia zasobów oraz oddziaływania na środowisko w całym cyklu życia produktów. Wdrożenie tego rodzaju instrumentu zostanie powiązane z działaniami edukacyjnymi oraz wsparciem technicznym dla beneficjentów ze względu na potrzebę zmiany świadomości przedsiębiorców oraz stosowanych modeli biznesowych.

Wsparcie przedsiębiorców w kierunku wdrożenia modelu GOZ obejmować będzie mogło:

A) Etap przygotowawczy – przedinwestycyjny – przygotowanie do wdrożenia modelu GOZ w oparciu o: prace koncepcyjne związane z ekoprojektowaniem produktów i niezbędnymi zmianami w kierunku technologii bezodpadowych procesu produkcji/usług, poradnictwo zawodowe i działania edukacyjne, audyty środowiskowe, analizy techniczne i ekonomiczne,

oraz

B) Wsparcie inwestycyjne (np. związane z wdrożeniem zmian w procesach technologicznych, ograniczaniem zużycia zasobów i oddziaływania na środowisko), w przypadku potwierdzenia zasadności planowanych działań.

Możliwe będzie również wspieranie przygotowania dokumentów planistycznych dot. GOZ, takich jak mapy drogowe, strategie GOZ/Zero Waste.

Ponadto wsparcie obejmie działania edukacyjne i informacyjne w zakresie gospodarki o obiegu zamkniętym stanowiące element projektów inwestycyjnych.

Efektami wsparcia będą działania przyczyniające się do przejścia z gospodarki linearnej na gospodarkę o obiegu zamkniętym poprzez zwiększenie wydajności wykorzystania zasobów i ograniczenie powstawania odpadów.

Projekty w ramach celu szczegółowego wybierane będą w trybie konkurencyjnym.

Działania zostały ocenione jako zgodne z zasadą DNSH.

Główne grupy docelowe:

Grupę docelową stanowią: mieszkańcy województwa, jednostki samorządowe, przedsiębiorstwa.

Potencjalni beneficjenci wsparcia to: jednostki samorządu terytorialnego, ich związki i stowarzyszenia oraz samorządowe jednostki organizacyjne; organizacje pozarządowe; przedsiębiorstwa; przedsiębiorstwa komunalne; podmiot wdrażający instrument finansowy.

Dopuszcza się realizację projektów w formule partnerstwa publiczno-prywatnego.

Działania na rzecz zapewnienia równości, włączenia społecznego i niedyskryminacji:

Zgodnie z art. 9 rozporządzenia ogólnego zostaną podjęte działania zapobiegające wszelkiej dyskryminacji ze względu na płeć, rasę lub pochodzenie etniczne, religię lub światopogląd, niepełnosprawność, wiek lub orientację seksualną poprzez eliminację barier fizycznych (w tym infrastrukturalnych), finansowych, społecznych (w tym wynikających z powszechnych negatywnych stereotypów) lub psychologicznych.

Wsparcie będzie udzielane wyłącznie projektom i beneficjentom, którzy przestrzegają przepisów antydyskryminacyjnych, o których mowa w art. 9 ust. 3 rozporządzenia ogólnego.

W przypadku, gdy beneficjentem będzie JST (lub podmiot przez nią kontrolowany lub od niej zależny), która podjęła jakiegokolwiek działania dyskryminujące, sprzeczne z zasadami, o których mowa w art. 9 ust. 3 rozporządzenia ogólnego, wsparcie nie będzie udzielone.

Zapobieganie powstawaniu odpadów lub promowanie ponownego ich użycia oraz zwiększanie świadomości konsumentów w zakresie GOZ umożliwi przeciwdziałanie marnotrawieniu produktów żywnościowych. Punkty

napraw przywrócić przedmiotom ich sprawność, co poprzez brak konieczności zakupu nowych rzeczy zmniejszyć może zjawisko ubóstwa. Punkty przyjmowania rzeczy używanych, inicjatywy współdzielenia (korzystanie z tych samych produktów), zwiększenie świadomości konsumentów będą pozytywnie wpływać na sytuację materialną grup wrażliwych. Dzięki realizowanym projektom wsparcie będą mogły uzyskać osoby wykluczone lub znajdujące się w trudnej sytuacji materialnej, w tym osoby starsze, z niepełnosprawnościami, które są najbardziej narażone na zjawisko ubóstwa.

Działania informacyjno-edukacyjne dotyczące sposobów zapobiegania powstawaniu odpadów, a także zasad ich segregacji i działania informacyjno-promocyjne dot. gospodarki o obiegu zamkniętym, zwiększą świadomość w zakresie zrównoważonej konsumpcji i przyczynią się do zmniejszenia ubóstwa.

Wskazanie konkretnych terytoriów objętych wsparciem z uwzględnieniem planowanego wykorzystania narzędzi terytorialnych:

Obszar całego województwa.

W ramach celu szczegółowego nie przewiduje się wykorzystania narzędzi terytorialnych.

Działania międzyregionalne, transgraniczne i transnarodowe:

Realizacja zaplanowanych działań jest spójna z określonymi w SUERMB działaniami Wzmocnienie wielokrotnego wykorzystania zasobów poprzez podejście przekrojowe i międzysektorowe w celu uwolnienia potencjału i przyspieszenia rozwoju zrównoważonej biogospodarki o obiegu zamkniętym w obszarze tematycznym Biogospodarka.

W ramach celu szczegółowego, dla wybranych typów projektów, przewiduje się zastosowanie kryterium punktowego promującego przedsięwzięcia, które zakładają współpracę, w tym wymianę wiedzy i doświadczeń oraz konsultacje, z partnerami z innych Państw Członkowskich, kandydujących lub stowarzyszonych. Za współpracę z partnerami będą odpowiedzialni beneficjenci projektów. Ostateczna decyzja o typach projektów, dla których będzie zastosowane kryterium, zostanie podjęta przez Komitet Monitorujący.

Przewiduje się działania komplementarne z rozwiązaniami pozyskanymi w ramach programów Interreg, w tym m.in. projektów CERREC oraz Surface (Interreg Europa Środkowa).

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych:

W ramach celu szczegółowego główną formą finansowania będzie dotacja. Nie przewiduje się zastosowania instrumentów finansowych w odniesieniu do projektów realizowanych w ramach usług komunalnych. Wsparcie w formie dotacji obejmie również etap przedinwestycyjny związany z przygotowaniem do wdrożenia modelu GOZ w przedsiębiorstwach. Obszarem, w którym zastosowane zostaną instrumenty zwrotne jest wsparcie inwestycyjne przedsiębiorstw, związane z wdrożeniem technologii mających na celu ich transformację w kierunku GOZ. Pozostałe działania planowane do sfinansowania w tym celu szczegółowym, tj. kompleksowe przedsięwzięcia z zakresu rozwoju gospodarki odpadami komunalnymi będą wspierane z wykorzystywaniem dotacji, ze względu na ich duże znaczenie do ograniczenia zanieczyszczeń oraz niepewność prowadzenia działalności gospodarczej w tym obszarze, która negatywnie wpływa na aktywność inwestycyjną firm zajmujących się gospodarką odpadami komunalnymi.

Tabela 2: Wskaźniki produktu								
Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka miary	Cel pośredni (2024)	Cel końcowy (2029)
2	2(vi)	EFRR	Słabiej rozwinięte	RCO034	Dodatkowe zdolności w zakresie recyklingu odpadów	tony/rok	0	606
2	2(vi)	EFRR	Słabiej rozwinięte	PLRO060	Liczba wspartych punktów selektywnego zbierania odpadów komunalnych (PSZOK)	szt.	2	20
2	2(vi)	EFRR	Słabiej rozwinięte	RCO001	Przedsiębiorstwa objęte wsparciem (w tym: mikro, małe, średnie, duże)	przedsiębiorstwa	2	26
2	2(vi)	EFRR	Słabiej rozwinięte	RCO002	Przedsiębiorstwa objęte wsparciem w formie dotacji	przedsiębiorstwa	0	26
2	2(vi)	EFRR	Słabiej rozwinięte	RCO003	Przedsiębiorstwa objęte wsparciem z instrumentów finansowych	przedsiębiorstwa	2	26

Tabela 3: Wskaźniki rezultatu											
Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka miary	Wartość bazowa lub wartość	Rok odniesienia	Cel końcowy (2029)	Źródło danych	Uwagi
2	2(vi)	EFRR	Słabiej rozwinięte	RCR047	Odpady poddane recyklingowi	tony/rok	0	2020	216	CST2021	
2	2(vi)	EFRR	Słabiej rozwinięte	RCR103	Odpady zbierane selektywnie	tony/rok	0	2020	2 487	CST2021	

2.2.5.3 INDYKATYWNY PODZIAŁ ZAPROGRAMOWANYCH ZASOBÓW

Tabela 4: Wymiar 1 – zakres interwencji					
Priorytet	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (EUR)
2	EFRR	Słabiej rozwinięte	2(vi)	067 - Gospodarowanie odpadami z gospodarstw domowych: działania w zakresie zapobiegania powstawaniu odpadów, ich minimalizacji, segregacji, ponownego użycia, recyklingu	12 000 000
2	EFRR	Słabiej rozwinięte	2(vi)	075 - Wsparcie ekologicznych procesów produkcyjnych oraz efektywnego wykorzystywania zasobów w MŚP	5 392 000

Tabela 5: Wymiar 2 – forma finansowania					
Priorytet	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (EUR)
2	EFRR	Słabiej rozwinięte	2(vi)	01 - Dotacja	12 000 000
2	EFRR	Słabiej rozwinięte	2(vi)	03 - Wsparcie poprzez instrumenty finansowe: pożyczka	4 313 600
2	EFRR	Słabiej rozwinięte	2(vi)	05 - Wsparcie poprzez instrumenty finansowe: dotacje w ramach operacji instrumentu finansowego	1 078 400

Tabela 6: Wymiar 3 – terytorialny mechanizm realizacji i ukierunkowanie terytorialne					
Priorytet	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (EUR)
2	EFRR	Słabiej rozwinięte	2(vi)	33 - Brak ukierunkowania terytorialnego	17 392 000

Tabela 7: Wymiar 6 – uzupełniające obszary tematyczne EFS+					
Priorytet	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (EUR)

Tabela 8: Wymiar 7 – Wymiar „Równouprawnienie płci” w ramach EFS+ , EFRR, Funduszu Spójności i FST					
Priorytet	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (EUR)
2	EFRR	Słabiej rozwinięte	2(vi)	03 - Projekty neutralne w kwestii równouprawnienia płci	17 392 000

2.2.6 CEL SZCZEGÓŁOWY 2(VII) WZMACNIANIE OCHRONY I ZACHOWANIA PRZYRODY, RÓŻNORODNOŚCI BIOLOGICZNEJ ORAZ ZIELONEJ INFRASTRUKTURY, W TYM NA OBSZARACH MIEJSKICH, ORAZ OGRANICZANIE WSZELKICH RODZAJÓW ZANIECZYSZCZENIA

2.2.6.1 INTERWENCJE W RAMACH FUNDUSZY

Powiązane rodzaje działań:

Realizacja Celu szczegółowego wpłynie na poprawę ochrony obszarów cennych przyrodniczo poprzez przeciwdziałanie utracie różnorodności biologicznej, przy jednoczesnym wzmocnieniu potencjału regionalnego i lokalnego wykorzystującego zasoby przyrodnicze. Kontynuacja działań realizowanych w latach 2014-2020 jest niezbędna by utrzymać dotychczas osiągnięte efekty.

Wsparciem objęte zostaną przedsięwzięcia zwiększające potencjał przyrodniczy regionu poprzez działania bezpośrednio związane z ochroną siedlisk i gatunków, w szczególności na terenach parków krajobrazowych i rezerwatów przyrody, ochroną ex situ w ogrodach botanicznych i zoologicznych oraz projekty w zakresie zwalczania inwazyjnych gatunków obcych. Istotne będzie wsparcie dla terenów leśnych, które należą do funkcjonalnych obszarów przyrodniczych spełniających ważną rolę środowiskotwórczą dla szeregu gatunków związanych ze zbiorowiskami łądowymi. Działania będą ukierunkowane przede wszystkim na zahamowanie spadku różnorodności biologicznej i ochronę siedlisk oraz cennych krajobrazów, jak również utrzymanie i odbudowę funkcji ekosystemów. W szerszym niż w perspektywie 2014-2020 zakresie zamierza się wspierać działania związane z realizacją celów ochrony obszarów Natura 2000, które wynikać będą z priorytetowych ram

działań (PAF) i ze sporządzonych dla tych obszarów dokumentów planistycznych. Ze względu na występujący problem zwiększonej presji wynikającej z nasilenia ekstremalnych zjawisk pogodowych, m.in. okresów suszy, fal upałów, gwałtownych opadów deszczu, porywistych wiatrów, szczególne znaczenie będą miały działania służące przygotowaniu ekosystemów leśnych, wodnych i wodno-błotnych na występowanie tych zjawisk. Z punktu widzenia ochrony siedlisk najistotniejsze będą działania związane z utrzymaniem obszarów wodno-błotnych lub ich odtwarzaniem. Zamierza się również wspierać działania z zakresu aktywnej ochrony przyrody, w szczególności w odniesieniu do gatunków zwierząt, roślin i grzybów zmniejszających swą liczebność i narażonych na wyginięcie.

Istotne znaczenie będą miały działania rozwijające infrastrukturę związaną z właściwym ukierunkowaniem ruchu turystycznego na obszarach cennych przyrodniczo, zapewniającą zarówno lepszą ochronę wartości przyrodniczych przed nadmierną i niekontrolowaną presją turystów, a jednocześnie przyczyniającą się do zwiększenia atrakcyjności turystycznej tych obszarów. Wsparcie infrastruktury turystycznej na obszarach chronionych będzie jednak ograniczone do inwestycji, które będą służyły wyłącznie ochronie środowiska naturalnego poprzez skanalizowanie ruchu turystycznego oraz zapewnią ograniczenie degradacji środowiska przyrodniczego w miejscach przemieszczania się i wypoczynku osób zwiedzających.

Wspierane będą również działania zmierzające do lepszego zinwentaryzowania zasobów siedlisk i gatunków. Spowoduje to poprawę jakości i efektywności zarówno systemu zarządzania zasobami przyrody, jak i systemu ocen oddziaływania na środowisko oraz innych narzędzi planowania rozwoju na szczeblu krajowym, regionalnym i lokalnym. Skuteczna ochrona zasobów różnorodności biologicznej i krajobrazu wymaga obiektywnej oceny i weryfikacji powierzchni chronionych. W przypadku projektów infrastrukturalnych, które nie są związane z bezpośrednią ochroną gatunków i siedlisk, takich jak centra różnorodności biologicznej, banki genów i infrastruktura związana z kanalizacją ruchu turystycznego, wsparcie wyniesie maksymalnie 30% alokacji na Cel szczegółowy 2(vii).

Niezbędnym uzupełnieniem powyższych działań będą działania informacyjno-edukacyjne podnoszące świadomość mieszkańców w zakresie właściwych zachowań społecznych w odniesieniu do dziedzictwa przyrodniczego i walorów krajobrazowych regionu. W odniesieniu do prowadzonej działalności statutowej podmiotów zarządzających obszarami chronionymi możliwe będzie wsparcie realizacji samodzielnych projektów edukacyjnych w oparciu o posiadaną bazę edukacyjną.

Wspierane będzie również doposażenie ośrodków prowadzących działalność w zakresie edukacji ekologicznej. Szczególnie tego rodzaju działalność będzie wspierana w odniesieniu do obszaru Rezerwatu Biosfery „Bory Tucholskie”. W ograniczonym zakresie wsparcie będą mogły uzyskać również projekty dotyczące budowy i modernizacji ośrodków edukacji ekologicznej, rozumianej jako dostosowanie do potrzeb osób niepełnosprawnych oraz unowocześnienie i dostosowanie do realizacji zadań z zakresu edukacji ekologicznej w sposób atrakcyjny i nowoczesny. Inwestycje, które nie przyczyniają się do ochrony, odnowy oraz zrównoważonego użytkowania obszarów chronionych, jak np. parkingi czy też drogi dojazdowe nie będą kwalifikowalne.

W celu lepszego monitorowania stanu środowiska oraz edukacji i szerszego zainteresowania społeczności lokalnej ochroną środowiska naturalnego przewiduje się wsparcie funkcjonowania tzw. strażników środowiskowych.

W celu uzyskania informacji o elementach przyrody występujących na danym terenie wspierana będzie inwentaryzacja przyrodnicza. Przewiduje się także wsparcie związane z opracowaniem planów ochrony dla obszarów chronionych.

Wdrożenie powyższych założeń przyczyni się do zwiększenia stopnia ochrony obszarów cennych przyrodniczo, pozwalając jednocześnie na zrównoważone korzystanie z zasobów środowiska (działalność wykorzystująca lokalne zasoby przyrodnicze) i promowanie jego walorów. Działania związane z edukacją ekologiczną przełożą

się natomiast na długofalowe efekty w postaci większej świadomości ekologicznej mieszkańców w zakresie użytkowania środowiska, zarządzania jego elementami oraz działania na rzecz jego ochrony.

Projekty w ramach celu szczegółowego wybierane będą w trybie konkurencyjnym oraz niekonkurencyjnym. Zastosowanie trybu niekonkurencyjnego wynika ze strategicznego znaczenia projektu dla społeczno-gospodarczego rozwoju regionu. Te projekty muszą realizować cele określone w SRW, znajdować się w wykazie projektów kluczowych SRW lub ich zakres musi być wyraźnie opisany w treści tej Strategii. Należy zaznaczyć, iż SRW jest dokumentem, który został przygotowany z pełnym poszanowaniem zasad partnerstwa i przejrzystości.

Działania zostały ocenione jako zgodne z zasadą DNSH.

Główne grupy docelowe:

Grupę docelową stanowią: mieszkańcy województwa.

Potencjalni beneficjenci wsparcia to: jednostki samorządu terytorialnego, ich związki i stowarzyszenia oraz samorządowe jednostki organizacyjne; organy administracji rządowej; państwowe jednostki organizacyjne; państwowe osoby prawne; przedsiębiorstwa; organizacje pozarządowe; uczelnie wyższe; PGL Lasy Państwowe.

Dopuszcza się realizację projektów w formule partnerstwa publiczno-prywatnego.

Działania na rzecz zapewnienia równości, włączenia społecznego i niedyskryminacji:

Zgodnie z art. 9 rozporządzenia ogólnego zostaną podjęte działania zapobiegające wszelkiej dyskryminacji ze względu na płeć, rasę lub pochodzenie etniczne, religię lub światopogląd, niepełnosprawność, wiek lub orientację seksualną poprzez eliminację barier fizycznych (w tym infrastrukturalnych), finansowych, społecznych (w tym wynikających z powszechnych negatywnych stereotypów) lub psychologicznych.

W przypadku inwestycji z zakresu ochrony przyrody nastąpi poprawa walorów środowiska przyrodniczego, co wpłynie bezpośrednio i pośrednio pozytywnie na wszystkie grupy odbiorców. Działania w zakresie zwiększania bioróżnorodności wpłyną na lepsze wykorzystanie potencjału przyrodniczego regionu, co przełoży się na zwiększenie jego atrakcyjności i poprawę standardu życia. Przy projektowaniu działań z zakresu edukacji ekologicznej uwzględnione zostaną potrzeby wszystkich grup odbiorców, w tym osób starszych i z niepełnosprawnościami.

Działania informacyjno-edukacyjne zwiększające świadomość ekologiczną społeczeństwa będą realizowane z zachowaniem standardów dostępności, z wykorzystaniem różnorodnych form i kanałów komunikacji, w celu dotarcia do możliwie największej liczby mieszkańców.

Wsparcie będzie udzielane wyłącznie projektom i beneficjentom, którzy przestrzegają przepisów antidyskryminacyjnych, o których mowa w art. 9 ust. 3 rozporządzenia ogólnego.

W przypadku, gdy beneficjentem będzie JST (lub podmiot przez nią kontrolowany lub od niej zależny), która podjęła jakiegokolwiek działania dyskryminujące, sprzeczne z zasadami, o których mowa w art. 9 ust. 3 rozporządzenia ogólnego, wsparcie nie będzie udzielone.

Wskazanie konkretnych terytoriów objętych wsparciem, z uwzględnieniem planowanego wykorzystania narzędzi terytorialnych:

Obszar całego województwa.

W ramach celu szczegółowego nie przewiduje się wykorzystania narzędzi terytorialnych.

Działania międzyregionalne, transgraniczne i transnarodowe:

Realizacja zaplanowanych działań przyczyni się do osiągnięcia celu szczegółowego SUERMB: Bogata i zdrowa przyroda w Obszarze Tematycznym Biogospodarka.

W ramach celu szczegółowego, dla wybranych typów projektów, przewiduje się zastosowanie kryterium punktowego promującego przedsięwzięcia, które zakładają współpracę, w tym wymianę wiedzy i doświadczeń oraz konsultacje, z partnerami z innych Państw Członkowskich, kandydujących lub stowarzyszonych. Za współpracę z partnerami będą odpowiedzialni beneficjenci projektów. Ostateczna decyzja o typach projektów, dla których będzie zastosowane kryterium, zostanie podjęta przez Komitet Monitorujący.

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych:

W ramach celu szczegółowego stosowaną formą finansowania będzie dotacja. W związku ze specyfiką i niekomercyjnym charakterem planowanych działań, bez wsparcia dotacyjnego znaczna część przedsięwzięć możliwych do realizacji i pożądanych z punktu widzenia stanu środowiska i wyzwań rozwojowych regionu mogłaby nie zostać zrealizowana.

Nie przewiduje się zastosowania instrumentów finansowych.

2.2.6.2 WSKAŹNIKI

Tabela 2: Wskaźniki produktu								
Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka miary	Cel pośredni (2024)	Cel końcowy (2029)
2	2(vii)	EFRR	Słabiej rozwinięte	PLRO070	Powierzchnia siedlisk wspieranych w celu uzyskania lepszego statusu ochrony	ha	0	521
2	2(vii)	EFRR	Słabiej rozwinięte	PLRO071	Liczba wspartych form ochrony przyrody	szt.	0	42

Tabela 3: Wskaźniki rezultatu											
Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka miary	Wartość bazowa lub wartość	Rok odniesienia	Cel końcowy (2029)	Źródło danych	Uwagi
2	2(vii)	EFRR	Słabiej rozwinięte	PLRR043	Powierzchnia obszarów chronionych, dla których	ha	0	2020	236 598	CST 202 1	

					opracowan o dokument y planistyczn e						
--	--	--	--	--	---	--	--	--	--	--	--

2.2.6.3 INDYKATYWNY PODZIAŁ ZAPROGRAMOWANYCH ZASOBÓW

Tabela 4: Wymiar 1 – zakres interwencji					
Priorytet	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (EUR)
2	EFRR	Słabiej rozwinięte	2(vii)	078 - Ochrona, regeneracja i zrównoważone wykorzystanie obszarów Natura 2000	4 766 392
2	EFRR	Słabiej rozwinięte	2(vii)	079 - Ochrona przyrody i różnorodności biologicznej, dziedzictwo naturalne i zasoby naturalne, zielona i niebieska infrastruktura	20 000 000

Tabela 5: Wymiar 2 – forma finansowania					
Priorytet	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (EUR)
2	EFRR	Słabiej rozwinięte	2(vii)	01 - Dotacja	24 766 392

Tabela 6: Wymiar 3 – terytorialny mechanizm realizacji i ukierunkowanie terytorialne					
Priorytet	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (EUR)
2	EFRR	Słabiej rozwinięte	2(vii)	33 - Brak ukierunkowania terytorialnego	24 766 392

Tabela 7: Wymiar 6 – uzupełniające obszary tematyczne EFS+					
---	--	--	--	--	--

Priorytet	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (EUR)

Tabela 8: Wymiar 7 – Wymiar „Równouprawienie płci” w ramach EFS+ , EFRR, Funduszu Spójności i FST

Priorytet	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (EUR)
2	EFRR	Słabiej rozwinięte	2(vii)	03 - Projekty neutralne w kwestii równouprawienia płci	24 766 392

2.3 PRIORYTET 3 FUNDUSZE EUROPEJSKIE NA ZRÓWNOWAŻONY TRANSPORT MIEJSKI

Ten priorytet dotyczy celu szczegółowego w zakresie mobilności miejskiej określonego w art. 3 ust. 1 lit. b) ppkt (viii) rozporządzenia w sprawie EFRR i Funduszu Spójności.

2.3.1 CEL SZCZEGÓŁOWY 2(VIII) WSPIERANIE ZRÓWNOWAŻONEJ MULTIMODALNEJ MOBILNOŚCI MIEJSKIEJ JAKO ELEMENTU TRANSFORMACJI W KIERUNKU GOSPODARKI ZEROEMISYJNEJ

2.3.1.1 INTERWENCJE W RAMACH FUNDUSZY

Powiązane rodzaje działań:

Działania realizowane w perspektywie finansowej 2014-2020 przyniosły oczekiwany efekt w postaci poprawy stanu taboru w miastach oraz uzupełnieniu istniejących linii komunikacji zbiorowej. W tym kontekście oraz w związku polityką Komisji Europejskiej w zakresie ograniczania emisyjności transportu zbiorowego zasadnym jest kontynuowanie przedmiotowych działań w tej perspektywie. W ramach celu szczegółowego wspierane będą działania dotyczące rozwoju systemu transportu zbiorowego, unowocześnienia i modernizacji infrastruktury transportu zbiorowego oraz uzupełnienia istniejących linii komunikacji zbiorowej, łącznie z wyposażeniem w nowy, przyjazny dla środowiska tabor i infrastrukturę z nim związaną. Istotne znaczenie będą miały działania z zakresu integracji różnych form transportu zbiorowego funkcjonujących w miastach i obszarach funkcjonalnych.

Finansowane będą bezemisyjne formy publicznego transportu miejskiego, a także pojazdy niskoemisyjne wykorzystywane w publicznym transporcie zbiorowym, spełniające wymogi „czystych ekologicznie pojazdów” w rozumieniu Dyrektywy 2009/33/WE, wraz z niezbędną infrastrukturą (w tym węzłami przesiadkowymi). Premiowane będzie wykorzystanie pojazdów napędzanych przy zastosowaniu technologii wodorowej oraz innych bezemisyjnych form napędu. Wsparcie będą mogły również uzyskać inwestycje w infrastrukturę ładowania i tankowania pojazdów zeroemisyjnych, zarówno w odniesieniu do transportu publicznego, jak i indywidualnego, spełniającą wymogi Dyrektywy 2014/94/UE. Preferowana będzie infrastruktura wykorzystująca do zasilania energię z OZE. Nie będą wspierane inwestycje w infrastrukturę do tankowania CNG, LNG i innych paliw kopalnych.

W miastach posiadających transport szynowy (tramwaje) preferowany będzie rozwój tej gałęzi transportu zbiorowego poprzez inwestycje w infrastrukturę szynową. Priorytetowe wsparcie zostanie również zapewnione dla projektów w zakresie publicznego transportu zbiorowego powiązanych z wprowadzaniem integracji taryfowej lub wdrażaniem koncepcji „Mobilność jako Usługa” (MaaS).

Inwestycje w infrastrukturę drogową wykorzystywaną do ruchu pojazdów samochodowych nie wykorzystywanych w transporcie publicznym będą wyłączone ze wsparcia, z wyjątkiem narzędzi cyfrowych, obiektów „park&ride” i środków ukierunkowanych na poprawę bezpieczeństwa niechronionych użytkowników dróg (w tym pieszych i rowerzystów).

W celu ograniczenia emisji zanieczyszczeń do powietrza, a także bezpieczeństwa i podwyższenia jakości środowiska życia, wsparcie uzyskają m.in. działania związane z ułatwianiem podróży multimodalnych („park&ride”, „bike&ride”). Lokalizacja obiektów „park&ride” objętych wsparciem będzie zapewniała integrację z publicznym transportem zbiorowym. W miastach powyżej 50 tys. mieszkańców wsparcie dla tych obiektów będzie możliwe pod warunkiem ich zlokalizowania poza obszarem funkcjonalnego śródmieścia, wyznaczonym w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego. Ponadto, mając na względzie również promowanie aktywnych form mobilności, wspierane będą działania związane z priorytetyzacją ruchu pieszego

i rowerowego (m.in. rozwój koncepcji „bike&ride” wraz z niezbędną infrastrukturą, rozwój systemów rowerów publicznych/miejskich oraz infrastruktura przeznaczona dla rowerów). Wszystkie działania w obszarze transportu miejskiego dotyczące zarówno infrastruktury, jak i taboru zapewnią dostępność dla osób ze szczególnymi potrzebami i niepełnosprawnych.

Wspierane będą również systemy ITS wspierające dekarbonizację transportu i zrównoważoną mobilność, jak również rozwiązania umożliwiające integrację taryfową i wdrożenie koncepcji „Mobilność jako Usługa” (MaaS), a także inne działania prowadzące do zmniejszenia zatłoczenia miast i ograniczenia ruchu samochodowego w centrach miast (np. ograniczenia w ruchu samochodowym w centrach miast, priorytety w ruchu miejskim dla środków komunikacji publicznej).

W celu rozwoju transportu rowerowego na obszarze województwa wspierane będą przede wszystkim działania związane z likwidacją luk w istniejącej sieci infrastruktury rowerowej. Wsparcie uzyskają również działania na obszarach miejskich oraz służące połączeniu miast, stanowiących na danym obszarze ośrodek centralny, z obszarem funkcjonalnym lub obszarem podmiejskim. W celu skutecznej realizacji celu niezbędne jest wspieranie działań informacyjno-promocyjnych podnoszących świadomość mieszkańców w zakresie odpowiedzialności społecznej za jakość środowiska naturalnego, a także efektów podejmowanej interwencji. Działania takie powinny stanowić część projektu oraz przyczynić się do realizacji jego celu.

Inwestycje w zrównoważoną mobilność miejską będą opierać się na odpowiednim planowaniu mobilności miejskiej, która przyjmie następujące formy:

- we wszystkich miastach wojewódzkich oraz w gminach położonych w ich miejskich obszarach funkcjonalnych przyznanie dofinansowania projektom będzie uzależnione od przyjęcia SUMP;

- w innych miastach powyżej 100 000 mieszkańców oraz w gminach położonych w ich miejskich obszarach funkcjonalnych przyznanie dofinansowania projektom będzie uzależnione od przyjęcia:

- SUMP lub

- innego dokumentu z zakresu planowania transportu miejskiego oraz zobowiązania, że SUMP zostanie przyjęty nie później niż do 31 grudnia 2025 r.;

- w pozostałych miastach poniżej 100 000 mieszkańców przyznanie dofinansowania projektom będzie uzależnione od przyjęcia odpowiedniego dokumentu z zakresu planowania transportu miejskiego (np. odpowiednio dostosowanej strategii ZIT), przy czym preferowany będzie SUMP.

W przypadku wymogu przyjęcia SUMP wymóg ten zostanie uznany za spełniony, jeżeli plan:

- będzie obejmował właściwy funkcjonalny obszar miejski (obszar ten powinien zostać wskazany w SUMP lub do czasu jego przyjęcia w przypadku innych niż wojewódzkie miast powyżej 100 000 mieszkańców oraz w gminach położonych w ich miejskich obszarach funkcjonalnych, w innym dokumencie z zakresu planowania transportu miejskiego);

- będzie zgodny z wymogami SUMP określonymi w odpowiednim Komunikacie Komisji dotyczącym SUMP oraz rozporządzeniem UE w sprawie sieci TEN-T;

- będzie przyjęty przez organ właściwy terytorialnie oraz rzeczowo, w sposób zapewniający praktyczną realizację postanowień SUMP.

Projekty w ramach celu szczegółowego wybierane będą w trybie konkurencyjnym, w tym również w zakresie przedsięwzięć zidentyfikowanych w ramach ZIT i OPPT.

Działania zostały ocenione jako zgodne z zasadą DNSH.

Główne grupy docelowe:

Grupę docelową stanowią: mieszkańcy miast i ich obszarów funkcjonalnych, jednostki samorządowe.

Potencjalni beneficjenci wsparcia to: jednostki samorządu terytorialnego, ich związki i stowarzyszenia oraz samorządowe jednostki organizacyjne; inne jednostki sektora finansów publicznych; przedsiębiorstwa; przedsiębiorstwa komunalne; organizacje pozarządowe.

Działania na rzecz zapewnienia równości, włączenia społecznego i niedyskryminacji:

Zgodnie z art. 9 rozporządzenia ogólnego zostaną podjęte działania zapobiegające wszelkiej dyskryminacji ze względu na płeć, rasę lub pochodzenie etniczne, religię lub światopogląd, niepełnosprawność, wiek lub orientację seksualną poprzez eliminację barier fizycznych (w tym infrastrukturalnych), finansowych, społecznych (w tym wynikających z powszechnych negatywnych stereotypów) lub psychologicznych.

Przy projektowaniu i wdrażaniu przedsięwzięć infrastrukturalnych i organizacyjnych z zakresu mobilności będą podejmowane obligatoryjne działania na rzecz wyrównywania szans oraz przeciwdziałania dyskryminacji w dostępie do infrastruktury i usług transportu miejskiego, zgodnie ze standardem: transportowym, architektonicznym oraz cyfrowym. Wspierana infrastruktura, tabor miejski oraz oferta przewozowa będą odpowiadały także na specyficzne potrzeby wszystkich potencjalnych użytkowników, w tym uwzględniały potrzeby osób w niekorzystnej sytuacji: kobiet, osób z niepełnosprawnościami, starszych, o ograniczonych możliwościach poruszania się, opiekunów z dziećmi czy osobami zależnymi. Działania będą polegały na dostosowaniu miejskiej infrastruktury transportowej, w tym środków transportu zbiorowego, parkingów, do specyficznych potrzeb wszystkich potencjalnych osób w niekorzystnej sytuacji poprzez stosowanie kryteriów premiujących za zaplanowanie działań wyrównujących szanse ww. grup zagrożonych dyskryminacją. W przypadku parkingów tworzone będą wyznaczone miejsca dla osób z niepełnosprawnościami, bezpieczne miejsca dla kobiet, rodziców/opiekunów z dziećmi, spełniając transportowy standard dostępności.

W celu uniknięcia dyskryminacji pośredniej, jaką jest nierówny dostęp do informacji, której doświadczają osoby państw trzecich, wspierane będzie zapewnienie aktualnych i dostępnych informacji w językach obcych.

Wsparcie będzie udzielane wyłącznie projektom i beneficjentom, którzy przestrzegają przepisów antydyskryminacyjnych, o których mowa w art. 9 ust. 3 rozporządzenia ogólnego.

W przypadku, gdy beneficjentem będzie JST (lub podmiot przez nią kontrolowany lub od niej zależny), która podjęła jakiegokolwiek działania dyskryminujące, sprzeczne z zasadami, o których mowa w art. 9 ust. 3 rozporządzenia ogólnego, wsparcie nie będzie udzielone.

Wskazanie konkretnych terytoriów objętych wsparciem, z uwzględnieniem planowanego wykorzystania narzędzi terytorialnych:

Przewiduje się zastosowanie instrumentu ZIT i IIT dla OPPT na terenie całego województwa. Wszystkie obszary wsparcia wskazane w celu szczegółowym 2(viii) przewidziane są do realizacji wyłącznie w ramach PT WK-P.

Działania międzyregionalne, transgraniczne i transnarodowe:

Realizacja celu szczegółowego jest spójna z Działaniem 2: Opracowanie działań na rzecz czystego i neutralnego dla klimatu transportu SUERMB i przyczyni się do realizacji jej celu głównego: poprawa spójności regionu, w Obszarze Tematycznym Transport.

W ramach celu szczegółowego, dla wybranych typów projektów, przewiduje się zastosowanie kryterium punktowego promującego przedsięwzięcia, które zakładają współpracę, w tym wymianę wiedzy i doświadczeń oraz konsultacje, z partnerami z innych Państw Członkowskich, kandydujących lub stowarzyszonych. Za

współpracę z partnerami będą odpowiedzialni beneficjenci projektów. Ostateczna decyzja o typach projektów, dla których będzie zastosowane kryterium, zostanie podjęta przez Komitet Monitorujący.

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych:

W ramach celu szczegółowego stosowaną formą finansowania będzie dotacja. Nie przewiduje się zastosowania instrumentów finansowych.

Na realizację działań w obszarze cs należy patrzeć jak na usługę społeczną o znacznych korzyściach środowiskowych, gdzie rentowność inwestycji powinna mieć znaczenie drugorzędne. Zastosowanie innych niż dotacje form wsparcia przeniosłoby nadmiernie koszty funkcjonowania transportu miejskiego bezpośrednio na jego użytkowników, co byłoby sprzeczne z koncepcją promowania transportu publicznego jako alternatywy dla transportu indywidualnego samochodowego. Z uwagi więc na duże znaczenie rozwoju zarówno infrastruktury, taboru jak i systemów zarządzania ruchem dla zmiany postaw mieszkańców i zwiększenia wykorzystania transportu publicznego, a tym samym poprawy jakości powietrza, wsparcie w tym obszarze udzielane będzie z wykorzystaniem dotacji.

2.3.1.2 WSKAŹNIKI

Tabela 2: Wskaźniki produktu								
Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka miary	Cel pośredni (2024)	Cel końcowy (2026)
3	2(viii)	EFRR	Słabiej rozwinięte	RCO056	Długość przebudowanych lub zmodernizowanych linii tramwajowych i linii metra	km	0	3
3	2(viii)	EFRR	Słabiej rozwinięte	PLRO084	Liczba zakupionych jednostek taboru pasażerskiego w publicznym transporcie zbiorowym komunikacji miejskiej i metropolitarnej	szt.	6	58
3	2(viii)	EFRR	Słabiej rozwinięte	RCO058	Wspierana infrastruktura rowerowa	km	5	238
3	2(viii)	EFRR	Słabiej rozwinięte	RCO074	Ludność objęta projektami w ramach strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego	osoby	48 428	484 283
3	2(viii)	EFRR	Słabiej rozwinięte	RCO075	Wpierane strategie zintegrowanego rozwoju terytorialnego	szt.	15	15

Tabela 3: Wskaźniki rezultatu											
Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka miary	Wartość bazowa lub wartość	Rok odniesienia	Cel końcowy	Źródło danych	Uwagi
3	2(vii i)	EFR R	Słabiej rozwinięte	RCR029	Szacowana emisja gazów cieplarnianych	tona równoważnika CO ₂ /rok	35 570	2020	27 001	CST2 021	
3	2(vii i)	EFR R	Słabiej rozwinięte	RCR063	Roczna liczba użytkowników nowych lub zmodernizowanych linii tramwajowych i metra	użytkownicy/rok	0	2020	2 655 096	CST2 021	
3	2(vii i)	EFR R	Słabiej rozwinięte	RCR064	Roczna liczba użytkowników infrastruktury rowerowej	użytkownicy/rok	0	2020	2 475 360	CST2 021	

2.3.1.3 INDIKATYWNY PODZIAŁ ZAPROGRAMOWANYCH ZASOBÓW

Tabela 4: Wymiar 1 – zakres interwencji					
Priorytet	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (EUR)
3	EFRR	Słabiej rozwinięte	2(viii)	077 - Działania mające na celu poprawę jakości powietrza i ograniczenie hałasu	4 000 000
3	EFRR	Słabiej rozwinięte	2(viii)	081 - Infrastruktura czystego transportu miejskiego	27 965 000
3	EFRR	Słabiej rozwinięte	2(viii)	082 - Tabor czystego transportu miejskiego	39 000 000

3	EFRR	Słabiej rozwinięte	2(viii)	083 - Infrastruktura rowerowa	59 361 246
3	EFRR	Słabiej rozwinięte	2(viii)	086 - Infrastruktura paliw alternatywnych	2 000 000

Tabela 5: Wymiar 2 – forma finansowania

Priorytet	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (EUR)
3	EFRR	Słabiej rozwinięte	2(viii)	01 - Dotacja	132 326 246

Tabela 6: Wymiar 3 – terytorialny mechanizm realizacji i ukierunkowanie terytorialne

Priorytet	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (EUR)
3	EFRR	Słabiej rozwinięte	2(viii)	03 - Zintegrowane inwestycje terytorialne - Miejskie obszary funkcjonalne	95 571 570
3	EFRR	Słabiej rozwinięte	2(viii)	19 - Inny rodzaj narzędzia terytorialnego - Miejskie obszary funkcjonalne	36 754 676

Tabela 7: Wymiar 6 – uzupełniające obszary tematyczne EFS+

Priorytet	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (EUR)

Tabela 8: Wymiar 7 – Wymiar „Równouprawnienie płci” w ramach EFS+, EFRR, Funduszu Spójności i FST

Priorytet	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (EUR)
3	EFRR	Słabiej rozwinięte	2(viii)	02 - Projekty uwzględniające kwestię równouprawnienia płci	132 326 246

2.4 PRIORYTET 4 FUNDUSZE EUROPEJSKIE NA RZECZ SPÓJNOŚCI I DOSTĘPNOŚCI KOMUNIKACYJNEJ REGIONU

2.4.1 CEL SZCZEGÓŁOWY 3 (II) ROZWÓJ I UDOSKONALANIE ZRÓWNOWAŻONEJ, ODPORNEJ NA ZMIANY KLIMATU, INTELIGENTNEJ I INTERMODALNEJ MOBILNOŚCI NA POZIOMIE KRAJOWYM, REGIONALNYM I LOKALNYM, W TYM POPRAWĘ DOSTĘPU DO TEN-T ORAZ MOBILNOŚCI TRANSGRANICZNEJ

2.4.1.1 INTERWENCJE W RAMACH FUNDUSZY

Powiązane rodzaje działań:

Działanie obejmuje obszar transportu w województwie kujawsko-pomorskim w celu jego usprawnienia zarówno w obszarze infrastrukturalnym, taborowym, jak i organizacyjnym. Kluczowe jest w tym kontekście poprawienie bezpieczeństwa transportu oraz zmiana jego struktury w kierunku transportu niskoemisyjnego.

Ze względu na niedostateczny stan bezpieczeństwa na drogach, a w szczególności niewystarczającą ochronę użytkowników dróg, w odniesieniu do infrastruktury drogowej wsparcie w szczególności będzie kierowane na działania dedykowane poprawie bezpieczeństwa ruchu drogowego.

Wsparciem objęte będą projekty dotyczące infrastruktury drogowej w zakresie przebudowy dróg wojewódzkich wykorzystywanych do codziennych, regularnych usług transportu publicznego świadczonych w ramach wykonywania zobowiązań z tytułu świadczenia usług publicznych oraz budowy obwodnic na drogach wojewódzkich. Możliwe będzie także wsparcie inwestycji w odniesieniu do zidentyfikowanych miejsc/skrzyżowań niebezpiecznych, Inteligentnych Systemów Transportowych. Wszystkie inwestycje w infrastrukturę drogową, wspierane w ramach niniejszego celu szczegółowego będą musiały wynikać z Regionalnego Planu Transportowego.

Tam gdzie jest to technicznie możliwe, realizowane projekty w zakresie infrastruktury drogowej będą obejmowały zapewnienie retencji i podczyszczania wód opadowych poprzez wykorzystanie zielonej i niebieskiej infrastruktury oraz rozwiązań opartych na przyrodzie. Tego typu projekty realizowane będą również jako projekty komplementarne finansowane z Celu Polityki 2 cs 2(iv). Wszystkie projekty dotyczące budowy lub modernizacji dróg będą obejmowały dostosowanie dróg do nośności 11,5 tony/oś.

Projektom z zakresu infrastruktury drogowej będzie towarzyszyć dbałość o zachowanie i poprawę stanu istniejącej zieleni przydrożnej oraz wprowadzanie w pasie dróg nowych i brakujących nasadzeń.

Poprzez inwestycje w infrastrukturę drogową realizowana będzie wskazana w SRW zasada 60/90. Koncepcja ta zakłada, że z obszaru całego województwa przynajmniej jedna ze stolic powinna być osiągalna w transporcie publicznym w 90 minut, przy czym czas jazdy z siedzib powiatów nie powinien przekroczyć 60 min.

Wsparciem będzie również objęta budowa i modernizacja infrastruktury dla ruchu niezmotoryzowanego, w tym drogi rowerowe oraz ciągi pieszo-rowerowe.

W odniesieniu do transportu publicznego nacisk zostanie położony na rozwój i poprawę zrównoważonej mobilności na szczeblu regionalnym i lokalnym, gdzie planowane jest wsparcie dotyczące m.in. zakupu taboru autobusowego (w tym zasilanego wodorem) wykorzystywanego w pozamiejskim publicznym transporcie zbiorowym na zasadach użyteczności publicznej wraz z niezbędną infrastrukturą do jego obsługi, a także rozwoju infrastruktury przystankowej oraz działań z zakresu integracji poszczególnych rodzajów transportu. Istotne jest zapewnienie warunków dostarczenia usług transportu publicznego adekwatnych do zdiagnozowanych potrzeb. W odniesieniu do zakupu taboru autobusowego wsparcie ograniczone będzie dla „czystych ekologicznie pojazdów” w rozumieniu Dyrektywy 2009/33/WE. W celu zapewnienia dostępności

transportu publicznego, w szczególności na obszarach peryferyjnych, jak również wyrównania różnic w dostępie do transportu publicznego w całym regionie, zamierza się wspierać działania i rozwiązania to zapewniające (np. poprzez wprowadzenie usług transportowych typu „od drzwi do drzwi” lub „na żądanie”).

W obszarze transportu kolejowego wsparcie zostanie skierowane na zakup bezemisyjnego taboru kolejowego wyposażonego w ERTMS służącego przewozom pasażerskim wraz z niezbędną infrastrukturą do jego obsługi, co przyczyni się do zwiększenia atrakcyjności transportu kolejowego i wpłynie na poprawę stanu środowiska naturalnego. Wsparciem będzie objęty tabor przeznaczony do przewozów o charakterze użyteczności publicznej wykonywanych przez operatorów wyłonionych w drodze konkurencyjnego przetargu. Ponadto, zgodnie z art. 7 pkt 1 lit. h) rozporządzenia 2021/1058, w przypadku inwestycji w infrastrukturę paliw alternatywnych dla autobusów i taboru kolejowego wykorzystywanego w transporcie publicznym wsparcie będzie skierowane wyłącznie na infrastrukturę do ładowania/tankowania pojazdów bezemisyjnych. Wsparcie tej infrastruktury będzie możliwe również w odniesieniu do transportu indywidualnego. Preferowana będzie infrastruktura wykorzystująca do zasilania energię z OZE.

Planowane jest również wsparcie działań dotyczących punktowej infrastruktury pasażerskiej (np. węzły przesiadkowe, przystanki, wiaty, kładki dla pieszych oraz inne obiekty inżynieryjne, „park&ride”) zapewniających dostępność do łatwego i samodzielnego korzystania z nich przez osoby ze szczególnymi potrzebami, w tym np. osoby z niepełnosprawnościami i seniorów. Realizowane ono będzie zgodnie z zasadą projektowania z przeznaczeniem dla wszystkich użytkowników.

Lokalizacja obiektów „park&ride” objętych wsparciem będzie zapewniała integrację z publicznym transportem zbiorowym. W miastach powyżej 50 tys. mieszkańców wsparcie dla tych obiektów będzie możliwe pod warunkiem ich zlokalizowania poza obszarem funkcjonalnego śródmieścia, wyznaczonym w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego.

Wszystkie inwestycje w infrastrukturę transportu publicznego wspierane w ramach niniejszego celu szczegółowego będą musiały być zgodne z Regionalnym Planem Transportowym lub odpowiednim dokumentem planowania transportu na poziomie lokalnym.

Mając na względzie rozwój i poprawę zrównoważonej mobilności na szczeblu regionalnym i lokalnym planowane jest również wsparcie działań zmierzających do wprowadzenia integracji różnych gałęzi transportu, w tym system „biletu regionalnego”, system dynamicznej informacji pasażerskiej i wspólna organizacja transportu.

Planowane działania doprowadzą do podniesienia komfortu podróżowania i wpłyną na poprawę bezpieczeństwa transportu. Pozwolą również na zmianę funkcjonowania transportu publicznego poprzez zwiększenie częstotliwości kursowania, co podniesie jego atrakcyjność oraz wpłynie na jego pozytywne postrzeganie.

Projekty w ramach celu szczegółowego wybierane będą w trybie konkurencyjnym oraz niekonkurencyjnym. Zastosowanie trybu niekonkurencyjnego wynika ze strategicznego znaczenia projektu dla społeczno-gospodarczego rozwoju regionu. Projekty wybierane w trybie niekonkurencyjnym muszą być zawarte na liście projektów rekomendowanych do realizacji w perspektywie finansowej 2021-2027 Regionalnego Planu Transportowego. Należy zaznaczyć, iż RPT jest dokumentem, który został przygotowany z pełnym poszanowaniem zasad partnerstwa i przejrzystości.

Działania zostały ocenione jako zgodne z zasadą DNSH.

Główne grupy docelowe:

Grupę docelową stanowią: mieszkańcy województwa.

Potencjalni beneficjenci wsparcia to: przedsiębiorstwa; jednostki samorządu terytorialnego, ich związki i stowarzyszenia oraz samorządowe jednostki organizacyjne; podmioty wykonujące w imieniu samorządu województwa zadania z zakresu przewozów regionalnych; zarządzający infrastrukturą kolejową.

Dopuszcza się realizację projektów w formule partnerstwa publiczno-prywatnego.

Działania na rzecz zapewnienia równości, integracji, włączenia społecznego i niedyskryminacji:

Zgodnie z art. 9 rozporządzenia ogólnego zostaną podjęte działania zapobiegające wszelkiej dyskryminacji ze względu na płeć, rasę lub pochodzenie etniczne, religię lub światopogląd, niepełnosprawność, wiek lub orientację seksualną poprzez eliminację barier fizycznych (w tym infrastrukturalnych), finansowych, społecznych (w tym wynikających z powszechnych negatywnych stereotypów) lub psychologicznych.

Wsparcie będzie udzielane wyłącznie projektom i beneficjentom, którzy przestrzegają przepisów antydyskryminacyjnych, o których mowa w art. 9 ust. 3 rozporządzenia ogólnego.

W przypadku, gdy beneficjentem będzie JST (lub podmiot przez nią kontrolowany lub od niej zależny), która podjęła jakiegokolwiek działania dyskryminujące, sprzeczne z zasadami, o których mowa w art. 9 ust. 3 rozporządzenia ogólnego, wsparcie nie będzie udzielone.

W ramach obszaru wsparcia będą podejmowane szczególnie działania na rzecz wyrównywania szans oraz przeciwdziałania dyskryminacji w dostępie do infrastruktury transportu kolejowego i drogowego. Wspierana infrastruktura będzie odpowiadała na potrzeby wszystkich potencjalnych użytkowników, w szczególności osób z niepełnosprawnościami, osób starszych, osób o ograniczonych możliwościach poruszania się, opiekunów z dziećmi czy osobami zależnymi.

Celem podejmowanych działań m.in. w zakresie transportu kolejowego i drogowego, obiektów inżynierskich i obiektów obsługi podróżnych będzie eliminacja barier i zwiększenie dostępności dla osób ze szczególnymi potrzebami zgodnie z architektonicznym standardem dostępności. Inwestycje będą również uwzględniać kwestie bezpieczeństwa, w szczególności na rzecz niezmotywowanych uczestników ruchu.

W celu uniknięcia dyskryminacji pośredniej, jaką jest nierówny dostęp do informacji, której doświadczają osoby państw trzecich, wspierane będzie zapewnienie aktualnych i dostępnych informacji w językach obcych.

Wskazanie konkretnych terytoriów objętych wsparciem, z uwzględnieniem planowanego wykorzystania narzędzi terytorialnych:

Obszar całego województwa.

W ramach celu szczegółowego nie jest planowane wykorzystanie narzędzi terytorialnych.

Działania międzyregionalne, transgraniczne i transnarodowe:

Realizacja celu szczegółowego jest spójna z Działaniem 1: Poprawa połączeń w regionie i współpracy z krajami trzecimi SUERMB i przyczyni się do realizacji jej celu głównego: poprawa spójności regionu, w Obszarze Tematycznym Transport.

W ramach celu szczegółowego, dla wybranych typów projektów, przewiduje się zastosowanie kryterium punktowego promującego przedsięwzięcia, które zakładają współpracę, w tym wymianę wiedzy i doświadczeń oraz konsultacje, z partnerami z innych Państw Członkowskich, kandydujących lub stowarzyszonych. Za współpracę z partnerami będą odpowiedzialni beneficjenci projektów. Ostateczna decyzja o typach projektów, dla których będzie zastosowane kryterium, zostanie podjęta przez Komitet Monitorujący.

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych:

W ramach celu szczegółowego stosowaną formą finansowania będzie dotacja. Nie przewiduje się zastosowania instrumentów finansowych.

Większość działań nie generuje możliwych do wyliczenia przychodów po stronie beneficjenta wsparcia. Konieczność przywrócenia znaczenia transportu publicznego w regionie po pandemii COVID-19 oraz realizacja koncepcji promowania transportu publicznego jako alternatywy dla transportu indywidualnego samochodowego stanowią uzasadnienie zastosowania form wsparcia, które nie wpłyną na wzrost kosztów świadczenia usługi transportu. Realizacja znacznej części projektów ma zasadność tylko w sytuacji wykorzystania finansowania bezzwrotnego. Większość typów projektów należy do zadań publicznych realizowanych na rzecz mieszkańców, w związku z czym wsparcie w obszarze udzielane będzie w formie dotacji.

2.4.1.2 WSKAŹNIKI

Tabela 2: Wskaźniki produktu								
Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka miary	Cel pośredni (2024)	Cel końcowy
4	3(ii)	EFRR	Słabiej rozwinięte	RCO044	Długość nowych lub zmodernizowanych dróg – poza TENT	km	2	64
4	3(ii)	EFRR	Słabiej rozwinięte	PLRO120	Liczba wybudowanych obwodnic	szt.	0	12
4	3(ii)	EFRR	Słabiej rozwinięte	PLRO112	Liczba zakupionych jednostek taboru pasażerskiego w publicznym transporcie zbiorowym komunikacji pozamiejskiej	szt.	2	19
4	3(ii)	EFRR	Słabiej rozwinięte	PLRO113	Liczba zakupionych jednostek kolejowego taboru pasażerskiego	szt.	0	5

Tabela 3: Wskaźniki rezultatów											
Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka miary	Wartość bazowa lub wartość odniesienia	Rok odniesienia	Cel końcowy (2029)	Źródło danych	Uwagi

4	3(ii)	EFR R	Słabiej rozwi- nięte	RCR0 55	Roczna liczba użytkowników nowo wybudowanyc h, przebudowan ych, rozbudowan ych lub zmodernizow anych dróg.	Osob y - km/r ok	0	2020	120 509 194	CST2 021	
4	3(ii)	EFR R	Słabiej rozwi- nięte	RCR0 56	Oszczędność czasu dzięki udoskonalone j infrastrukturz e drogowej	Osob odni/ rok	0	2020	234 511	CST2 021	
4	3(ii)	EFR R	Słabiej rozwi- nięte	PLRRO 22	Liczba osób korzystając ych z zakupionego lub zmodernizow anego kolejowego taboru pasażerskiego w ciągu roku	osob y/rok	0	2020	112 500	CST2 021	

2.4.1.3 INDYKATYWNY PODZIAŁ ZAPROGRAMOWANYCH ZASOBÓW

Tabela 4: Wymiar 1 – zakres interwencji					
Priorytet	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (EUR)
4	EFRR	Słabiej rozwinięte	3(ii)	090 – Nowo wybudowane lub zmodernizowane inne drogi krajowe, regionalne i lokalne drogi dojazdowe	119 273 173

4	EFRR	Słabiej rozwinięte	3(ii)	093 - Inne drogi przebudowane lub zmodernizowane (autostrady, drogi krajowe, regionalne lub lokalne)	17 062 500
4	EFRR	Słabiej rozwinięte	3(ii)	107 - Bezemisyjny/zasilany energią elektryczną tabor kolejowy	41 662 587
4	EFRR	Słabiej rozwinięte	3(ii)	109 - Transport multimodalny (poza miastami)	22 148 349

Tabela 5: Wymiar 2 – forma finansowania

Priorytet	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (EUR)
4	EFRR	Słabiej rozwinięte	3(ii)	01 - Dotacja	200 146 609

Tabela 6: Wymiar 3 – terytorialny mechanizm realizacji i ukierunkowanie terytorialne

Priorytet	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (EUR)
4	EFRR	Słabiej rozwinięte	3(ii)	33 - Brak ukierunkowania terytorialnego	200 146 609

Tabela 7: Wymiar 6 – uzupełniające obszary tematyczne EFS+

Priorytet	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (EUR)

Tabela 8: Wymiar 7 – Wymiar „Równouprawnienie płci” w ramach EFS+, EFRR, Funduszu Spójności i FST

Priorytet	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (EUR)
4	EFRR	Słabiej rozwinięte	3(ii)	02 - Projekty uwzględniające kwestię równouprawnienia płci	63 810 936
4	EFRR	Słabiej rozwinięte	3(ii)	03 - Projekty neutralne w kwestii równouprawnienia płci	136 335 673

2.5 PRIORYTET 5 FUNDUSZE EUROPEJSKIE NA WZMACNIANIE POTENCJAŁÓW ENDOGENICZNYCH REGIONU

2.5.1 CEL SZCZEGÓŁOWY 5 (I) WSPIERANIE ZINTEGROWANEGO I SPRZYJAJĄCEGO WŁĄCZENIU SPOŁECZNEMU ROZWOJU SPOŁECZNEGO, GOSPODARCZEGO I ŚRODOWISKOWEGO, KULTURY, DZIEDZICTWA NATURALNEGO, ZRÓWNOWAŻONEJ TURYSTYKI I BEZPIECZEŃSTWA NA OBSZARACH MIEJSKICH.

2.5.1.1 INTERWENCJE W RAMACH FUNDUSZY

Powiązane rodzaje działań:

W ramach cs 5(i) wspierane będą inwestycje realizowane na obszarach MOF miast wojewódzkich, regionalnych i OF powiatowych i lokalnych ośrodków miejskich WK-P. Zakres wsparcia w ramach Priorytetu 5 musi wynikać ze strategii terytorialnych, o których mowa w art. 29 rozporządzenia ogólnego.

Strategie będą określały kierunki wsparcia i projekty, dostosowane do specyfiki danego obszaru, zgodnie z przyjętymi założeniami rozwojowymi dla poszczególnych poziomów PT WK-P.

W WK-P działać będzie 5 partnerstw realizujących instrument ZIT w ramach MOF, w tym 2 o charakterze wojewódzkim oraz 13 partnerstw realizujących IIT na OPPT wyznaczonych na pozostałych obszarach funkcjonalnych w ramach powiatowych i lokalnych ośrodków miejskich.

W 5 miastach wyodrębniono IIT dla realizacji wsparcia rewitalizacji w oparciu o GPR. Na pozostałych obszarach realizowana będzie odnowa przestrzeni publicznych w ramach ustaleń poszczególnych strategii. Zakłada się także wsparcie obszarów uzdrowiskowych zgodnie z SRW poprzez IIT (Ciechocinek, Inowrocław, Wieniec-Zdrój).

Uczestnictwo jst w partnerstwie jest dobrowolne i warunkuje korzystanie ze środków kierowanych na realizację przedsięwzięć w ramach ZIT/IIT. W ramach FEdKP wsparcie skierowane zostanie do wszystkich partnerstw posiadających strategię. Partnerzy zdecydowali o zakresie i rodzaju pomocy poprzez wybór zadań przewidzianych do wsparcia i wskazanie ich w strategii.

Inicjatorem i koordynatorem działań na II i III poziomie jest prezydent miasta rdzeniowego. Za realizację zadań ZIT odpowiadają partnerstwa zawiązywane oddolnie przez jst (gminy i powiaty) w ramach poszczególnych MOF. W przypadku poziomu IV funkcję lidera i koordynatora pełni starostwo lub jedna z gmin wchodzących w skład partnerstwa.

Alokacja na instrumenty terytorialne wynosi 533 mln €: 52 mln - RLKS, 481 mln – ZIT i IIT (SUD), w tym kwota elastyczności to 44,5 mln. Podział środków na instrumenty będzie adekwatny do liczby wspieranych OF i liczby ich mieszkańców. Alokacja wdrażana poprzez instrumenty terytorialne w ramach poszczególnych cs odzwierciedla wartości ukierunkowane terytorialnie KI (003 i 019).

Zgodnie z SOR oraz SRW w WK-P zidentyfikowano 93 gminy, w tym miasta tracące funkcje, wykazujące negatywną sytuację społeczno-gospodarczą. Aby zniwelować niekorzystne zjawiska występujące na tych obszarach wydzielono na nie dodatkowe środki. Wsparcie zostanie skierowane dla MOF i OPPT, w których znajdują się te gminy, w ramach instrumentów ZIT i IIT, a zakres działań i projektów przeciwdziałających marginalizacji zostanie ujęty w strategii.

Z uwagi na sprawny przebieg realizacji instrumentu ZIT i nabyte doświadczenie IP w poprzedniej perspektywie IZ zamierza rozszerzyć zakres powierzenia zadań dla IP prowadzonej przez ZIT MOF Bydgoszcz, w tym zapewnić wsparcie w ramach środków z PT. Ponadto zakłada się wsparcie zdolności administracyjnych dla partnerstw IIT oraz ZIT niepełniących funkcji IP w ramach cs 5(i) - z CP 5 w ramach alokacji ZIT i IIT.

W celu poprawy sytuacji społ.-gosp. regionu, w tym obszarów problemowych, niezbędne jest dofinansowywanie przedsięwzięć przyciągających inwestorów i zachęcających do prowadzenia działalności gospodarczej na terenach lokalnych, gdzie aktywność gospodarcza jest zdecydowanie niższa niż przeciętna w woj. Wsparciem z zakresu uzbrojenia terenów inwestycyjnych objęte zostaną w szczególności obszary zmarginalizowane w zakresie aktywności gosp. oraz współistniejących na tych terenach negatywnych procesów degradacji społ.

Mimo bogatych zasobów dziedzictwa kulturowego i niewątpliwej atrakcyjności turystycznej części woj., w dalszym ciągu istnieje jego duży potencjał prorozwojowy wymagający należytego wykorzystania/zagospodarowania. Przewiduje się wsparcie instytucji kultury, ale także realizację projektów rozwijających czytelnictwo w formule tworzenia/wspierania bibliotek lokalnych/mediatek, jako centrów życia społecznego. Sektor kultury stanowi istotny potencjał zrównoważonego rozwoju społeczno-gospodarczego.

Istotne jest również dalsze wspieranie obszarów uzdrowiskowych, które zostały wskazane w SRW, jako wyzwanie rozwojowe WK-P. O dofinansowanie będą mogły starać się projekty przyczyniające się do podniesienia atrakcyjności miejscowości uzdrowiskowych.

Ponadto w ramach CP5 wsparciem objęte zostaną działania przyczyniające się do rozwoju oferty turystycznej bazującej na lokalnych potencjałach turystycznych oraz walorach kulturowych i przyrodniczych. Rezultatem interwencji będzie wzrost ruchu turystycznego, co w pozytywny sposób wpłynie na zintegrowany i sprzyjający włączeniu społecznemu rozwój społeczno-gospodarczy regionu. Część środków skierowana zostanie na projekty dot. parków kulturowych i szlaków kulturowych. Wsparcie ukierunkowane będzie na działania dot. tras i szlaków turyst. różnych rodzajów – w tym rowerowych, a także infrastrukturę poprawiającą dostępność obiektów i atrakcji turyst. oraz zagospodarowanie ich bezpośredniego otoczenia. Podjęte zostaną również działania na rzecz budowania marek i promowania produktów lokalnych. Wszystkie podjęte inicjatywy będą opierały się na dążeniu do rozwoju atrakcyjności turyst. regionu i promowaniu lok. produktów, przy jednoczesnym poszanowaniu zasobów przyrody oraz lok. kultury.

Interwencje w obszarze kultury i turystyki zapewnią stabilność finansową i odporność na kryzysy w perspektywie długoterminowej (za pomocą innowacyjnych rozwiązań, dywersyfikacji dochodów i usług, cyfryzacji). Projekty te muszą być koordynowane z innymi działaniami realizowanymi na obszarach sąsiadujących, unikając powielania działań i konkurencji.

W ramach cs kontynuowana będzie rewitalizacja obszarów zdegradowanych, obejmująca kompleksowe działania mające na celu przeciwdziałanie degradacji przestrzeni zurbanizowanej i zjawiskom kryzysowym, pobudzanie rozwoju i zmian jakościowych poprzez wzrost aktywności społecznej i gospodarczej. Ograniczenie występowania negatywnych zjawisk społecznych nastąpi poprzez realizację szerokiego spektrum inwestycji infrastrukturalnych prowadzących do aktywizacji społeczno-gospodarczej na zidentyfikowanym obszarze problemowym. Projekty infrastrukturalne powinny korespondować z planowanymi działaniami społecznymi, finansowanymi nie tylko ze środków EFS+, ale też innych źródeł, realizujących cele EFS+, które razem będą stanowiły kompleksową odpowiedź na zdiagnozowane na danym obszarze sfery problemowe i staną się źródłem szerszego oddziaływania.

Dla realizacji działań rewitalizacyjnych podstawą ubiegania się o środki w ramach FEdKP będą GPR uchwalane na podstawie Ustawy o rewitalizacji z dnia 9 października 2015 r. pełniące funkcję strategii IIT. W przypadku gmin powyżej 50 tys. mieszkańców zakłada się obowiązkowe posiadanie GPR. Natomiast w przypadku gmin do 50 tys. mieszkańców, które nie uchwalą GPR, zakłada się możliwość realizacji działań ujętych w strategii terytorialnej ZIT/IIT polegających na odnowie przestrzeni publicznych.

Należy zaznaczyć, iż w ramach cs preferowane będą przedsięwzięcia zakładające wykorzystanie istniejącej infrastruktury. Realizacja projektów polegających na budowie nowych obiektów będzie możliwa jedynie w uzasadnionych przypadkach.

Inwestycje w elementy infrastruktury drogowej (w tym parkingi) nie będą wspierane w ramach cs 5(i), chyba że stanowią integralną część większego projektu, a ich koszt nie przekracza 15 % kosztów kwalifikowalnych operacji. W miastach projekty te nie mogą obejmować budowy nowych dróg lub parkingów, ani – w przypadku istniejących – zwiększania ich przepustowości, ani też przyczyniać się do zwiększenia natężenia ruchu drogowego w jakikolwiek inny sposób.

W ramach projektów rewitalizacyjnych nie będzie jednak możliwości realizowania projektów polegających na przebudowie i modernizacji infrastruktury dróg lokalnych i parkingów w celu poprawy dostępności do rewitalizowanego obszaru oraz modernizacji i remontów części wspólnych budynków wielorodzinnych. Nie przewiduje się również możliwości budowy nowych budynków. Promowane będą projekty wpisujące się w założenia NEB. W przedsięwzięciach rewitalizacyjnych należy szczególnie zadbać o zachowanie i rozwój zielonej infrastruktury, zwłaszcza ochronę drzew w całym cyklu projektowym, w tym poprzez stosowanie standardów ochrony zieleni. Mając na uwadze potrzebę adaptacji obszarów miejskich do zmiany klimatu, należy dążyć również do zwiększania powierzchni biologicznie czynnych i unikanie tworzenia powierzchni uszczelnionych.

Projekty w ramach cs 5(i) wybierane będą w trybie konkurencyjnym.

Działania zostały ocenione jako zgodne z zasadą DNSH.

Główne grupy docelowe:

Grupę docelową stanowią: mieszkańcy miast województwa kujawsko-pomorskiego wraz z ich otoczeniem funkcjonalnym, w tym gmin zmarginalizowanych i tracących funkcje społeczno-gospodarcze.

Potencjalni beneficjenci wsparcia to: jednostki samorządu terytorialnego, ich związki i stowarzyszenia oraz samorządowe jednostki organizacyjne, organy administracji rządowej, państwowe jednostki organizacyjne, inne jednostki sektora finansów publicznych, organizacje pozarządowe, spółdzielnie mieszkaniowe, wspólnoty mieszkaniowe, towarzystwa budownictwa społecznego, przedsiębiorstwa, instytucje kultury, kościoły i związki wyznaniowe oraz osoby prawne kościołów i związków wyznaniowych, przedsiębiorstwa społeczne, stowarzyszenia ogrodowe.

Dopuszcza się realizację projektów w formule partnerstwa publiczno-prywatnego.

Działania na rzecz zapewnienia równości, włączenia społecznego i niedyskryminacji:

Zgodnie z art. 9 rozporządzenia ogólnego zostaną podjęte działania zapobiegające wszelkiej dyskryminacji ze względu na płeć, rasę lub pochodzenie etniczne, religię lub światopogląd, niepełnosprawność, wiek lub orientację seksualną poprzez eliminację barier fizycznych (w tym infrastrukturalnych), finansowych, społecznych (w tym wynikających z powszechnych negatywnych stereotypów) lub psychologicznych.

Wsparcie będzie udzielane wyłącznie projektom i beneficjentom, którzy przestrzegają przepisów antydyskryminacyjnych, o których mowa w art. 9 ust. 3 rozporządzenia ogólnego.

W przypadku, gdy beneficjentem będzie JST (lub podmiot przez nią kontrolowany lub od niej zależny), która podjęła jakiegokolwiek działania dyskryminujące, sprzeczne z zasadami, o których mowa w art. 9 ust. 3 rozporządzenia ogólnego, wsparcie nie będzie udzielone.

Wsparcie w ramach cs będzie adresowane do osób dotkniętych największymi barierami w dostępie do dóbr kultury, w tym mieszkańców małych miast i obszarów wiejskich. Jak wynika z analiz, utrudnienia w korzystaniu z oferty kulturalnej związane są głównie z sytuacją finansową, brakiem chęci partycypacji w wydarzeniach kulturalnych, brakami w infrastrukturze, brakiem kompetencji kulturowych oraz ograniczonym dostępem do informacji o wydarzeniach kulturalnych. Poprzez zastosowanie standardu dostępności: architektonicznego,

cyfrowego oraz informacyjno-promocyjnego, produkty turystyczne będą dostępne dla ogółu społeczeństwa, w tym również będą odpowiadały na szczególne potrzeby kobiet, osób z niepełnosprawnościami: ruchową, wzrokową, słuchową, intelektualną; osób starszych, opiekunów z dziećmi czy osobami zależnymi.

Wykazanie konkretnych terytoriów objętych wsparciem, z uwzględnieniem planowanego wykorzystania narzędzi terytorialnych:

Podstawą do realizacji przedsięwzięć w ramach cs 5(i) będą strategie ZIT oraz IIT. Obszar kultury, turystyki i odnowy przestrzeni publicznych będzie wspierany zarówno w ramach ZIT, jak i IIT. Partnerstwa ZIT i OPPT odpowiadają bezpośrednio za wybór propozycji projektowych stanowiących listę załączaną do poszczególnych strategii terytorialnych na etapie ich przygotowania i konsultacji, a następnie takie strategie są formalnie przyjmowane przez wskazane partnerstwa i przekazywane do IZ do zaopiniowania. IZ opiniuje otrzymane strategie terytorialne w zakresie możliwości finansowania ich z programu regionalnego zgodnie z zapisami Ustawy Wdrożeniowej.

Rewitalizacja oraz wsparcie obszarów uzdrowiskowych będą realizowane na podstawie strategii IIT.

Instrument terytorialny dla rewitalizacji – za uchwalenie GPR, pełniącego funkcję strategii teryt., odpowiada dana jest, która tworzy i przyjmuje go na podstawie Ustawy o rewitalizacji. Przyjęty dokument podlega weryfikacji przez Zespół ds. rewitalizacji, by po pozytywnym zaopiniowaniu na mocy decyzji IZ, w drodze uchwały Zarządu Woj. Kuj-Pom, został wpisany do Wykazu programów rewitalizacji woj. kuj-pom. Wpis warunkuje możliwość ubiegania się o środki dostępne w ramach FEEdKP na działania rewitalizacyjne.

Instrument terytorialny dla obszarów uzdrowiskowych – zakłada się powstanie jednej strategii terytorialnej IIT wspólnej dla trzech miejscowości uzdrowiskowych, zgodnie z trybem wskazanym w UP.

Działania międzyregionalne, transgraniczne i transnarodowe:

Realizacja zaplanowanych działań przyczyni się do osiągnięcia celu głównego SUERMB wzrost dobrobytu (Increase Prosperity) w obszarze tematycznym Turystyka poprzez ochronę i zrównoważone wykorzystanie dziedzictwa kulturowego i zasobów naturalnych w ośrodkach turystycznych oraz obszarze tematycznym Kultura poprzez promowanie kultury regionu i wartości europejskich poprzez wykorzystanie kultury na rzecz zrównoważonego rozwoju.

Cel szczegółowy stwarza szerokie pole dla wymiany doświadczeń i dobrych praktyk z partnerami europejskimi oraz daje możliwość rozwoju endogenicznych potencjałów regionu w zakresie kultury, turystyki czy aktywizacji społecznej. Realizacja projektów międzynarodowych oparta będzie m.in. na pozyskiwaniu rozwiązań z wykorzystaniem nowoczesnych technik cyfrowych (wirtualna i rozszerzona rzeczywistość), atrakcyjnych narzędzi edukacyjnych, nowych aktywności włączenia społecznego. Planuje się przygotowanie koncepcji i pilotażowych wdrożeń szlaków turystycznych i ścieżek edukacyjnych na obszarach chronionych.

W ramach celu szczegółowego, dla wybranych typów projektów, przewiduje się zastosowanie kryterium punktowego promującego przedsięwzięcia, które zakładają współpracę, w tym wymianę wiedzy i doświadczeń oraz konsultacje, z partnerami z innych Państw Członkowskich, kandydujących lub stowarzyszonych. Za współpracę z podmiotami z UE będą odpowiedzialni beneficjenci projektów. Ostateczna decyzja o typach projektów, dla których będzie zastosowane kryterium, zostanie podjęta przez Komitet Monitorujący.

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych:

Wsparcie w ramach cs 5 (i) będzie ukierunkowane na wyrównywanie szans obszarów zagrożonych trwałą marginalizacją oraz na przeciwdziałanie zdiagnozowanym problemom społ.- gosp., ubóstwu i wykluczeniu społecznemu. Podjęte działania będą realizowane w większości przez podmioty z sektora finansów publicznych, a kluczową rolę realizowanych inwestycji będzie świadczenie usług interesu publicznego. Realizowane projekty

będą miały, co do zasady, charakter niekomercyjny, co przemawia za zastosowaniem wsparcia bezzwrotnego. W zakresie rozwoju terenów inwestycyjnych, również zasadnym będzie zastosowanie instrumentu bezzwrotnego. Decydujące znaczenie ma tutaj charakter tej sfery interwencji, gdzie jako głównego beneficjenta wsparcia identyfikuje się jst, a realizowane inwestycje bezpośrednio przełożą się na poprawę sytuacji społ.-gosp. regionu np. poprzez tworzenie nowych miejsc pracy.

2.5.1.2 WSKAŹNIKI

Tabela 2: Wskaźniki produktu								
Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka miary	Cel pośredni (2024)	Cel końcowy (2029)
5	5(i)	EFRR	Słabiej rozwinięte	RCO074	Ludność objęta projektami w ramach strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego	osoby	25 684	513 673
				RCO075	Wspierane strategie zintegrowanego rozwoju terytorialnego	sztuki	16	24
				RCO077	Liczba obiektów kulturalnych i turystycznych objętych wsparciem	sztuki	8	78
				PLRO146	Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją	ha	0	8

Tabela 3: Wskaźniki rezultatu											
Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka miary	Wartość bazowa lub wartość	Rok odniesienia	Cel końcowy (2029)	Źródło danych	Uwagi
5	5(i)	EFRR	Słabiej rozwinięte	RCR077	Liczba osób odwiedzających obiekty kulturalne i turystyczne objęte wsparciem	Osoby odwiedzające/rok	0	2020	1 171 703	CST2 021	

2.5.1.3 INDYKATYWNY PODZIAŁ ZAPROGRAMOWANYCH ZASOBÓW (UE) WEDŁUG RODZAJU INTERWENCJI

Tabela 4: Wymiar 1 – zakres interwencji					
Priorytet	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (EUR)
5	EFRR	Słabiej rozwinięty	5 (i)	020 - Infrastruktura biznesowa dla MŚP (w tym parki i obiekty przemysłowe)	5 000 000
				083 - Infrastruktura rowerowa	7 000 000
				165 - Ochrona, rozwój i promowanie publicznych walorów turystycznych i usług turystycznych	37 200 000
				166 - Ochrona, rozwój i promowanie dziedzictwa kulturowego i usług w dziedzinie kultury	35 733 130
				168 - Fizyczna odnowa i bezpieczeństwo przestrzeni publicznych	43 027 337
				169 - Inicjatywy na rzecz rozwoju terytorialnego, w tym przygotowanie strategii terytorialnych	1 500 000

Tabela 5: Wymiar 2 – forma finansowania					
Priorytet	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (EUR)
5	EFRR	Słabiej rozwinięte	5(i)	01 - Dotacja	129 460 467

Tabela 6: Wymiar 3 – terytorialny mechanizm realizacji i ukierunkowanie terytorialne

Priorytet	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (EUR)
5	EFRR	Słabiej rozwinięte	5(i)	03 - Zintegrowane inwestycje terytorialne - Miejskie obszary funkcjonalne	53 177 942
5	EFRR	Słabiej rozwinięte	5(i)	19 - Inny rodzaj narzędzia terytorialnego - Miejskie obszary funkcjonalne	76 282 525

Tabela 7: Wymiar 6 – uzupełniające obszary tematyczne EFS+

Priorytet	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (EUR)

Tabela 8: Wymiar 7 – Wymiar „Równouprawnienie płci” w ramach EFS+, EFRR, Funduszu Spójności i FST

Priorytet	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (EUR)
5	EFRR	Słabiej rozwinięte	5(i)	02-Projekty uwzględniające kwestię równouprawnienia płci	129 460 467

2.6 PRIORYTET 6 FUNDUSZE EUROPEJSKIE NA RZECZ ZWIĘKSZENIA DOSTĘPNOŚCI REGIONALNEJ INFRASTRUKTURY DLA MIESZKAŃCÓW

2.6.1 CEL SZCZEGÓŁOWY 4(II) POPRAWA RÓWNEGO DOSTĘPU DO WYSOKIEJ JAKOŚCI USŁUG SPRZYJAJĄCYCH WŁĄCZENIU SPOŁECZNEMU W ZAKRESIE KSZTAŁCENIA, SZKOLEŃ I UCZENIA SIĘ PRZEZ CAŁE ŻYCIE POPRZEZ ROZWÓJ ŁATWO DOSTĘPNEJ INFRASTRUKTURY, W TYM POPRZEZ WSPIERANIE ODPORNOŚCI W ZAKRESIE KSZTAŁCENIA I SZKOLENIA NA ODLEGŁOŚĆ ORAZ ON-LINE

2.6.1.1 INTERWENCJE W RAMACH FUNDUSZY

Powiązane rodzaje działań:

W ramach celu szczegółowego, w związku ze zdiagnozowanymi potrzebami, wsparciem objęte zostaną inwestycje w infrastrukturę edukacyjną przyczyniające się do poprawy jakości świadczonych usług edukacyjnych w zakresie wychowania przedszkolnego, kształcenia zawodowego oraz poprawy dostępności placówek edukacyjnych, w tym przyszłolnej infrastruktury sportowej dla osób ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi na wszystkich poziomach edukacji.

W ramach celu szczegółowego realizowane będą inwestycje w infrastrukturę wychowania przedszkolnego. Wsparcie w tym zakresie ukierunkowane zostanie na tworzenie nowych miejsc w przedszkolach lub innych formach edukacji przedszkolnej. Istotne będą także działania podnoszące jakość już funkcjonujących miejsc wychowania przedszkolnego. Inwestycje w zakresie infrastruktury przedszkolnej będą realizowane wyłącznie na obszarach gmin charakteryzujących się słabym dostępem do usług wychowania przedszkolnego, tzn. o odsetku dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym poniżej średniej dla województwa. Warunek ten nie dotyczy obszarów zagrożonych likwidacją miejsc przedszkolnych spowodowaną złym stanem technicznym obiektów, w których realizowane jest wychowanie przedszkolne.

Dla poprawy jakości oraz dostosowania kształcenia zawodowego do potrzeb rynku pracy realizowane będą inwestycje w infrastrukturę edukacyjną i szkoleniową szkół oraz centrów i placówek prowadzących kształcenie zawodowe lub ustawiczne, ukierunkowane m.in. na tworzenie i rozwój warsztatów/pracowni kształcenia praktycznego w branżach zgodnych z potrzebami rynku pracy, w tym z inteligentnymi specjalizacjami określonymi w RIS.

W celu zwiększenia liczby wysoko wykwalifikowanych kadr oraz lepszego dostosowania kształcenia do potrzeb rynku pracy wspierane będą projekty dotyczące infrastruktury publicznych uczelni zawodowych. Inwestycje w tym zakresie będą realizowane w szczególności na terenie miast średnich tracących funkcje społeczno-gospodarcze.

Wsparcie w zakresie podstawowej bazy dydaktycznej, niezwiązanej z nauczaniem praktycznym lub zawodowym, nie będzie możliwe.

W ramach cs preferowane będą projekty zakładające wykorzystanie istniejącej infrastruktury. W uzasadnionych przypadkach, dopuszcza się jednak realizację projektów polegających na budowie nowych obiektów.

Infrastruktura wsparta w przedmiotowym cs dostosowana będzie dla osób ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, w tym osób z niepełnosprawnościami. Realizowane projekty będą uwzględniać również działania mające na celu poprawę dostępności budynków/obiektów/przestrzeni dla osób ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi (np. rozwiązania przewidziane w modelu dostępnej szkoły).

W oparciu o zdiagnozowane deficyty zasadne jest uzupełnienie przyszłolnej infrastruktury sportowej mającej na celu rozwój działań integracyjnych i włączających w ramach walki z wykluczeniem społecznym i

edukacyjnym, jako element projektu, z uwzględnieniem obszarów wiejskich. Infrastruktura sportowa nie będzie stanowić samoistnego priorytetu ani odosobnionego działania i będzie powiązana z celami EFS+.

Szkoły specjalne i inne placówki, które prowadzą do segregacji lub utrzymania segregacji jakiejkolwiek grupy defaworyzowanej i/lub zagrożonej wykluczeniem społecznym, nie będą wspierane w zakresie infrastruktury i wyposażenia.

Wsparcie infrastruktury finansowanej z EFRR możliwe jest jako komplementarne do osiągnięcia celów EFS+ określonych w cs (f). Finansowanie powiązania EFRR z celami EFS+ możliwe jest w ramach FEEdKP ze środków EFS+ w cs 4 (f) lub ze środków EFS+ nie pochodzących z FEEdKP lub z innych środków publicznych lub prywatnych.

Projekty w ramach cs wybierane będą w trybie konkurencyjnym oraz niekonkurencyjnym. Zastosowanie trybu niekonkurencyjnego wynika ze strategicznego znaczenia projektu dla społeczno-gospodarczego rozwoju regionu. Te projekty muszą realizować cele określone w SRW, znajdować się w wykazie projektów kluczowych SRW lub ich zakres musi być wyraźnie opisany w treści tej Strategii. Należy zaznaczyć, iż SRW jest dokumentem, który został przygotowany z pełnym poszanowaniem zasad partnerstwa i przejrzystości.

Działania zostały ocenione jako zgodne z zasadą DNSH.

Główne grupy docelowe:

Grupę docelową stanowią: mieszkańcy województwa kujawsko-pomorskiego.

Potencjalni beneficjenci wsparcia to: jednostki samorządu terytorialnego, ich związki i stowarzyszenia oraz samorządowe jednostki organizacyjne; osoby fizyczne i prawne będące organami prowadzącymi: przedszkola lub inne formy edukacji przedszkolnej, szkoły i placówki systemu oświaty realizujące kształcenie ogólne, szkoły i placówki systemu oświaty realizujące kształcenie zawodowe lub ustawiczne; organizacje pozarządowe; przedsiębiorstwa; publiczne uczelnie zawodowe.

Działania na rzecz zapewnienia równości, włączenia społecznego i niedyskryminacji:

Zgodnie z art. 9 rozporządzenia ogólnego zostaną podjęte działania zapobiegające wszelkiej dyskryminacji ze względu na płeć, rasę lub pochodzenie etniczne, religię lub światopogląd, niepełnosprawność, wiek lub orientację seksualną poprzez eliminację barier fizycznych (w tym infrastrukturalnych), finansowych, społecznych (w tym wynikających z powszechnych negatywnych stereotypów) lub psychologicznych.

Wsparcie będzie udzielane wyłącznie projektom i beneficjentom, którzy przestrzegają przepisów antydyskryminacyjnych, o których mowa w art. 9 ust. 3 rozporządzenia ogólnego.

W przypadku, gdy beneficjentem będzie JST (lub podmiot przez nią kontrolowany lub od niej zależny), która podjęła jakiejkolwiek działania dyskryminujące, sprzeczne z zasadami, o których mowa w art. 9 ust. 3 rozporządzenia ogólnego, wsparcie nie będzie udzielone.

Zasada dostępności i niedyskryminacji będzie w szczególności sposób odnosić się do wspieranej infrastruktury edukacyjnej. W wyniku realizowanych projektów nastąpi poprawa dostępu do usług edukacyjnych w zakresie wychowania przedszkolnego, kształcenia zawodowego oraz kształcenia ogólnego w wymiarze terytorialnym oraz indywidualnym, poprzez eliminację barier fizycznych w dostępie do infrastruktury.

Działania służyć będą zapewnieniu odpowiedniej infrastruktury dla równego dostępu do edukacji sprzyjającej włączeniu społecznemu. Wspierana infrastruktura będzie dostępna dla wszystkich osób tzn. bez względu na płeć, rasę lub pochodzenie etniczne, religię lub światopogląd, niepełnosprawność, wiek lub orientację seksualną. Umożliwi to uczestnictwo w życiu szkoły każdego ucznia, bez względu na ograniczenia wynikające z niepełnosprawności czy specjalnych potrzeb edukacyjnych. W wyniku realizowanych projektów nastąpi

poprawa dostępu do szkolnictwa poprzez m.in. przystosowanie obiektów edukacyjnych do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami. Likwidacja barier dostępności umożliwi tym samym osobom narażonym na dyskryminację ze względu na niepełnosprawność nabycie umiejętności i kompetencji. Zwiększenie dostępności do edukacji przedszkolnej wyrówna z kolei szanse w dostępie do zatrudnienia opiekunów dzieci, w szczególności kobiet z obszarów wiejskich, sprzyjając ich aktywizacji zawodowej.

Wskazanie konkretnych terytoriów objętych wsparciem, z uwzględnieniem planowanego wykorzystania narzędzi terytorialnych:

W obszarze Inwestycje w infrastrukturę przedszkolną oraz Inwestycje w infrastrukturę edukacyjną szkół podstawowych, ponadpodstawowych prowadzących kształcenie ogólne przewiduje się zastosowanie instrumentu ZIT i IIT dla OPPT na terenie całego województwa - obszary wsparcia przewidziane do realizacji wyłącznie w ramach PT WK-P.

W obszarze Inwestycje w infrastrukturę edukacyjną i szkoleniową szkół oraz centrów i placówek prowadzących kształcenie zawodowe lub ustawiczne przewiduje się zastosowanie instrumentu ZIT i IIT dla OPPT na terenie całego województwa - obszar wsparcia przewidziany do realizacji w ramach PT WK-P i poza PT WK-P.

Działania międzyregionalne, transgraniczne i transnarodowe:

Działania zaplanowane w cs przyczynią się do realizacji celu głównego SUERMB: Wzrost dobrobytu, w obszarze tematycznym: Edukacja poprzez inwestycje w infrastrukturę edukacyjną, w szczególności infrastrukturę kształcenia zawodowego.

W ramach celu szczegółowego, dla wybranych typów projektów, przewiduje się zastosowanie kryterium premiującego beneficjentów podejmujących inicjatywy zakładające współpracę z partnerami z innych państw członkowskich, kandydujących/stowarzyszonych, w tym projekty komplementarne z innymi projektami realizowanymi poza granicami Polski w UE, w krajach kandydujących i stowarzyszonych.

Za współpracę z podmiotami z UE będą odpowiedzialni beneficjenci projektów. Ostateczna decyzja o typach projektów, dla których będzie zastosowane kryterium, zostanie podjęta przez KM.

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych:

W ramach cs stosowaną formą finansowania będzie dotacja. Projekty planowane do wsparcia w cs dot. ważnego społecznie obszaru, realizowane będą głównie przez podmioty publiczne, których zadaniem jest świadczenie konkretnych usług na rzecz ogółu mieszkańców regionu (projekty o charakterze niekomercyjnym). Ponadto znaczna część alokacji w cs będzie dostępna w formule PT WK-P.

Nie przewiduje się zastosowania instrumentów finansowych.

2.6.1.2 WSKAŹNIKI

Tabela 2: Wskaźniki produktu								
Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka miary	Cel pośredni (2024)	Cel końcowy (2029)
6	4(ii)	EFRR	Słabiej rozwinięte	RCO066	Pojemność grup w nowych lub zmodernizowanych placówkach opieki nad dziećmi	osoby	54	1 344
6	4(ii)	EFRR	Słabiej rozwinięte	RCO067	Pojemność klas w nowych lub zmodernizowanych placówkach oświatowych	osoby	493	12 324
6	4(ii)	EFRR	Słabiej rozwinięte	RCO074	Ludność objęta projektami w ramach strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego	osoby	1 773	17 725
6	4(ii)	EFRR	Słabiej rozwinięte	RCO075	Wspierane strategie zintegrowanego rozwoju terytorialnego	szt.	18	18

Tabela 3: Wskaźniki rezultatu											
Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka miary	Wartość bazowa lub wartość odniesienia	Rok odniesienia	Cel końcowy (2029)	Źródło danych	Uwagi
6	4(ii)	EFRR	Słabiej rozwinięte	RCR070	Roczna liczba użytkowników nowych lub zmodernizowanych placówek opieki	użytkownicy/rok	0	2020	1 344	CST 2021	

					nad dziećmi						
6	4(ii)	EFRR	Słabiej rozwinięte	RCR071	Roczna liczba użytkowników nowych lub zmodernizowanych placówek oświatowych	użytkownicy/rok	0	2020	12 168	CST 2021	

2.6.1.3 INDYKATYWNY PODZIAŁ ZAPROGRAMOWANYCH ZASOBÓW PROGRAMU (UE) WEDŁUG RODZAJU INTERWENCJI

Tabela 4: Wymiar 1 – zakres interwencji					
Priorytet	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod interwencji	Kwota (EUR)
6	EFRR	Słabiej rozwinięte	4(ii)	121 - Infrastruktura na potrzeby wczesnej edukacji i opieki nad dzieckiem	8 035 218
6	EFRR	Słabiej rozwinięte	4(ii)	122 - Infrastruktura na potrzeby szkolnictwa podstawowego i średniego	9 745 970
6	EFRR	Słabiej rozwinięte	4(ii)	123 – Infrastruktura na potrzeby szkolnictwa wyższego	6 528 333
6	EFRR	Słabiej rozwinięte	4(ii)	124 - Infrastruktura na potrzeby kształcenia i szkolenia zawodowego oraz edukacji dorosłych	12 181 667

Tabela 5: Wymiar 2 – forma finansowania

Priorytet	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (EUR)
6	EFRR	Słabiej rozwinięte	4(ii)	01 - Dotacja	36 491 188

Tabela 6: Wymiar 3 – terytorialny mechanizm realizacji i ukierunkowanie terytorialne

Priorytet	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (EUR)
6	EFRR	Słabiej rozwinięte	4(ii)	03 – Zintegrowane inwestycje terytorialne - Miejskie obszary funkcjonalne	17 819 778
6	EFRR	Słabiej rozwinięte	4(ii)	19 – Inny rodzaj narzędzia terytorialnego - Miejskie obszary funkcjonalne	7 961 410
6	EFRR	Słabiej rozwinięte	4(ii)	33 - Brak ukierunkowania terytorialnego	10 710 000

Tabela 7: Wymiar 6 – uzupełniające obszary tematyczne EFS+

Priorytet	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (EUR)

Tabela 8: Wymiar 7 – Wymiar „Równouprawnienie płci” w ramach EFS+, EFRR, Funduszu Spójności i FST

Priorytet	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (EUR)
6	EFRR	Słabiej rozwinięte	4(ii)	02 - Projekty uwzględniające kwestię równouprawnienia płci	36 491 188

2.6.2 CEL SZCZEGÓŁOWY 4(III) WSPIERANIE WŁĄCZENIA SPOŁECZNO-GOSPODARCZEGO SPOŁECZNOŚCI MARGINALIZOWANYCH, GOSPODARSTW DOMOWYCH O NISKICH DOCHODACH ORAZ GRUP W NIEKORZYSTNEJ SYTUACJI, W TYM OSÓB O SZCZEGÓLNYCH POTRZEBACH, DZIĘKI ZINTEGROWANYM DZIAŁANIOM OBEJMUJĄCYM USŁUGI MIESZKANIOWE I USŁUGI SPOŁECZNE

2.6.2.1 INTERWENCJE W RAMACH FUNDUSZY

Powiązane rodzaje działań:

W ramach celu szczegółowego, w związku ze zdiagnozowanymi potrzebami, wsparciem objęte zostaną inwestycje w infrastrukturę społeczną przyczyniające się do poprawy dostępności oraz jakości świadczonych usług społecznych.

Interwencja, zaplanowana w cs, skierowana zostanie na wsparcie infrastruktury społecznej związanej z procesem integracji społecznej, aktywizacji społeczno-zawodowej oraz deinstytucjonalizacji usług.

W szczególności realizowane będą działania polegające na tworzeniu lub rozwijaniu infrastruktury na potrzeby różnych form mieszkaniowych, w sposób nieprowadzący do segregacji, w tym m.in. mieszkań wspomaganych lub chronionych adresowanych do różnych grup osób, w tym m.in. opuszczających pieczę zastępczą/młodzieżowe ośrodki wychowawcze/młodzieżowe ośrodki socjoterapii, osób z niepełnosprawnością, a także osób wymagających wsparcia w codziennym funkcjonowaniu. Rozwój usług w tym zakresie jest możliwy ze środków EFS+ w cs k.

Istotne znaczenie będą miały również inwestycje w infrastrukturę na potrzeby realizacji usług w środowisku, w tym m.in. w formach dziennych (np. dzienne domy pobytu, środowiskowe domy samopomocy, kluby samopomocy) oraz wsparcia wytnieniowego, świadczonego w formie zdeinstytucjonalizowanej. Rozwój usług w tym zakresie jest możliwy ze środków EFS+ w cs k.

W związku ze zdiagnozowaną potrzebą wspierania rodzin w zakresie opieki i wychowania dzieci dofinansowanie uzyskują projekty dotyczące infrastruktury placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży. Rozwój usług w tym zakresie jest możliwy ze środków EFS+ w cs k.

Ponadto, realizowane będą inwestycje w infrastrukturę podmiotów świadczących rodzicielstwo zastępcze zawodowe, w tym rodzinnych domów dziecka. Rozwój usług w tym zakresie jest możliwy ze środków EFS+ w cs k.

Wsparciem objęte zostaną również działania, zgodne z zasadą deinstytucjonalizacji, ukierunkowane na tworzenie oraz rozwijanie infrastruktury przeznaczonej dla osób w kryzysie bezdomności w szczególności w formułach mieszkaniowo-usługowych np. mieszkań wspomaganych, realizowane w sposób nieprowadzący do segregacji. Rozwój usług w tym zakresie jest możliwy ze środków EFS+ w cs k.

Na poprawę dostępności oraz jakości świadczonych usług wpływ będą miały inwestycje związane z infrastrukturą centrów usług społecznych. Rozwój usług w tym zakresie jest możliwy ze środków EFS+ w cs k.

W ramach cs preferowane będą projekty zakładające wykorzystanie istniejącej infrastruktury. W uzasadnionych przypadkach, dopuszcza się jednak realizację projektów polegających na budowie nowych obiektów.

Infrastruktura wsparta w przedmiotowym cs dostosowana będzie dla osób ze szczególnymi potrzebami, w tym osób z niepełnosprawnościami. Realizowane projekty będą uwzględniać również działania mające na celu poprawę dostępności budynków/obiektów/przestrzeni dla osób ze szczególnymi potrzebami.

Wsparcie dla ZAZ oraz WTZ będzie mieć charakter warunkowy tj. będzie możliwe tylko o ile placówka otrzyma wsparcie z EFS+, zgodnie z warunkami wskazanymi w odpowiedniej części Programu w ramach cs 4h oraz gdy będzie wynikało z regionalnej strategii deinstytucjonalizacji.

Wsparcie infrastruktury finansowanej z EFRR możliwe jest jako uzupełnienie działań niezbędnych do osiągnięcia celów odnoszących się do CP 4 w zakresie włączenia społecznego i walki z ubóstwem, finansowanych ze środków EFS+ w ramach FEdKP lub ze środków EFS+ nie pochodzących z FEdKP lub finansowanych z innych środków publicznych lub prywatnych.

Udzielenie wsparcia infrastrukturalnego powinno być poprzedzone analizą dostępnych form świadczenia usług (tj. instytucjonalne, środowiskowe i w rodzinie) uwzględniających indywidualne potrzeby jednostek, które będą odbiorcami usług. Jeśli opcje preferowane przez odbiorców usług nie są dostępne, priorytetem powinno być ich zapewnienie. Analizę w tym zakresie należy przeprowadzić m.in. na podstawie regionalnej strategii deinstytucjonalizacji.

Projekty w ramach cs wybierane będą w trybie konkurencyjnym oraz niekonkurencyjnym. Zastosowanie trybu niekonkurencyjnego wynika ze strategicznego znaczenia projektu dla społeczno-gospodarczego rozwoju regionu. Te projekty muszą realizować cele określone w SRW, znajdować się w wykazie projektów kluczowych SRW lub ich zakres musi być wyraźnie opisany w treści tej Strategii. Należy zaznaczyć, iż SRW jest dokumentem, który został przygotowany z pełnym poszanowaniem zasad partnerstwa i przejrzystości.

Działania zostały ocenione jako zgodne z zasadą DNSH.

Główne grupy docelowe:

Grupę docelową stanowią: mieszkańcy województwa kujawsko-pomorskiego, w tym osoby zagrożone wykluczeniem społecznym, osoby potrzebujące wsparcia w codziennym funkcjonowaniu, osoby w kryzysie bezdomności, osoby i rodziny objęte wsparciem zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, a także inne grupy osób w niekorzystnej sytuacji oraz ich otoczenie.

Potencjalni beneficjenci wsparcia to: jednostki samorządu terytorialnego, ich związki i stowarzyszenia oraz samorządowe jednostki organizacyjne; organizacje pozarządowe; kościoły, związki wyznaniowe oraz osoby prawne kościołów i związków wyznaniowych, przedsiębiorstwa.

Działania na rzecz zapewnienia równości, włączenia społecznego i niedyskryminacji:

Zgodnie z art. 9 rozporządzenia ogólnego zostaną podjęte działania zapobiegające wszelkiej dyskryminacji ze względu na płeć, rasę lub pochodzenie etniczne, religię lub światopogląd, niepełnosprawność, wiek lub orientację seksualną poprzez eliminację barier fizycznych (w tym infrastrukturalnych), finansowych, społecznych (w tym wynikających z powszechnych negatywnych stereotypów) lub psychologicznych.

Wsparcie będzie udzielane wyłącznie projektom i beneficjentom, którzy przestrzegają przepisów antydyskryminacyjnych, o których mowa w art. 9 ust. 3 rozporządzenia ogólnego.

W przypadku, gdy beneficjentem będzie JST (lub podmiot przez nią kontrolowany lub od niej zależny), która podjęła jakiegokolwiek działania dyskryminujące, sprzeczne z zasadami, o których mowa w art. 9 ust. 3 rozporządzenia ogólnego, wsparcie nie będzie udzielone.

Zasada dostępności i niedyskryminacji będzie w szczególny sposób odnosić się do wspieranej infrastruktury społecznej. W wyniku realizowanych projektów nastąpi poprawa dostępu do usług społecznych świadczonych w środowisku lub usług aktywnej integracji w wymiarze terytorialnym oraz indywidualnym, poprzez eliminację barier fizycznych w dostępie do infrastruktury. Likwidacja barier dostępności umożliwi tym samym osobom narażonym na dyskryminację ze względu na niepełnosprawność oraz wiek korzystanie z oferowanych w tych

obiektach usług oraz dostęp do mieszkalnictwa chronionego i wspomaganego. Działania będą nakierowane na poprawę dostępu do zapewnienia potrzeb bytowych osób w kryzysie bezdomności, rodzin wielodzietnych, osób bezrobotnych, dzieci pozbawionych opieki rodzicielskiej, osób starszych, osób opuszczających placówki pieczy zastępczej, osób z niepełnosprawnościami czy osób dyskryminowanych ze względu na orientację seksualną celem umożliwienia wejścia/powrotu do samodzielnego życia. Ponadto, wraz ze wsparciem placówek dziennego pobytu i placówek krótkookresowego pobytu w formie całodobowej lub dziennej za opiekuna faktycznego, nastąpi pośrednio wsparcie osób, które sprawują opiekę nad osobami zależnymi, czyli wg statystyk kobiet, które z racji pełnienia tej opieki narażone są na dyskryminację w życiu zawodowym i społecznym.

Wskazanie konkretnych terytoriów objętych wsparciem, z uwzględnieniem planowanego wykorzystania narzędzi terytorialnych:

Obszar całego województwa.

W ramach celu szczegółowego nie przewiduje się wykorzystania narzędzi terytorialnych.

Działania międzyregionalne, transgraniczne i transnarodowe:

Działania zaplanowane w cs 4(iii) przyczynią się do realizacji celu głównego SUERMB: Wzrost dobrobytu, w obszarze tematycznym: Zdrowie, poprzez inwestycje w infrastrukturę społeczną na potrzeby usług świadczonych w środowisku lokalnym.

W ramach celu szczegółowego, dla wybranych typów projektów, przewiduje się zastosowanie kryterium premiującego beneficjentów podejmujących inicjatywy zakładające współpracę z partnerami z innych państw członkowskich, kandydujących/stowarzyszonych, w tym projekty komplementarne z innymi projektami realizowanymi poza granicami Polski w UE, w krajach kandydujących i stowarzyszonych.

Za współpracę z podmiotami z UE będą odpowiedzialni beneficjenci projektów. Ostateczna decyzja o typach projektów, dla których będzie zastosowane kryterium, zostanie podjęta przez KM.

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych:

W ramach celu szczegółowego stosowaną formą finansowania będzie dotacja. Projekty planowane do wsparcia w cs dotyczą ważnego społecznie obszaru, realizowane będą głównie przez podmioty publiczne, których zadaniem jest świadczenie konkretnych usług na rzecz ogółu mieszkańców regionu (projekty o charakterze niekomercyjnym).

Nie przewiduje się zastosowania instrumentów finansowych.

2.6.2.2 WSKAŹNIKI

Tabela 2: Wskaźniki produktu								
Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka miary	Cel pośredni (2024)	Cel końcowy (2029)
6	4(iii)	EFRR	Słabiej rozwinięte	FEKPP061	Pojemność nowych lub zmodernizowanych placówek opieki społecznej (innych niż mieszkania)	osoby/rok	164	1 824
6	4(iii)	EFRR	Słabiej rozwinięte	RCO065	Pojemność nowych lub zmodernizowanych lokali socjalnych	osoby	37	408

2.6.2.3 INDYKATYWNY PODZIAŁ ZAPROGRAMOWANYCH ZASOBÓW PROGRAMU (UE) WEDŁUG RODZAJU INTERWENCJI

Tabela 4: Wymiar 1 – zakres interwencji					
Priorytet	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod interwencji	Kwota (EUR)
6	EFRR	Słabiej rozwinięte	4(iii)	126 – Infrastruktura mieszkaniowa (inna niż dla migrantów, uchodźców i osób objętych ochroną międzynarodową lub ubiegających się o nią)	13 000 000
6	EFRR	Słabiej rozwinięte	4(iii)	127 - Pozostała infrastruktura społeczna przyczyniająca się do włączenia społecznego	29 602 180

Tabela 3: Wskaźniki rezultatu

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka miary	Wartość bazowa lub wartość odniesienia	Rok odniesienia	Cel końcowy (2029)	Źródło danych	Uwagi
6	4(iii)	EFR R	Słabiej rozwinięte	FEKP R062	Roczna liczba użytkowników nowych lub zmodernizowanych placówek opieki społecznej	użytkownicy/ rok	0	2020	1 824	CST 2021	
6	4(iii)	EFR R	Słabiej rozwinięte	RCRO 67	Roczna liczba użytkowników nowych lub zmodernizowanych lokali socjalnych	użytkownicy/ rok	0	2020	408	CST 2021	

Tabela 5: Wymiar 2 – forma finansowania

Priorytet	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (EUR)
6	EFRR	Słabiej rozwinięte	4(iii)	01 – Dotacja	42 602 180

Tabela 6: Wymiar 3 – terytorialny mechanizm realizacji i ukierunkowanie terytorialne

Priorytet	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (EUR)
6	EFRR	Słabiej rozwinięte	4(iii)	33 - Brak ukierunkowania terytorialnego	42 602 180

Tabela 7: Wymiar 6 – uzupełniające obszary tematyczne EFS+					
Priorytet	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (EUR)

Tabela 8: Wymiar 7 – Wymiar „Równouprawnienie płci” w ramach EFS+, EFRR, Funduszu Spójności i FST					
Priorytet	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (EUR)
6	EFRR	Słabiej rozwinięte	4(iii)	02 - Projekty uwzględniające kwestię równouprawnienia płci	42 602 180

2.6.3 CEL SZCZEGÓŁOWY 4 (V) ZAPEWNIANIE RÓWNEGO DOSTĘPU DO OPIEKI ZDROWOTNEJ I WSPIERANIE ODPORNOŚCI SYSTEMÓW OPIEKI ZDROWOTNEJ, W TYM PODSTAWOWEJ OPIEKI ZDROWOTNEJ, ORAZ WSPIERANIE PRZECHODZENIA OD OPIEKI INSTYTUCJONALNEJ DO OPIEKI RODZINNEJ I ŚRODOWISKOWEJ.

2.6.3.1 INTERWENCJE W RAMACH FUNDUSZY

Powiązane rodzaje działań:

W ramach celu szczegółowego 4(v) wsparcie zostanie ukierunkowane na:

1. Rozwój AOS poprzez budowę, przebudowę i modernizację obiektów infrastruktury ochrony zdrowia i/lub ich wyposażenie w celu rozwoju opieki koordynowanej, stopniowego odwracania piramidy świadczeń oraz poprawy dostępności i jakości świadczeń (zgodnie z demarkacją), w tym przede wszystkim na obszarach słabiej rozwiniętych gospodarczo i terenach wiejskich, w powiązaniu z działaniami z zakresu szkolenia kadr medycznych w programie krajowym FERS.
2. Wdrożenie standardów dostępności POZ w celu poprawy dostępności placówek POZ dla osób ze szczególnymi potrzebami w obszarze architektonicznym, cyfrowym i informacyjno-komunikacyjnym (zgodnie z demarkacją), w powiązaniu z działaniami z zakresu szkolenia kadr medycznych w programie krajowym FERS.
3. Wdrażanie nowego modelu zdrowia psychicznego w ramach Centrów Zdrowia Psychicznego oraz wsparcie podmiotów udzielających świadczeń w zakresie leczenia uzależnień w warunkach środowiskowych. Rozwój usług w tym zakresie jest możliwy ze środków EFS+ w cs (k). Wsparcie będzie zgodne z opracowaniem „Sieć Centrów Zdrowia Psychicznego w Województwie Kujawsko-Pomorskim”.
4. Rozwój rehabilitacji medycznej w warunkach dziennych, ambulatoryjnych i domowych. Rozwój usług w tym zakresie jest możliwy ze środków EFS+ w cs (k). Wsparcie będzie zgodne z Regionalną analizą potrzeb w obszarze ochrony zdrowia – rehabilitacja medyczna w województwie kujawsko-pomorskim.
5. Deinstytucjonalizacja opieki długoterminowej, paliatywnej, hospicyjnej i geriatrycznej poprzez rozwój opieki w warunkach domowych i ambulatoryjnych. Rozwój usług w tym zakresie jest możliwy ze

środków EFS+ w cs (k). Wsparcie będzie zgodne z Regionalną analizą potrzeb w obszarze ochrony zdrowia - opieka długoterminowa i hospicyjna.

6. Rozwój opieki jednego dnia oraz inwestycje w AOS, w tym AOS pozaszpitalną w powiązaniu z działaniami z zakresu szkolenia kadr medycznych w programie krajowym FERS.

W ramach celu szczegółowego podejmowane będą wyłącznie przedsięwzięcia wynikające z określonych w skali regionu i kraju deficytów i potrzeb zidentyfikowanych na podstawie analizy sytuacji demograficznej i epidemiologicznej, a także faktycznego zapotrzebowania oraz dostępności infrastruktury ochrony zdrowia. Realizowane będą wyłącznie projekty zgodne z właściwą mapą potrzeb zdrowotnych, dokumentem Zdrowa Przyszłość. Ramy strategiczne rozwoju systemu ochrony zdrowia na lata 2021-2027 z perspektywą do 2030 r. tj. celem C.1, C.2.4, C.2.5, C.3.2, Krajowym planem transformacji na lata 2022-2026 oraz Wojewódzkim planem transformacji województwa kujawsko-pomorskiego na lata 2022-2026. Dodatkowo planowane do realizacji inwestycje będą podlegały uzgodnieniom na forum Komitetu Sterującego zgodnie z przyjętym systemem koordynacji oraz będą zgodne z wymogami Konwencji ONZ o prawach osób niepełnosprawnych. Przedsięwzięcia z zakresu infrastruktury ochrony zdrowia przewidziane do realizacji w ramach celu szczegółowego zostaną objęte wsparciem pod warunkiem uzyskania pozytywnej opinii o celowości inwestycji (OCI) w ramach systemu Instrumentu Oceny Wniosków Inwestycyjnych w Sektorze Zdrowia (IOWISZ), w zakresie określonym przez Komitet Sterujący.

Wszystkie podmioty lecznicze ubiegające się o wsparcie muszą funkcjonować w publicznym systemie ubezpieczeń zdrowotnych.

W KPO w obszarze zdrowia wdrażane będą reformy przede wszystkim w zakresie lecznictwa szpitalnego. EFS+ oraz EFRR będą uzupełniać i wzmacniać te reformy poprzez inwestycje w POZ i AOS. Projekty finansowane w ramach programu regionalnego ze środków EFRR lub EFS+ nie mogą powielać zakresu, na który dany podmiot otrzymał wsparcie w ramach KPO.

Inwestycje nie będą prowadziły do zwiększenia ogólnej liczby łóżek szpitalnych w systemie ochrony zdrowia.

Tworzenie Centrów Zdrowia Psychicznego jest kluczowym elementem Strategii deinstytucjonalizacji: Opieka zdrowotna nad osobami z zaburzeniami psychicznymi, będącej częścią dokumentu „Zdrowa Przyszłość. Ramy Strategiczne Rozwoju Systemu Ochrony Zdrowia na lata 2021–2027, z perspektywą do 2030 r.”. Zgodnie z zapisami ustawy o ochronie zdrowia psychicznego prowadzenie działań określonych w Narodowym Programie Ochrony Zdrowia Psychicznego w zakresie zadań własnych samorządów województw, powiatów i gmin polega m.in. na zapewnieniu osobom z zaburzeniami psychicznymi wielostronnej, zintegrowanej i dostępnej opieki zdrowotnej, w tym w ramach centrów zdrowia psychicznego, oraz innych form pomocy niezbędnych do życia w środowisku społecznym, rodzinnym i zawodowym.

Wobec powyższego dla województwa kujawsko-pomorskiego przygotowano opracowanie pn. „Program ochrony zdrowia psychicznego województwa kujawsko-pomorskiego na lata 2021-2022” zawierające diagnozę, niezbędne kierunki zmian, cele i zadania konieczne do podjęcia oraz sposoby ich realizacji służące poprawie sytuacji osób z zaburzeniami psychicznymi. Dodatkowo, opracowano "Sieć Centrów Zdrowia Psychicznego w województwie kujawsko-pomorskim" – podział województwa na Centra Zdrowia Psychicznego z określeniem przynależności. Zgodnie z przygotowanymi mapami planuje się utworzenie w regionie 17 Centrów Zdrowia Psychicznego obejmujących swym zasięgiem obszar całego województwa.

Dla zapewnienia spójności z krajowymi ramami strategicznymi reformy psychiatrii projekty infrastrukturalne w zakresie reformy zdrowia psychicznego będą realizowane po uzgodnieniu z ministrem właściwym do spraw zdrowia. Inwestycje będą skupione przede wszystkim na pierwszym i drugim poziomie referencyjnym i nie będą prowadziły do zwiększenia ogólnej liczby łóżek szpitalnych w systemie ochrony zdrowia, a w obszarze psychiatrii będą przestrzegane rekomendacje zawarte w Wojewódzkim planie transformacji województwa kujawsko-pomorskiego na lata 2022-2026. Trzeci poziom referencyjny może być wspierany jedynie w ramach

kompleksowych projektów Centrów Zdrowia Psychicznego obejmujących inwestycje we wszystkie poziomy referencyjne.

Projekty w ramach celu szczegółowego wybierane będą w trybie konkurencyjnym oraz niekonkurencyjnym. Zastosowanie trybu niekonkurencyjnego wynika ze strategicznego znaczenia projektu dla społeczno-gospodarczego rozwoju regionu. Projekty wybrane w trybie niekonkurencyjnym muszą wynikać z "Polityki zdrowotnej województwa kujawsko-pomorskiego na lata 2021-2030".

Działania zostały ocenione jako zgodne z zasadą DNSH.

Główne grupy docelowe:

Grupę docelową stanowią będą mieszkańcy województwa kujawsko-pomorskiego, wśród nich osoby zagrożone wykluczeniem społecznym, osoby ze szczególnymi potrzebami, w tym osoby starsze i z niepełnosprawnościami, osoby z problemami zdrowia psychicznego oraz osoby wymagające wsparcia w codziennym funkcjonowaniu.

Potencjalni beneficjenci wsparcia to: Podmioty wykonujące działalność leczniczą w rozumieniu ustawy z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej działające w publicznym systemie ochrony zdrowia oraz partnerzy prywatni we współpracy z podmiotami publicznymi w przypadku projektów realizowanych w formule partnerstwa publiczno-prywatnego. Inwestycje mogą być realizowane także przez spółki z większościami udziałem jednostek samorządu terytorialnego, realizujące przedsięwzięcia medyczne na rzecz ww. podmiotów leczniczych.

Działania na rzecz zapewnienia równości, włączenia społecznego i niedyskryminacji:

Zgodnie z art. 9 rozporządzenia ogólnego zostaną podjęte działania zapobiegające wszelkiej dyskryminacji ze względu na płeć, rasę lub pochodzenie etniczne, religię lub światopogląd, niepełnosprawność, wiek lub orientację seksualną poprzez eliminację barier fizycznych (w tym infrastrukturalnych), finansowych, społecznych (w tym wynikających z powszechnych negatywnych stereotypów) lub psychologicznych.

Wsparcie będzie udzielane wyłącznie projektom i beneficjentom, którzy przestrzegają przepisów antydyskryminacyjnych, o których mowa w art. 9 ust. 3 rozporządzenia ogólnego. W przypadku, gdy beneficjentem będzie JST (lub podmiot przez nią kontrolowany lub od niej zależny), która podjęła jakiegokolwiek działania dyskryminujące, sprzeczne z zasadami, o których mowa w art. 9 ust. 3 rozporządzenia ogólnego, wsparcie nie będzie udzielone.

Zasada dostępności i niedyskryminacji będzie w szczególności sposób odnosić się do wspieranej infrastruktury ochrony zdrowia. W wyniku realizowanych projektów nastąpi poprawa dostępu do usług zdrowotnych w wymiarze terytorialnym (na obszarach z niskim dostępem do usług zdrowotnych) oraz indywidualnym, poprzez eliminację barier fizycznych w dostępie do infrastruktury. Wspierana infrastruktura będzie dostępna dla osób starszych i osób z niepełnosprawnościami. Uwzględnione będzie także zapewnienie niedyskryminacyjnego dostępu do usług zdrowotnych, realizowanych dzięki wsparciu w tym celu szczegółowym infrastrukturze, dla osób narażonych na dyskryminację.

Wskazanie konkretnych terytoriów objętych wsparciem, z uwzględnieniem planowanego wykorzystania narzędzi terytorialnych:

Przewiduje się realizację części zakresu wsparcia w ramach obszaru Opieka zdrowotna, wynikającego ze strategii terytorialnych poprzez zastosowanie instrumentu ZIT i IIT dla OPPT na terenie całego województwa.

Działania międzyregionalne, transgraniczne i transnarodowe:

Realizacja zaplanowanych w ramach celu szczegółowego 4(v) działań przyczyni się do osiągnięcia celu głównego SUERMB wzrost dobrobytu w obszarze tematycznym Zdrowie, poprzez wyrównywanie różnic w dostępie do świadczeń opieki zdrowotnej w województwie, w tym uwzględniając prognozy demograficzne wskazujące na proces starzenia się społeczeństwa.

W ramach celu szczegółowego, dla wybranych typów projektów, przewiduje się zastosowanie kryterium punktowego promującego przedsięwzięcia, które zakładają współpracę, w tym wymianę wiedzy i doświadczeń oraz konsultacje, z partnerami z innych Państw Członkowskich, kandydujących lub stowarzyszonych. Za współpracę z partnerami będą odpowiedzialni beneficjenci projektów. Ostateczna decyzja o typach projektów, dla których będzie zastosowane kryterium, zostanie podjęta przez Komitet Monitorujący.

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych:

W ramach celu szczegółowego stosowaną formą finansowania będzie dotacja. Nie przewiduje się zastosowania instrumentów finansowych. Wyzwania z zakresu systemu ochrony zdrowia jako zadania o charakterze publicznym, a także w kontekście pojawiających się zagrożeń i kryzysów, muszą być traktowane priorytetowo oraz być finansowane w formie dotacji.

2.6.3.2 WSKAŹNIKI

Tabla 2: Wskaźniki produktu								
Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka miary	Cel pośredni (2024)	Cel końcowy (2029)
6	4(v)	EFRR	Słabiej rozwinięte	PLRO133	Liczba wspartych podmiotów wykonujących działalność leczniczą	szt.	16	180
6	4(v)	EFRR	Słabiej rozwinięte	RCO069	Pojemność nowych lub zmodernizowanych placówek opieki zdrowotnej	osoby/rok	70 636	784 849
6	4(v)	EFRR	Słabiej rozwinięte	RCO074	Ludność objęta projektami w ramach strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego	osoby	27 542	275 415
6	4(v)	EFRR	Słabiej rozwinięte	RCO075	Wspierane strategie zintegrowanego rozwoju terytorialnego	szt.	10	10

Tabla 3: Wskaźniki rezultatów											
Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka miary	Wartość bazowa lub wartość	Rok odniesienia	Cel końcowy (2029)	Źródło danych	Uwagi
6	4(v)	EFR R	Słabiej rozwinięte	RCR0 73	Roczna liczba użytkowników w nowych lub zmodernizowanych placówkach opieki zdrowotnej	użytkownicy/rok	0	2020	654041	CST 20 21	

2.6.3.3 INDYKATYWNY PODZIAŁ ZAPROGRAMOWANYCH ZASOBÓW (UE) WEDŁUG RODZAJU INTERWENCJI

Tabla 4: Wymiar 1 – zakres interwencji					
Priorytet	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (EUR)
6	EFRR	Słabiej rozwinięte	4(v)	128 - Infrastruktura zdrowotna	48 072 938
6	EFRR	Słabiej rozwinięte	4(v)	129 - Wyposażenie opieki zdrowotnej	32 048 625

Table 5: Wymiar 2 – forma finansowania					
Priorytet	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (EUR)
6	EFRR	Słabiej rozwinięte	4(v)	01 - Dotacja	80 121 563

Tabla 6: Wymiar 3 – terytorialny mechanizm realizacji i ukierunkowanie terytorialne					
Priorytet	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (EUR)
6	EFRR	Słabiej rozwinięte	4(v)	03 - Zintegrowane inwestycje terytorialne -	8 474 611

				Miejskie obszary funkcjonalne	
6	EFRR	Słabiej rozwinięte	4(v)	19 - Inny rodzaj narzędzia terytorialnego - Miejskie obszary funkcjonalne	3 527 389
6	EFRR	Słabiej rozwinięte	4(v)	33 - Brak ukierunkowania terytorialnego	68 119 563

Tabela 7: Wymiar 6 – uzupełniające obszary tematyczne EFS+

Priorytet	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (EUR)

Tabla 8: Wymiar 7 – Wymiar „Równouprawnienie płci” w ramach EFS+, EFRR, Funduszu Spójności i FST

Priorytet	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (EUR)
6	EFRR	Słabiej rozwinięte	4(v)	02 - Projekty uwzględniające kwestię równouprawnienia płci	80 121 563

2.6.4 CEL SZCZEGÓŁOWY 4(VI) WZMACNIANIE ROLI KULTURY I ZRÓWNOWAŻONEJ TURYSTYKI W ROZWOJU GOSPODARCZYM, WŁĄCZENIU SPOŁECZNYM I INNOWACJACH SPOŁECZNYCH

2.6.4.1 INTERWENCJE W RAMACH FUNDUSZY

Powiązane rodzaje działań:

Realizacja celu szczegółowego służyć będzie rozwojowi zasobów kultury w celu poprawy sytuacji społeczno-gospodarczej regionu, jako źródła realnych korzyści ekonomicznych i społecznych.

Wspierana będzie ochrona dziedzictwa kulturowego, obiekty zabytkowe i o znaczeniu historycznym, a także rozwój instytucji kultury z uwzględnieniem funkcji aktywizujących społeczność regionalną. Środki zostaną skierowane w szczególności na restaurację i konserwację obiektów o znaczeniu regionalnym wpisanych do rejestru zabytków położonych na obszarze WK-P w tym obiektów unikatowych, wyróżniających region na tle

kraju. Renowacja, konserwacja, rewaloryzacja i restauracja obiektów zabytkowych (w tym pomników) nie będzie pojedynczą interwencją, tylko musi stanowić część projektu, który przede wszystkim wiąże rozwój kultury z rozwojem gospodarczym, włączeniem społecznym i innowacjami społecznymi w skali regionu lub lokalnej oraz opierać się na analizie popytu, której wykazanie będzie niezbędne na etapie aplikowania o środki. Konieczne będzie odpowiednie uzasadnienie działań pod kątem wspierania rozwoju gospodarczego i rozwoju społecznego (zwiększenia spójności społecznej, aktywizacji, włączenia lub innowacji społecznych). Działania te przyczynią się także do wzmocnienia tożsamości regionalnej oraz zabezpieczenia obiektów o wysokiej wartości historycznej, co pozwoli nie tylko chronić i pielęgnować ten element kultury, ale także wpłynie na jego uatrakcyjnienie i przyczyni się do tworzenia przewag konkurencyjnych regionu w celu przyciągnięcia turystów. Synergia działań będzie miała wpływ na pobudzenie aktywności kulturalnej w regionie, a ich długofalowe efekty będą widoczne również po zakończeniu przedsięwzięć.

Rozwój instytucji kultury jest czynnikiem stymulującym zmiany w obszarze innowacji społecznych, natomiast działalność instytucji kultury ma ogromne znaczenie w budowaniu integracji i likwidacji barier społecznych oraz pozytywnie wpływa na przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu.

Wsparcie instytucji kultury będzie miało na celu nadanie lub rozwinięcie ich funkcji kulturowych oraz poprawę efektywności działania, poprzez inwestycje polegające m.in. na budowie/rozbudowie, remoncie, wyposażeniu oraz rozwoju funkcjonowania, w tym poprawie ich dostępności dla osób ze szczególnymi potrzebami oraz cyfryzację usług/dóbr kulturowych.

Należy zaznaczyć, iż w ramach CS preferowane będą przedsięwzięcia zakładające wykorzystanie istniejącej infrastruktury. Realizacja projektów polegających na budowie nowych obiektów będzie możliwa jedynie w uzasadnionych przypadkach.

Interwencja ukierunkowana na wsparcie kultury przyczyni się do stworzenia właściwych, dostosowanych dla każdego mieszkańca woj. warunków umożliwiających korzystanie z oferty kulturalnej, poprawi dostęp do kultury, co wpłynie na zminimalizowanie nierówności społecznych, czego efektem będzie wzrost udziału społeczeństwa w życiu kulturalnym, rozwój kontaktów społecznych. Realizowane inwestycje oprócz osiągnięcia efektów społecznych, będą także przyczyniać się do wzrostu gospodarczego regionu m.in. poprzez tworzenie nowych miejsc pracy. Zwiększenie atrakcyjności oferty kulturalnej, przełoży się też na zwiększenie ruchu turystycznego w regionie. Projekty realizowane w ramach wspierania instytucji kultury muszą być komplementarne z działaniami społecznymi realizowanymi w ramach środków EFS+ lub innych (własnych, prywatnych). Działania miękkie powinny przede wszystkim sprzyjać rozwijaniu integracji społecznej, przeciwdziałać wykluczeniu społecznemu, wspierać innowacje społeczne oraz dążyć do zwiększania kompetencji pracowników sektora kultury.

Działania z zakresu rozwoju kultury i dziedzictwa kulturowego będą uwzględniać zasady zrównoważonego wpływu na środowisko, cyfryzację oraz zasadę efektywności finansowej i odporności na kryzysy. Takie podejście skierowane do wszystkich mieszkańców województwa, wpłynie na wzrost wiedzy oraz zmianę zachowań i postaw w obszarze kultury i tożsamości regionalnej, ale również przyczyni się do kreowania nowego wizerunku województwa. Ponadto inwestycje powinny zakładać komplementarność z projektami społecznymi.

W ramach wsparcia instytucji kultury przewiduje się możliwość premiowania projektów zakładających korzystanie z funduszy prywatnych w celu wsparcia działalności prowadzonej w ramach odnowionego dziedzictwa kulturowego/obiektów kultury. Wszystkie interwencje z EFRR zapewnią dostępność dla osób ze szczególnymi potrzebami.

Projekty w ramach CS wybierane będą w trybie konkurencyjnym oraz niekonkurencyjnym. Zastosowanie trybu niekonkurencyjnego wynika ze strategicznego znaczenia projektu dla społeczno-gospodarczego rozwoju regionu. Te projekty muszą realizować cele określone w SRW, znajdować się w wykazie projektów kluczowych

SRW lub ich zakres musi być wyraźnie opisany w treści tej Strategii. Należy zaznaczyć, iż SRW jest dokumentem, który został przygotowany z pełnym poszanowaniem zasad partnerstwa i przejrzystości.

Działania zostały ocenione jako zgodne z zasadą DNSH.

Główne grupy docelowe:

Grupę docelową stanowią: mieszkańcy województwa kujawsko-pomorskiego, turyści.

Potencjalni beneficjenci wsparcia to: jednostki samorządu terytorialnego, ich związki i stowarzyszenia oraz samorządowe jednostki organizacyjne, organizacje pozarządowe, instytucje kultury, przedsiębiorstwa społeczne.

Działania na rzecz zapewnienia równości, włączenia społecznego i niedyskryminacji:

Zgodnie z art. 9 rozporządzenia ogólnego zostaną podjęte działania zapobiegające wszelkiej dyskryminacji ze względu na płeć, rasę lub pochodzenie etniczne, religię lub światopogląd, niepełnosprawność, wiek lub orientację seksualną poprzez eliminację barier fizycznych (w tym infrastrukturalnych), finansowych, społecznych (w tym wynikających z powszechnych negatywnych stereotypów) lub psychologicznych.

Wsparcie będzie udzielane wyłącznie projektom i beneficjentom, którzy przestrzegają przepisów antydyskryminacyjnych, o których mowa w art. 9 ust. 3 rozporządzenia ogólnego.

W przypadku, gdy beneficjentem będzie JST (lub podmiot przez nią kontrolowany lub od niej zależny), która podjęła jakiegokolwiek działania dyskryminujące, sprzeczne z zasadami, o których mowa w art. 9 ust. 3 rozporządzenia ogólnego, wsparcie nie będzie udzielone.

Wsparcie w ramach cs będzie adresowane do osób dotkniętych największymi barierami w dostępie do dóbr kultury, w tym mieszkańców małych miast i obszarów wiejskich. Jak wynika z analiz, utrudnienia w korzystaniu z oferty kulturalnej związane są głównie z sytuacją finansową, brakiem chęci partycypacji w wydarzeniach kulturalnych, brakami w infrastrukturze, brakiem kompetencji kulturowych oraz ograniczonym dostępem do informacji o wydarzeniach kulturalnych. Poprzez zastosowanie standardu dostępności: architektonicznego, cyfrowego oraz informacyjno-promocyjnego, produkty kulturalne będą dostępne dla ogółu społeczeństwa, w tym również będą odpowiadały na szczególne potrzeby kobiet, osób z niepełnosprawnościami: ruchową, wzrokową, słuchową, intelektualną; osób starszych, opiekunów z dziećmi czy osobami zależnymi.

Wykazanie konkretnych terytoriów objętych wsparciem, z uwzględnieniem planowanego wykorzystania narzędzi terytorialnych:

Obszar całego województwa.

W ramach celu szczegółowego nie planuje się wykorzystania narzędzi terytorialnych.

Działania międzyregionalne, transgraniczne i transnarodowe:

Realizacja zaplanowanych działań przyczyni się do osiągnięcia celu głównego SUERMB wzrost dobrobytu (Increase Prosperity) w obszarze tematycznym Turystyka poprzez ochronę i zrównoważone wykorzystanie dziedzictwa kulturowego i zasobów naturalnych w ośrodkach turystycznych oraz obszarze tematycznym Kultura poprzez promowanie kultury regionu i wartości europejskich poprzez wykorzystanie kultury na rzecz zrównoważonego rozwoju.

Województwo pracuje nad stworzeniem warunków dla wzmocnienia roli kultury i zrównoważonej turystyki w rozwoju gospodarczym. W ramach współpracy transnarodowej i międzyregionalnej pozyskane i wykorzystane zostaną kluczowe informacje na temat włączenia społecznego przy wykorzystaniu innowacyjnych rozwiązań w

dziedziny dziedzictwa naturalnego i kulturowego oraz rozwój zasobów kultury wraz z wykorzystaniem tego sektora, jako źródła realnych korzyści ekonomicznych.

W ramach celu szczegółowego, dla wybranych typów projektów, przewiduje się zastosowanie kryterium punktowego promującego przedsięwzięcia, które zakładają współpracę, w tym wymianę wiedzy i doświadczeń oraz konsultacje, z partnerami z innych Państw Członkowskich, kandydujących lub stowarzyszonych. Za współpracę z podmiotami z UE będą odpowiedzialni beneficjenci projektów. Ostateczna decyzja o typach projektów, dla których będzie zastosowane kryterium, zostanie podjęta przez Komitet Monitorujący.

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych:

Inwestycje wspierane będą w formie dotacji. Realizowane projekty będą miały, co do zasady, charakter niekomercyjny, stąd też trudno byłoby wskazać źródła spłaty udzielonego wsparcia finansowego. Ponadto za dotacją przemawia również fakt, że w wyniku pandemii COVID-19 pogorszeniu uległa sytuacja finansowa wielu instytucji kultury i tylko wsparcie bezzwrotne będzie miało szansę spotkać się z zainteresowaniem tego sektora.

2.6.4.2 WSKAŹNIKI

Tabela 2: Wskaźniki produktu

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka miary	Cel pośredni (2024)	Cel końcowy (2029)
6	4(vi)	EFRR	Słabiej rozwinięte	RCO077	Liczba obiektów kulturalnych i turystycznych objętych wsparciem	sztuki	79	527

Tabela 3: Wskaźniki rezultatu

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka miary	Wartość bazowa lub wartość	Rok odniesienia	Cel końcowy (2029)	Źródło danych	Uwagi
6	4(vi)	EFRR	Słabiej rozwinięte	RCR077	Liczba osób odwiedzających obiekty kulturalne i turystyczne objęte wsparciem	osoby odwiedzające/rok	0	2021	16 079 006	CST 2021	

2.6.4.3 INDYKATYWNY PODZIAŁ ZAPROGRAMOWANYCH ZASOBÓW (UE) WEDŁUG RODZAJU INTERWENCJI

Tabela 4: Wymiar 1 – zakres interwencji					
Priorytet	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (EUR)
6	EFRR	Słabiej rozwinięte	4(vi)	166 - Ochrona, rozwój i promowanie dziedzictwa kulturowego i usług w dziedzinie kultury	80 002 857

Tabela 5: Wymiar 2 – forma finansowania					
Priorytet	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (EUR)
6	EFRR	Słabiej rozwinięte	4(vi)	01-Dotacja	80 002 857

Tabela 6: Wymiar 3 – terytorialny mechanizm realizacji i ukierunkowanie terytorialne					
Priorytet	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (EUR)
6	EFRR	Słabiej rozwinięte	4(vi)	33- Brak ukierunkowania terytorialnego	80 002 857

Tabela 7: Wymiar 6 – uzupełniające obszary tematyczne EFS+					
Priorytet	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (EUR)

Tabela 8: Wymiar 7 – Wymiar „Równouprawnienie płci” w ramach EFS+, EFRR, Funduszu Spójności i FST					
Priorytet	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (EUR)

6	EFRR	Słabiej rozwinięte	4(vi)	02 Projekty uwzględniające kwestię równouprawnienia płci	80 002 857
---	------	--------------------	-------	--	------------

2.7 PRIORYTET 7 FUNDUSZE EUROPEJSKIE NA ROZWÓJ LOKALNY

2.7.1 CEL SZCZEGÓŁOWY 4(C) WSPIERANIE ZRÓWNOWAŻONEGO POD WZGLĘDEM PŁCI UCZESTNICTWA W RYNKU PRACY, RÓWNYCH WARUNKÓW PRACY ORAZ LEPSZEJ RÓWNOWAGI MIĘDZY ŻYCIEM ZAWODOWYM A PRYWATNYM, W TYM POPRZEC DOSTĘP DO PRZYSTĘPNEJ CENOWO OPIEKI NAD DZIEĆMI I OSOBAMI WYMAGAJĄCYMI WSPARCIA W CODZIENNYM FUNKCJONOWANIU

2.7.1.1 INTERWENCJE W RAMACH FUNDUSZY

Powiązane rodzaje działań:

Wsparcie systemowe z zakresu równości kobiet i mężczyzn oraz niedyskryminacji będzie dostępne z poziomu krajowego. Jednakże w tym zakresie potrzebne jest również wsparcie, kierowane z poziomu regionalnego dopasowane do lokalnych potrzeb. Do takiego zalicza się:

- przełamywanie stereotypów związanych z płcią;
- niwelowanie różnic w traktowaniu kobiet i mężczyzn na rynku pracy;
- poprawa pozapłacowych warunków pracy;
- zapewnienie równego udziału kobiet i mężczyzn w różnych sektorach gospodarki;
- wsparcie dla pracy w niepełnym wymiarze czasu;
- praca na odległość.

Często potrzeby w tym zakresie są bardziej indywidualne i mogą wymagać specyficznego podejścia. Najlepszym instrumentem, który pozwala odpowiadać na potrzeby o charakterze lokalnym jest RLKS.

RLKS, wywodzący się z podejścia LEADER, realizowany jest w przeważającej większości na obszarach wiejskich, gdzie zdecydowanie częściej obserwuje się występowanie stereotypów związanych z płcią, co wskazują między innymi zapisy Rezolucji PE (Rezolucja Parlamentu Europejskiego z dnia 12 marca 2013 r. w sprawie eliminowania stereotypów dotyczących płci w UE (2012/2116(INI)). Kobiety mieszkające na obszarach wiejskich są bardziej dyskryminowane i borykają się z większą liczbą stereotypów dotyczących płci niż kobiety mieszkające na obszarach miejskich (w tym związanych z przemocą, ponieważ istnieje większa presja społeczna aby pozostać z agresywnym partnerem i trudniejszy jest dostęp do instytucji udzielających pomocy). Także wskaźnik zatrudnienia wśród kobiet na obszarach wiejskich jest znacznie niższy od wskaźnika zatrudnienia wśród kobiet w miastach.

Wartością dodaną realizacji działań związanych z przełamywaniem stereotypów dotyczących płci poprzez RLKS, poza jego silnym powiązaniem z obszarami wiejskimi, są oddolność i animowanie lokalnej społeczności. W szerokim, ale własnym gronie łatwiej rozmawia się o problemach i uzyskuje wsparcie długoterminowe.

Proponowane typy projektów:

- szkolenia/warsztaty i inne formy podnoszenia wiedzy i świadomości dla osób zajmujących się edukacją i pracą z dziećmi i młodzieżą - jak w codziennej pracy walczyć ze stereotypami płci, w tym także przemocą równościową uwarunkowaną przekonaniami związanymi z płcią
- Kluby rodzica - miejsca spotkań rodziców, zależnie od potrzeb ukierunkowane na:

- wsparcie (wymiana doświadczeń, warsztaty motywujące, psychologiczne, coaching, kręgi wsparcia) dla kobiet próbujących godzić życie zawodowe z rodzinnym, wzmacniające poczucie własnej wartości i motywację do przełamywania stereotypów dot. roli kobiet i rozwoju osobistego;

- wsparcie dla mężczyzn w zakresie przełamywania stereotypów związanych z rolą mężczyzn w rodzinie i społeczeństwie, zachęcające do większego zaangażowania w obowiązki opiekuńcze (w tym wymiana doświadczeń, kręgi wsparcia, doradztwo psychologiczne i warsztaty)

- Inne działania mające na celu przełamywanie stereotypów związanych z płcią, w tym uświadamiające i uwzględniające fakt, że kobiety mieszkające na obszarach wiejskich są bardziej dyskryminowane i borykają się z większą liczbą stereotypów płci niż kobiety mieszkające na obszarach miejskich, prowadzone w formach dostosowanych do potrzeb lokalnej społeczności (np. promowanie kobiet pełniących funkcję sołtysek czy członkiń rad gminy-wywiady, spotkania, dzielenie się doświadczeniami).

Wsparcie będzie realizowane w formule grantowej, a konkretny zakres wsparcia oraz wysokość alokacji przeznaczonej na realizację poszczególnych typów projektów wynikać będzie z lokalnych strategii rozwoju, które powstają w oparciu o szeroko prowadzone konsultacje społeczne, a do wsparcia zostają wybrane w trybie konkurencyjnym. Konkurs na wybór LSR jest ogłaszany przez Zarząd Województwa i dotyczy wszystkich strategii (wielofunduszowych na obszarach wiejskich oraz monofunduszowych w miastach powyżej 20 tys. mieszkańców), a po dokonaniu wyboru żadna z gmin nie może występować w dwóch strategiach.

Działania zostały ocenione jako zgodne z zasadą DNSH.

Główne grupy docelowe:

Grupę docelową tworzą wszyscy mieszkańcy obszaru objętego LSR.

Działania na rzecz zapewnienia równości, włączenia społecznego i niedyskryminacji:

Zgodnie z art. 9 rozporządzenia ogólnego zostaną podjęte działania zapobiegające wszelkiej dyskryminacji ze względu na płeć, rasę lub pochodzenie etniczne, religię lub światopogląd, niepełnosprawność, wiek lub orientację seksualną poprzez eliminację barier fizycznych (w tym infrastrukturalnych), finansowych, społecznych (w tym wynikających z powszechnych negatywnych stereotypów) lub psychologicznych.

Wsparcie będzie udzielane wyłącznie projektom i beneficjentom, którzy przestrzegają przepisów antydyskryminacyjnych, o których mowa w art. 9 ust. 3 rozporządzenia ogólnego.

W przypadku, gdy beneficjentem będzie JST (lub podmiot przez nią kontrolowany lub od niej zależny), która podjęła jakiegokolwiek działania dyskryminujące, sprzeczne z zasadami, o których mowa w art. 9 ust. 3 rozporządzenia ogólnego, wsparcie nie będzie udzielone.

Wykazanie konkretnych terytoriów objętych wsparciem, z uwzględnieniem planowanego wykorzystania narzędzi terytorialnych:

W ramach celu szczegółowego zostaną wykorzystane narzędzia terytorialne (RLKS), na obszarach objętych LSR.

Działania międzyregionalne, transgraniczne i transnarodowe:

Istnieje możliwość realizacji działań zgodnych ze strategiami makroregionalnymi, w tym SUERMB, jeśli będzie to wynikało z poszczególnych LSR lub kryteriów wyboru projektów opracowanych przez poszczególne LGD.

Planuje się pozyskanie doświadczeń pochodzących z wybranych krajów europejskich, w obszarze aktywności RLKS.

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych:

Wsparcie będzie ukierunkowane na przełamywanie stereotypów związanych z płcią. Podjęte działania będą realizowane w większości przez podmioty z sektora społecznego, a kluczową rolą realizowanych inwestycji będzie świadczenie usług społecznych i wsparcia dla lokalnej społeczności. Realizowane projekty będą miały, co do zasady, charakter niekomercyjny i nie będą generowały zysku, co przemawia za zastosowaniem wsparcia bezzwrotnego.

2.7.1.2 WSKAŹNIKI

Tabela 2: Wskaźniki produktu								
Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka miary	Cel pośredni (2024)	Cel końcowy (2029)
7	4(c)	EFS+	Słabiej rozwinięte	PLOCO04	Wspierane strategie rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność	szt.	21	21
7	4(c)	EFS+	Słabiej rozwinięte	PLOCO03	Ludność objęta projektami w ramach strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego	osoby	0	5 316
7	4(c)	EFS+	Słabiej rozwinięte	PLCCO01	Liczba osób objętych wsparciem w zakresie równości kobiet i mężczyzn	osoby	0	5 316

Tabela 3: Wskaźniki rezultatów											
Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka miary	Wartość bazowa lub wartość odniesienia	Rok odniesienia	Cel końcowy (2029)	Źródło danych	Uwagi

7	4(c)	EFS+	Słabiej rozwinięte	PLCCR01	Liczba osób, które podniosły poziom wiedzy w zakresie równości kobiet i mężczyzn dzięki wsparciu w programie	osoby	0	2023	3 190	CST2 021	
---	------	------	--------------------	---------	--	-------	---	------	-------	----------	--

2.7.1.3 ORIENTACYJNY PODZIAŁ ZASOBÓW PROGRAMU (UE) WEDŁUG RODZAJU INTERWENCJI

Tabela 4: Wymiar 1 – zakres interwencji					
Priorytet	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (EUR)
7	EFS+	Słabiej rozwinięte	4(c)	142 - Działania na rzecz promowania aktywności zawodowej kobiet oraz zmniejszenia segregacji na rynku pracy ze względu na płeć	8 942 464,00

Tabela 5: Wymiar 2 – forma finansowania					
Priorytet	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (EUR)
7	EFS+	Słabiej rozwinięte	4(c)	01 - Dotacja	8 942 464,00

Tabela 6: Wymiar 3 – terytorialny mechanizm realizacji i ukierunkowanie terytorialne					
Priorytet	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (EUR)
7	EFS+	Słabiej rozwinięte	4(c)	10 - Miasta, małe miasta i przedmieścia	2 325 041,00
7	EFS+	Słabiej rozwinięte	4(c)	12 - Obszary wiejskie	6 617 423,00

Tabela 7: Wymiar 6 – uzupełniające obszary tematyczne EFS+					
Priorytet	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (EUR)
7	EFS+	Słabiej rozwinięte	4(c)	09 - Nie dotyczy	8 942 464,00

Tabela 8: Wymiar 7 – Wymiar „Równouprawnienie płci” w ramach EFS+ , EFRR, Funduszu Spójności i FST					
Priorytet	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (EUR)
7	EFS+	Słabiej rozwinięte	4(c)	01 - Projekty ukierunkowane na kwestię równouprawnienia płci	8 942 464,00

2.7.2 CEL SZCZEGÓŁOWY 4(F) WSPIERANIE RÓWNEGO DOSTĘPU DO DOBREJ JAKOŚCI, WŁĄCZAJĄCEGO KSZTAŁCENIA I SZKOLENIA ORAZ MOŻLIWOŚCI ICH UKOŃCZENIA, W SZCZEGÓLNOŚCI W ODNIESIENIU DO GRUP W NIEKORZYSTNEJ SYTUACJI, OD WCZESNEJ EDUKACJI I OPIEKI NAD DZIECKIEM PRZEZ OGÓLNE I ZAWODOWE KSZTAŁCENIE I SZKOLENIE, PO SZKOLNICTWO WYŻSZE, A TAKŻE KSZTAŁCENIE I UCZENIE SIĘ DOROSŁYCH, W TYM UŁATWIENIE MOBILNOŚCI EDUKACYJNEJ DLA WSZYSTKICH I DOSTĘPNOŚCI DLA OSÓB Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIAMI

2.7.2.1 INTERWENCJE W RAMACH FUNDUSZY

Powiązane rodzaje działań:

Wsparcie uczniów powinno obejmować nie tylko zakres związany z edukacją formalną, ale również tą pozaformalną. Istotnym elementem jest zadbanie o rozwijanie kompetencji, umiejętności, uzdolnień oraz zainteresowań uczniów. Miejscem, gdzie młodzi ludzie mogą zgłębiać swoją wiedzę zdobywaną w szkołach i pasje są między innymi kluby młodzieżowe. Bogata oferta zajęć pozalekcyjnych dostępna jest w miastach. Ciągle jeszcze w niekorzystnej sytuacji są dzieci i młodzież z obszarów wiejskich, których rodzice nie mają możliwości zawozić ich na zajęcia poza miejsce zamieszkania. Stąd należałoby zapewnić możliwość organizowania takich zajęć nawet w mniejszych miejscowościach. Aby to zapewnić niezbędne jest przeprowadzenie lokalnej diagnozy potrzeb na danym terenie (z jakich zajęć młodzi ludzie chcieliby skorzystać) oraz umożliwić udział w poprowadzeniu takich zajęć lokalnym podmiotom. Najlepszym rozwiązaniem na objęcie wsparciem w edukacji nieformalnej osób w niekorzystnej sytuacji ze względu na dostęp do oferty zajęć pozalekcyjnych w związku z miejscem zamieszkania jest RLKS. Dzięki oddolnemu charakterowi tego instrumentu możliwe będzie organizowanie pozalekcyjnych zajęć edukacyjnych dla dzieci i młodzieży wykluczonych z takiej oferty ze względu na brak dostępnych zajęć w których chcą się dokształcać. Za prowadzenie takich zajęć mogą być odpowiedzialne niewielkie, lokalne podmioty, które współpracują z LGD i są w stanie dostosowywać swoją ofertę do potrzeb danej społeczności. Dzięki temu dzieci i młodzież nie będą

zmuszone uczestniczyć w zajęciach, które są w okolicy prowadzone (bo tylko takie są dostępne) ale będą mogły same decydować, w jakim kierunku chcą się dalej szkolić.

Dla regionu ważne jest też, żeby zachować ciągłość w produkcji i usługach związanych z tradycją i lokalną marką. Niestety coraz częściej dotychczasowi rzemieślnicy odchodzą na emeryturę, nie pozostawiając po sobie następców. Aby zachować kontynuację tradycji i wyszkolić nowe pokolenia lokalnych twórców należy wykształcić kolejne pokolenia fachowców. Zawody związane z tradycją i lokalną marką nie są popularne, nie ma w szkołach zawodowych klas profilowanych ukierunkowanych na zdobywanie takiej wiedzy i umiejętności. Brak oferty edukacyjnej w tym zakresie powoduje, że osoby chcące nabyć wiedzę i umiejętności powiązane z lokalną marką lub tradycją znajdują się w niekorzystnej sytuacji, w porównaniu z osobami chcącymi nabyć umiejętności w popularnych zawodach. Stąd zasadnym jest, aby zapewnić możliwość kształcenia również w zawodach, których nie ma w ofercie edukacyjnej szkół zawodowych. Zarówno rzemieślnicy zajmujący się ginącymi zawodami, jak i chętni do wyszkolenia się w tych profesjach występują lokalnie. Stąd najlepszym instrumentem na wsparcie ginących zawodów jest RLKS.

W ramach tego cs możliwe są następujące działania:

- wsparcie na rzecz tworzenia i funkcjonowania edukacyjnych klubów młodzieżowych - możliwy jest ich bardzo szeroki obszar tematyczny, uwzględniający zainteresowania, zdolności, potrzeby, predyspozycje dzieci i młodzieży (przykłady: zajęcia filmowe, muzyczne, artystyczne, sportowe, z robotyki, programowania, nt. lokalnej tożsamości i kultury)
- wsparcie edukacji społecznej i obywatelskiej dzieci i młodzieży m.in. poprzez realizację spotkań, warsztatów i wizyt studyjnych
- wsparcie dla podmiotów działających w imieniu młodzieżowych grup nieformalnych na realizację projektów edukacyjnych, umożliwiających rozwijanie uzdolnień grupy i ukierunkowanych na osiągnięcie przez nią konkretnego celu (np. przygotowanie do udziału w krajowym lub międzynarodowym konkursie, o ile wydatki ponoszone są na terenie województwa)
- warsztaty w obszarze ginących zawodów (np. w ramach organizacji wioski ginących zawodów) przyczyniające się do wzrostu wiedzy nt. tradycji regionu i nabywania umiejętności przydatnych w wyborze ścieżek kształcenia i w przyszłym życiu zawodowym
- inne działania realizowane poza edukacją formalną (np. zajęcia w świetlicy wiejskiej) mające na celu wyrównanie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży znajdujących się w niekorzystnej sytuacji z powodu m.in. wykluczenia komunikacyjnego czy sytuacji społeczno-ekonomicznej rodzin.

Wsparcie będzie realizowane w formule grantowej, a konkretny zakres wsparcia oraz wysokość alokacji przeznaczonych na realizację poszczególnych typów projektów wynikać będzie z lokalnych strategii rozwoju, które powstają w oparciu o szeroko prowadzone konsultacje społeczne, a do wsparcia zostają wybrane w trybie konkurencyjnym. Konkurs na wybór LSR jest ogłaszany przez Zarząd Województwa i dotyczy wszystkich strategii (wielofunduszowych na obszarach wiejskich oraz monofunduszowych w miastach powyżej 20 tys. mieszkańców), a po dokonaniu wyboru żadna z gmin nie może występować w dwóch strategiach.

Działania zostały ocenione jako zgodne z zasadą DNSH.

Główne grupy docelowe:

Grupę docelową tworzą dzieci i młodzież (w wieku od 6 do 24 lat) z obszaru objętego lokalną strategią rozwoju.

Działania na rzecz zapewnienia równości, włączenia społecznego i niedyskryminacji:

Zgodnie z art. 9 rozporządzenia ogólnego zostaną podjęte działania zapobiegające wszelkiej dyskryminacji ze względu na płeć, rasę lub pochodzenie etniczne, religię lub światopogląd, niepełnosprawność, wiek lub orientację seksualną poprzez eliminację barier fizycznych (w tym infrastrukturalnych), finansowych, społecznych (w tym wynikających z powszechnych negatywnych stereotypów) lub psychologicznych.

Wsparcie będzie udzielane wyłącznie projektom i beneficjentom, którzy przestrzegają przepisów antydyskryminacyjnych, o których mowa w art. 9 ust. 3 rozporządzenia ogólnego.

W przypadku, gdy beneficjentem będzie JST (lub podmiot przez nią kontrolowany lub od niej zależny), która podjęła jakiegokolwiek działania dyskryminujące, sprzeczne z zasadami, o których mowa w art. 9 ust. 3 rozporządzenia ogólnego, wsparcie nie będzie udzielone.

Wykazanie konkretnych terytoriów objętych wsparciem, z uwzględnieniem planowanego wykorzystania narzędzi terytorialnych:

W ramach celu szczegółowego zostaną wykorzystane narzędzia terytorialne (RLKS), na obszarach objętych LSR.

Działania międzyregionalne, transgraniczne i transnarodowe:

Istnieje możliwość realizacji działań zgodnych ze strategiami makroregionalnymi, w tym SUERMB, jeśli będzie to wynikało z poszczególnych LSR lub kryteriów wyboru projektów opracowanych przez poszczególne LGD.

Planuje się pozyskanie doświadczeń pochodzących z wybranych krajów europejskich, w obszarze aktywności RLKS

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych:

Wsparcie będzie ukierunkowane na rozwijanie kompetencji, umiejętności, uzdolnień oraz rozwijanie zainteresowań dzieci i młodzieży. Podjęte działania będą realizowane w większości przez podmioty z sektora społecznego, a kluczową rolę realizowanych inwestycji będzie świadczenie usług społecznych i wsparcia dla lokalnej społeczności. Realizowane projekty będą miały, co do zasady, charakter niekomercyjny i nie będą generowały zysku, co przemawia za zastosowaniem wsparcia bezzwrotnego.

2.7.2.2 WSKAŹNIKI

Tabela 2: Wskaźniki produktu								
Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka miary	Cel pośredni (2024)	Cel końcowy (2029)
7	4(f)	EFS+	Słabiej rozwinięte	PL0CO04	Wspierane strategie rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność	szt.	21	21
7	4(f)	EFS+	Słabiej rozwinięte	PL0CO03	Ludność objęta projektami w ramach strategii	osoby	0	6 489

					zintegrowanego rozwoju terytorialnego			
7	4(f)	EFS+	Słabiej rozwinięty	FEKPP07 1	Liczba osób znajdujących się w niekorzystnej sytuacji ze względu na miejsce zamieszkania, objęta wsparciem w ramach edukacji pozaformalnej	osoby	0	6 489
7	4(f)	EFS+	Słabiej rozwinięty	PLFCO03	Liczba uczniów szkół i placówek systemu oświaty prowadzących kształcenie ogólne objętych wsparciem	Osoby	0	4 866

Tabela 3: Wskaźniki rezultatów

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka miary	Wartość bazowa lub wartość	Rok odniesienia	Cel końcowy (2029)	Źródło danych	Uwagi
7	4(f)	EFS+	Słabiej rozwinięte	PLFCR01	Liczba uczniów, którzy nabyli kwalifikacje po opuszczeniu programu	osoby	0	2023	2 596	CST 202 1	

2.7.2.3 ORIENTACYJNY PODZIAŁ ZASOBÓW PROGRAMU (UE) WEDŁUG RODZAJU INTERWENCJI

Tabela 4: Wymiar 1 – zakres interwencji

Priorytet	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (EUR)
7	EFS+	Słabiej rozwinięte	4(f)	136 - Wsparcie szczególne na rzecz zatrudnienia ludzi młodych i integracji społeczno-gospodarczej ludzi młodych	6 706 848,00

7	EFS+	Słabiej rozwinięte	4(f)	152 - Działania na rzecz promowania równości szans i aktywnego udziału w życiu społecznym	6 706 848,00
---	------	--------------------	------	---	--------------

Tabela 5: Wymiar 2 – forma finansowania

Priorytet	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (EUR)
7	EFS+	Słabiej rozwinięte	4(f)	01 - Dotacja	13 413 696,00

Tabela 6: Wymiar 3 – terytorialny mechanizm realizacji i ukierunkowanie terytorialne

Priorytet	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (EUR)
7	EFS+	Słabiej rozwinięte	4(f)	10 - Miasta, małe miasta i przedmieścia	3 487 561,00
7	EFS+	Słabiej rozwinięte	4(f)	12 - Obszary wiejskie	9 926 135,00

Tabela 7: Wymiar 6 – uzupełniające obszary tematyczne EFS+

Priorytet	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (EUR)
7	EFS+	Słabiej rozwinięte	4(f)	09 – Nie dotyczy	13 413 696,00

Tabela 8: Wymiar 7 – Wymiar „Równouprawnienie płci” w ramach EFS+ , EFRR, Funduszu Spójności i FST

Priorytet	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (EUR)
7	EFS+	Słabiej rozwinięte	4(f)	02 - Projekty uwzględniające kwestię równouprawnienia płci	13 413 696

2.7.3 CEL SZCZEGÓŁOWY 4(G) WSPIERANIE UCZENIA SIĘ PRZEZ CAŁE ŻYCIE, W SZCZEGÓLNOŚCI ELASTYCZNYCH MOŻLIWOŚCI PODNOSZENIA I ZMIANY KWALIFIKACJI DLA WSZYSTKICH,

Z UWZGLĘDNIENIEM UMIEJĘTNOŚCI W ZAKRESIE PRZEDSIĘBIORCZOŚCI I KOMPETENCJI CYFROWYCH, LEPSZE PRZEWIDYWANIE ZMIAN I ZAPOTRZEBOWANIA NA NOWE UMIEJĘTNOŚCI NA PODSTAWIE POTRZEB RYNKU PRACY, UŁATWIANIE ZMIAN ŚCIEŻKI KARIERY ZAWODOWEJ I WSPIERANIE MOBILNOŚCI ZAWODOWEJ

2.7.3.1 INTERWENCJE W RAMACH FUNDUSZY

Powiązane rodzaje działań:

Województwo kujawsko-pomorskie zdecydowało się na wspieranie edukacji pozaformalnej poprzez tworzenie Lokalnych Ośrodków Wiedzy i Edukacji (LOWE). Wsparcie na tworzenie tego typu ośrodków odbywa się w formule grantowej, gdzie grantobiorcą jest uczestnik szkolenia, a realizatorem projektu jest podmiot prowadzący szkołę bądź placówkę oświatową, która będzie pełniła również funkcję LOWE. Ponieważ w większości przypadków podmiotami prowadzącymi szkoły są gminy, najlepszym instrumentem na wsparcie tworzenia LOWE jest RLKS. Gminy są członkami LGD na swoim obszarze, zatem od razu w LGD można podjąć decyzję, czy i jakie szkoły będą odpowiednie do stworzenia ośrodków oferujących zajęcia edukacyjne odpowiadające na potrzeby lokalnej społeczności.

Konkretny zakres wsparcia oraz wysokość alokacji przeznaczonej na realizację poszczególnych typów projektów wynikać będą z lokalnych strategii rozwoju, które powstają w oparciu o szeroko prowadzone konsultacje społeczne, a do wsparcia zostają wybrane w trybie konkurencyjnym. Konkurs na wybór LSR jest ogłaszany przez Zarząd Województwa i dotyczy wszystkich strategii (wielofunduszowych na obszarach wiejskich oraz monofunduszowych w miastach powyżej 20 tys. mieszkańców), a po dokonaniu wyboru żadna z gmin nie może występować w dwóch strategiach.

Działania zostały ocenione jako zgodne z zasadą DNSH.

Główne grupy docelowe:

Grupę docelową tworzą wszyscy mieszkańcy obszaru objętego lokalną strategią rozwoju.

Działania na rzecz zapewnienia równości, włączenia społecznego i niedyskryminacji:

Zgodnie z art. 9 rozporządzenia ogólnego zostaną podjęte działania zapobiegające wszelkiej dyskryminacji ze względu na płeć, rasę lub pochodzenie etniczne, religię lub światopogląd, niepełnosprawność, wiek lub orientację seksualną poprzez eliminację barier fizycznych (w tym infrastrukturalnych), finansowych, społecznych (w tym wynikających z powszechnych negatywnych stereotypów) lub psychologicznych.

Wsparcie będzie udzielane wyłącznie projektom i beneficjentom, którzy przestrzegają przepisów antydyskryminacyjnych, o których mowa w art. 9 ust. 3 rozporządzenia ogólnego.

W przypadku, gdy beneficjentem będzie JST (lub podmiot przez nią kontrolowany lub od niej zależny), która podjęła jakiegokolwiek działania dyskryminujące, sprzeczne z zasadami, o których mowa w art. 9 ust. 3 rozporządzenia ogólnego, wsparcie nie będzie udzielone.

Wykazanie konkretnych terytoriów objętych wsparciem, z uwzględnieniem planowanego wykorzystania narzędzi terytorialnych:

W ramach celu szczegółowego zostaną wykorzystane narzędzia terytorialne (RLKS), na obszarach objętych LSR.

Działania międzyregionalne, transgraniczne i transnarodowe:

Istnieje możliwość realizacji działań zgodnych ze strategiami makroregionalnymi, w tym SUERMB, jeśli będzie to wynikało z poszczególnych LSR lub kryteriów wyboru projektów opracowanych przez poszczególne LGD.

Planuje się pozyskanie doświadczeń pochodzących z wybranych krajów europejskich, w obszarze aktywności RLKS.

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych:

Wsparcie będzie ukierunkowane na wspieranie lokalnych ośrodków edukacji i wiedzy. Podjęte działania będą realizowane w większości przez podmioty z sektora publicznego i społecznego, a kluczową rolę realizowanych inwestycji będzie świadczenie usług społecznych i wsparcia dla lokalnej społeczności. Realizowane projekty będą miały, co do zasady, charakter niekomercyjny i nie będą generowały zysku, co przemawia za zastosowaniem wsparcia bezzwrotnego.

2.7.3.2 WSKAŹNIKI

Tabela 2: Wskaźniki produktu								
Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka miary	Cel pośredni (2024)	Cel końcowy (2024)
7	4(g)	EFS+	Słabiej rozwinięte	PL0CO04	Wspierane strategie rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność	szt.	21	21
7	4(g)	EFS+	Słabiej rozwinięte	PL0CO03	Ludność objęta projektami w ramach strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego	osoby	0	34 000
7	4(g)	EFS+	Słabiej rozwinięte	PLGCO02	Liczba podmiotów przygotowanych do pełnienia funkcji lokalnego ośrodka kształcenia osób dorosłych	podmioty	0	170
7	4(g)	EFS+	Słabiej rozwinięte	PLGCO03	Liczba osób dorosłych objętych wsparciem w zakresie umiejętności lub kompetencji podstawowych, realizowanym poza Bazą Usług Rozwojowych	osoby	0	34 000

Tabela 3: Wskaźniki rezultatów

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka miary	Wartość bazowa lub wartość	Rok odniesienia	Cel końcowy (2029)	Źródło danych	Uwagi
7	4(g)	EFS+	Słabiej rozwinięte	PLGCR02	Liczba lokalnych ośrodków kształcenia osób dorosłych funkcjonujących 12 miesięcy po zakończeniu projektu	podmiotowy	0	2023	170	CST2021	

2.7.3.3 ORIENTACYJNY PODZIAŁ ZASOBÓW PROGRAMU (UE) WEDŁUG RODZAJU INTERWENCJI

Tabela 4: Wymiar 1 – zakres interwencji					
Priorytet	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (EUR)
7	EFS+	Słabiej rozwinięte	4(g)	151 - Wsparcie na rzecz kształcenia dorosłych (z wyłączeniem infrastruktury)	8 942 464,00

Tabela 5: Wymiar 2 – forma finansowania					
Priorytet	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (EUR)
7	EFS+	Słabiej rozwinięte	4(g)	01 - Dotacja	8 942 464,00

Tabela 6: Wymiar 3 – terytorialny mechanizm realizacji i ukierunkowanie terytorialne					
Priorytet	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (EUR)

7	EFS+	Słabiej rozwinięte	4(g)	10 - Miasta, małe miasta i przedmieścia	2 325 040,60
7	EFS+	Słabiej rozwinięte	4(g)	12 - Obszary wiejskie	6 617 423,40

Tabela 7: Wymiar 6 – uzupełniające obszary tematyczne EFS+

Priorytet	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (EUR)
7	EFS+	Słabiej rozwinięte	4(g)	09 - Nie dotyczy	8 942 464,00

Tabela 8: Wymiar 7 – Wymiar „Równouprawnienie płci” w ramach EFS+ , EFRR, Funduszu Spójności i FST

Priorytet	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (EUR)
7	EFS+	Słabiej rozwinięte	4(g)	02 - Projekty uwzględniające kwestię równouprawnienia płci	8 942 464

2.7.4 CEL SZCZEGÓŁOWY 4(L) WSPIERANIE INTEGRACJI SPOŁECZNEJ OSÓB ZAGROŻONYCH UBÓSTWEM LUB WYKLUCZENIEM SPOŁECZNYM, W TYM OSÓB NAJBARDZIEJ POTRZEBUJĄCYCH I DZIECI

2.7.4.1 INTERWENCJE W RAMACH FUNDUSZY

Powiązane rodzaje działań:

W ramach wspierania integracji społecznej osób najbardziej zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym w Programie zaplanowano realizację klubów seniora oraz gospodarstw opiekuńczych, jako ośrodków integrujących i aktywizujących seniorów, pozwalających uchronić tę grupę społeczną przed wykluczeniem. W wielu miejscach regionu (zwłaszcza w dużych miastach) oferta pozwalająca seniorom aktywnie włączać się do życia jest bardzo szeroka. Są jednak takie obszary, gdzie zarówno lokalna społeczność jak i podmioty związane z sektorem społecznym dopiero zauważają ten problem i potrzeby wsparcia są większe niż dostępna oferta. Taka sytuacja powoduje, że najlepszym instrumentem do wdrażania włączenia społecznego seniorów jest RLKS. Każda LGD na swoim terenie indywidualnie oceni potrzeby i w odpowiedni sposób skieruje wsparcie. Za realizacją tego typu wsparcia poprzez RLKS przemawia również fakt, że realizatorami tego typu wsparcia najczęściej są gminy lub organizacje społeczne, które są członkami LGD. Zatem już na etapie tworzenia strategii można zaplanować wsparcie odpowiadające na potrzeby lokalnych seniorów. Dzięki temu seniorzy z obszarów wiejskich również będą mogli uczestniczyć w projektach związanych z zajęciami sportowymi i turystyką (zajęcia na basenie, nordic walking, wycieczki), zajęciami w obszarze kultury i sztuki (rękodzieło, malarstwo, występy artystyczne, wyjazdy do kina, teatru) oraz profilaktyką zdrowotną (porady zdrowotne, dietetyka, medycyna naturalna). Działania profilaktyczne dla seniorów nie powinny obejmować leczenia.

Wsparcie będzie realizowane w formule grantowej, a konkretny zakres wsparcia oraz wysokość alokacji przeznaczonych na realizację poszczególnych typów projektów wynikać będzie z lokalnych strategii rozwoju, które powstają w oparciu o szeroko prowadzone konsultacje społeczne, a do wsparcia zostają wybrane w trybie konkurencyjnym. Konkurs na wybór LSR jest ogłaszany przez Zarząd Województwa i dotyczy wszystkich strategii (wielofunduszowych na obszarach wiejskich oraz monofunduszowych w miastach powyżej 20 tys. mieszkańców), a po dokonaniu wyboru żadna z gmin nie może występować w dwóch strategiach. Zarząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego na etapie wyboru LSR zastrzega, że:

- wsparcie ze środków FEEdKP będzie dotyczyło wyłącznie gmin położonych na terenie województwa kujawsko-pomorskiego (w przypadku LSR obejmujących swoim obszarem również gminy z innych województw, będą one wyłączone ze wsparcia z FEEdKP);
- w przypadku LSR obejmujących obszar miasta zamieszkiwanego przez co najmniej 20 tys. mieszkańców, finansowanych wyłącznie ze środków FEEdKP, wsparcie zostanie przyznane, jeśli LSR zostanie objęte całe miasto;
- miasta powyżej 60 tys. mieszkańców otrzymają wsparcie wyłącznie w sytuacji, gdy utworzą monofunduszową LSR wspieraną ze środków EFS+.

Wsparcie przygotowawcze (na rzecz przygotowania strategii) dla wszystkich wielofunduszowych LSR na obszarach wiejskich zostało sfinansowane ze środków EFRROW, a w miastach powyżej 20 tys. mieszkańców ze środków EFS. Wszystkie projekty związane z tym zakresem wsparcia zostały sfinansowane ze środków z perspektywy 2014-2020 (w przypadku EFRROW z PROW na lata 2014-2020, w przypadku EFS z RPO WK-P 2014-2020).

W ramach celu szczegółowego będą realizowane również projekty związane z zarządzaniem LSR. W związku z podejściem przyjętym w ramach Planu Strategicznego dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027 (PS WPR), w ramach którego każda wybrana LSR otrzymuje środki EFRROW na zadania wynikające z art. 34 ust 1 lit c), niezbędne do pełnej realizacji tych zadań w ramach ich funduszu, ze środków EFS+ zostaną przyznane środki niezbędne do realizacji zadań specyficznych (wynikających ze zwiększenia budżetu i zadań LGD o środki z FEEdKP). Nie będą zatem pokrywane koszty sfinansowane w ramach PS WPR, takie jak: koszty utrzymania siedziby LGD, koszty zarządu, koszty personelu obsługowego (obsługa kadrowa, finansowa, administracyjna, sekretariat, kancelaria, obsługa prawna, w tym dotycząca zamówień), koszty obsługi księgowej, koszty animowania lokalnej społeczności nie powiązane ze wsparciem EFS+, koszty promocji LGD, niepowiązane ze wsparciem EFS+.

Działania zostały ocenione jako zgodne z zasadą DNSH.

Główne grupy docelowe:

Grupę docelową tworzą wszyscy mieszkańcy obszaru objętego lokalną strategią rozwoju.

Działania na rzecz zapewnienia równości, włączenia społecznego i niedyskryminacji:

Zgodnie z art. 9 rozporządzenia ogólnego zostaną podjęte działania zapobiegające wszelkiej dyskryminacji ze względu na płeć, rasę lub pochodzenie etniczne, religię lub światopogląd, niepełnosprawność, wiek lub orientację seksualną poprzez eliminację barier fizycznych (w tym infrastrukturalnych), finansowych, społecznych (w tym wynikających z powszechnych negatywnych stereotypów) lub psychologicznych.

Wsparcie będzie udzielane wyłącznie projektom i beneficjentom, którzy przestrzegają przepisów antydyskryminacyjnych, o których mowa w art. 9 ust. 3 rozporządzenia ogólnego.

W przypadku, gdy beneficjentem będzie JST (lub podmiot przez nią kontrolowany lub od niej zależny), która podjęła jakiegokolwiek działania dyskryminujące, sprzeczne z zasadami, o których mowa w art. 9 ust. 3 rozporządzenia ogólnego, wsparcie nie będzie udzielone.

Wykazanie konkretnych terytoriów objętych wsparciem, z uwzględnieniem planowanego wykorzystania narzędzi terytorialnych:

W ramach celu szczegółowego zostaną wykorzystane narzędzia terytorialne (RLKS), na obszarach objętych LSR.

Działania międzyregionalne, transgraniczne i transnarodowe:

Istnieje możliwość realizacji działań zgodnych ze strategiami makroregionalnymi, w tym SUERMB, jeśli będzie to wynikało z poszczególnych LSR lub kryteriów wyboru projektów opracowanych przez poszczególne LGD.

Planuje się pozyskanie doświadczeń pochodzących z wybranych krajów europejskich, w obszarze aktywności RLKS

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych:

Wsparcie będzie ukierunkowane na deinstytucjonalizację usług społecznych oraz przeciwdziałanie ubóstwu i wykluczeniu społecznemu. Podjęte działania będą realizowane w większości przez podmioty z sektora publicznego i społecznego, a kluczową rolą realizowanych inwestycji będzie świadczenie usług społecznych i wsparcia dla lokalnej społeczności. Realizowane projekty będą miały, co do zasady, charakter niekomercyjny i nie będą generowały zysku, co przemawia za zastosowaniem wsparcia bezzwrotnego.

2.7.4.2 WSKAŹNIKI

Tabela 2: Wskaźniki produktu								
Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka miary	Cel pośredni (2024)	Cel końcowy (2029)
7	4(I)	EFS+	Słabiej rozwinięte	PL0CO04	Wspierane strategie rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność	szt.	21	21
7	4(I)	EFS+	Słabiej rozwinięte	PL0CO03	Ludność objęta projektami w ramach strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego	osoby	0	3 828
7	4(I)	EFS+	Słabiej rozwinięte	EECO18	Liczba objętych wsparciem podmiotów	podmioty	21	21

					administracji publicznej lub służb publicznych na szczeblu krajowym, regionalnym lub lokalnym			
7	4(I)	EFS+	Słabiej rozwinięte	FEKPP072	Liczba osób starszych objętych wsparciem w klubach seniora i gospodarstwach opiekuńczych	osoby	0	3 828
7	4(I)	EFS+	Słabiej rozwinięte	EEO01	Całkowita liczba osób objętych wsparciem	osoby	0	3 828

Tabela 3: Wskaźniki rezultatów

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka miary	Wartość bazowa lub wartość odniesienia	Rok odniesienia	Cel końcowy (2029)	Źródło danych	Uwagi
7	4(I)	EFS+	Słabiej rozwinięte	PLHILCR01	Liczba osób, których sytuacja społeczna uległa poprawie po opuszczeniu programu	osoby	0	2023	383	CST 2021	

2.7.4.3 ORIENTACYJNY PODZIAŁ ZASOBÓW PROGRAMU (UE) WEDŁUG RODZAJU INTERWENCJI

Tabela 4: Wymiar 1 – zakres interwencji

Priorytet	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (EUR)
7	EFS+	Słabiej rozwinięte	4(I)	163 - Promowanie integracji społecznej osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, w tym osób	13 413 696,00

				najbardziej potrzebujących i dzieci	
7	EFS+	Słabiej rozwinięte	4(l)	169 - Inicjatywy na rzecz rozwoju terytorialnego, w tym przygotowanie strategii terytorialnych	7 890 410,00

Tabela 5: Wymiar 2 – forma finansowania

Priorytet	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (EUR)
7	EFS+	Słabiej rozwinięte	4(l)	01 - Dotacja	21 304 106,00

Tabela 6: Wymiar 3 – terytorialny mechanizm realizacji i ukierunkowanie terytorialne

Priorytet	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (EUR)
7	EFS+	Słabiej rozwinięte	4(l)	10 - Miasta, małe miasta i przedmieścia	5 539 067,00
7	EFS+	Słabiej rozwinięte	4(l)	12 - Obszary wiejskie	15 765 039,00

Tabela 7: Wymiar 6 – uzupełniające obszary tematyczne EFS+

Priorytet	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (EUR)
7	EFS+	Słabiej rozwinięte	4(l)	09 - Nie dotyczy	21 304 106,00

Tabela 8: Wymiar 7 – Wymiar „Równouprawnienie płci” w ramach EFS+ , EFRR, Funduszu Spójności i FST

Priorytet	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (EUR)
7	EFS+	Słabiej rozwinięte	4(l)	02 - Projekty uwzględniające kwestię równouprawnienia płci	21 304 106

2.8 PRIORYTET 8 FUNDUSZE EUROPEJSKIE NA WSPARCIE W OBSZARZE RYNKU PRACY, EDUKACJI I WŁĄCZENIA SPOŁECZNEGO

Ten priorytet dotyczy zatrudnienia ludzi młodych

2.8.1 CEL SZCZEGÓŁOWY 4(A) POPRAWA DOSTĘPU DO ZATRUDNIENIA I DZIAŁAŃ AKTYWIZUJĄCYCH DLA WSZYSTKICH OSÓB POSZUKUJĄCYCH PRACY, W SZCZEGÓLNOŚCI OSÓB MŁODYCH, ZWŁASZCZA POPRZEZ WDRAŻANIE GWARANCJI DLA MŁODZIEŻY, DŁUGOTRWALE BEZROBOTNYCH ORAZ GRUP ZNAJDUJĄCYCH SIĘ W NIEKORZYSTNEJ SYTUACJI NA RYNKU PRACY, JAK RÓWNIEŻ DLA OSÓB BIERNYCH ZAWODOWO, A TAKŻE POPRZEZ PROMOWANIE SAMOZATRUDNIENIA I EKONOMII SPOŁECZNEJ

2.8.1.1 INTERWENCJE W RAMACH FUNDUSZY

Powiązane rodzaje działań:

Celem interwencji będzie wsparcie w zakresie aktywizacji zawodowej osób poszukujących pracy, w tym osób, których sytuacja na rynku pracy jest niestabilna lub niepewna (działania skierowane do klientów publicznych służb zatrudnienia będą zgodne z ustawą w przedmiotowym zakresie). Uczestnicy projektów otrzymają wysokiej jakości ofertę wsparcia, obejmującą zastosowanie dostępnych narzędzi, np. instrumentów i usług rynku pracy, które zostaną indywidualnie dopasowane do ich zdiagnozowanych potrzeb w celu poprawy sytuacji na rynku pracy lub uzyskania zatrudnienia. Powyższa pomoc będzie realizowana m.in. poprzez zastosowanie usług doradczych, poradnictwa zawodowego i pośrednictwa pracy, instrumentów i usług rynku pracy służących nabywaniu, podwyższeniu lub dostosowaniu kompetencji i kwalifikacji zgodnie ze zdiagnozowanymi potrzebami uczestników oraz regionalnego rynku pracy, działania służące zdobyciu doświadczenia zawodowego. Wsparcie w rozpoczęciu działalności gospodarczej będzie udzielane tylko w projektach urzędów pracy skierowanych do osób bezrobotnych. Dodatkowo będą zastosowane formy wsparcia wpływające na utworzenie nowych oraz utrzymanie istniejących miejsc pracy, w tym dla osób pracujących znajdujących się w niekorzystnej sytuacji na rynku pracy.

W szczególności zaplanowanymi działaniami będą obejmowane: kobiety, osoby młode, osoby długotrwale bezrobotne, osoby starsze, z niepełnosprawnościami, o niskich kwalifikacjach i/lub kompetencjach, osoby pracujące i znajdujące się w niekorzystnej sytuacji na rynku pracy.

Nadal wyzwaniem pozostaje potrzeba wsparcia kobiet stanowiących potencjał zawodowy regionu. W związku z tym niezbędne jest podjęcie działań mających na celu ograniczenie zjawiska braku aktywności zawodowej tej grupy osób. Ważne jest traktowanie kobiet priorytetowo w celu wspierania i promowania ich na arenie rynku pracy.

Jedną z najbardziej istotnych grup na regionalnym rynku pracy są również osoby młode, dopiero wchodzące na rynek pracy. W związku z tym niezwykle ważna będzie realizacja działań mających na celu zwiększenie możliwości trwałego zatrudnienia osób młodych do 29 roku życia oraz priorytetowe traktowanie tej grupy wiekowej w projektach realizowanych w obszarze rynku pracy. Dla tej grupy osób zaplanowane zostaną specjalne usługi i inne formy aktywizacji, w tym wysokiej jakości programy stażowe lub subsydiowane zatrudnienie.

Szczególne wsparcie kierowane będzie do odbiorców działań Ochotniczych Hufców Pracy (OHP), tj. młodzieży od 15 roku życia (w trybie niekonkurencyjnym), dla których oferta będzie również obejmowała działania służące

wyrównaniu zaległości edukacyjnych, jako istotny czynnik mający wpływ na przyszłe aktywne funkcjonowanie na rynku pracy.

Przykłady przedsięwzięć (m.in.):

- działania związane z identyfikacją indywidualnych potrzeb uczestników wsparcia;
- pomoc w aktywnym poszukiwaniu pracy;
- działania ukierunkowane na podnoszenie i rozwijanie kompetencji oraz podnoszenie i nabywanie kwalifikacji, w tym kwalifikacji rynkowych funkcjonujących w ZSK;
- działania ukierunkowane na nabywanie doświadczenia zawodowego;
- działania związane z udzielaniem wsparcia na rozpoczęcie działalności gospodarczej;
- działania z zakresu mobilności zawodowej i terytorialnej (dodatki/granty relokacyjne, itp.);
- działania ukierunkowane na tworzenie miejsc pracy, w tym refundacja części kosztów wynagrodzenia oraz pokrycie kosztów utworzenia miejsca pracy;
- działania mające na celu niwelowanie barier jakie napotyka osoby z niepełnosprawnościami w zakresie zdobycia i utrzymania zatrudnienia, m.in. poprzez finansowanie pracy asystenta osoby z niepełnosprawnościami, którego praca spełnia standardy wyznaczone dla takiej usługi i doposażenie stanowiska pracy do potrzeb osób z niepełnosprawnościami.

Projekty w ramach cs wybierane będą w trybie konkurencyjnym oraz niekonkurencyjnym.

Wsparcie skierowane do osób młodych będzie realizowane z uwzględnieniem zasad określonych w Zaleceniach Rady z dnia 30 października 2020 r. w sprawie pomostu do zatrudnienia - wzmocnienia Gwarancji dla młodzieży oraz zasad określonych w "Planie realizacji Gwarancji dla Młodzieży w Polsce. Aktualizacja 2022".

Na wdrażanie "Gwarancji dla młodzieży" zostanie przeznaczona alokacja w wysokości 25 400 000 euro.

Działania zostały ocenione jako zgodne z zasadą DNSH.

Główne grupy docelowe:

Osoby potrzebujące wsparcia w zakresie aktywizacji zawodowej/ polepszenia sytuacji na rynku pracy, w tym:

- klienci publicznych służb zatrudnienia,
- osoby młode, w wieku 18-29 lat, bez względu na status na rynku pracy,
- osoby młode, w wieku od 15 roku życia, wspierane przez ochotnicze hufce pracy,
- osoby ubogie pracujące,
- osoby zatrudnione na umowach krótkoterminowych i/lub pracujący w ramach umów cywilno-prawnych,
- osoby z niepełnosprawnościami lub o ograniczonej mobilności,

- osoby odchodzące z rolnictwa.

Działania na rzecz zapewnienia równości, włączenia społecznego i niedyskryminacji:

Zgodnie z art. 9 rozporządzenia ogólnego zostaną podjęte działania zapobiegające wszelkiej dyskryminacji ze względu na płeć, rasę lub pochodzenie etniczne, religię lub światopogląd, niepełnosprawność, wiek lub orientację seksualną poprzez eliminację barier fizycznych (w tym infrastrukturalnych), finansowych, społecznych (w tym wynikających z powszechnych negatywnych stereotypów) lub psychologicznych.

Wsparcie będzie udzielane wyłącznie projektom i beneficjentom, którzy przestrzegają przepisów antydyskryminacyjnych, o których mowa w art. 9 ust. 3 rozporządzenia ogólnego.

W przypadku, gdy beneficjentem będzie JST (lub podmiot przez nią kontrolowany lub od niej zależny), która podjęła jakiegokolwiek działania dyskryminujące, sprzeczne z zasadami, o których mowa w art. 9 ust. 3 rozporządzenia ogólnego, wsparcie nie będzie udzielone.

Zaplanowane zostaną działania skierowane do pracowników beneficjenta i innych osób uczestniczących w procesie realizacji wsparcia, w tym pracodawców, zwiększające świadomość i wiedzę na temat realizacji zasad równościowych w celu jednakowego dostępu m.in. do produktów, usług, informacji, zatrudnienia a wynikających ze szkodliwych stereotypów barier w zatrudnieniu, dobrych praktyk w zakresie tworzenia przyjaznego i wolnego od dyskryminacji miejsca pracy dla wszystkich osób.

Wskazanie konkretnych terytoriów objętych wsparciem, z uwzględnieniem planowanego wykorzystania narzędzi terytorialnych:

Obszar całego województwa.

W ramach cs nie przewiduje się wykorzystania narzędzi terytorialnych.

Działania międzyregionalne, transgraniczne i transnarodowe:

Działania w zakresie aktywizacji zawodowej os. poszukujących pracy, w tym os., których sytuacja na rynku pracy jest niestabilna lub niepewna przyczyniają się do realizacji celów SUERMB, gdyż związane są ze wsparciem tych osób (w tym młodych) w celu poprawy ich dostępu do zatrudnienia (działanie nr 1), inwestowaniem w ludzi i ich umiejętności (działanie nr 2) w obszarze turystyki: związane z poprawą odpowiednich umiejętności i kompetencji w regionie Morza Bałtyckiego, pod kątem zdolności do zatrudnienia czy przedsiębiorczości, jak również z planowanymi działaniami w obszarze edukacji (działanie nr 3) wskazującymi na konieczność uczenia się przez całe życie w celu podnoszenia swoich umiejętności, dostosowując się do potrzeb rynku pracy, czy też w celu założenia własnej firmy.

W ramach Programu będą realizowane działania komplementarne do interwencji wdrażanych w ramach programu krajowego FERS, w ramach którego zaprogramowano następujące działania:

(1) wsparcie funkcjonowania sieci współpracy w obszarach wsparcia EFS+, umożliwiających wymianę doświadczeń i wzajemne uczenie się z partnerami zagranicznymi w celu wypracowania i wdrożenia nowych rozwiązań;

(2) rozszerzenie projektów standardowych o komponent współpracy ponadnarodowej, w ramach której Instytucje Zarządzające programami regionalnymi, a także beneficjenci programów regionalnych w zakresie projektów z obszaru EFS+ mogą ubiegać się o wsparcie z FERS, w celu podniesienia jakości realizowanych działań poprzez wykorzystanie współpracy z partnerem ponadnarodowym.

Planowana współpraca ponadnarodowa w Programie FEdKP, głównie z państwami UE, przybierze formę w szczególności wymiany wiedzy i doświadczeń.

IZ programem regionalnym będzie zachęcała wnioskodawców do udziału w konkursach dotacji organizowanych w ramach programu FERS. Beneficjenci programu regionalnego, realizujący projekty w ramach CS (a) mogą wnioskować do programu FERS o środki na jego umiędzynarodowienie, w tym na adaptację zagranicznych rozwiązań w Polsce lub równoległe tworzenie przez partnerów nowych rozwiązań. IZ programu FEDKP ma również możliwość aplikowania o środki w FERS w zakresie współpracy ponadnarodowej.

W ramach dotacji może zostać nawiązana współpraca w zakresie zgodnym ze specyfiką celu szczegółowego i realizowanych działań.

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych:

W ramach cs stosowaną formą finansowania będzie dotacja. Nie przewiduje się zastosowania instrumentów finansowych.

Celem interwencji jest dostarczenie wsparcia w zakresie dostępu do rynku pracy, a więc wzrost możliwości zatrudnienia lub polepszenie sytuacji osób o niekorzystnym statusie na regionalnym rynku pracy. Wśród planowanych interwencji dominują działania wspierające, dotyczące dziedzin, w których nie znajduje uzasadnienia stosowanie instrumentów finansowych. Instrumenty finansowe w niniejszym obszarze będą udostępniane w ramach programów krajowych.

2.8.1.2 WSKAŹNIKI

Tabela 2: Wskaźniki produktu								
Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka miary	Cel pośredni (2024)	Cel końcowy (2029)
8	4(a)	EFS+	Słabiej rozwinięte	EECO02	Liczba osób bezrobotnych, w tym długotrwale bezrobotnych objętych wsparciem w programie (osoby)	osoby	3 147	31 469
8	4(a)	EFS+	Słabiej rozwinięte	EECO07	Liczba osób w wieku 18-29 lat objętych wsparciem w programie (osoby)	osoby	818	11 472

Tabela 3: Wskaźniki rezultatów											
Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka miary	Wartość bazowa lub wartość	Rok odniesienia	Cel końcowy (2029)	Źródło danych	Uwagi

8	4(a)	EFS+	Słabiej rozwinięte	EECR 03	Liczba osób, które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu programu (osoby)	osoby	0	20 20	3 818	CST2021	
8	4(a)	EFS+	Słabiej rozwinięte	EECR 04	Liczba osób pracujących, łącznie z prowadzącymi działalność na własny rachunek, po opuszczeniu programu (osoby)	osoby	0	20 20	22 254	CST2021	
8	4(a)	EFS+	Słabiej rozwinięte	EECR 05	Liczba osób pracujących, łącznie z prowadzącymi działalność na własny rachunek, 6 miesięcy po opuszczeniu programu (osoby)	osoby	0	20 20	13 695	badanie ewaluacyjne lub dane administracyjne	

2.8.1.3 INDYKATYWNY PODZIAŁ ZAPROGRAMOWANYCH ZASOBÓW (UE) WEDŁUG RODZAJU INTERWENCJI

Tabela 4: Wymiar 1 – zakres interwencji

Priorytet	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (EUR)
8	EFS+	Słabiej rozwinięte	4(a)	134 - Działania na rzecz poprawy dostępu do zatrudnienia	82 950 788
8	EFS+	Słabiej rozwinięte	4(a)	136 - Wsparcie szczególne na rzecz zatrudnienia ludzi młodych i integracji społeczno-gospodarczej ludzi młodych	25 400 000

Tabela 5: Wymiar 2 – forma finansowania

Priorytet	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (EUR)
8	EFS+	Słabiej rozwinięte	4(a)	01 - Dotacja	108 350 788

Tabela 6: Wymiar 3 – terytorialny mechanizm realizacji i ukierunkowanie terytorialne

Priorytet	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (EUR)
8	EFS+	Słabiej rozwinięte	4(a)	33 – Brak ukierunkowania terytorialnego	108 350 788

Tabela 7: Wymiar 6 – uzupełniające obszary tematyczne EFS+

Priorytet	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (EUR)
8	EFS+	Słabiej rozwinięte	4(a)	09 - Nie dotyczy	108 350 788

Tabela 8: Wymiar 7 – Wymiar „Równouprawnienie płci” w ramach EFS+, EFRR, Funduszu Spójności i FST

Priorytet	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (EUR)
8	EFS+	Słabiej rozwinięte	4(a)	02 - Projekty uwzględniające kwestię równouprawnienia płci	108 350 788

2.8.2 CEL SZCZEGÓŁOWY 4(D) WSPIERANIE DOSTOSOWANIA PRACOWNIKÓW, PRZEDSIĘBIORSTW I PRZEDSIĘBIORCÓW DO ZMIAN, WSPIERANIE AKTYWNEGO I ZDROWEGO STARZENIA SIĘ ORAZ ZDROWEGO I DOBRZE DOSTOSOWANEGO ŚRODOWISKA PRACY, KTÓRE UWZGLĘDNIĄ ZAGROŻENIA DLA ZDROWIA

2.8.2.1 INTERWENCJE W RAMACH FUNDUSZY

Powiązane rodzaje działań:

Celem interwencji będzie wsparcie dostosowania (adaptacyjności) pracowników, przedsiębiorstw i przedsiębiorców do zmian, wydłużenie aktywności zawodowej i poprawa warunków pracy.

Zaplanowane kompleksowe działania będą odpowiadać na potrzeby pracodawców i pracowników. W działania będą włączeni partnerzy społeczni, dla których zaplanowano także wsparcie niezbędne do właściwego pełnienia ich funkcji. Realizowane formy wsparcia mają przyczynić się do poprawy stabilności zatrudnienia w regionie.

Wsparcie to będzie obejmować:

1. Finansowanie i upowszechnianie usług rozwojowych (szkolenia, doradztwo, studia) w systemie popytowym Bazy Usług Rozwojowych dla:
  - pracowników zgodne z oczekiwaniami i zdiagnozowanymi potrzebami przedsiębiorstw/pracodawców ukierunkowane na wzmocnienie ich potencjału i konkurencyjności,
  - właścicieli i kadry zarządzającej przedsiębiorstw/pracodawców wspomagające proces zmiany danego przedsiębiorstwa/pracodawcy, w tym przekształcenia profilu działalności czy optymalizacji procesów zarządzania.

Szczególnie promowane będą działania nakierowane na zieloną gospodarkę i gospodarkę o obiegu zamkniętym.

Realizacja usług rozwojowych będzie uzupełniana przez działania na rzecz zwiększenia liczby podmiotów świadczących usługi rozwojowe zarejestrowane w Bazie Usług Rozwojowych oraz działania mające na celu wzrost świadomości potrzeby uczenia się przez całe życie w regionie wśród przedsiębiorców/pracodawców i ich pracowników (w celu zapewnienia komplementarności z FERS ww. działania będą konsultowane z podmiotem odpowiedzialnym za działania informacyjne promujące Bazę Usług Rozwojowych i jej wykorzystanie na poziomie krajowym).

2. Adaptację środowiska pracy do potrzeb różnych grup pracowników, w szczególności pracowników starszych. Przykłady przedsięwzięć:
  - wsparcie szkoleniowo-doradcze w zakresie wprowadzania rozwiązań wynikających z adaptacji środowiska pracy do potrzeb pracowników,
  - promowanie wraz z partnerami społecznymi przyjaznych form organizacji pracy, w szczególności dla osób starszych,
  - działania zachęcające starszych pracowników do pozostawania w zatrudnieniu poprzez dostosowanie warunków pracy do ich stanu zdrowia i potrzeb w zakresie dostępności, dostosowane miejsca pracy do bardziej zróżnicowanej wiekowo siły roboczej,
  - działania poprawiające umiejętności starszych pracowników poprzez zapewnienie lepszego dostępu do uczenia się przez całe życie,
  - działania umożliwiające pracownikom łączenie nieformalnych obowiązków opiekuńczych z pracą,
  - promowanie korzyści z wydłużania aktywności zawodowej osób w wieku emerytalnym oraz dobrych praktyk w tym zakresie.

3. Wsparcie pracodawców i pracowników we wprowadzaniu elastycznych form zatrudnienia, w tym we wprowadzaniu pracy zdalnej, m.in. poprzez szkolenia i doradztwo oraz zastosowanie innych narzędzi niezbędnych do stworzenia właściwych warunków pracy we wskazanych formach.
4. Outplacement dla pracowników zagrożonych zwolnieniem, przewidzianych do zwolnienia lub zwolnionych z przyczyn nie dotyczących pracownika oraz osób odchodzących z rolnictwa. Działania ukierunkowane będą na przezwyciężanie negatywnych skutków wynikających z sytuacji gospodarczej i umożliwiające złągodzenie procesów restrukturyzacyjnych. Przykłady przedsięwzięć:
  - kompleksowe programy outplacementowe obejmujące m.in. szkolenia, poradnictwo zawodowe, pośrednictwo pracy, staże przygotowujące do podjęcia pracy w nowym zawodzie, studia podyplomowe, poradnictwo psychologiczne, subsydiowane zatrudnienie, dodatek relokacyjny,
  - wsparcie finansowe dla osób planujących rozpocząć działalność gospodarczą, doradztwo, wsparcie pomostowe.
5. Wspieranie dobrze dostosowanego środowiska pracy poprzez działania ukierunkowane na poprawę warunków pracy i eliminację zdrowotnych czynników ryzyka w miejscu pracy, jak również działania prewencyjne/ profilaktyczne w obszarze zdrowia. Przykłady przedsięwzięć:
  - działania ukierunkowane na eliminowanie i minimalizowanie czynników ryzyka utraty zdrowia w miejscu pracy wynikających z uwarunkowań zawodowych i środowiskowych (np. narażenie na substancje zanieczyszczone, rakotwórcze i toksyczne), w tym działania szkoleniowe oraz rozwiązania organizacyjne,
  - działania ograniczające i eliminujące szkodliwe dla zdrowia zachowania w miejscu pracy,
  - działania promujące zdrowe i dobrze przystosowane środowisko pracy,
  - działania polegające na przekwalifikowaniu pracowników długotrwale pracujących w warunkach negatywnie wpływających na zdrowie,
  - działania ukierunkowane na poprawę ergonomii pracy, środowiska pracy,
  - finansowanie dodatkowych pakietów badań profilaktycznych nakierowanych na choroby związane z miejscem pracy, wykraczających poza minimalny zakres badań okresowych w ramach medycyny pracy,
  - działania rehabilitacyjne dla pracodawców i pracowników w zakresie chorób wynikających z ryzyk w miejscu pracy,
  - działania pracodawców i pracowników na rzecz dobrego samopoczucia psychicznego w pracy,
  - działania wspierające rekrutację i powrót do pracy osób z (przewlekłą lub rzadką) chorobą, niepełnosprawnością lub zaburzeniami zdrowia psychicznego, na przykład poprzez organizowanie etapów szkolenia zawodowego dla tych grup bez lub po obniżonych kosztach dla pracodawcy,
  - opracowanie i wdrożenie programów profilaktycznych dot. chorób związanych z miejscem pracy oraz programów rehabilitacji medycznej (zawierających komponent ścieżki powrotu na rynek pracy, w przypadku wsparcia osób bezrobotnych),
  - uzupełniająco możliwe są działania zwiększające frekwencję w programach profilaktycznych i rehabilitacji medycznej oraz podnoszące świadomość na temat profilaktycznej opieki zdrowotnej obejmujące, np.: szkolenia w zakładach pracy obejmujące techniki wykonywania danej pracy w celu eliminowania czynników mających wpływ na daną chorobę (w zależności od zakresu programu), działania informacyjno-edukacyjne dla uczestników projektów (ze szczególnym uwzględnieniem sposobów zapobiegania danym chorobom oraz zasad postępowania w przypadku ich wystąpienia) czy szkolenia dla personelu medycznego związane z realizacją danego wsparcia.

Określenie konkretnych kierunków inwestycji będzie odbywać się na podstawie map potrzeb zdrowotnych i zgodnie z Krajowym i Wojewódzkim planem transformacji na lata 2022-2026.

6. Wsparcie budowania zdolności partnerów społecznych, w tym w formie szkoleń, działań służących tworzeniu sieci kontaktów i wzmocniania dialogu społecznego, a także wspieranie działań podejmowanych wspólnie przez partnerów społecznych. Zaplanowano m.in.: zastosowanie działań wzmocniających ich potencjał poprzez podniesienie kwalifikacji/kompetencji, doradztwo i usługi

prawne, jak również rozwijające sieciowanie instytucji czy rozwijające forum badań i analiz. Elementem wsparcia będzie także poprawa jakości ich funkcjonowania celem stworzenia właściwych warunków rozwoju tych podmiotów.

Pomimo zawarcia działań w zakresie budowy zdolności partnerów społecznych w celu (d), zakres merytoryczny tych działań będzie szerszy i będzie mógł dotyczyć budowy zdolności partnerów społecznych we wszystkich obszarach celów EFS+.

Projekty w ramach cs wybierane będą w trybie konkurencyjnym oraz niekonkurencyjnym.

Na wsparcie umiejętności zostanie przeznaczona alokacja w wysokości 11 000 000 euro.

Działania zostały ocenione jako zgodne z zasadą DNSH.

Główne grupy docelowe:

- przedsiębiorcy;
- pracodawcy;
- pracownicy;
- osoby bezrobotne biorące udział w projektach z zakresu rehabilitacji ułatwiającej powrót do pracy;
- osoby zwolnione w okresie nie dłuższym niż 6 miesięcy, przewidziane do zwolnienia lub zagrożone zwolnieniem z pracy z przyczyn dotyczących zakładu pracy;
- osoby odchodzące z rolnictwa;
- partnerzy społeczni (ich członkowie i przedstawiciele).

Działania na rzecz zapewnienia równości, włączenia społecznego i niedyskryminacji:

Zgodnie z art. 9 rozporządzenia ogólnego zostaną podjęte działania zapobiegające wszelkiej dyskryminacji ze względu na płeć, rasę lub pochodzenie etniczne, religię lub światopogląd, niepełnosprawność, wiek lub orientację seksualną poprzez eliminację barier fizycznych (w tym infrastrukturalnych), finansowych, społecznych (w tym wynikających z powszechnych negatywnych stereotypów) lub psychologicznych.

Wsparcie będzie udzielane wyłącznie projektom i beneficjentom, którzy przestrzegają przepisów antydyskryminacyjnych, o których mowa w art. 9 ust. 3 rozporządzenia ogólnego.

W przypadku, gdy beneficjentem będzie JST (lub podmiot przez nią kontrolowany lub od niej zależny), która podjęła jakiekolwiek działania dyskryminujące, sprzeczne z zasadami, o których mowa w art. 9 ust. 3 rozporządzenia ogólnego, wsparcie nie będzie udzielone.

Realizowane wsparcie będzie obejmowało również podniesienie kompetencji, m.in. poprzez szkolenia oraz udział w innych formach, pracowników beneficjentów i innych osób uczestniczących w procesie realizacji wsparcia, w tym pracodawców z zakresu niwelowania barier spowodowanych negatywnymi stereotypami i dyskryminacją, w tym ze względu na orientację seksualną. Będą podejmowane działania wśród pracodawców wskazujące na obowiązek równego traktowania i niedyskryminacji, m.in. ze względu na orientację seksualną, tj. np. szkolenia podnoszące wiedzę na temat zakazu dyskryminacji w miejscu pracy.

Wskazanie konkretnych terytoriów objętych wsparciem, z uwzględnieniem planowanego wykorzystania narzędzi terytorialnych:

Obszar całego województwa.

W ramach cs nie przewiduje się wykorzystania narzędzi terytorialnych.

Działania międzyregionalne, transgraniczne i transnarodowe:

Działania związane z realizacją wsparcia polegającego na dostosowaniu (adaptacyjności) pracowników, przedsiębiorstw i przedsiębiorców do zmian, wydłużeniu aktywności zawodowej i poprawie warunków pracy wpisują się w cele realizacji SUERMB. W szczególności wpisują się działania zaplanowane w obszarze zdrowia dotyczące promowania aktywnego i zdrowego starzenia się (działania nr 1 w obszarze zdrowia w ww. Strategii) oraz z obszaru edukacji działanie nr 3 wskazujące na konieczność uczenia się przez całe życie w celu podnoszenia swoich umiejętności, dostosowując się do potrzeb rynku pracy, czy też w celu założenia własnej firmy.

W ramach programu będą realizowane działania komplementarne do interwencji wdrażanych w ramach programu krajowego FERS, w ramach którego zaprogramowano następujące działania:

(1) wsparcie funkcjonowania sieci współpracy w obszarach wsparcia EFS+, umożliwiających wymianę doświadczeń i wzajemne uczenie się z partnerami zagranicznymi w celu wypracowania i wdrożenia nowych rozwiązań;

(2) rozszerzenie projektów standardowych o komponent współpracy ponadnarodowej, w ramach której Instytucje Zarządzające programami regionalnymi, a także beneficjenci programów regionalnych w zakresie projektów z obszaru EFS+ mogą ubiegać się o wsparcie z FERS, w celu podniesienia jakości realizowanych działań poprzez wykorzystanie współpracy z partnerem ponadnarodowym.

Planowana współpraca ponadnarodowa w programie FEdKP, głównie z państwami UE, przybierze formę w szczególności wymiany wiedzy i doświadczeń.

IZ programem regionalnym będzie zachęcała wnioskodawców do udziału w konkursach dotacji organizowanych w ramach programu FERS. Beneficjenci programu regionalnego, realizujący projekty w ramach CS (d) mogą wnioskować do programu FERS o środki na jego umiędzynarodowienie, w tym na adaptację zagranicznych rozwiązań w Polsce lub równoległe tworzenie przez partnerów nowych rozwiązań. IZ programu FEdKP ma również możliwość aplikowania o środki w FERS w zakresie współpracy ponadnarodowej.

W ramach dotacji może zostać nawiązana współpraca w zakresie zgodnym ze specyfiką celu szczegółowego i realizowanych działań.

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych:

W ramach cs stosowaną formą finansowania będzie dotacja. Nie przewiduje się zastosowania instrumentów finansowych.

Brak możliwości finansowania w inny sposób działań tj. outplacementowych, programów zdrowotnych i profilaktycznych, czy też (w przypadku większości projektów) działań polegających na adaptacji środowiska pracy do potrzeb różnych grup pracowników.

2.8.2.2 WSKAŹNIKI

Tabela 2: Wskaźniki produktu

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka miary	Cel pośredni (2021)	Cel końcowy
8	4(d)	EFS+	Słabiej rozwinięte	PLDCO08	Liczba osób objętych wsparciem w obszarze zdrowia (osoby)	osoby	622	20 734
8	4(d)	EFS+	Słabiej rozwinięte	PLDCO04	Liczba pracowników mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw (w tym spółdzielni i przedsiębiorstw społecznych) objętych usługą rozwojową (osoby)	osoby	539	5 384
8	4(d)	EFS+	Słabiej rozwinięte	EECO19	Liczba objętych wsparciem mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw (w tym spółdzielni i przedsiębiorstw społecznych) (przedsiębiorstwa)	przedsiębiorstwa	90	1 233

Tabela 3: Wskaźniki rezultatów

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka miary	Wartość bazowa lub wartość	Rok odniesienia	Cel końcowy (2029)	Źródło danych	Uwagi
8	4(d)	EFS+	Słabiej rozwinięte	FEKPRO 81	Liczba pracowników, którzy uzyskali kwalifikacje w wyniku uczestnictwa w usłudze rozwojowej (osoby)	osoby	0	20 20	3 845	CST2021	
8	4(d)	EFS+	Słabiej rozwinięte	PLDCR 03	Liczba osób, które dzięki wsparciu w	osoby	0	20 20	14 970	CST2021	

					obszarze zdrowia podjęty pracę lub kontynu owały zatrudnien ie (osoby)						
8	4(d)	EFS+	Słabiej rozwi nięte	EECR06	Liczba osób znajdujący ch się w lepszej sytuacji na rynku pracy 6 miesiący po opuszczeni u programu (osoby)	osob y	0	20 20	922	badanie ewaluacyj ne lub dane administr acyjne	

2.8.2.3 INDYKATYWNY PODZIAŁ ZAPROGRAMOWANYCH ZASOBÓW (UE) WEDŁUG RODZAJU INTERWENCJI

Tabela 4: Wymiar 1 – zakres interwencji					
Priorytet	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (EUR)
8	EFS+	Słabiej rozwinięte	4(d)	146 - Wsparcie na rzecz przystosowywania pracowników, przedsiębiorstw i przedsiębiorców do zmian	18 906 630
8	EFS+	Słabiej rozwinięte	4(d)	147 - Działania zachęcające do aktywnego starzenia się w dobrym zdrowiu	14 242 582

Tabela 5: Wymiar 2 – forma finansowania					
Priorytet	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (EUR)

8	EFS+	Słabiej rozwinięte	4(d)	01 - Dotacja	33 149 212
---	------	--------------------	------	--------------	------------

Tabela 6: Wymiar 3 – terytorialny mechanizm realizacji i ukierunkowanie terytorialne

Priorytet	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (EUR)
8	EFS+	Słabiej rozwinięte	4(d)	33 – Brak ukierunkowania terytorialnego	33 149 212

Tabela 7: Wymiar 6 – uzupełniające obszary tematyczne EFS+

Priorytet	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (EUR)
8	EFS+	Słabiej rozwinięte	4(d)	07 - Budowanie zdolności partnerów społecznych	600 000
8	EFS+	Słabiej rozwinięte	4(d)	09 - Nie dotyczy	21 549 212
8	EFS+	Słabiej rozwinięte	4(d)	10 - Działania podejmowane w odpowiedzi na wyzwania wskazane w ramach semestru europejskiego	11 000 000

Tabela 8: Wymiar 7 – Wymiar „Równouprawnienie płci” w ramach EFS+, EFRR, Funduszu Spójności i FST

Priorytet	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (EUR)
8	EFS+	Słabiej rozwinięte	4(d)	02 - Projekty uwzględniające kwestię równouprawnienia płci	33 149 212

2.8.3 CEL SZCZEGÓŁOWY 4(F) WSPIERANIE RÓWNEGO DOSTĘPU DO DOBREJ JAKOŚCI, WŁĄCZAJĄCEGO KSZTAŁCENIA I SZKOLENIA ORAZ MOŻLIWOŚCI ICH UKOŃCZENIA, W SZCZEGÓLNOŚCI W ODNIESIENIU DO GRUP W NIEKORZYSTNEJ SYTUACJI, OD WCZESNEJ EDUKACJI I OPIEKI NAD DZIECKIEM PRZEZ OGÓLNE I ZAWODOWE KSZTAŁCENIE I SZKOLENIE, PO SZKOLNICTWO WYŻSZE, A TAKŻE KSZTAŁCENIE I UCZENIE SIĘ DOROSŁYCH, W TYM UŁATWIANIE MOBILNOŚCI EDUKACYJNEJ DLA WSZYSTKICH I DOSTĘPNOŚCI DLA OSÓB Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIAMI

2.8.3.1 INTERWENCJE W RAMACH FUNDUSZY

Powiązane rodzaje działań:

Wsparcie wychowania przedszkolnego

Celem interwencji jest zwiększenie szans edukacyjnych dzieci i wyrównywanie dostępu do wysokiej jakości wychowania przedszkolnego m.in. poprzez tworzenie miejsc przedszkolnych na obszarach o najniższym stopniu upowszechnienia wychowania przedszkolnego oraz poprawę jakości edukacji przedszkolnej. Podejmowane będą działania zmierzające do osiągnięcia celu na poziomie 96% upowszechnienia wychowania przedszkolnego (przy faktycznym współczynniku 1,2 dziecka na jedno miejsce przedszkolne). Niemniej jednak trendy społeczne i wzorce kulturowe mogą oddziaływać negatywnie na możliwość uczestnictwa wszystkich dzieci z ww. terytoriów w wychowaniu przedszkolnym przy braku zmian świadomościowych wśród opiekunów prawnych.

Przykłady przedsięwzięć (m.in.):

- tworzenie nowych miejsc wychowania przedszkolnego i ich bieżące funkcjonowanie;
- realizacja dodatkowej oferty edukacyjnej, w tym językowej, lub specjalistycznej dla dzieci w zakresie poprawy jakości świadczenia usług edukacyjnych oraz edukacji włączającej (np. asystent dziecka SPE), w tym diagnozowanie indywidualnych potrzeb rozwojowych lub edukacyjnych, udzielanie PPP;
- wsparcie dla przedstawicieli kadry OWP ukierunkowane m.in. na podnoszenie kompetencji lub nabywanie kwalifikacji (w tym związanych z zieloną lub cyfrową transformacją) lub udzielanie pomocy w rozwiązywaniu problemów dydaktycznych (w tym wsparcie metodyczne) lub wychowawczych;
- dostosowanie istniejących miejsc wychowania przedszkolnego do potrzeb dzieci z niepełnosprawnościami;
- uzupełniająco działania wynikające z wychowawczej lub wspierającej funkcji OWP, w tym profilaktyki problemów (np. działania prozdrowotne lub proekologiczne).

Tworzenie nowych miejsc wychowania przedszkolnego będzie preferowane na obszarach, na których poziom upowszechnienia wychowania przedszkolnego kształtuje się poniżej średniej wojewódzkiej (tzw. białe plamy), w szczególności na obszarach wiejskich.

Preferencje we wsparciu na rzecz wychowania przedszkolnego zostaną zapewnione obszarom zmarginalizowanym.

Wsparcie kształcenia ogólnego

Celem interwencji jest wyrównywanie szans edukacyjnych poprzez podniesienie jakości i efektywności kształcenia ogólnego, w tym poprawę rezultatów egzaminów w szkołach lub placówkach osiągających najniższe wyniki edukacyjne, oraz poprzez zwiększenie dostępności i włączenia społecznego, w tym zapobieganie wczesnemu kończeniu kształcenia, ułatwianie przechodzenia między różnymi poziomami edukacji, zapobieganie i zwalczanie segregacji i dyskryminacji, ukierunkowanie wsparcia na uczniów w niekorzystnej sytuacji. Wyrównywanie szans edukacyjnych będzie dotyczyć zarówno różnic międzyregionalnych, jak i dysproporcji wewnątrzregionalnych w wynikach nauczania.

Przykłady przedsięwzięć (m.in.):

1. wsparcie dla uczniów w zakresie m.in.:
  - podnoszenia kompetencji kluczowych (w tym cyfrowych), społecznych, społeczno-emocjonalnych, podstawowych, przekrojowych lub związanych z zieloną lub cyfrową transformacją;
  - staży;
  - diagnozowania indywidualnych potrzeb rozwojowych lub edukacyjnych lub udzielania PPP, w tym przeciwdziałającej przedwczesnemu opuszczeniu systemu oświaty;

- działań wynikających z wychowawczej lub wspierającej funkcji szkoły, w tym profilaktyki problemów (np. działania prozdrowotne lub proekologiczne);
  - doradztwa edukacyjno-zawodowego;
  - edukacji włączającej;
  - stypendiów.
2. wsparcie dla przedstawicieli kadry w zakresie m.in.
- podnoszenia kompetencji lub nabywania kwalifikacji związanych z zawodem;
  - podnoszenia kompetencji kluczowych (w tym cyfrowych), społeczno-emocjonalnych, przekrojowych lub związanych z zieloną lub cyfrową transformacją;
  - udzielania pomocy w rozwiązywaniu problemów dydaktycznych (w tym wsparcie metodyczne) lub wychowawczych;
  - realizacji zadań dotyczących doradztwa edukacyjno-zawodowego;
  - edukacji włączającej;
  - tworzenia sieci współpracy, wzajemnego uczenia się lub programów mentoringu (np. model szkoły ćwiczeń).
3. wsparcie dla szkół i placówek w zakresie m.in.:
- zewnętrznego wsparcia w zakresie doradztwa edukacyjno-zawodowego;
  - poprawy jakości warunków kształcenia;
  - dostosowania do wymogów zielonej lub cyfrowej transformacji, w tym wzmocnienia cyfryzacji;
  - edukacji włączającej (np. asystent ucznia SPE), w tym poprawy dostępności (np. model dostępnej szkoły);
  - wdrażania nowatorskich metod nauczania.

Preferencje we wsparciu na rzecz kształcenia ogólnego będą dotyczyć szkół lub placówek osiągających najniższe wyniki egzaminacyjne w skali regionu lub z obszarów zmarginalizowanych.

Wsparcie szkół podstawowych z obszarów wiejskich będzie uwzględniać podnoszenie kompetencji uczniów z języka angielskiego (o ile charakter wsparcia uzasadnia takie działania).

Stypendia w ramach kształcenia ogólnego będą przyznawane uczniom zdolnym w niekorzystnej sytuacji społeczno-ekonomicznej.

Wsparcie kształcenia zawodowego

Celem interwencji jest podniesienie efektywności i jakości kształcenia zawodowego poprzez zwiększenie integracji szkolnictwa branżowego z rynkiem pracy, dostosowanie kształcenia zawodowego do wymogów zielonej lub cyfrowej transformacji oraz promowanie kształcenia zawodowego jako wysokiej jakości ścieżki kariery wymagającej wysokich kwalifikacji.

Przykłady przedsięwzięć (m.in.):

1. wsparcie dla uczniów w zakresie m.in.:
  - podnoszenia kompetencji lub nabywania kwalifikacji związanych z zawodem lub zgodnych z zapotrzebowaniem rynku pracy;
  - zdobywania doświadczenia zawodowego, w tym kształcenia praktycznego na rzeczywistych stanowiskach pracy (staże uczniowskie będą rozliczane wyłącznie w oparciu o stawkę jednostkową);
  - podnoszenia kompetencji kluczowych (w tym cyfrowych), społecznych, społeczno-emocjonalnych, podstawowych, przekrojowych lub związanych z zieloną lub cyfrową transformacją;
  - diagnozowania indywidualnych potrzeb rozwojowych lub edukacyjnych lub udzielania PPP;

- działań wynikających z wychowawczej lub wspierającej funkcji szkoły, w tym profilaktyki problemów (np. działania prozdrowotne lub proekologiczne);
  - doradztwa edukacyjno-zawodowego;
  - edukacji włączającej;
  - stypendiów.
2. wsparcie dla przedstawicieli kadry w zakresie m.in.:
    - podnoszenia kompetencji lub nabywania kwalifikacji związanych z zawodem;
    - pogłębiania współpracy z otoczeniem społeczno-gospodarczym;
    - podnoszenia kompetencji kluczowych (w tym cyfrowych), społeczno-emocjonalnych, przekrojowych lub związanych z zieloną lub cyfrową transformacją;
    - udzielania pomocy w rozwiązywaniu problemów dydaktycznych (w tym wsparcie metodyczne) lub wychowawczych;
    - realizacji zadań dotyczących doradztwa edukacyjno-zawodowego;
    - edukacji włączającej;
    - tworzenia sieci współpracy, wzajemnego uczenia się lub programów mentoringu (np. model szkoły ćwiczeń).
  3. wsparcie dla szkół lub placówek w zakresie m.in.:
    - dostosowania do wymogów zielonej lub cyfrowej transformacji, w tym wzmocnienia cyfryzacji;
    - poprawy jakości warunków kształcenia, w tym tworzenie warunków odzwierciedlających rzeczywiste warunki pracy;
    - zewnętrznego wsparcia w zakresie doradztwa edukacyjno-zawodowego;
    - edukacji włączającej (np. asystent ucznia SPE), w tym poprawy dostępności;
    - wdrażania nowatorskich metod nauczania;
    - promowania kształcenia zawodowego jako wysokiej jakości i integracyjnej ścieżki kariery wymagającej wysokich kwalifikacji.
  4. wsparcie dla otoczenia społeczno-gospodarczego w zakresie m.in.:
    - podnoszenia kompetencji lub nabywania kwalifikacji pedagogicznych opiekunów stażystów lub praktykantów lub instruktorów praktycznej nauki zawodu;
    - włączenia w system egzaminów zawodowych.

Preferencje we wsparciu na rzecz kształcenia zawodowego będą dotyczyć zawodów, na które istnieje regionalne zapotrzebowanie.

Wsparcie OWP, szkół lub placówek będzie realizowane na podstawie indywidualnej diagnozy ich potrzeb.

Wsparcie kadr OWP, szkół lub placówek będzie obligatoryjne w projekcie (chyba, że charakter wsparcia nie uzasadnia takich działań).

Wsparcie kadr OWP, szkół lub placówek będzie komplementarne z działaniami podejmowanymi w ramach FERS i KPO.

Realizacja działań edukacyjnych będzie uwzględniać rozwiązania i narzędzia wypracowane w PO WER i FERS.

Poprawa jakości warunków kształcenia OWP, szkół lub placówek będzie elementem kompleksowego projektu.

Realizacja działań edukacyjnych będzie uwzględniać wsparcie integracji dzieci lub uczniów (w tym ich umiejętności językowych i adaptacji kulturowej), których opiekunowie są migrantami lub powracają z zagranicy, oraz przygotowanie kadr oświaty do pracy z ww. dziećmi lub uczniami.

Preferencje we wsparciu będą dotyczyć projektów partnerskich, w tym z NGO.

Projekty w ramach cs wybierane będą w trybie konkurencyjnym oraz niekonkurencyjnym.

Działania zostały ocenione jako zgodne z zasadą DNSH.

Główne grupy docelowe:

- dzieci w wieku przedszkolnym (zgodnie z Ustawą – Prawo oświatowe) i ich opiekunowie;
- przedstawiciele kadry OWP;
- OWP (z wyłączeniem specjalnych);
- uczniowie lub wychowankowie szkół lub placówek kształcenia ogólnego, w szczególności w niekorzystnej sytuacji;
- szkoły lub placówki kształcenia ogólnego (z wyłączeniem specjalnych);
- przedstawiciele kadry szkół lub placówek kształcenia ogólnego;
- opiekunowie stażystów lub praktykantów lub instruktorzy praktycznej nauki zawodu u podmiotów przyjmujących na staż;
- uczniowie lub słuchacze szkół lub placówek kształcenia zawodowego;
- szkoły lub placówki kształcenia zawodowego (z wyłączeniem specjalnych);
- przedstawiciele kadry szkół lub placówek kształcenia zawodowego;
- otoczenie społeczno-gospodarcze współpracujące ze szkołami lub placówkami kształcenia zawodowego;
- opiekunowie wychowanków, uczniów i słuchaczy;
- inne podmioty funkcjonujące w systemie oświaty oraz ich uczestnicy lub przedstawiciele kadry.

Działania na rzecz zapewnienia równości, włączenia społecznego i niedyskryminacji:

Zgodnie z art. 9 rozporządzenia ogólnego zostaną podjęte działania zapobiegające wszelkiej dyskryminacji ze względu na płeć, rasę lub pochodzenie etniczne, religię lub światopogląd, niepełnosprawność, wiek lub orientację seksualną poprzez eliminację barier fizycznych (w tym infrastrukturalnych), finansowych, społecznych (w tym wynikających z powszechnych negatywnych stereotypów) lub psychologicznych.

Wsparcie będzie udzielane wyłącznie projektom i beneficjentom, którzy przestrzegają przepisów antidyskryminacyjnych, o których mowa w art. 9 ust. 3 rozporządzenia ogólnego.

W przypadku, gdy beneficjentem będzie JST (lub podmiot przez nią kontrolowany lub od niej zależny), która podjęła jakiegokolwiek działania dyskryminujące, sprzeczne z zasadami, o których mowa w art. 9 ust. 3 rozporządzenia ogólnego, wsparcie nie będzie udzielone.

Celem każdego działania będzie również dążenie do zapobiegania przemocy i dyskryminacji, w tym ze względu na orientację seksualną, poprzez podnoszenie kompetencji zwiększających świadomość i wiedzę na temat realizacji zasad równościowych pracowników beneficjenta i innych osób uczestniczących w procesie realizacji wsparcia, w tym pracowników środowisk szkolnych oraz zapewnienie wsparcia psychologicznego i pedagogicznego uczestnikom projektów odpowiadającego ich potrzebom.

Dodatkowo doradztwo edukacyjno-zawodowe dla uczniów na każdym poziomie edukacyjnym będzie uwzględniać perspektywę płci i przeciwdziałanie dyskryminacji płci, w tym stereotypom (np. zawody

utożsamiane z płcią) w wyborze ścieżki edukacyjno-zawodowej oraz będzie wspierać wybór kariery w obszarze STEM, w tym przez kobiety.

Wskazanie konkretnych terytoriów objętych wsparciem, z uwzględnieniem planowanego wykorzystania narzędzi terytorialnych:

W obszarze wychowania przedszkolnego, kształcenia ogólnego, kształcenia zawodowego przewiduje się zastosowanie instrumentu ZIT i IIT dla OPPT na terenie całego województwa - obszary wsparcia przewidziane do realizacji w ramach PT WK-P i poza PT WK-P.

Działania międzyregionalne, transgraniczne i transnarodowe:

Działania takie jak podnoszenie kompetencji kadr oświaty, przeciwdziałanie przedwczesnemu opuszczaniu systemu oświaty, ułatwianie przechodzenia między kolejnymi szczeblami edukacji czy podnoszenie jakości kształcenia zawodowego kontrybuują do realizacji celów działania nr 1 i 4 Obszaru Tematycznego Edukacja SUERMB.

W ramach programu będą realizowane działania komplementarne do interwencji wdrażanych w ramach programu krajowego FERS, w ramach którego zaprogramowano następujące działania:

(1) wsparcie funkcjonowania sieci współpracy w obszarach wsparcia EFS+, umożliwiających wymianę doświadczeń i wzajemne uczenie się z partnerami zagranicznymi w celu wypracowania i wdrożenia nowych rozwiązań;

(2) rozszerzenie projektów standardowych o komponent współpracy ponadnarodowej, w ramach której Instytucje Zarządzające programami regionalnymi, a także beneficjenci programów regionalnych w zakresie projektów z obszaru EFS+ mogą ubiegać się o wsparcie z FERS, w celu podniesienia jakości realizowanych działań poprzez wykorzystanie współpracy z partnerem ponadnarodowym.

Planowana współpraca ponadnarodowa w programie, głównie z państwami UE, przybierze formę w szczególności wymiany wiedzy i doświadczeń.

IZ programem regionalnym będzie zachęcała wnioskodawców do udziału w konkursach dotacji organizowanych w ramach programu FERS. Beneficjenci programu regionalnego, realizujący projekty w ramach cs (f) mogą wnioskować do programu FERS o środki na jego umiędzynarodowienie, w tym na adaptację zagranicznych rozwiązań w Polsce lub równoległe tworzenie przez partnerów nowych rozwiązań. IZ programu FEEdKP ma również możliwość aplikowania o środki w FERS w zakresie współpracy ponadnarodowej.

W ramach dotacji może zostać nawiązana współpraca w zakresie zgodnym ze specyfiką cs i realizowanych działań.

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych:

W ramach cs stosowaną formą finansowania będzie dotacja. Nie przewiduje się zastosowania instrumentów finansowych.

Brakuje zasadności wsparcia obszaru edukacji w postaci instrumentów zwrotnych. W związku z szeregiem powodów dla wsparcia dotacyjnego (przewaga podmiotów publicznych, niedochodowy charakter działalności, cel społeczny projektów) przyjęto jedynie formę bezzwrotnych dotacji na wsparcie interwencji w ramach cs 4(f).

Tabela 2: Wskaźniki produktu								
Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka miary	Cel pośredni (2024)	Cel końcowy (2029)
8	4(f)	EFS+	Słabiej rozwinięte	PLFCO01	Liczba dzieci objętych dodatkowymi zajęciami w edukacji przedszkolnej	osoby	374	7 498
8	4(f)	EFS+	Słabiej rozwinięte	PLFCO02	Liczba dofinansowanych miejsc wychowania przedszkolnego	sztuki	45	914
8	4(f)	EFS+	Słabiej rozwinięte	PLFCO03	Liczba uczniów szkół i placówek systemu oświaty prowadzących kształcenie ogólne objętych wsparciem	osoby	2 252	45 048
8	4(f)	EFS+	Słabiej rozwinięte	PLFCO04	Liczba uczniów i słuchaczy szkół i placówek kształcenia zawodowego objętych wsparciem	osoby	1 297	25 940
8	4(f)	EFS+	Słabiej rozwinięte	PLEFCO05	Liczba uczniów szkół i placówek kształcenia zawodowego uczestniczących w stażach uczniowskich	osoby	283	5 671
8	4(f)	EFS+	Słabiej rozwinięte	PLFCO07	Liczba szkół i placówek systemu oświaty objętych wsparciem	podmioty	51	1 024

Tabela 3: Wskaźniki rezultatu											
Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka miary	Wartość bazowa lub wartość	Rok odniesienia	Cel końcowy (2029)	Źródło danych	Uwagi

8	4(f)	EFS+	Słabiej rozwinięte	PLFCR 01	Liczba uczniów, którzy nabyli kwalifikacje po opuszczeniu programu	osoby	0	2020	26 979	CST20 21	
8	4(f)	EFS+	Słabiej rozwinięte	PLEFCR 03	Liczba uczniów szkół i placówek kształcenia zawodowego objętych wsparciem w postaci staży uczniowskich, uczestniczących w kształceniu lub pracujących 6 miesięcy od ukończenia nauki	osoby	0	2020	4 536	badanie ewaluacyjne lub dane administracyjne	
8	4(f)	EFS+	Słabiej rozwinięte	PLFCR 04	Liczba miejsc wychowawczego przedszkolnego, które funkcjonują przez co najmniej 24 miesiące po zakończeniu projektu	sztuki	0	2020	873	badanie ewaluacyjne lub dane administracyjne	

8	4(f)	EFS+	Słabiej rozwinięte	PLFCR 05	Liczba szkół i placówek systemu oświaty, w których dzięki wsparciu EFS+ świadczone są usługi asystenckie 6 miesięcy po zakończeniu projektu	podmioty	0	2020	81	badania ewaluacyjne lub dane administracyjne	
---	------	------	--------------------	----------	---	----------	---	------	----	--	--

2.8.3.2 INDIKATYWNY PODZIAŁ ZAPROGRAMOWANYCH ZASOBÓW (UE) WEDŁUG RODZAJU INTERWENCJI

Tabela 4: Wymiar 1 – zakres interwencji					
Priorytet	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (EUR)
8	EFS+	Słabiej rozwinięte	4(f)	148 - Wsparcie na rzecz wczesnej edukacji i opieki nad dzieckiem (z wyłączeniem infrastruktury)	13 110 345
8	EFS+	Słabiej rozwinięte	4(f)	149 - Wsparcie na rzecz szkolnictwa podstawowego i średniego (z wyłączeniem infrastruktury)	78 384 655

Tabela 5: Wymiar 2 – forma finansowania					
Priorytet	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (EUR)
8	EFS+	Słabiej rozwinięte	4(f)	01 - Dotacja	91 495 000

Tabela 6: Wymiar 3 – terytorialny mechanizm realizacji i ukierunkowanie terytorialne					
--	--	--	--	--	--

Priorytet	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (EUR)
8	EFS+	Słabiej rozwinięte	4(f)	03 - Zintegrowane inwestycje terytorialne - Miejskie obszary funkcjonalne	45 190 392
8	EFS+	Słabiej rozwinięte	4(f)	19 - Inny rodzaj narzędzia terytorialnego - Miejskie obszary funkcjonalne	18 809 608
8	EFS+	Słabiej rozwinięte	4(f)	33 - Brak ukierunkowania terytorialnego	27 495 000

Tabela 7: Wymiar 6 – uzupełniające obszary tematyczne EFS+

Priorytet	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (EUR)
8	EFS+	Słabiej rozwinięte	4(f)	09 - Nie dotyczy	91 495 000

Tabela 8: Wymiar 7 – Wymiar „Równouprawnienie płci” w ramach EFS+, EFRR, Funduszu Spójności i FST

Priorytet	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (EUR)
8	EFS+	Słabiej rozwinięte	4(f)	02 - Projekty uwzględniające kwestię równouprawnienia płci	91 495 000

2.8.4 CEL SZCZEGÓŁOWY 4(G) WSPIERANIE UCZENIA SIĘ PRZEZ CAŁE ŻYCIE, W SZCZEGÓLNOŚCI ELASTYCZNYCH MOŻLIWOŚCI PODNOSZENIA I ZMIANY KWALIFIKACJI DLA WSZYSTKICH, Z UWZGLĘDNIENIEM UMIEJĘTNOŚCI W ZAKRESIE PRZEDSIĘBIORCZOŚCI I KOMPETENCJI CYFROWYCH, LEPSZE PRZEWIDYWANIE ZMIAN I ZAPOTRZEBOWANIA NA NOWE UMIEJĘTNOŚCI NA PODSTAWIE POTRZEB RYNKU PRACY, UŁATWIANIE ZMIAN ŚCIEŻKI KARIERY ZAWODOWEJ I WSPIERANIE MOBILNOŚCI ZAWODOWEJ

2.8.4.1 INTERWENCJE W RAMACH FUNDUSZY

Powiązane rodzaje działań:

Kształcenie dorosłych

Celem interwencji jest zwiększenie poziomu uczestnictwa osób dorosłych w kształceniu pozaformalnym i podniesienie poziomu kompetencji podstawowych w społeczeństwie.

Przykłady przedsięwzięć (m.in.):

1. Doradztwo edukacyjno-zawodowe, w tym identyfikacja i diagnoza kompetencji, oraz realizacja i upowszechnianie usług rozwojowych służących podnoszeniu kompetencji lub nabywaniu kwalifikacji (w tym językowych lub cyfrowych) z wykorzystaniem systemu popytowego i Bazy Usług Rozwojowych, walidacja lub certyfikacja.
2. Realizacja wsparcia służącego podnoszeniu umiejętności lub kompetencji podstawowych, w tym cyfrowych (wdrażanie Upskilling Pathways zgodne z modelami wsparcia wypracowanymi w ramach PO WER).

Doradztwo edukacyjno-zawodowe jest niezbędnym elementem poprzedzającym realizację usług rozwojowych.

Realizacja usług rozwojowych będzie uzupełniana przez działania na rzecz zwiększenia liczby podmiotów świadczących usługi rozwojowe zarejestrowane w Bazie Usług Rozwojowych oraz działania mające na celu wzrost świadomości potrzeby uczenia się przez całe życie wśród mieszkańców regionu (w celu zapewnienia komplementarności z FERS ww. działania będą konsultowane z podmiotem odpowiedzialnym za działania informacyjne promujące Bazę Usług Rozwojowych i jej wykorzystanie na poziomie krajowym).

Preferowane będzie podnoszenie kompetencji związanych z zieloną lub cyfrową transformacją.

Projekty w ramach cs wybierane będą w trybie konkurencyjnym oraz niekonkurencyjnym.

Na wsparcie umiejętności w ramach cs (g) zostanie przeznaczona alokacja w wysokości 27 005 000 euro.

Działania zostały ocenione jako zgodne z zasadą DNSH.

Główne grupy docelowe:

Osoby dorosłe, które z własnej inicjatywy chcą nabywać kompetencje lub kwalifikacje – w przypadku usług rozwojowych.

Osoby dorosłe o niskich umiejętnościach lub kompetencjach podstawowych – w przypadku wdrażania Upskilling Pathways.

Działania na rzecz zapewnienia równości, włączenia społecznego i niedyskryminacji:

Zgodnie z art. 9 rozporządzenia ogólnego zostaną podjęte działania zapobiegające wszelkiej dyskryminacji ze względu na płeć, rasę lub pochodzenie etniczne, religię lub światopogląd, niepełnosprawność, wiek lub orientację seksualną poprzez eliminację barier fizycznych (w tym infrastrukturalnych), finansowych, społecznych (w tym wynikających z powszechnych negatywnych stereotypów) lub psychologicznych. Wsparcie będzie udzielane wyłącznie projektom i beneficjentom, którzy przestrzegają przepisów antydyskryminacyjnych, o których mowa w art. 9 ust. 3 rozporządzenia ogólnego.

W przypadku, gdy beneficjentem będzie JST (lub podmiot przez nią kontrolowany lub od niej zależny), która podjęła jakiegokolwiek działania dyskryminujące, sprzeczne z zasadami, o których mowa w art. 9 ust. 3 rozporządzenia ogólnego, wsparcie nie będzie udzielone.

Celem każdego działania będzie również dążenie do zapobiegania przemocy i dyskryminacji, w tym ze względu na orientację seksualną, poprzez podnoszenie kompetencji zwiększających świadomość i wiedzę na temat

realizacji zasad równościowych pracowników beneficjenta i innych osób uczestniczących w procesie realizacji wsparcia.

Wskazanie konkretnych terytoriów objętych wsparciem, z uwzględnieniem planowanego wykorzystania narzędzi terytorialnych:

Obszar całego województwa.

W ramach cs nie przewiduje się wykorzystania narzędzi terytorialnych.

Działania międzyregionalne, transgraniczne i transnarodowe:

Działania takie jak zapewnienie dostępu do usług rozwojowych służących podnoszeniu kompetencji lub nabywaniu kwalifikacji (w tym językowych lub cyfrowych) z wykorzystaniem systemu popytowego i Bazy Usług Rozwojowych oraz podnoszenie kompetencji podstawowych, w tym cyfrowych, osób dorosłych kontrybuują do realizacji celów działania nr 3 i 4 Obszaru Tematycznego Edukacja SUERMB.

W ramach programu będą realizowane działania komplementarne do interwencji wdrażanych w ramach programu krajowego FERS, w ramach którego zaprogramowano następujące działania:

(1) wsparcie funkcjonowania sieci współpracy w obszarach wsparcia EFS+, umożliwiających wymianę doświadczeń i wzajemne uczenie się z partnerami zagranicznymi w celu wypracowania i wdrożenia nowych rozwiązań;

(2) rozszerzenie projektów standardowych o komponent współpracy ponadnarodowej, w ramach której Instytucje Zarządzające programami regionalnymi, a także beneficjenci programów regionalnych w zakresie projektów z obszaru EFS+ mogą ubiegać się o wsparcie z FERS, w celu podniesienia jakości realizowanych działań poprzez wykorzystanie współpracy z partnerem ponadnarodowym.

Planowana współpraca ponadnarodowa w programie, głównie z państwami UE, przybierze formę w szczególności wymiany wiedzy i doświadczeń.

IZ programem regionalnym będzie zachęcała wnioskodawców do udziału w konkursach dotacji organizowanych w ramach programu FERS. Beneficjenci programu regionalnego, realizujący projekty w ramach cs (g) mogą wnioskować do programu FERS o środki na jego umiędzynarodowienie, w tym na adaptację zagranicznych rozwiązań w Polsce lub równoległe tworzenie przez partnerów nowych rozwiązań. IZ programu FEEdKP ma również możliwość aplikowania o środki w FERS w zakresie współpracy ponadnarodowej.

W ramach dotacji może zostać nawiązana współpraca w zakresie zgodnym ze specyfiką cs i realizowanych działań.

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych:

W ramach cs stosowaną formą finansowania będzie dotacja. Nie przewiduje się zastosowania instrumentów finansowych.

Brakuje uzasadnienia dla tworzenia instrumentu finansowego w obszarze kształcenia dorosłych w regionie. Od lat w całym kraju występuje problem niskiego zaangażowania osób dorosłych w LLL. Uzależnienie finansowania od możliwości spłaty kosztów kursów i szkoleń (nawet, jeśli będą stosunkowo niewysokie) w żaden sposób nie pobudzi chęci ani potrzeby uczenia się przez całe życie. Wsparcie dotacyjne dystrybuowane z regionu, zostanie uzupełnione konkurencyjną ofertą pożyczkową z poziomu centralnego, co powinno zaspokoić zapotrzebowanie w tym obszarze.

2.8.4.2 WSKAŹNIKI

Tabela 2: Wskaźniki produktu								
Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka miary	Cel pośredni (2024)	Cel końcowy (2029)
8	4(g)	EFS+	Słabiej rozwinięte	PLGCO1	Liczba osób dorosłych objętych usługami rozwojowymi	osoby	405	13 532

Tabela 3: Wskaźniki rezultatów											
Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka miary	Wartość bazowa lub wartość	Rok odniesienia	Cel końcowy (2029)	Źródło danych	Uwagi
8	4(g)	EFS+	Słabiej rozwinięte	EECRO3	Liczba osób, które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu programu	osoby	0	2020	7 476	CST2021	

2.8.4.3 INDYKATYWNY PODZIAŁ ZAPROGRAMOWANYCH ZASOBÓW (UE) WEDŁUG RODZAJU INTERWENCJI

Tabela 4: Wymiar 1 – zakres interwencji						
Priorytet	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod interwencji	Kwota (EUR)	
8	EFS+	Słabiej rozwinięte	4(g)	151 - Wsparcie na rzecz kształcenia dorosłych (z wyłączeniem infrastruktury)	27 005 000	

Tabela 5: Wymiar 2 – forma finansowania					
Priorytet	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod finansowania	Kwota (EUR)
8	EFS+	Słabiej rozwinięte	4(g)	01 - Dotacja	27 005 000

Tabela 6: Wymiar 3 – terytorialny mechanizm realizacji i ukierunkowanie terytorialne					
Priorytet	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (EUR)
8	EFS+	Słabiej rozwinięte	4(g)	33 - Brak ukierunkowania terytorialnego	27 005 000

Tabela 7: Wymiar 6 – uzupełniające obszary tematyczne EFS+					
Priorytet	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (EUR)
8	EFS+	Słabiej rozwinięte	4(g)	09 - Nie dotyczy	2 000 000
8	EFS+	Słabiej rozwinięte	4(g)	10 - Działania podejmowane w odpowiedzi na wyzwania wskazane w ramach semestru europejskiego	25 005 000

Tabela 8: Wymiar 7 – Wymiar „Równouprawnienie płci” w ramach EFS+, EFRR, Funduszu Spójności i FST					
Priorytet	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (EUR)
8	EFS+	Słabiej rozwinięte	4(g)	02 - Projekty uwzględniające kwestię równouprawnienia płci	27 005 000

2.8.5 CEL SZCZEGÓŁOWY 4(H) WSPIERANIE AKTYWNEGO WŁĄCZENIA SPOŁECZNEGO W CELU PROMOWANIA RÓWNOŚCI SZANS, NIEDYSKRIMINACJI I AKTYWNEGO UCZESTNICTWA, ORAZ ZWIĘKSZANIE ZDOLNOŚCI DO ZATRUDNIENIA, W SZCZEGÓLNOŚCI GRUP W NIEKORZYSTNEJ SYTUACJI

2.8.5.1 INTERWENCJE W RAMACH FUNDUSZY

Powiązane rodzaje działań:

Aktywna integracja

Podjęte działania będą umożliwiać aktywne włączenie społeczne, a także powrót na rynek pracy osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, biernych zawodowo czy osób wykluczonych komunikacyjnie. Wsparcie może obejmować całe rodziny, pojedyncze osoby, a także społeczności lokalne. Przedsięwzięcia poza narzędziami i metodami pracy socjalnej z wykorzystaniem usług aktywizacji społecznej, edukacyjnej, zdrowotnej czy zawodowej będą mogły również obejmować działania przy wykorzystaniu metod pracy środowiskowej, adresowanej do całych społeczności. Planowana kompleksowość oddziaływań wynika z konieczności dostrzeżenia szerszej perspektywy problemów pojedynczej osoby ze względu na ich zakorzenienie w dysfunkcjach rodziny czy środowiska.

Podjęte działania będą również ukierunkowane na aktywizację społeczno-zawodową osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym w klubach integracji społecznej oraz centrach integracji społecznej zgodnie z Ustawą o zatrudnieniu socjalnym.

Ponadto przewiduje się także działania ukierunkowane na integrację i rehabilitację społeczno-zawodową osób z niepełnosprawnościami, w tym realizowane we współpracy lub przez podmioty ekonomii społecznej.

Przykłady przedsięwzięć (m.in.):

- działania ukierunkowane na wsparcie projektów na rzecz aktywizacji społecznej, edukacyjnej, zdrowotnej, zawodowej osób, rodzin i społeczności zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, biernych zawodowo oraz ich otoczenia;
- kompleksowe działania oparte o indywidualną ścieżkę reintegracji skierowane do uczestników istniejących podmiotów reintegracyjnych z zastosowaniem usług aktywnej integracji o charakterze społecznym, zawodowym i środowiskowym;
- działania polegające na tworzeniu nowych podmiotów reintegracyjnych lub nowych miejsc w istniejących podmiotach w ramach kompleksowych projektów zakładających aktywizację społeczną osób zagrożonych wykluczeniem społecznym i marginalizowanych;
- działania związane z realizacją m.in. usług asystenckich, usług trenera pracy lub innych usług umożliwiających uzyskanie i utrzymanie zatrudnienia przez osoby z niepełnosprawnością,
- działania obejmujące umożliwienie nabywania nowych umiejętności społecznych i zawodowych przez osoby z niepełnosprawnością.

Wsparcie w podmiotach reintegracyjnych dla osób z niepełnosprawnościami (WTZ, ZAZ) będzie możliwe pod warunkiem opracowania indywidualnej ścieżki reintegracji, w tym uwzględniającej wejście na rynek pracy. Wsparcie w ramach WTZ i ZAZ może być zapewnione przez ograniczony czas dla konkretnego uczestnika (1-2 lata). Warunkiem wsparcia w ramach WTZ jest zaoferowanie uczestnikom realnej ścieżki dojścia do ZAZ (lub innej formy zatrudnienia). Wsparcie w ramach ZAZ jest możliwe pod warunkiem, że 5-10% uczestników ZAZ wejdzie na otwarty rynek pracy/zarejestruje się w Urzędzie Pracy.

Preferencje we wsparciu będą dotyczyć projektów partnerskich, w tym realizowane we współpracy z podmiotami ekonomii społecznej.

Ekonomia społeczna

Wsparcie będzie obejmować tworzenie nowych podmiotów ekonomii społecznej (PES) oraz rozwój istniejących PES, w tym tworzenie możliwości do zwiększenia zatrudnienia w tych podmiotach. Przedsięwzięcia w tym zakresie mają przyczynić się do dalszego rozwoju i wzmocnienia potencjału sektora ekonomii społecznej zgodnie z założeniami KPRES oraz ustawą z dnia 5 sierpnia 2022 r. o ekonomii społecznej. Stąd istotnym

elementem będzie podtrzymanie kierunku działań podejmowanych w perspektywie finansowej w latach 2014-2020 z zakresu animacji i inkubacji nowych PES oraz ekonomizacji istniejących PES. Interwencja będzie koncentrować się m.in. na wsparciu finansowym oraz szkoleniowo-doradczym dla osób planujących założenie i rozwój działalności w sektorze ekonomii społecznej. Ponadto za kluczowe uznano działania obejmujące promowanie PES (w tym przedsiębiorstw społecznych- PS) jako równorzędnych partnerów dla sektora prywatnego i publicznego, tworzenia lub dofinansowania wspólnych przedsięwzięć regionalnych z powyższego zakresu.

Przykłady przedsięwzięć (m.in.):

- działania obejmujące animację, inkubację, wsparcie istniejących przedsiębiorstw społecznych poprzez doradztwo, szkolenia i promocję PES/PS;
- działania na rzecz zwiększenia zatrudnienia w istniejących podmiotach ekonomii społecznej;
- działania związane z tworzeniem nowych miejsc pracy w przedsiębiorstwach społecznych oraz wsparcie istniejących przedsiębiorstw społecznych (dotacje na utworzenie miejsc pracy w PS będą rozliczane wyłącznie w oparciu o stawkę jednostkową);
- działania w zakresie realizacji indywidualnego procesu reintegracji dla pracowników przedsiębiorstw społecznych zagrożonych wykluczeniem;
- działania z zakresu finansowania usług rozwojowych, obejmujących m.in. wsparcie doradczo-szkoleniowe dla kadry zarządzającej przedsiębiorstw społecznych wspomagające proces zmiany, w tym przekształcenia profilu działalności przedsiębiorstwa, optymalizacji procesów zarządzania oraz budowania strategii rozwoju przedsiębiorstwa, działania szkoleniowe, doradcze oraz studia podyplomowe zaprojektowane zgodnie z oczekiwaniami i zdiagnozowanymi potrzebami przedsiębiorstw społecznych ukierunkowane na wzmocnienie ich potencjału i konkurencyjności.

Wspieranie integracji społeczno-ekonomicznej społeczności zmarginalizowanych, takich jak Romowie

Wspieranie społeczności marginalizowanych, w szczególności kobiet i dzieci, w zakresie aktywizacji społecznej oraz przygotowania odpowiednich warunków do życia i zatrudnienia.

Podjęte działania mają obejmować zintegrowane programy wsparcia społeczności marginalizowanych.

Przykłady przedsięwzięć (m.in.):

- działania obejmujące wsparcie społeczne, edukacyjne i z zakresu aktywizacji zawodowej;
- działania w celu aktywizacji społeczności zmarginalizowanej, w tym w szczególności kobiet oraz dzieci;
- działania mające na celu przezwyciężenie segregacji, uprzedzeń i dyskryminacji;
- tworzenie partnerstw (z władzami lokalnymi, partnerami społecznymi, organizacjami reprezentującymi społeczność romską) oraz sieci network (np. sieci społeczne i zawodowe).

Wspieranie działań ukierunkowanych na budowanie zdolności organizacji społeczeństwa obywatelskiego

Wspieranie organizacji społeczeństwa obywatelskiego, w tym w formie szkoleń, działań służących tworzeniu sieci kontaktów i wzmacniania ich potencjału (organizacyjnego, technicznego, jak i finansowego), w celu rozwoju, a także na rzecz podejmowania wspólnych inicjatyw z innymi podmiotami funkcjonującymi w ich otoczeniu. Pomimo zawarcia działań w zakresie budowy zdolności organizacji społeczeństwa obywatelskiego w celu (h), zakres merytoryczny tych działań będzie szerszy i będzie mógł dotyczyć budowy zdolności organizacji społeczeństwa obywatelskiego we wszystkich obszarach celów EFS+.

Projekty w ramach cs wybierane będą w trybie konkurencyjnym oraz niekonkurencyjnym.

Działania zostały ocenione jako zgodne z zasadą DNSH.

Główne grupy docelowe:

- osoby zagrożone ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, osoby biernie zawodowo, osoby wykluczone komunikacyjnie, oraz otoczenie tych osób, w tym osoby pełniące obowiązki opiekuńcze;
- osoby opuszczające pieczę zastępczą oraz inne instytucje opieki całodobowej, w której przebywają dzieci i młodzież;
- osoby doświadczające przemocy domowej;
- osoby fizyczne chcące założyć działalność w sektorze ekonomii społecznej;
- podmioty, o których mowa w art. 4, ust.2 pkt. 2 i 3 ustawy o spółdzielniach socjalnych;
- podmioty ekonomii społecznej;
- pracownicy i wolontariusze podmiotów ekonomii społecznej;
- osoby należące do społeczności marginalizowanych, w tym Romowie, ich dzieci oraz otoczenie tych osób w tym osoby pełniące obowiązki opiekuńcze;
- organizacje pozarządowe i ich pracownicy, jak i osoby z nimi współpracujące (w tym wolontariusze).

Działania na rzecz zapewnienia równości, włączenia społecznego i niedyskryminacji:

Zgodnie z art. 9 rozporządzenia ogólnego zostaną podjęte działania zapobiegające wszelkiej dyskryminacji ze względu na płeć, rasę lub pochodzenie etniczne, religię lub światopogląd, niepełnosprawność, wiek lub orientację seksualną poprzez eliminację barier fizycznych (w tym infrastrukturalnych), finansowych, społecznych (w tym wynikających z powszechnych negatywnych stereotypów) lub psychologicznych.

Wsparcie będzie udzielane wyłącznie projektom i beneficjentom, którzy przestrzegają przepisów antydyskryminacyjnych, o których mowa w art. 9 ust. 3 rozporządzenia ogólnego.

W przypadku, gdy beneficjentem będzie JST (lub podmiot przez nią kontrolowany lub od niej zależny), która podjęła jakiegokolwiek działania dyskryminujące, sprzeczne z zasadami, o których mowa w art. 9 ust. 3 rozporządzenia ogólnego, wsparcie nie będzie udzielone.

Działania obejmujące m.in. podnoszenie kompetencji pracowników instytucji działających w zakresie pomocy społecznej/ wsparcia dla obywateli państw trzecich (w tym m.in. realizowana przez ośrodki pomocy społecznej, ośrodki wsparcia dla osób zagrożonych wykluczeniem) będą zwiększały świadomość i wiedzę na temat realizacji zasad równościowych w procesie udzielanego wsparcia obejmującego włączenie społeczne.

Wskazanie konkretnych terytoriów objętych wsparciem, z uwzględnieniem planowanego wykorzystania narzędzi terytorialnych:

Obszar całego województwa.

W ramach celu szczegółowego nie przewiduje się wykorzystania narzędzi terytorialnych.

Działania międzyregionalne, transgraniczne i transnarodowe:

Jednocześnie przewiduje się działania dla osób umożliwiające aktywne włączenie społeczne, a także powrót na rynek pracy osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym w tym promowanie zdrowego i długiego trybu życia, co m.in. wpisuje się w realizację celów działania nr 2-3 Obszaru Tematycznego Kultura, działania nr 1-3 Obszaru Tematycznego Zdrowie, jak i działanie nr 3 Obszaru Tematycznego Edukacja Strategii UE dla regionu Morza Bałtyckiego.

W ramach programu będą realizowane działania komplementarne do interwencji wdrażanych w ramach programu krajowego Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego, w ramach którego zaprogramowano następujące działania:

(1) wsparcie funkcjonowania sieci współpracy w obszarach wsparcia EFS+, umożliwiających wymianę doświadczeń i wzajemne uczenie się z partnerami zagranicznymi w celu wypracowania i wdrożenia nowych rozwiązań;

(2) rozszerzenie projektów standardowych o komponent współpracy ponadnarodowej, w ramach której Instytucje Zarządzające programami regionalnymi, a także beneficjenci programów regionalnych w zakresie projektów z obszaru EFS+ mogą ubiegać się o wsparcie z FERS, w celu podniesienia jakości realizowanych działań poprzez wykorzystanie współpracy z partnerem ponadnarodowym.

Planowana współpraca ponadnarodowa w programie, głównie z państwami UE, przybierze formę w szczególności wymiany wiedzy i doświadczeń.

IZ programem regionalnym będzie zachęcała wnioskodawców do udziału w konkursach dotacji organizowanych w ramach programu FERS. Beneficjenci programu regionalnego, realizujący projekty w ramach CS (h) mogą wnioskować do programu FERS o środki na jego umiędzynarodowienie, w tym na adaptację zagranicznych rozwiązań w Polsce lub równoległe tworzenie przez partnerów nowych rozwiązań. IZ programu FEDKP ma również możliwość aplikowania o środki w FERS w zakresie współpracy ponadnarodowej.

W ramach dotacji może zostać nawiązana współpraca w zakresie zgodnym ze specyfiką celu szczegółowego i realizowanych działań.

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych:

W ramach celu szczegółowego stosowaną formą finansowania będzie dotacja. Nie przewiduje się zastosowania instrumentów finansowych.

Cel obejmuje różnorodne działania, tj. aktywizację społeczną osób zagrożonych wykluceniem społecznym oraz rehabilitację społeczną i zawodową osób z niepełnosprawnościami. Cel ten uwzględnia także wspieranie integracji społeczno-ekonomicznej społeczności zmarginalizowanych. Stosowanie instrumentów finansowych w tej dziedzinie na szczeblu regionalnym nie znajduje jednak uzasadnienia, przede wszystkim w świetle rozstrzygnięć linii demarkacyjnej. W rezultacie realizowaną formą wsparcia w tym celu będzie dotacja.

2.8.5.2 WSKAŹNIKI

Tabela 2: Wskaźniki produktu								
Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka miary	Cel pośredni (2024)	Cel końcowy (2029)

8	4(h)	EFS+	Słabiej rozwinięte	EECO02+04	Liczba osób niezatrudnionych objętych wsparciem w programie	osoby	435	4 350
8	4(h)	EFS+	Słabiej rozwinięte	PLHCO01	Liczba podmiotów ekonomii społecznej objętych wsparciem	sztuki	83	831

Tabela 3: Wskaźniki rezultatu

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka miary	Wartość bazowa lub wartość	Rok odniesienia	Cel końcowy	Źródło danych	Uwagi
8	4(h)	EFS+	Słabiej rozwinięte	EECR01	Liczba osób poszukujących pracy po opuszczeniu programu	osoby	0	2020	298	CST2021	
8	4(h)	EFS+	Słabiej rozwinięte	EECR03	Liczba osób, które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu programu	osoby	0	2020	2175	CST2021	
8	4(h)	EFS+	Słabiej rozwinięte	EECR04	Liczba osób pracujących, łącznie z prowadzącym i działalność na własny rachunek, po opuszczeniu programu	osoby	0	2020	1055	CST2021	
8	4(h)	EFS+	Słabiej rozwinięte	PLHCRO1	Liczba miejsc pracy utworzonych w przedsiębiorstwach	sztuki	0	2020	617	CST2021	

					wach społecznych						
8	4(h)	EFS+	Słabiej rozwinięte	EECR05	Liczba osób pracujących, łącznie z prowadzącymi działalność na własny rachunek, 6 miesięcy po opuszczeniu programu	osoby	0	2020	870	badanie ewaluacyjne lub dane administracyjne	

2.8.5.3 INDYKATYWNY PODZIAŁ ZAPROGRAMOWANYCH ZASOBÓW (UE) WEDŁUG RODZAJU INTERWENCJI

Tabela 4: Wymiar 1 – zakres interwencji					
Priorytet	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
8	EFS+	Słabiej rozwinięte	4(h)	138 - Wsparcie na rzecz ekonomii społecznej i przedsiębiorstw społecznych	15 026 689
8	EFS+	Słabiej rozwinięte	4(h)	154 - Działania na rzecz poprawy dostępu grup marginalizowanych, takich jak Romowie, do edukacji, zatrudnienia, a także na rzecz wspierania ich włączenia społecznego	2 000 000
8	EFS+	Słabiej rozwinięte	4(h)	163 - Promowanie integracji społecznej osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, w tym osób najbardziej potrzebujących i dzieci	13 201 389

Tabela5: Wymiar 2 – forma finansowania					
Priorytet	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
8	EFS+	Słabiej rozwinięte	4(h)	01 - Dotacja	30 228 078

Tabela 6: Wymiar 3 – terytorialny mechanizm realizacji i ukierunkowanie terytorialne					
Priorytet	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
8	EFS+	Słabiej rozwinięte	4(h)	33 - Brak ukierunkowania terytorialnego	30 228 078

Tabela 7: Wymiar 6 –uzupełniająca obszary tematyczne EFS+					
Priorytet	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
8	EFS+	Słabiej rozwinięte	4(h)	08 - Budowanie zdolności organizacji społeczeństwa obywatelskiego	700 000
8	EFS+	Słabiej rozwinięte	4(h)	09 – Nie dotyczy	29 528 078

Tabela 8: Wymiar 7 – Wymiar „Równouprawnienie płci” w ramach EFS+, EFRR, Funduszu Spójności i FST					
Priorytet	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
8	EFS+	Słabiej rozwinięte	4(h)	02 - Projekty uwzględniające kwestię równouprawnienia płci	30 228 078

2.8.6 CEL SZCZEGÓŁOWY 4(I) WSPIERANIE INTEGRACJI SPOŁECZNO-GOSPODARCZEJ OBYWATELI PAŃSTW TRZECICH, W TYM MIGRANTÓW

2.8.6.1 INTERWENCJE W RAMACH FUNDUSZY

Powiązane rodzaje działań:

Wspieranie integracji społeczno-gospodarczej obywateli państw trzecich, w tym migrantów

Wsparcie skierowane będzie do obywateli państw trzecich w szczególności do kobiet i dzieci w zakresie aktywizacji społecznej oraz przygotowania odpowiednich warunków do życia i zatrudnienia. Przedmiotowe wsparcie będzie zgodne z komunikatem komisji w zakresie Planu działania na rzecz integracji i włączenia społecznego na lata 2021–2027. Podjęte działania mają również obejmować zintegrowane programy integracji obywateli państw trzecich oraz rozszerzenie i wydłużenie programów integracyjnych.

Przykłady przedsięwzięć (m.in.):

- kompleksowe działania na rzecz aktywizacji społecznej i zawodowej (wsparcie w wejściu i obecności na rynku pracy)
- kształcenie (edukacja dzieci i dorosłych) obywateli państw trzecich, w tym migrantów;
- działania w celu integracji migrantów, w tym w szczególności kobiet oraz dzieci;
- działania mające na celu przezwycięzenie segregacji, uprzedzeń i dyskryminacji;
- budowanie potencjału instytucjonalnego w tym tworzenie partnerstw (z władzami lokalnymi, partnerami społecznymi, organizacjami reprezentującymi obywateli państw trzecich oraz migrantów) oraz sieci network (np. sieci społeczne i zawodowe);
- utworzenie i bieżące finansowanie funkcjonowania Centrum Integracji Cudzoziemców.

Ważnym elementem w przypadku wsparcia obywateli państw trzecich będzie możliwość prowadzenia działań zintegrowanych, obejmujących integrację społeczno-ekonomiczną i wsparcie mieszkaniowe. W tym celu warto stosować różnorodne rozwiązania mieszkaniowo-usługowe np. tworzenie mieszkań wspomaganych, mieszkań chronionych, mieszkań w ramach najmu społecznego.

Komplementarność w działaniach mających na celu integrację społeczno-gospodarczą obywateli państw trzecich finansowanych ze środków EFS+ i programu FAMI jest zapewniona. Działania finansowane ze środków EFS+ w tym obszarze mają charakter kompleksowy, mający na celu skuteczną i trwałą integrację obywateli państw trzecich w Polsce. Działania z zakresu integracji społeczno-gospodarczej obywateli państw trzecich w ramach EFS+ będą stanowić uzupełnienie i wzmocnienie skali oddziaływania interwencji planowanej do realizacji w ramach programu krajowego FAMI.

Projekty w ramach cs wybierane będą w trybie konkurencyjnym oraz niekonkurencyjnym.

Działania zostały ocenione jako zgodne z zasadą DNSH.

Główne grupy docelowe:

- obywatele państw trzecich, w tym migranci;
- otoczenie obywateli państw trzecich, w tym migrantów.

Działania na rzecz zapewnienia równości, włączenia społecznego i niedyskryminacji:

Zgodnie z art. 9 rozporządzenia ogólnego zostaną podjęte działania zapobiegające wszelkiej dyskryminacji ze względu na płeć, rasę lub pochodzenie etniczne, religię lub światopogląd, niepełnosprawność, wiek lub orientację seksualną poprzez eliminację barier fizycznych (w tym infrastrukturalnych), finansowych, społecznych (w tym wynikających z powszechnych negatywnych stereotypów) lub psychologicznych.

Wsparcie będzie udzielane wyłącznie projektom i beneficjentom, którzy przestrzegają przepisów antydyskryminacyjnych, o których mowa w art. 9 ust. 3 rozporządzenia ogólnego.

W przypadku, gdy beneficjentem będzie JST (lub podmiot przez nią kontrolowany lub od niej zależny), która podjęła jakiegokolwiek działania dyskryminujące, sprzeczne z zasadami, o których mowa w art. 9 ust. 3 rozporządzenia ogólnego, wsparcie nie będzie udzielone.

Działania obejmujące m.in. podnoszenie kompetencji pracowników instytucji działających w zakresie pomocy społecznej/ wsparcia dla obywateli państw trzecich (w tym m.in. realizowane przez ośrodki pomocy społecznej, ośrodki wsparcia dla osób zagrożonych wykluczeniem) będą zwiększały świadomość i wiedzę na temat realizacji zasad równościowych w procesie udzielanego wsparcia obejmującego włączenie społeczne.

Wskazanie konkretnych terytoriów objętych wsparciem, z uwzględnieniem planowanego wykorzystania narzędzi terytorialnych:

Obszar całego województwa.

W ramach celu szczegółowego nie przewiduje się wykorzystania narzędzi terytorialnych.

Działania międzyregionalne, transgraniczne i transnarodowe:

Jednocześnie przewiduje się działania mające na celu integrację społeczno-gospodarczą obywateli państw trzecich wraz z ich aktywizacją społeczną oraz przygotowaniem odpowiednich warunków do życia i zatrudnienia w tym promowanie zdrowego i długiego trybu życia, co m.in. wpisuje się w realizację celów działania nr 2-3 Obszaru Tematycznego Kultura, działania nr 1-3 Obszaru Tematycznego Zdrowie, jak i działania nr 3-4 Obszaru Tematycznego Edukacja Strategii UE dla regionu Morza Bałtyckiego.

W ramach programu będą realizowane działania komplementarne do interwencji wdrażanych w ramach programu krajowego Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego, w ramach którego zaprogramowano następujące działania:

(1) wsparcie funkcjonowania sieci współpracy w obszarach wsparcia EFS+, umożliwiających wymianę doświadczeń i wzajemne uczenie się z partnerami zagranicznymi w celu wypracowania i wdrożenia nowych rozwiązań;

(2) rozszerzenie projektów standardowych o komponent współpracy ponadnarodowej, w ramach której Instytucje Zarządzające programami regionalnymi, a także beneficjenci programów regionalnych w zakresie projektów z obszaru EFS+ mogą ubiegać się o wsparcie z FERS, w celu podniesienia jakości realizowanych działań poprzez wykorzystanie współpracy z partnerem ponadnarodowym.

Planowana współpraca ponadnarodowa w programie, głównie z państwami UE, przybierze formę w szczególności wymiany wiedzy i doświadczeń.

IZ programem regionalnym będzie zachęcała wnioskodawców do udziału w konkursach dotacji organizowanych w ramach programu FERS. Beneficjenci programu regionalnego, realizujący projekty w ramach CS (i) mogą wnioskować do programu FERS o środki na jego umiędzynarodowienie, w tym na adaptację zagranicznych rozwiązań w Polsce lub równoległe tworzenie przez partnerów nowych rozwiązań. IZ programu FEEdKP ma również możliwość aplikowania o środki w FERS w zakresie współpracy ponadnarodowej.

W ramach dotacji może zostać nawiązana współpraca w zakresie zgodnym ze specyfiką celu szczegółowego i realizowanych działań.

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych:

W ramach celu szczegółowego stosowaną formą finansowania będzie dotacja. Nie przewiduje się zastosowania instrumentów finansowych.

Cel ten uwzględnia działania w zakresie promowania integracji społeczno-gospodarczej obywateli państw trzecich, w tym migrantów. Stosowanie instrumentów finansowych w tej dziedzinie na szczeblu regionalnym nie znajduje jednak uzasadnienia, przede wszystkim w świetle rozstrzygnięć linii demarkacyjnej. W rezultacie realizowaną formą wsparcia w tym celu będzie dotacja.

2.8.5.2 WSKAŹNIKI

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka miary	Cel pośredni (2024)	Cel końcowy (2029)
8	4(i)	EFS+	Słabiej rozwinięte	EECO13	Liczba osób z krajów trzecich objętych wsparciem w programie	osoby	100	2000

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka miary	Wartość bazowa lub wartość	Rok odniesienia	Cel końcowy (2029)	Źródło danych	Uwagi
8	4(i)	EFS+	Słabiej rozwinięte	EECR03	Liczba osób, które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu programu	osoby	0	2020	1 000	CST2021	
8	4(i)	EFS+	Słabiej rozwinięte	EECR04	Liczba osób pracujących, łącznie z prowadzącymi działalność na własny rachunek, po	osoby	0	2020	400	CST2021	

					opuszczeni u programu						
8	4(i)	EFS+	Słabiej rozwi- ęte	PLHILC R01	Liczba osób, których sytuacja społeczna uległa poprawie po opuszczeni u programu	os ob y	0	2020	800	CST2021	
8	4(i)	EFS+	Słabiej rozwi- ęte	EECR05	Liczba osób pracujących , łącznie z prowadzący mi działalność na własny rachunek, 6 miesiący po opuszczeni u programu	os ob y	0	2020	400	badanie ewaluac yjne lub dane administ racyjne	

2.8.5.3 INDYKATYWNY PODZIAŁ ZAPROGRAMOWANYCH ZASOBÓW (UE) WEDŁUG RODZAJU INTERWENCJI

Tabela 4: Wymiar 1 – zakres interwencji					
Priorytet	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
8	EFS+	Słabiej rozwinięte	4(i)	157 - Działania na rzecz integracji społecznej obywateli państw trzecich	12 000 000

Tabela5: Wymiar 2 – forma finansowania					
Priorytet	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
8	EFS+	Słabiej rozwinięte	4(i)	01 - Dotacja	12 000 000

Tabela 6: Wymiar 3 – terytorialny mechanizm realizacji i ukierunkowanie terytorialne					
Priorytet	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
8	EFS+	Słabiej rozwinięte	4(i)	33 - Brak ukierunkowania terytorialnego	12 000 000

Tabela 7: Wymiar 6 –uzupełniająca obszary tematyczne EFS+					
Priorytet	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
8	EFS+	Słabiej rozwinięte	4(i)	09 – Nie dotyczy	12 000 000

Tabela 8: Wymiar 7 – Wymiar „Równouprawnienie płci” w ramach EFS+, EFRR, Funduszu Spójności i FST					
Priorytet	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
8	EFS+	Słabiej rozwinięte	4(i)	02 - Projekty uwzględniające kwestię równouprawnienia płci	12 000 000

2.8.7CEL SZCZEGÓŁOWY 4(K) ZWIĘKSZANIE RÓWNEGO I SZYBKIEGO DOSTĘPU DO DOBREJ JAKOŚCI, TRWAŁYCH I PRZYSTĘPNYCH CENOWO USŁUG, W TYM USŁUG, KTÓRE WSPIERAJĄ DOSTĘP DO MIESZKAŃ ORAZ OPIEKI SKONCENTROWANEJ NA OSOBIE, W TYM OPIEKI ZDROWOTNEJ; MODERNIZACJA SYSTEMÓW OCHRONY SOCJALNEJ, W TYM WSPIERANIE DOSTĘPU DO OCHRONY SOCJALNEJ, ZE SZCZEGÓLNYM UWZGLĘDNIENIEM DZIECI I GRUP W NIEKORZYSTNEJ SYTUACJI; POPRAWA DOSTĘPNOŚCI, W TYM DLA OSÓB Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIAMI, SKUTECZNOŚCI I ODPORNOŚCI SYSTEMÓW OCHRONY ZDROWIA I USŁUG OPIEKI DŁUGOTERMINOWEJ

2.8.6.1 INTERWENCJE W RAMACH FUNDUSZY

Powiązane rodzaje działań:

Usługi społeczne i zdrowotne

Kompleksowe działania przyczyniające się do przejścia od usług społ. i zdrow. świadczonych w formie instytucjonalnej do usług świadczonych w lokalnej społeczności.

Przedsięwzięcia w ramach deinstytucjonalizacji usług społ. i zdrow. adresowane będą do osób wymagających wsparcia m.in. z powodu wieku, niepełnosprawności, długotrwałej choroby czy problemów zdrowia psychicznego. Celem działań jest umożliwienie funkcjonowania ww. grup w środowisku rodzinnym lub jak najbardziej zbliżonym do rodzinnego. Powyższe wymaga działań skierowanych wprost do rodzin, w tym opiekunów faktycznych osób potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu. Założenia programu będą przekładać się na zwiększenie liczby trwałych, dostępnych i przystępnych cenowo miejsc świadczenia usług społ. i zdrow. oraz wzmocnienie i wsparcie rodziny i opiekunów sprawujących bezpośrednią opiekę nad osobami w gorszej kondycji psychicznej i/lub fizycznej. Kluczowe dla zapewnienia ciągłości i kompleksowości wsparcia ww. grup jest zintegrowanie usług społecznych i zdrowotnych w celu pomocy osobie i rodzinie.

Przykłady przedsięwzięć (m.in.):

- pomoc dla opiekunów faktycznych osób potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu, m.in. w zakresie informacji i doradztwa, usług opiekuńczych, usprawnień w mieszkaniach, wypożyczalni sprzętu na obszarach niskiej dostępności, wsparcia wytchnieniowego;
- rozwój usług opiekuńczych świadczonych w społeczności lokalnej w formach środowiskowych, dziennych i całodobowych (zwłaszcza krótkookresowego pobytu do wykorzystania m.in. w opiece wytchnieniowej), w tym w ośrodkach wsparcia, w powiązaniu z usługami z zakresu opieki medycznej, realizowanych w formule deinstytucjonalizacji;
- rozwój usług asystencji osobistej wspierających aktywność osób z niepełnosprawnościami;
- rozwój usług w zakresie mieszkań chronionych, wspomaganých, mieszkalnictwa adaptowalnego i innych form mieszkalnictwa środowiskowego;
- wsparcie tworzenia i rozwój usług w rodzinnych domach pomocy zgodnie z wymogami deinstytucjonalizacji;
- wsparcie procesu deinstytucjonalizacji placówek całodobowych o charakterze długoterminowym poprzez rozwój nierezydencjonalnych i nieizolacyjnych form wsparcia dziennego, środowiskowego, wsparcia wytchnieniowego, wspomaganania w domu oraz tworzenia partnerstw z innymi dostawcami usług w celu deinstytucjonalizacji;
- rozwój usług środowiskowych w centrach zdrowia psychicznego i innych formach środowiskowego wsparcia psychicznego dla dorosłych uwarunkowany identyfikacją grup wrażliwych i ich szczególnych potrzeb, w pierwszej kolejności realizowanych na obszarach, gdzie świadczenie takich usług jest najniższe, uwzględniających współpracę podmiotów z obszaru opieki zdrowotnej oraz koordynację usług zdrowotnych i społecznych, co do zasady nie obejmujących kosztów leczenia;
- działania na rzecz wsparcia dostępu do usług zdrow. i społ., w tym w dziennych domach opieki medycznej, opiece długoterminowej, hospicyjnej czy paliatywnej;
- wsparcie procesu usamodzielniania osób przebywających w placówkach całodobowych na podstawie indyw. planów usamodzielniania z wykorzystaniem mieszkalnictwa wspomaganego, usług opiekuńczych, asystentury osobistej, kręgów wsparcia i innych usług specjalistycznych;
- wsparcie działań zapobiegających umieszczeniu osób wymagających wsparcia w placówkach całodobowych, długoterminowych z wykorzystaniem mieszkalnictwa wspomaganego, usług opiekuńczych, asystentury osobistej i innych usług specjalistycznych;

- poprawa dostępu do nowoczesnych form świadczenia usług opiekuńczych, np. teleopieki, telemedycyny, systemów przywoławczych;
- działania upowszechniające zawody pomocowe w zakresie opieki długoterminowej oraz podnoszenie kwalifikacji i kompetencji kadr na potrzeby realizacji usług społecznych oraz usług opieki długoterminowej w społeczności lokalnej, w tym zapewnienie dostępu do superwizji;
- wsparcie powstawania i funkcjonowania centrów usług społecznych oraz rozwój usług w nich realizowanych poprzedzony analizą potrzeb w tym zakresie przeprowadzoną przez ROPS;
- usługi interwencji kryzysowej obejmujące m.in. tworzenie i rozwój ośrodków i punktów interwencji kryzysowej, zapewnienie dostępu do usług dla osób w sytuacjach kryzysowych, w tym m.in. poradnictwo psychologiczne, poradnictwo socjalne, konsultacje z terapeutą lub innymi specjalistami, grupy wsparcia, konsultacje prawne, telefony zaufania/telefoniczna interwencja kryzysowa, mieszkania interwencyjne lub inne miejsca noclegowe;
- usługi w zakresie przeciwdziałania przemocy, w tym przemocy w rodzinie;
- usługi dla osób w kryzysie bezdomności i zagrożonych wykluczeniem mieszkaniowym, w tym: wsparcie usług środowiskowych, tworzenie i funkcjonowanie mieszkań chronionych i wspomaganych oraz innych rozwiązań łączących wsparcie społeczne i mieszkaniowe zawartych w programie „Najpierw mieszkanie”;
- opracowanie i wdrożenie programów profilaktycznych zapobiegających chorobom stanowiącym poważny problem w regionie (zdefiniowanym w oparciu o mapy potrzeb zdrowotnych dla województwa), zawierających identyfikację grup wrażliwych i ich szczególnych potrzeb, w pierwszej kolejności realizowanych na obszarach, gdzie aktywność w zakresie zapobiegania chorobom jest najniższa, uwzględniających współpracę podmiotów z obszaru opieki zdrowotnej oraz koordynację usług zdrowotnych i społecznych, co do zasady nie obejmujących kosztów leczenia i zabiegów medycznych innych niż na potrzeby diagnostyki.

Usługi wsparcia rodziny i pieczy zastępczej

Usługi wsparcia rodziny i pieczy zastępczej, w tym działania w zakresie przejścia od usług świadczonych w formie instytucjonalnej do usług świadczonych w lokalnej społeczności zgodnie z zasadą deinstytucjonalizacji.

Projekty powinny koncentrować się na zapewnieniu pomocy rodzinom biologicznym przeżywającym trudności w sprawowaniu opieki nad dzieckiem w celu przywrócenia im zdolności do pełnienia funkcji opiekuńczo-wychowawczej oraz prewencji umieszczania dzieci w pieczy zastępczej, czy innych instytucjach opieki całodobowej. Przewidziane działania będą również obejmowały doskonalenie sposobu funkcjonowania systemu pieczy zastępczej, tak by w jego centrum znajdowało się zawsze dziecko/młody człowiek i zapewnienie mu bezpiecznego i wspierającego miejsca do życia na każdym etapie dorastania i usamodzielniania się, także po opuszczeniu pieczy zastępczej. Wsparciem zostaną objęte dzieci i młodzież przebywające i opuszczające placówki całodobowe przy uwzględnieniu założeń procesu deinstytucjonalizacji.

Przykłady przedsięwzięć (m.in.):

- działania na rzecz realizacji usług w środowisku dla rodzin wychowujących dzieci (naturalnych i zastępczych), w tym rodzin przeżywających trudności opiekuńczo-wychowawcze, m.in. asystentura rodzinna, poradnictwo specjalistyczne, terapia, mediacja, rodziny wspierające, interwencja kryzysowa, ośrodki oferujące wsparcie dzienne i całodobowe: turnusowe i krótkookresowe, w tym o charakterze specjalistycznym (również w mieszkaniach wspomaganych), zwiększenie partycypacji dzieci w procesie ich wspierania;
- działania dla dzieci i młodzieży wymagających wsparcia, przebywających w rodzinach, w różnego rodzaju instytucjach całodobowych (m.in. w młodzieżowych ośrodkach wychowawczych czy zakładach poprawczych), jak i objętych kuratelą, w tym działania z zakresu profilaktyki zdrowia psychicznego dzieci i młodzieży;

- kompleksowe wsparcie osób usamodzielnianych i opuszczających pieczę zastępczą (tzw. młodzi dorośli) i inne instytucje całodobowe, w tym poprzez wsparcie opiekunów/asystentów usamodzielniania, budowanie kręgów wsparcia, mieszkania wspomagane i „usamodzielnianie na próbę” (polegające na wsparciu osoby w doświadczeniu samodzielnego życia poza pieczę zastępczą lub inst. całodobową, z możliwością powrotu do pieczy lub inst. całodobowej w sytuacji kryzysu lub, żeby w bardziej dojrzały sposób budować plan usamodzielniania; może obejmować również dofinansowanie najmu, wsparcie w poszukiwaniu pracy);
- tworzenie rodzinnych form opieki zastępczej, usługi wsparcia dla rodzin zastępczych (m.in. wsparcie wychowawcze) oraz szkolenia dla kandydatów do pełnienia opieki zastępczej i osób świadczących rodzinne formy opieki zastępczej;
- rozwój usług w mieszkaniach chronionych i wspomaganych;
- wsparcie preadopcyjne (np. diagnostyczne, szkoleniowe, doradcze) i postadopcyjne (np. diagnostyczne, rehabilitacyjne, terapeutyczne, psychologiczne);
- działania wzmacniające proces deinstytucjonalizacji placówek całodobowych, w których przebywają dzieci i młodzież.

Projekty w ramach cs wybierane będą w trybie konkurencyjnym oraz niekonkurencyjnym.

Na wsparcie w zakresie Gwarancji dla dzieci zostanie przeznaczona alokacja w wysokości 28 000 000 euro.

Działania zostały ocenione jako zgodne z zasadą DNSH.

Główne grupy docelowe:

- os. potrzebujące wsparcia w codziennym funkcjonowaniu (w tym z powodu wieku, stanu zdrowia, niepełnos.) i ich otoczenie;
- os. sprawujące opiekę nad os. wymagającymi wsparcia w codziennym funk.;
- os. wykluczone komunikacyjnie;
- rodziny (naturalne, zastępcze, adopcyjne) z dziećmi i ich otoczenie;
- dzieci, młodzież i młodzi dorośli wymagający wsparcia, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci z niepełnos. i ich otoczenie;
- kandydaci do pełnienia funkcji w ramach pieczy zastępczej, jak i kandydaci na rodziców adopcyjnych oraz członkowie ich rodzin;
- os. opuszczające pieczę zastępczą oraz inne instytucje opieki całodobowej, w których przebywają dzieci i młodzież;
- os. doświadczające przemocy domowej;
- os. w kryzysie bezdomności;
- os. z ograniczonym dostępem do opieki zdrowotnej, w tym do profilaktyki zdrowotnej oraz opieki psychiatrycznej;
- kadry realizujące usługi społeczne, w tym usługi opieki długoterminowej;
- pracownicy i wolontariusze jst oraz ich jedn. organizacyjnych;
- pracownicy innych podmiotów działających na rzecz os. zagrożonych wykluczeniem społ.;
- pracownicy instytucji pomocy i integracji społ.;
- pracownicy i wolontariusze PES, w tym NGO.

Działania na rzecz zapewnienia równości, włączenia społecznego i niedyskryminacji:

Zgodnie z art. 9 rozporządzenia ogólnego zostaną podjęte działania zapobiegające wszelkiej dyskryminacji ze względu na płeć, rasę lub pochodzenie etniczne, religię lub światopogląd, niepełnosprawność, wiek lub orientację seksualną, poprzez eliminację barier fizycznych (w tym infrastrukturalnych), finansowych, społecznych (w tym wynikających z powszechnych negatywnych stereotypów) lub psychologicznych.

Wsparcie będzie udzielane wyłącznie projektom i beneficjentom, którzy przestrzegają przepisów antydyskryminacyjnych, o których mowa w art. 9 ust. 3 rozporządzenia ogólnego. W przypadku, gdy beneficjentem będzie JST (lub podmiot przez nią kontrolowany lub od niej zależny), która podjęła jakiegokolwiek działania dyskryminujące, sprzeczne z zasadami, o których mowa w art. 9 ust. 3 rozporządzenia ogólnego, wsparcie nie będzie udzielone.

Prowadzone działania, polegające na podnoszeniu kompetencji pracowników realizujących usługi społeczne, będą uwzględniały informacje z zakresu specyficznych potrzeb osób z grup szczególnie narażonych na dyskryminację.

W ramach działań skierowanych do osób stanowiących grupę docelową w cs, (tj. osoby potrzebujące wsparcia w codziennym funkcjonowaniu, ich opiekunowie nieformalni, dzieci i młodzież umieszczone w pieczy zastępczej, rodziny przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej, osoby w kryzysie bezdomności) doświadczających dyskryminacji ze względu na homofobię/transfobię, możliwe jest zapewnienie wsparcia w postaci poradnictwa psychologicznego, terapeutycznego, prawnego lub innych specjalistów, czy grup wsparcia.

Wskazanie konkretnych terytoriów objętych wsparciem, z uwzględnieniem planowanego wykorzystania narzędzi terytorialnych:

Obszar całego województwa.

W ramach celu szczegółowego nie przewiduje się wykorzystania narzędzi terytorialnych.

Działania międzyregionalne, transgraniczne i transnarodowe:

Działania takie jak podnoszenie kompetencji kadr opieki długoterminowej, poprawa dostępu do usług społecznych i zdrowotnych, czy realizacja profilaktycznych programów zdrowotnych wpisują się w realizację celów działania nr 1 i 3 Obszaru Tematycznego Zdrowie Strategii UE dla regionu Morza Bałtyckiego.

W ramach programu będą realizowane działania komplementarne do interwencji wdrażanych w ramach programu krajowego Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego, w ramach którego zaprogramowano następujące działania:

(1) wsparcie funkcjonowania sieci współpracy w obszarach wsparcia EFS+, umożliwiających wymianę doświadczeń i wzajemne uczenie się z partnerami zagranicznymi w celu wypracowania i wdrożenia nowych rozwiązań;

(2) rozszerzenie projektów standardowych o komponent współpracy ponadnarodowej, w ramach której Instytucje Zarządzające programami regionalnymi, a także beneficjenci programów regionalnych w zakresie projektów z obszaru EFS+ mogą ubiegać się o wsparcie z FERS, w celu podniesienia jakości realizowanych działań poprzez wykorzystanie współpracy z partnerem ponadnarodowym.

Planowana współpraca ponadnarodowa w programie, głównie z państwami UE, przybierze formę w szczególności wymiany wiedzy i doświadczeń.

IZ programem regionalnym będzie zachęcała wnioskodawców do udziału w konkursach dotacji organizowanych w ramach programu FERS. Beneficjenci programu regionalnego, realizujący projekty w ramach CS (k) mogą wnioskować do programu FERS o środki na jego umiędzynarodowienie, w tym na adaptację zagranicznych rozwiązań w Polsce lub równoległe tworzenie przez partnerów nowych rozwiązań. IZ programu FEEdKP ma również możliwość aplikowania o środki w FERS w zakresie współpracy ponadnarodowej. W ramach dotacji

może zostać nawiązana współpraca w zakresie zgodnym ze specyfiką celu szczegółowego i realizowanych działań.

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych:

W zakresie wsparcia przeważa pomoc bezpłatna, obszar realizuje ważne cele społeczne i zostało ono zaplanowane by trafić w szczególności do osób zagrożonych wykluczeniem społecznym. Tym samym interwencja będzie realizowana w formie dotacji, nie przewiduje się zastosowania instrumentów finansowych.

2.8.6.2 WSKAŹNIKI

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka miary	Cel pośredni (2024)	Cel końcowy (2029)
8	4(k)	EFS+	Słabiej rozwinięte	PLKLC002	Liczba osób objętych usługami świadczonymi w społeczności lokalnej w programie	osoby	1 825	18 249
8	4(k)	EFS+	Słabiej rozwinięte	PLKLC003	Liczba opiekunów faktycznych/niefORMALNYCH objętych wsparciem w programie	osoby	114	1 135
8	4(k)	EFS+	Słabiej rozwinięte	PLKLC001	Liczba osób objętych usługami w zakresie wspierania rodziny i pieczy zastępczej	osoby	786	15 718

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka miary	Wartość bazowa	Rok odniesienia	Cel końcowy (2029)	Źródło danych	Uwagi
8	4(k)	EFS+	Słabiej rozwinięte	PLKLCR02	Liczba utworzonych miejsc świadczenia	sztuki	0	2020	2 396	CST2 021	

					usług w społeczności lokalnej						
8	4(k)	EFS+	Słabiej rozwinięte	PLKLCR 04	Liczba osób świadczących usługi w społeczności lokalnej dzięki wsparciu w programie	osoby	0	2020	454	CST2 021	
8	4(k)	EFS+	Słabiej rozwinięte	PLKLCR 06	Liczba utworzonych w programie miejsc świadczenia usług wspierania rodziny i pieczy zastępczej istniejących po zakończeniu projektu	sztuki	0	2020	748	CST2 021	

2.8.6.3 INDYKATYWNY PODZIAŁ ZAPROGRAMOWANYCH ZASOBÓW (UE) WEDŁUG RODZAJU INTERWENCJI

Tabela 4: Wymiar 1 – zakres interwencji					
Priorytet	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
8	EFS+	Słabiej rozwinięte	4(k)	158 - Działania w celu zwiększenia równego i szybkiego dostępu do dobrej jakości trwałych i przystępnych cenowo usług	64 136 010
8	EFS+	Słabiej rozwinięte	4(k)	160 - Działania na rzecz poprawy dostępności, efektywności i odporności	15 000 000

				systemów opieki zdrowotnej (z wyłączeniem infrastruktury)	
8	EFS+	Słabiej rozwinięte	4(k)	161 - Działania na rzecz poprawy dostępu do opieki długoterminowej (z wyłączeniem infrastruktury)	27 000 000
8	EFS+	Słabiej rozwinięte	4(k)	159 - Działania na rzecz poprawy świadczenia usług w zakresie opieki rodzinnej i środowiskowej	28 000 000

Tabela 5: Wymiar 2 – forma finansowania

Priorytet	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
8	EFS+	Słabiej rozwinięte	4(k)	01 - Dotacja	134 136 010

Tabela 6: Wymiar 3 – terytorialny mechanizm realizacji i ukierunkowanie terytorialne

Priorytet	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
8	EFS+	Słabiej rozwinięte	4(k)	33 - Brak ukierunkowania terytorialnego	134 136 010

Tabela 7: Wymiar 6 – uzupełniające obszary tematyczne EFS+

Priorytet	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
8	EFS+	Słabiej rozwinięte	4(k)	09 – Nie dotyczy	134 136 010

Tabela 8: Wymiar 7 – Wymiar równości płci EFS+, EFRR, Funduszu Spójności i FST

Priorytet	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
8	EFS+	Słabiej rozwinięte	4(k)	02 - Projekty uwzględniające kwestię równouprawnienia płci	134 136 010

2.9 PRIORYTET 9 POMOC TECHNICZNA (EFRR)

Powiązane rodzaje działań:

Głównym celem priorytetu jest wsparcie realizacji programu FEdKP oraz zapewnienie efektywnego wykorzystania środków finansowych dostępnych w Programie.

Cel priorytetu zostanie osiągnięty poprzez, m.in.:

- zbudowanie sprawnego i skutecznego systemu zarządzania Programem, w tym zapewnienie odpowiedniego potencjału administracyjnego Instytucji Programu;
- stosowanie przejrzystych procesów i procedur na każdym etapie realizacji Programu;
- wspieranie beneficjentów Programu (w tym potencjalnych) w skutecznym aplikowaniu o środki UE i w realizacji projektów;
- prowadzenie działań informacyjno-promocyjnych skierowanych do opinii publicznej w celu utrzymania wysokiego poziomu świadomości na temat roli i znaczenia funduszy UE;
- przestrzeganie przez wszystkie strony zaangażowane we wdrażanie Programu postanowień KPP i prawidłową realizację zasad horyzontalnych, ze szczególnym uwzględnieniem barier i potrzeb osób z grup narażonych na dyskryminację (w tym osób LGBT+);
- wzmocnienie roli Koordynatora ds. Równości i Niedyskryminacji.

Planowane działania obejmują, m.in.:

1. Wsparcie instytucji Programu w zarządzaniu zasobami ludzkimi (ZZL) i wzmocnienie ich potencjału administracyjnego
  - opracowanie i wdrożenie strategii ZZL, która m.in.: określi obowiązki instytucjonalne; zapewni wykwalifikowaną kadrę kierowniczą posiadającą wiedzę z zakresu zarządzania zespołem, zarządzania różnorodnością, umiejętności interpersonalne i przywódcze; zapewni przestrzeganie norm etycznych;
  - utrzymanie/rekrutacja wykwalifikowanego personelu, w tym m.in.: finansowanie wynagrodzeń; zapewnienie przejrzystych ścieżek kariery i rozwoju kompetencji zawodowych; promowanie elastycznych form pracy;
  - wzmocnienie wizerunku pracodawcy (employer branding), monitorowanie satysfakcji pracowników, programy wdrożenia nowych pracowników (onboarding) i rozmowy z odchodzącymi pracownikami (exit interview);
  - szkolenia i podnoszenie kwalifikacji w zakresie wdrażania funduszy UE, m.in.: uproszczenia, zmniejszanie obciążeń administracyjnych, poprawa jakości świadczonych usług, stosowanie zielonych i społecznych zamówień, ochrona bioróżnorodności, zasady horyzontalne;
  - wsparcie modernizacji i cyfryzacji procesów ZZL;
  - zapewnienie optymalnej organizacji pracy oraz zaplecza techniczno-lokalowego (z uwzględnieniem zasad horyzontalnych), m.in.: obsługa administracyjna, zabezpieczenie powierzchni biurowych i kosztów eksploatacji, doposażanie stanowisk pracy.
2. Wsparcie skutecznych procesów i procedur we wdrażaniu Programu
  - stosowanie przejrzystego systemu zarządzania finansowego i kontroli w realizacji budżetu Programu (w tym zamknięcie perspektywy finansowej 2014-2020 oraz przygotowanie kolejnej po 2027 r.), obejmujące m.in. przygotowanie, programowanie, organizację naborów, ocenę i wybór projektów, weryfikację płatności, monitoring, ewaluację, księgowanie wydatków, audyt i kontrolę (w tym z funkcjonowania KM), rozpatrywanie skarg i odwołań;
  - zapewnienie efektywnego systemu oceny Programu i gromadzenia danych, m.in.: finansowanie badań ewaluacyjnych niezbędnych do realizacji Programu; specjalistycznych analiz i studiów, ekspertyz i opinii prawnych;

- wprowadzanie uproszczeń we wdrażaniu Programu, w tym zaproponowanych przez Rzecznika FE;
- utrzymanie systemów IT wraz z niezbędną infrastrukturą teleinformatyczną, z uwzględnieniem zasad dostępności cyfrowej;
- stosowanie przejrzystych i konkurencyjnych procesów zamówień publicznych z odpowiednimi systemami kontroli wewnętrznej:

IZ i beneficjenci będą promować strategiczne wykorzystanie zamówień publicznych do wspierania celów polityki spójności, w tym stosowanie kryteriów związanych z jakością i kosztami cyklu życia produktu i usług, kryteria ekologiczne i społeczne, a także innowacyjne. Przy wyborze wykonawcy usług szkoleniowych będą stosowane kryteria wiedzy i doświadczenia w przedmiocie szkolenia.

- zapobieganie, wykrywanie, korygowanie i raportowanie w obszarze nieprawidłowości i nadużyć finansowych oraz korupcji;
- IZ będzie posiadać i stosować skuteczne i proporcjonalne środki i procedury zwalczania nadużyć finansowych, uwzględniające stwierdzone ryzyka. Będą stosowane mechanizmy służące zwiększeniu przejrzystości, zaangażowaniu społeczeństwa obywatelskiego, organizacji typu watch-dog, ocenie ryzyka i działania edukacyjne. IZ zapewni takie działania zapobiegawcze, jak:

- zgłaszanie i aktualizowanie nieprawidłowości w systemie IMS; wzmocnienie procedur kontroli w celu unikania konfliktu interesów, np. zwiększenie przejrzystości łańcucha podwykonawców, uwzględniając weryfikację struktury właścicielskiej beneficjentów, wykonawców oraz ekspertów oceniających i nadzorujących projekty;

- utworzenie systemu rejestracji i kontroli przy wyborze projektów w celu zachowania odpowiedniej ścieżki audytu;

- istnienie mechanizmu oznaczania i wykluczania z dofinansowania osób/podmiotów stanowiących zagrożenie dla interesów UE;

- uwzględnianie nowych ryzyk, np. związanych ze zmianą zasad wydatkowania funduszy UE;

- wykorzystanie narzędzi eksploracji danych: typu Arachne lub podobnych tj., SKANER, Antyplagator i inne, mających na celu wykrywanie podejrzeń nadużyć finansowych, plagiatu, itp.;

- promowanie paktów uczciwości oraz stosowanie ich w zasadnych przypadkach.

3. Wsparcie funkcjonowania komitetów, grup roboczych i doradczych, partnerów

- obsługa prac KM, grup roboczych i doradczych zaangażowanych we wdrażanie Programu, w tym członków KM reprezentujących partnerów społeczno-gospodarczych oraz podmioty społeczeństwa obywatelskiego. Finansowane będą m.in.: koszty organizacji posiedzeń, sieci, grup, ekspertyzy, szkolenia, prace przygotowawcze niezbędne do realizacji Programu;
- wsparcie realizacji zasad horyzontalnych, ze szczególnym uwzględnieniem barier i potrzeb osób z grup narażonych na dyskryminację, m.in.: pomoc ekspercka, szkolenia i konferencje tematyczne, produkcja materiałów informacyjno-edukacyjnych, a także audyt istniejących rozwiązań i ocena ich skuteczności dla wypracowania narzędzi i mechanizmów skutecznego wdrażania horyzontalnych zasad równego traktowania, niedyskryminacji i poszanowania KPP;
- wsparcie Grupy Roboczej ds. monitorowania zasad horyzontalnych przy KM, w której skład wejdą przedstawiciele organizacji społecznych zrzeszających osoby z grup narażonych na dyskryminację lub zajmujących się równouprawnieniem danej grupy;
- powołanie i wsparcie Koordynatora ds. Równości i Niedyskryminacji.

4. Wsparcie beneficjentów i potencjalnych beneficjentów Programu

- rozwój kompetencji niezbędnych do skutecznego aplikowania o fundusze UE, przygotowania project pipeline i ich realizacji, prowadzenia i rozliczania projektów, np. organizowanie specjalistycznych szkoleń, konsultacji i spotkań informacyjnych;
- budowanie i zwiększenie zdolności administracyjnych jst i organów wdrażających strategię rozwoju terytorialnego i lokalnego; m.in. poprzez szkolenia, organizowanie spotkań informacyjnych, wsparcie eksperckie i doradztwo;
- pomoc w dostosowaniu działań do Europejskiego Zielonego Ładu, w tym zasady DNSH;
- podnoszenie wiedzy na temat wdrażania zasad horyzontalnych w realizowanych projektach, w tym niedyskryminacji, szczególnie dla kadry w instytucjach z obszaru edukacji, zdrowia i pomocy społecznej w zakresie przeciwdziałania i zwalczania dyskryminacji osób i grup narażonych/ dyskryminowanych.

5. Wsparcie komunikacji i widoczności Programu oraz Funduszy Europejskich

Działania będą służyć poprawie widoczności FE, tj. popularyzacji wiedzy na temat FE, programu, efektów jego wdrażania w regionie (w tym z poprzednich perspektyw), a także będą informować o planach po 2027r.

Zgodnie z zasadą zazieleniania działań komunikacyjnych podstawowym trybem informowania przez IZ/IP będzie wersja cyfrowa materiałów. Ekologiczne podejście do komunikacji oznacza ograniczenie zużycia surowców naturalnych, zastępowanie materiałów drukowanych wersjami cyfrowymi, wykorzystanie materiałów przyjaznych dla środowiska lub powstałych np. z recyklingu. Gadżety nie są narzędziem promocji Funduszy Europejskich.

Spójność systemu informacji i komunikacji Programu, w tym wizualizacji marki FE, działań podejmowanych przez IZ/IP, narzędzi wykorzystywanych przez te instytucje określone będą w rocznych planach działań.

Działania komunikacyjne będą prowadzone z uwzględnieniem zasad dostępności, równości szans i niedyskryminacji, równości kobiet i mężczyzn, postępującej cyfryzacji i zielonego Ładu.

Kampanie nt. projektów realizowanych w regionie z FE, wartościach UE i zasadach horyzontalnych będą uwzględniać zwalczanie szkodliwych stereotypów dotyczących grup narażonych na dyskryminację, w tym osób LGBT+).

Działania komunikacyjne będą komplementarne z programem PTFE oraz zgodne z jednolitym systemem informowania o FE w perspektywie 2021-2027.

Pracownicy działów komunikacji będą pełnić aktywną rolę we wdrażaniu Programu.

Główne grupy docelowe:

Instytucje FEdKP oraz inne podmioty zaangażowane w realizację Programu, beneficjenci projektów strategicznych, mieszkańcy regionu, potencjalni i faktyczni beneficjenci, partnerzy wymienieni w art. 8.1 CPR.

2.9.1 WSKAŹNIKI

Tabela 2: Wskaźniki produktu

Priorytet	Cel szczegółowy ("Zatrudnienie i wzrost")	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka miary	Cel pośredni (2024)	Cel końcowy (2029)
9	-	EFRR	Słabiej rozwinięte	PLRO149	Średnioroczna liczba etatów finansowanych z PT	Sztuki	0	350
9	-	EFRR	Słabiej rozwinięte	PLRO150	Liczba uczestników form szkoleniowych dla instytucji	Osoby	0	2310
9	-	EFRR	Słabiej rozwinięte	PLRO151	Liczba przeprowadzonych ewaluacji	Sztuki	0	15
9	-	EFRR	Słabiej rozwinięte	PLRO153	Liczba posiedzeń komitetów, sieci grup oraz innych spotkań w celu wymiany doświadczeń z partnerami	Sztuki	0	159
9	-	EFRR	Słabiej rozwinięte	PLRO158	Liczba działań informacyjno-promocyjnych o szerokim zasięgu	Sztuki	0	5
9	-	EFRR	Słabiej rozwinięte	PLRO	Liczba zakupionych komputerów	sztuki	0	295

2.92 INDYKATYWNY PODZIAŁ ZAPROGRAMOWANYCH ZASOBÓW (UE) WEDŁUG RODZAJU INTERWENCJI

Tabela 4: Wymiar 1 – zakres interwencji				
Priorytet	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
9	EFRR	Słabiej rozwinięty	179 - Informacja i komunikacja	2 618 326

9	EFRR	Słabiej rozwinięty	180 - Przygotowanie, wdrażanie, monitorowanie i kontrola	48 150 561
9	EFRR	Słabiej rozwinięty	181 - Ewaluacja i badania, gromadzenie danych	791 252
9	EFRR	Słabiej rozwinięty	182 - Wzmocnienie potencjału instytucji państwa członkowskiego, beneficjentów i odpowiednich partnerów	1 366 708

Tabela 7: Wymiar 6 – uzupełniające obszary tematyczne EFS+

Priorytet	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
<u>9</u>	EFRR	<u>Słabiej rozwinięty</u>		

Tabela 8: Wymiar 7 – Wymiar „Równouprawnienie płci” w ramach EFS+, EFRR, Funduszu Spójności i FST

Priorytet	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
9	EFRR	Słabiej rozwinięty	02 - Projekty uwzględniające kwestię równouprawnienia płci	52 926 847

2.10 PRIORYTET 10 POMOC TECHNICZNA (EFS+)

Powiązane rodzaje działań:

Głównym celem priorytetu jest wsparcie realizacji programu FEdKP oraz zapewnienie efektywnego wykorzystania środków finansowych dostępnych w Programie.

Cel priorytetu zostanie osiągnięty poprzez, m.in.:

- zbudowanie sprawnego i skutecznego systemu zarządzania Programem, w tym zapewnienie odpowiedniego potencjału administracyjnego Instytucji Programu;
- stosowanie przejrzystych procesów i procedur na każdym etapie realizacji Programu;
- wspieranie beneficjentów Programu (w tym potencjalnych) w skutecznym aplikowaniu o środki UE i w realizacji projektów;
- prowadzenie działań informacyjno-promocyjnych skierowanych do opinii publicznej w celu utrzymania wysokiego poziomu świadomości na temat roli i znaczenia funduszy UE;
- przestrzeganie przez wszystkie strony zaangażowane we wdrażanie Programu postanowień KPP i prawidłową realizację zasad horyzontalnych, ze szczególnym uwzględnieniem barier i potrzeb osób z grup narażonych na dyskryminację (w tym osób LGBT+);
- wzmocnienie roli Koordynatora ds. Równości i Niedyskryminacji.

Planowane działania obejmą, m.in.:

1. Wsparcie instytucji Programu w zarządzaniu zasobami ludzkimi (ZZL) i wzmocnienie ich potencjału administracyjnego

- opracowanie i wdrożenie strategii ZZL, która m.in.: określi obowiązki instytucjonalne; zapewni wykwalifikowaną kadrę kierowniczą posiadającą wiedzę z zakresu zarządzania zespołem, zarządzania różnorodnością, umiejętności interpersonalne i przywódcze; zapewni przestrzeganie norm etycznych;
- utrzymanie/rekrutacja wykwalifikowanego personelu, w tym m.in.: finansowanie wynagrodzeń; zapewnienie przejrzystych ścieżek kariery i rozwoju kompetencji zawodowych; promowanie elastycznych form pracy;
- wzmocnienie wizerunku pracodawcy (employer branding), monitorowanie satysfakcji pracowników, programy wdrożenia nowych pracowników (onboarding) i rozmowy z odchodzącymi pracownikami (exit interview);
- szkolenia i podnoszenie kwalifikacji w zakresie wdrażania funduszy UE, m.in.: uproszczenia, zmniejszanie obciążeń administracyjnych, poprawa jakości świadczonych usług, stosowanie zielonych i społecznych zamówień, ochrona bioróżnorodności, zasady horyzontalne;
- wsparcie modernizacji i cyfryzacji procesów ZZL;
- zapewnienie optymalnej organizacji pracy oraz zaplecza techniczno-lokalowego (z uwzględnieniem zasad horyzontalnych), m.in.: obsługa administracyjna, zabezpieczenie powierzchni biurowych i kosztów eksploatacji, doposażanie stanowisk pracy.

2. Wsparcie skutecznych procesów i procedur we wdrażaniu Programu

- stosowanie przejrzystego systemu zarządzania finansowego i kontroli w realizacji budżetu Programu (w tym zamknięcie perspektywy finansowej 2014-2020 oraz przygotowanie kolejnej po 2027 r.), obejmujące m.in. przygotowanie, programowanie, organizację naborów, ocenę i wybór projektów, weryfikację płatności, monitoring, ewaluację, księgowanie wydatków, audyt i kontrolę (w tym z funkcjonowania KM), rozpatrywanie skarg i odwołań;

- zapewnienie efektywnego systemu oceny Programu i gromadzenia danych, m.in.: finansowanie badań ewaluacyjnych niezbędnych do realizacji Programu; specjalistycznych analiz i studiów, ekspertyz i opinii prawnych;
- wprowadzanie uproszczeń we wdrażaniu Programu, w tym zaproponowanych przez Rzecznika FE;
- utrzymanie systemów IT wraz z niezbędną infrastrukturą teleinformatyczną, z uwzględnieniem zasad dostępności cyfrowej;
- stosowanie przejrzystych i konkurencyjnych procesów zamówień publicznych z odpowiednimi systemami kontroli wewnętrznej:

IZ i beneficjenci będą promować strategiczne wykorzystanie zamówień publicznych do wspierania celów polityki spójności, w tym stosowanie kryteriów związanych z jakością i kosztami cyklu życia produktu i usług, kryteria ekologiczne i społeczne, a także innowacyjne. Przy wyborze wykonawcy usług szkoleniowych będą stosowane kryteria wiedzy i doświadczenia w przedmiocie szkolenia.

- zapobieganie, wykrywanie, korygowanie i raportowanie w obszarze nieprawidłowości i nadużyć finansowych oraz korupcji:
- IZ będzie posiadać i stosować skuteczne i proporcjonalne środki i procedury zwalczania nadużyć finansowych, uwzględniające stwierdzone ryzyka. Będą stosowane mechanizmy służące zwiększeniu przejrzystości, zaangażowaniu społeczeństwa obywatelskiego, organizacji typu watch-dog, ocenie ryzyka i działania edukacyjne. IZ zapewni takie działania zapobiegawcze, jak:

- zgłaszanie i aktualizowanie nieprawidłowości w systemie IMS; wzmocnienie procedur kontroli w celu unikania konfliktu interesów, np. zwiększenie przejrzystości łańcucha podwykonawców, uwzględniając weryfikację struktury właścicielskiej beneficjentów, wykonawców oraz ekspertów oceniających i nadzorujących projekty;

- utworzenie systemu rejestracji i kontroli przy wyborze projektów w celu zachowania odpowiedniej ścieżki audytu;

- istnienie mechanizmu oznaczania i wykluczania z dofinansowania osób/podmiotów stanowiących zagrożenie dla interesów UE;

- uwzględnianie nowych ryzyk, np. związanych ze zmianą zasad wydatkowania funduszy UE;

- wykorzystanie narzędzi eksploracji danych: typu Arachne lub podobnych tj., SKANER, Antyplagator i inne, mających na celu wykrywanie podejrzeń nadużyć finansowych, plagiatu, itp.;

- promowanie paktów uczciwości oraz stosowanie ich w zasadnych przypadkach.

3. Wsparcie funkcjonowania komitetów, grup roboczych i doradczych, partnerów

-
- obsługa prac KM, grup roboczych i doradczych zaangażowanych we wdrażanie Programu, w tym członków KM reprezentujących partnerów społeczno-gospodarczych oraz podmioty społeczeństwa obywatelskiego. Finansowane będą m.in.: koszty organizacji posiedzeń, sieci, grup, ekspertyzy, szkolenia, prace przygotowawcze niezbędne do realizacji Programu;
  - wsparcie realizacji zasad horyzontalnych, ze szczególnym uwzględnieniem barier i potrzeb osób z grup narażonych na dyskryminację, m.in.: pomoc ekspercka, szkolenia i konferencje tematyczne, produkcja materiałów informacyjno-edukacyjnych, a także audyt istniejących rozwiązań i ocena ich skuteczności

dla wypracowania narzędzi i mechanizmów skutecznego wdrażania horyzontalnych zasad równego traktowania, niedyskryminacji i poszanowania KPP;

- wsparcie Grupy Roboczej ds. monitorowania zasad horyzontalnych przy KM, w której skład wejdą przedstawiciele organizacji społecznych zrzeszających osoby z grup narażonych na dyskryminację lub zajmujących się równouprawnieniem danej grupy;
- powołanie i wsparcie Koordynatora ds. Równości i Niedyskryminacji.

---

4. Wsparcie beneficjentów i potencjalnych beneficjentów Programu

---

- rozwój kompetencji niezbędnych do skutecznego aplikowania o fundusze UE, przygotowania project pipeline i ich realizacji, prowadzenia i rozliczania projektów, np. organizowanie specjalistycznych szkoleń, konsultacji i spotkań informacyjnych;
- budowanie i zwiększenie zdolności administracyjnych jst i organów wdrażających strategię rozwoju terytorialnego i lokalnego; m.in. poprzez szkolenia, organizowanie spotkań informacyjnych, wsparcie eksperckie i doradztwo;
- pomoc w dostosowaniu działań do Europejskiego Zielonego Ładu, w tym zasady DNSH;
- podnoszenie wiedzy na temat wdrażania zasad horyzontalnych w realizowanych projektach, w tym niedyskryminacji, szczególnie dla kadry w instytucjach z obszaru edukacji, zdrowia i pomocy społecznej w zakresie przeciwdziałania i zwalczania dyskryminacji osób i grup narażonych/ dyskryminowanych.

---

5. Wsparcie komunikacji i widoczności Programu oraz Funduszy Europejskich

Działania będą służyć poprawie widoczności FE, tj. popularyzacji wiedzy na temat FE, programu, efektów jego wdrażania w regionie (w tym z poprzednich perspektyw), a także będą informować o planach po 2027r.

Zgodnie z zasadą zazieleniania działań komunikacyjnych podstawowym trybem informowania przez IZ/IP będzie wersja cyfrowa materiałów. Ekologiczne podejście do komunikacji oznacza ograniczenie zużycia surowców naturalnych, zastępowanie materiałów drukowanych wersjami cyfrowymi, wykorzystanie materiałów przyjaznych dla środowiska lub powstałych np. z recyklingu. Gadżety nie są narzędziem promocji Funduszy Europejskich.

Spójność systemu informacji i komunikacji Programu, w tym wizualizacji marki FE, działań podejmowanych przez IZ/IP, narzędzi wykorzystywanych przez te instytucje określone będą w rocznych planach działań.

Działania komunikacyjne będą prowadzone z uwzględnieniem zasad dostępności, równości szans i niedyskryminacji, równości kobiet i mężczyzn, postępującej cyfryzacji i zielonego Ładu.

Kampanie nt. projektów realizowanych w regionie z FE, wartościach UE i zasadach horyzontalnych będą uwzględniać zwalczanie szkodliwych stereotypów dotyczących grup narażonych na dyskryminację, w tym osób LGBT+).

Działania komunikacyjne będą komplementarne z programem PTFE oraz zgodne z jednolitym systemem informowania o FE w perspektywie 2021-2027.

Pracownicy działów komunikacji będą pełnić aktywną rolę we wdrażaniu Programu.

Główne grupy docelowe:

Instytucje FEoKP oraz inne podmioty zaangażowane w realizację Programu, beneficjenci projektów strategicznych, mieszkańcy regionu, potencjalni i faktyczni beneficjenci, partnerzy wymienieni w art. 8.1 CPR.

2.10.1 WSKAŹNIKI

Tabela 2: Wskaźniki produktu								
Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka miary	Cel pośredni (2024)	Cel końcowy (2029)
10	-	EFS+	Słabiej rozwinięte	PLRO149	Średnioroczna liczba etatów finansowanych z PT	Sztuki	350	350
10	-	EFS+	Słabiej rozwinięte	PLRO150	Liczba uczestników form szkoleniowych dla instytucji	Osoby	765	765
10	-	EFS+	Słabiej rozwinięte	PLRO151	Liczba przeprowadzonych ewaluacji	Sztuki	4	5
10	-	EFS+	Słabiej rozwinięte	PLRO153	Liczba posiedzeń komitetów, sieci grup oraz innych spotkań w celu wymiany doświadczeń z partnerami	Sztuki	52	52
10	-	EFS+	Słabiej rozwinięte	PLRO158	Liczba działań informacyjno-promocyjnych o szerokim zasięgu	Sztuki	2	2
10	-	EFS+	Słabiej rozwinięte	PLRO	Liczba zakupionych komputerów	Sztuki	120	120

2.10.2 INDYKATYWNY PODZIAŁ ZAPROGRAMOWANYCH ZASOBÓW (UE) WEDŁUG RODZAJU INTERWENCJI

Tabela 4: Wymiar 1 – zakres interwencji				
Priorytet	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (EUR)
10	EFS+	Słabiej rozwinięte	179 - Informacja i komunikacja	1 021 674
10	EFS+	Słabiej rozwinięte	180 - Przygotowanie, wdrażanie, monitorowanie i kontrola	18 788 415
10	EFS+	Słabiej rozwinięte	181 - Ewaluacja i badania, gromadzenie danych	308 748
10	EFS+	Słabiej rozwinięte	182 - Wzmocnienie potencjału instytucji państwa członkowskiego, beneficjentów i odpowiednich partnerów	533 292

Tabla 7: Wymiar 6 – uzupełniające obszary tematyczne EFS+				
Priorytet	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (EUR)
10	EFS+	Słabiej rozwinięte	09 - Nie dotyczy	20 652 129

Tabela 8: Wymiar 7 – Wymiar „Równouprawnienie płci” w ramach EFS+, EFRR, Funduszu Spójności i FST				
Priorytet	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (EUR)
10	EFS+	Słabiej rozwinięte	02 - Projekty uwzględniające kwestię równouprawnienia płci	20 652 129

Tabela 10: Środki finansowe w podziale na poszczególne lata

Fundusz	Kategoria regionu	2021	2022	2023	2024	2025	2026		2027		Ogółem
							Środki finansowe bez kwoty elastyczności	Kwota elastyczności	Środki finansowe bez kwoty elastyczności	Kwota elastyczności	
EF RR	Stabilizacja rozwoju	0,00	211 669 227,00	219 629 327,00	229 055 575,00	238 865 319,00	104 141 097,00	104 141 097,00	109 492 871,00	109 492 871,00	1 326 487 384,00
EF S+	Stabilizacja rozwoju	0,00	81 318 245,00	84 376 454,00	87 995 765,00	91 766 099,00	40 009 999,00	40 009 999,00	42 071 193,00	42 071 193,00	509 618 947,00
Ogółem		0,00	292 987 472	304 005 781	317 051 340	330 631 418	144 151 096	144 151 096	151 564 064	151 564 064	1 836 106 331

Tabela 11: Łączne środki finansowe w podziale na poszczególne fundusze oraz współfinansowanie krajowe

Numer celu polityki lub pomocy technicznej	Priorytet	Podstawa obliczenia wsparcia unijnego	Fundusz	Kategoria regionu	Wkład Unii	Podział wkładu Unii		Wkład krajowy	Indykacyjny podział wkładu krajowego		Ogółem	Stopa współfinansowania
						Wkład Unii pomniejszony o kwotę elastyczności	Kwota elastyczności		publiczny	prywatny		
						(a)=(g)+(h)	(g)		(h)	(b)=(c)+(d)		
CP 1	1	łączne koszty kwalifikowalne	EFRR	Słabiej rozwinięte	198 127 627,00	166 218 698,00	31 908 929,00	34 963 699,00	8 740 925,00	26 222 774,00	233 091 326,00	85%
CP 2	2	łączne koszty kwalifikowalne	EFRR	Słabiej rozwinięte	374 281 800,00	314 002 820,00	60 278 980,00	66 049 730,00	46 234 811,00	19 814 919,00	440 331 530,00	85%
CP 2	3	łączne koszty kwalifikowalne	EFRR	Słabiej rozwinięte	132 326 246,00	111 014 787,00	21 311 459,00	23 351 691,00	18 681 353,00	4 670 338,00	155 677 937,00	85%
CP 3	4	łączne koszty kwalifikowalne	EFRR	Słabiej rozwinięte	200 146 609,00	167 912 519,00	32 234 090,00	35 319 990,00	33 553 991,00	1 765 999,00	235 466 599,00	85%
CP 5	5	łączne koszty kwalifikowalne	EFRR	Słabiej rozwinięte	129 460 467,00	108 610 549,00	20 849 918,00	22 845 965,00	15 992 176,00	6 853 789,00	152 306 432,00	85%
CP 4	6	łączne koszty kwalifikowalne	EFRR	Słabiej rozwinięte	239 217 788,00	200 691 191,00	38 526 597,00	42 214 904,00	29 550 433,00	12 664 471,00	281 432 692,00	85%

	7	łącznie koszty kwalifikowalne	EFS+	Słabiej rozwinięte	52 602 730,00	44 130 332,00	8 472 398,00	2 768 565,00	2 630 137,00	138 428,00	55 371 295,00	95%
CP 4	8	łącznie koszty kwalifikowalne	EFS+	Słabiej rozwinięte	436 364 088,00	366 081 605,00	70 282 483,00	77 005 428,00	65 454 614,00	11 550 814,00	513 369 516,00	85%
	9	łącznie koszty kwalifikowalne	EFRR	Słabiej rozwinięte	52 926 847,00	44 402 852,00	8 523 995,00	9 340 032,00	9 340 032,00	-	62 266 879,00	85%
	10	łącznie koszty kwalifikowalne	EFS+	Słabiej rozwinięte	20 652 129,00	17 325 818,00	3 326 311,00	3 644 494,00	3 644 494,00	-	24 296 623,00	85%
EFRR ogółem					1 326 487 384,00	1 112 853 416,00	213 633 968,00	234 086 011,00	162 093 721,00	71 992 290,00	1 560 573 395,00	
EFS+ ogółem					509 618 947,00	427 537 755,00	82 081 192,00	83 418 487,00	71 729 245,00	11 689 242,00	593 037 434,00	
Suma całkowita					1 836 106 331,00	1 540 391 171,00	295 715 160,00	317 504 498,00	233 822 966,00	83 681 532,00	2 153 610 829,00	

WARUNKI PODSTAWOWE

Tabela 12 Warunki podstawowe

Warunki podstawowe	Fundusz	Cel szczegółowy	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
Horyzontalne warunki podstawowe							
Skuteczne mechanizmy monitorowania rynku zamówień publicznych	EFRR, EFS+	Warunek mający zastosowanie do wszystkich celów szczegółowych	Tak	Istnienie mechanizmów monitorowania obejmujących wszystkie umowy w sprawie zamówień publicznych oraz postępowania w sprawie tych zamówień w ramach Funduszy zgodnie z prawodawstwem Unii dotyczącym zamówień. Wymóg ten obejmuje: Kryterium 1. - rozwiązania mające zapewnić gromadzenie faktycznych i wiarygodnych danych dotyczących postępowań w sprawie zamówień publicznych o	Tak	Ustawa z dnia 11 września 2019 r. - Prawo zamówień publicznych (Dz.U. 2019 poz. 2019) http://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU20190002019/U/D20192019Lj.pdf	Kryterium 1 Zgodnie z obowiązkami wynikającymi z dyrektyw, UZP przygotowuje co 3 lata sprawozdania z monitorowania systemu zamówień publicznych oparte o dane otrzymywane od zamawiających w rocznych sprawozdaniach o udzielonych zamówieniach publicznych, dane pochodzące z TED oraz informacje o wynikach kontroli prowadzonych przez Prezesa UZP.

				wartości powyżej unijnych progów zgodnie z obowiązkami sprawozdawczymi na mocy art. 83 i 84 dyrektywy 2014/24/UE oraz art. 99 i 100 dyrektywy 2014/25/UE;			
Skuteczne mechanizmy monitorowania rynku zamówień publicznych	EFRR, EFS+	Warunek mający zastosowanie do wszystkich celów szczegółowych	Tak	<p>Kryterium 2</p> <p>- rozwiązania mające zapewnić, by dane obejmowały co najmniej następujące elementy:</p> <p>a) jakość i natężenie konkurencji: nazwiska/nazwy zwycięskich oferentów, liczba oferentów na początku postępowania oraz wartość umowy;</p> <p>b) informacja o ostatecznej cenie po zakończeniu postępowania i o udziale MŚP jako bezpośrednich oferentów, w przypadku, gdy systemy krajowe podają takie informacje;</p>	Tak	<p>Ustawa z dnia 11 września 2019 r. - Prawo zamówień publicznych (Dz.U. 2019 poz. 2019)</p> <p>http://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU20190002019/U/D20192019Lj.pdf</p>	<p>Kryterium 2</p> <p>UZP posiada dostęp do wszystkich danych wymaganych w ramach warunkowości podstawowej (dane pochodzą z bazy TED prowadzonej przez KE ze sprawozdań rocznych przedkładanych Prezesowi UZP przez zamawiających oraz bazy BZP</p>
Skuteczne mechanizmy	EFRR, EFS+	Warunek mający	Tak	Kryterium 3	Tak	Ustawa z dnia 11 września 2019 r. -	Kryterium 3

my monitorowania rynku zamówień publicznych		zastosowanie do wszystkich celów szczegółowych		- rozwiązania mające zapewnić monitorowanie i analizę danych przez właściwe organy krajowe zgodnie z art. 83 ust. 2 dyrektywy 2014/24/UE i art. 99 ust. 2 dyrektywy 2014/25/UE;		Prawo zamówień publicznych (Dz.U. 2019 poz. 2019) http://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU20190002019/U/D20192019Lj.pdf	Zgodnie z obowiązkami wynikającymi z dyrektyw, UZP przygotowuje co 3 lata sprawozdania z monitorowania systemu zamówień publicznych oparte o dane otrzymywane od zamawiających w rocznych sprawozdaniach o udzielonych zamówieniach publicznych, dane pochodzące z TED oraz informacje o wynikach kontroli prowadzonych przez Prezesa UZP.
Skuteczne mechanizmy monitorowania rynku zamówień publicznych	EFRR, EFS+	Warunek mający zastosowanie do wszystkich celów szczegółowych	Tak	Kryterium 4 - rozwiązania mające zapewnić, by wyniki analiz były udostępniane publicznie zgodnie z art. 83 ust. 3 dyrektywy 2014/24/UE oraz art. 99 ust. 3 dyrektywy 2014/25/UE;	Tak	Ustawa z dnia 11 września 2019 r. - Prawo zamówień publicznych (Dz.U. 2019 poz. 2019) http://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU20190002019/U/D20192019Lj.pdf	Kryterium 4 UZP publikuje na swojej stronie roczne raporty z funkcjonowania systemu zamówień publicznych oraz okresowe Biuletyny Informacyjne.
Skuteczne mechanizmy monitorowania rynku zamówień publicznych	EFRR, EFS+	Warunek mający zastosowanie do wszystkich celów szczegółowych	Tak	Kryterium 5 - rozwiązania mające zapewnić, by wszelkie informacje wskazujące na przypadki podejrzonej zмовы przetargowej były przekazywane właściwym organom krajowym zgodnie z art. 83 ust. 2 dyrektywy	Tak	Ustawa z dnia 11 września 2019 r. - Prawo zamówień publicznych (Dz.U. 2019 poz. 2019) http://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU20190002019/U/D20192019Lj.pdf	Kryterium 5 W przypadku powstania w toku kontroli prowadzonej przez UZP podejrzenia, że w postępowaniu mogło dojść do zмовы przetargowej UZP przekazuje stosowną informację w tym zakresie do UOKIK. Pomiędzy UZP i UOKIK zostało także podpisane porozumienie zakładające współpracę obydwu instytucji, wymianę informacji i doświadczeń. Niezależnie od powyższego

				2014/24/UE oraz art. 99 ust. 2 dyrektywy 2014/25/UE.		2019/U/D20192019Lj.pdf	instytucje oraz podmioty zamawiające mogą bezpośrednio zwrócić się do UOKiK w przypadku podejrzenia zmywy przetargowej.
Narzędzia i zdolności umożliwiające skuteczne stosowanie zasad pomocy państwa	EFRR, EFS+	Warunek mający zastosowanie do wszystkich celów szczegółowych	Tak	Instytucje zarządzające dysponują narzędziami i zdolnościami umożliwiającymi im weryfikację zgodności z zasadami pomocy państwa: 1. w odniesieniu do przedsiębiorstw znajdujących się w trudnej sytuacji oraz objętych wymogiem odzyskania pomocy;	Tak	Ustawa z dnia 30 kwietnia 2004 r. o postępowaniu w sprawach dotyczących pomocy publicznej (Dz. U. z 2018 r., poz. 362) http://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU20041291L1291/U/D20041291Lj.pdf	Kryterium 1 Zgodnie z art. 31b pkt 2) ustawy z dnia 30 kwietnia 2004 r. o postępowaniu w sprawach dotyczących pomocy publicznej (Dz. U. z 2021 r., poz.743 ze zm.) Prezes UOKiK ma obowiązek ogłaszania w Biuletynie Informacji Publicznej na stronie www informacji o decyzjach KE dotyczących zwrotu pomocy publicznej. Jednocześnie, podmioty udzielające pomocy są zobligowane do zbadania warunków dopuszczalności pomocy publicznej. Zgodnie z art. 37 ust. 5 ustawy, podmioty udzielające pomocy mają obowiązek uzyskać od przedsiębiorców ubiegających się o pomoc publiczną informacje umożliwiające stwierdzenie, czy dany przedsiębiorca znajduje się w trudnej sytuacji na dzień udzielenia pomocy. Co do zasady dotyczy to też sprawozdań finansowych za okres 3 ostatnich lat obrotowych, sporządzonych zgodnie z przepisami o rachunkowości, na podstawie których weryfikowana jest poprawność przedstawianych danych. W przypadku podmiotów objętych postępowaniem upadłościowym wszelkie zdarzenia w tych postępowaniach są obwieszane, a dodatkowo przedsiębiorca obowiązany jest posługiwać się

							nazwą firmy wraz z oznaczeniem „w restrukturyzacji” lub „w upadłości”.
Narzędzia i zdolności umożliwiające skuteczne stosowanie zasad pomocy państwa	EFRR, EFS+	Warunek mający zastosowanie do wszystkich celów szczegółowych	Tak	Kryterium 2 poprzez dostęp do specjalistycznych porad i wytycznych w kwestiach pomocy państwa udzielanych przez ekspertów ds. pomocy państwa z podmiotów lokalnych lub krajowych.	Tak	Ustawa z dnia 30 kwietnia 2004 r. o postępowaniu w sprawach dotyczących pomocy publicznej (Dz. U. z 2018 r., poz. 362) http://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU20041231291/U/D20041291Lj.pdf	Kryterium 2 Funkcję krajowego organu ds. pomocy państwa, odpowiedzialnego za skuteczne wdrażanie i stosowanie unijnych przepisów w zakresie pomocy publicznej, pełni Prezes UOKiK (a w zakresie pomocy publicznej w sektorze rolnym i rybołówstwa - Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi). Prezes UOKiK opiniuje projekty programów pomocowych i pomocy indywidualnej, w tym projekty finansowane w ramach środków strukturalnych, notyfikuje je KE, reprezentuje rząd polski w postępowaniu przed Komisją oraz monitoruje pomoc publiczną. Ustawa reguluje także obowiązki w zakresie monitorowania pomocy udzielanej polskim przedsiębiorcom, tj.: gromadzenia, przetwarzania oraz przekazywana informacji związanych w tym zakresie. UOKiK zapewnia pełną informację na stronie urzędu i zależnie od potrzeb prowadzi dla instytucji wdrażających programy warsztaty dotyczące stosowania pomocy publicznej. W ramach współpracy z UOKiK 2 grupy robocze ds. pomocy publicznej udzielanej w ramach funduszy strukturalnych polityki spójności (dla krajowych i regionalnych programów), koordynowane przez MFiPR, opracowują horyzontalne interpretacje dotyczące udzielania pomocy publicznej.

Skuteczne stosowanie i wdrażanie Karty praw podstawowych	EFRR, EFS+	Warunek mający zastosowanie do wszystkich celów szczegółowych	Nie	Istnienie skutecznych mechanizmów służących zapewnieniu zgodności z Kartą praw podstawowych Unii Europejskiej (zwaną dalej „Kartą”), które obejmują: 1. ustalenia mające zapewnić zgodność programów wspieranych z Funduszy i ich wdrażania z odpowiednimi postanowieniami Karty;	Nie		<p>Kryterium 1</p> <p>Jednolita procedura dotyczy weryfikacji zgodności z KPP zarówno na etapie złożenia wniosku o dofinansowanie jak i w trakcie realizacji projektów. Podejrzenia o niezgodności projektów i/lub działań Beneficjenta lub IP/IW/IZ z KPP zgłaszane są odpowiednio do IP/IW/IZ/Rzecznika Funduszy UE (w przypadku programów finansowanych z EFMRA, FAM, IZGW i FBW istnieje właściwy odpowiednik). Właściwa instytucja dokonuje analizy, podejmuje czynności weryfikujące stan faktyczny i rozstrzyga o zasadności zgłoszenia. W przypadku potwierdzenia naruszenia artykułów KPP, w zależności od charakteru sprawy, właściwa instytucja przekazuje zgłoszenie naruszenia do odpowiednich służb, tj. RPO, PIP, Rzecznika Praw Pacjenta lub/i właściwych organów ścigania. IZ programu odpowiedzialna jest również za prowadzenie polityki informacyjnej w ww. obszarze.</p>
Skuteczne stosowanie i wdrażanie Karty praw podstawowych	EFRR, EFS+	Warunek mający zastosowanie do wszystkich celów szczegółowych	Nie	Kryterium 2 rozwiązania dotyczące zgłaszania komitetowi monitorującemu przypadków niezgodności operacji wspieranych z Funduszy z Kartą oraz skarg o nieprzestrzeganie Karty złożonych zgodnie z	Nie		<p>Kryterium 2</p> <p>Procedura uwzględnia obowiązek IZ Programu w zakresie przygotowania rocznej zbiorczej informacji o wszystkich zgłoszeniach dotyczących niezgodności projektów z KPP oraz skarg, w celu rozpatrzenia przez KM Programu. KM podejmuje decyzję o podjęciu właściwych działań zaradczych w odniesieniu do zgłoszonych przypadków.</p>

				rozwiązaniami przyjętymi na mocy art. 69 ust. 7.			Zdaniem strony polskiej warunek jest spełniony zgodnie ze stanowiskiem z 7 lipca 2022 r., jednakże wobec braku reakcji KE na to stanowisko - status warunku został oznaczony jako niespełniony.
Wdrażanie i stosowanie Konwencji ONZ o prawach osób niepełnosprawnych zgodnie z decyzją Rady 2010/48/WE (Decyzja Rady 2010/48/WE z dnia 26 listopada 2009 r. w sprawie zawarcia przez Wspólnotę	EFRR, EFS+	Warunek mający zastosowanie do wszystkich celów szczegółowych	Tak	Istnienie krajowych ram zapewniających realizację Konwencji o prawach osób niepełnosprawnych, które obejmują: 1. cele ogólne obejmujące wymierne wartości docelowe, mechanizmy gromadzenia danych i monitorowania;	Tak	Strategia na rzecz Osób z Niepełnosprawnościami 2021-2030 przyjętej Uchwałą nr 27 Rady Ministrów z dnia 16 lutego 2021 r. oraz przyjęta w dniu 7.06.2022 r. Strategią rozwoju usług społecznych, polityka publiczna do roku 2030 (z perspektywą do 2035 r.) https://dziennikustaw.gov.pl/MP/rok/2021/pozycja/218 https://www.gov.pl/web/rodzina/projekt-uchwaly-rady-	Kryterium 1 Ramy polityki krajowej dla zapewnienia wdrażania realizacji KPN stanowią Strategia na rzecz Osób z Niepełnosprawnościami 2021-2030 przyjęta przez Radę Ministrów 16 lutego 2021 r., która określa cele i działania do osiągnięcia w oznaczonym czasie ze wskaźnikami i odpowiedzialnymi podmiotami, a także mechanizmy monitoringu realizacji celów i działań oraz gromadzenia danych w tym zakresie. Ponadto, w zakresie realizacji procesu deinstytucjonalizacji usług społecznych, m.in. dla osób z niepełnosprawnościami (OzN) odpowiednim dokumentem strategicznym jest również Strategia rozwoju usług społecznych, polityka publiczna do roku 2030 (z perspektywą do 2035 r.) przyjęta przez Radę Ministrów 7.06.2022 r. (SRUS). Przyjęcie i wdrożenie SRUS umożliwia zatem realizację celów w obszarze deinstytucjonalizacji wskazanych w Strategii na rzecz Osób z Niepełnosprawnościami 2021-2030 oraz zapewni

Europejską Konwencję Narodów Zjednoczonych o prawach osób niepełnosprawnych (Dz.U. L z 23.1.2010, s. 35).						ministrow-w-sprawie-ustanowienia-polityki-publicznej-pt-strategia-rozwoju-uslug-spoecznych-polityka-publiczna-na-lata-20212035	monitoring realizacji wskaźników dotyczących tego obszaru dla OzN.
Wdrażanie i stosowanie Konwencji ONZ o prawach osób niepełnosprawnych zgodnie z decyzją Rady 2010/48/WE	EFRR, EFS+	Warunek mający zastosowanie do wszystkich celów szczegółowych	Tak	Kryterium 2 rozwiązania mające zapewnić, by w ramach przygotowywania i wdrażania programów odpowiednio zostały odzwierciedlone polityka, prawodawstwo i normy w zakresie dostępności;	Tak	Strategia na rzecz Osób z Niepełnosprawnościami 2021-2030 przyjętej Uchwałą nr 27 Rady Ministrów z dnia 16 lutego 2021 r. oraz przyjęta w dniu 7.06.2022 r. Strategią rozwoju usług społecznych, polityka publiczna do roku 2030 (z perspektywą do 2035 r.)	Kryterium 2 Kryterium zostanie spełnione poprzez zobowiązanie IZ do realizacji następujących działań: (1) wskazania konkretnych artykułów KPN związanych z zakresem wsparcia planowanym do realizacji w ramach programu, (2) zapewnienia zgodności z KPN wszelkich procesów i procedur realizowanych na każdym etapie wdrażania programu, tj. programowania, wyboru i realizacji projektów, a także kontroli projektów, monitorowania i ewaluacji, co znajdzie odzwierciedlenie m.in. w treści procedur/wytycznych/regulaminów określających

					<p>https://dziennikustaw.gov.pl/MP/rok/2021/pozycja/218</p> <p>https://www.gov.pl/web/rodzina/projekt-uchwaly-rady-ministrow-w-sprawie-ustanowienia-polityki-publicznej-pt-strategia-rozwoju-uslug-spoecznych-polityka-publiczna-na-lata-20212035</p>	<p>sposób realizacji poszczególnych procesów związanych z wdrażaniem programu,</p> <p>(3) oceny projektów pod kątem kryterium dotyczącego zgodności z KPON,</p> <p>(4) zapewnienia stosowania standardów dostępności poprzez Wytyczne określające standardy zapewniania dostępności w inwestycjach finansowanych w ramach polityki spójności,</p> <p>(5) realizacji działań informacyjnych/świadomościowych związanych z przestrzeganiem KPON,</p> <p>(6) wprowadzenia do systemu realizacji programu procedury zgłaszania podejrzeń i skarg dotyczących niezgodności interwencji/działań z KPON.</p>	
Wdrażanie i stosowanie Konwencji ONZ o prawach osób niepełnosprawnych zgodnie z decyzją		Warunek mający zastosowanie do wszystkich celów szczegółowych	Tak	Kryterium 3 rozwiązania dotyczące sprawozdawania komitetowi monitorującemu przypadków niezgodności operacji wspieranych z Funduszy z Konwencją oraz skarg o nieprzestrzeganie Konwencji złożonych zgodnie z rozwiązaniami	Tak	Strategia na rzecz Osób z Niepełnosprawnościami 2021-2030 przyjętej Uchwałą nr 27 Rady Ministrów z dnia 16 lutego 2021 r. oraz przyjęta w dniu 7.06.2022 r. Strategią rozwoju usług społecznych, polityka publiczna do	<p>Kryterium 3</p> <p>Kryterium zostanie spełnione poprzez wprowadzenie obowiązkowego rocznego raportowania Komitetowi Monitorującemu o zgłoszonych przypadkach niezgodności interwencji/działań z KPON oraz skargach na nieprzestrzeganie KPON.</p> <p>KM będzie informowany o charakterze i liczbie skarg i przypadków niezgodności interwencji realizowanej w ramach programu z zapisami KPON</p>

Rady 2010/48/WE				przyjętymi na mocy art. 69 ust. 7.		roku 2030 (z perspektywą do 2035 r.) https://dziennikustaw.gov.pl/MP/rok/2021/pozycja/218 https://www.gov.pl/web/rodzina/projekt-uchwaly-rady-ministrow-w-sprawie-ustanowienia-polityki-publicznej-pt-strategia-rozwoju-uslug-spoecznych-polityka-publiczna-na-lata-20212035	oraz o tym, jakie czynności w związku z ich wystąpieniem podjęły właściwe instytucje. W przypadku naruszeń systemowych lub powtarzających się, po przedstawieniu sprawozdania przez IZ, KM będzie mógł powziąć szereg działań, aby przeciwdziałać ich występowaniu w przyszłości. Zakres prerogatyw KM w tym względzie zostanie określony w regulaminie KM, w oparciu o minimalne uprawnienia określone dla KM wszystkich programów, w tym: (1) możliwość powołania grupy roboczej do rozpatrzenia danego zagadnienia/zidentyfikowanego problemu, (2) przeprowadzenie dalszych analiz w celu opracowania szczegółowych zaleceń/rekomendacji dotyczących najbardziej powtarzalnych naruszeń, czy też (3) intensyfikacji prowadzonych działań świadomościowych i informacyjnych.
Tematyczne warunki podstawowe							
1.1 Dobre zarządzanie krajową lub regionalną strategią inteligentnej	EFRR, EFS+	(i) Rozwijanie i wzmacnianie zdolności badawczych i innowacyjnych oraz wykorzystywanie zaawansowa	Tak	1. Analiza wyzwań, w tym wąskich gardeł w rozpowszechnianiu innowacji	Tak	Strategia rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego („Strategia Przyspieszenia 2030+”) https://kujawsko-pomorskie.pl/planow	Warunek jest spełniony poprzez posiadanie aktualnej identyfikacji wąskich gardeł dla dyfuzji innowacji w województwie kujawsko-pomorskim, wywiedzionej z diagnoz do dokumentów strategicznych i programowych wykonanych w latach 2019-2020, w tym w szczególności diagnozy wykonanej podczas tworzenia Regionalnej Strategii Inteligentnej Specjalizacji (RIS3) 2021+ (oprócz analizy danych uwzględnia

specjalizacji		nych technologii (iv) Rozwijanie umiejętności na rzecz inteligentnej specjalizacji, transformacji przemysłowej i przedsiębiorczości				anie-strategiczne-i-przestrzenne/planow-anie-strategiczne/35295-strategia-2030 Regionalna Strategia Inteligentnej Specjalizacji (RIS3) 2021+ Program rozwoju gospodarczego województwa kujawsko-pomorskiego (PRG) https://kujawsko-pomorskie.pl/planow-anie-strategiczne-i-przestrzenne/planow-anie-strategiczne/37792-programy-rozwoju-strategii-2030	ona także opinie ekspertów i wnioski z warsztatów). Regionalna Strategia Inteligentnej Specjalizacji (RIS3 2021+) wprowadziła obowiązek corocznego sporządzania, w ramach systemu monitorowania RIS3 2021+ opracowania pn. „Coroczna identyfikacja barier rozwoju innowacyjności i cyfryzacji gospodarki w województwie”, będącego szczegółową identyfikacją barier rozwoju innowacyjności i cyfryzacji gospodarki (tzw. „wąskich gardeł”). Jej szczegółowy zakres określono w dokumencie RIS3 2021+ w rozdziale V. SYSTEM MONITOROWANIA I EWALUACJI RIS3 2021+. Rola i założenia ogólne monitoringu i ewaluacji w procesie wdrażania Regionalnej Strategii Inteligentnej Specjalizacji RIS3 2021+.
				2. Istnienie właściwej regionalnej lub krajowej instytucji lub podmiotu odpowiedzialnego za zarządzanie strategią inteligentnej specjalizacji	Tak	Strategia Przyspieszenia 2030+ Plan realizacji ustaleń Strategii Przyspieszenia 2030+	Województwo posiada system instytucjonalny dla budowy potencjału i realizacji polityki innowacyjnej. Za kształtowanie polityki rozwoju, w tym rozwój potencjału innowacyjnego odpowiada Zarząd Województwa. W strukturze administracji samorządu województwa aktualnie zagadnienia te

					<p>https://kujawsko-pomorskie.pl/planowanie-strategiczne-i-przestrzenne/planowanie-strategiczne/35295-strategia-2030</p> <p>RIS32021+</p> <p>PRG</p> <p>Plan realizacji ustaleń PRG oraz RIS3 2021+ (tzw. Plan wdrożeniowy PRG i RIS3)</p> <p>https://kujawsko-pomorskie.pl/planowanie-strategiczne-i-przestrzenne/planowanie-strategiczne/37792-programy-rozwoju-strategii-2030</p>	<p>należą do kompetencji dwóch departamentów urzędu marszałkowskiego (tj. Departament PZRiN Departament FE) oraz trzech spółek (tj. KPAI sp. z o.o., KPCNT sp. z o.o., ROG działające w ramach KPFR sp. z o.o.).</p> <p>Dokument RIS3 2021+ w rozdziale IV formułuje ideę i określa zadania Głównej Jednostki Wdrażania RIS3, która została powołana na mocy Planu wdrożeniowego PRG i RIS3.</p> <p>Plan wdrożeniowy PRG i RIS3 określa podmioty i obszary odpowiedzialne za realizację poszczególnych zadań – w zakresie: realizacji ustaleń RIS3 2021+, prowadzenia PPO, realizacji monitorowania.</p> <p>RIS3 2021+ w załączniku nr 2 wskazuje, że w wykonywanie zadań związanych z realizacją RIS3 2021+ będą zaangażowani również interesariusze innowacyjnego rozwoju, którzy będą pracować w ramach „grup roboczych ds. danej IS” oraz w ramach paneli eksperckich – „ogólnym” i „specjalistycznym”.</p>	
				3. Narzędzia monitorowania i ewaluacji w celu pomiaru realizacji celów strategii	Tak	<p>RIS3 2021+</p> <p>Plan realizacji ustaleń PRG oraz RIS3 2021+</p>	<p>Opis systemu monitorowania i ewaluacji jest zawarty w dokumencie RIS3 2021+ w rozdziale V, w którym szczegółowo sformułowano bardzo obszerny co do zakresu zadań oraz rodzajów</p>

						<p>(tzw. Plan wdrożeniowy PRG i RIS3)</p> <p>https://kujawsko-pomorskie.pl/planowanie-strategiczne-i-przestrzenne/planowanie-strategiczne/37792-programy-rozwoju-strategii-2030</p>	<p>analizowanych zagadnień – system monitorowania.</p> <p>Zakres obejmuje analizy wskaźnikowe oraz ekspertyzy. Jest to uporządkowanie i znaczące rozwinięcie systemu monitorowania stosowanego dotąd – dzięki rekomendacjom z badań ewaluacyjnych. System obejmuje udział interesariuszy zainteresowanych stron i ich źródeł informacji.</p> <p>Monitorowanie pod kątem wskaźników, rezultatów i nakładów z wykorzystaniem danych ilościowych i jakościowych, będzie się odbywać corocznie. Ewaluacja przewidziana jest na lata 2026 i 2030, z możliwością dodatkowej bieżącej oceny i analiz eksperckich, w tym na poziomie każdej RIS3.</p>
				4. Funkcjonowanie współpracy z zainteresowanymi stronami („proces przedsiębiorczego odkrywania”)	Tak	<p>RIS3 2021+</p> <p>Plan realizacji ustaleń PRG oraz RIS3 2021+ (tzw. Plan wdrożeniowy PRG i RIS3)</p> <p>https://kujawsko-pomorskie.pl/planowanie-strategiczne-i-przestrzenne/planowanie-strategiczne/37792-programy-rozwoju-strategii-2030</p>	<p>Opis systemu sieciowania podmiotów oraz organizacji PPO jest zawarty w dokumencie RIS3 2021+ w załączniku nr 2, w którym szczegółowo sformułowano zasady powoływania oraz organizacji prac paneli eksperckich – „ogólnego” i „specjalistycznego” oraz grup roboczych ds. danej IS, w tym sformułowano zadania liderów grup roboczych, które opierają się na nadrzędnej zasadzie integracji i partnerstwa z interesariuszami. Ponadto, kluczowi gracze w ekosystemie rozwoju innowacji zostali zidentyfikowani, zmapowani i włączeni do ciągłego</p>

						programy-rozwoju-strategii-2030	<p>PPO. Oczekuje się, że ciągłe podejście do PPO będzie w pełni operacyjne do końca 2023 r.</p> <p>W dokumencie RIS3 2021+ koordynację i animację PPO przypisano Głównej Jednostce Wdrażania RIS3.</p>
				5. Działania mające na celu poprawę krajowych lub regionalnych systemów badań i innowacji, w stosownych przypadkach	Tak	<p>RIS3 2021+ PRG</p> <p>Plan realizacji ustaleń PRG oraz RIS3 2021+ (tzw. Plan wdrożeniowy PRG i RIS3)</p> <p>https://kujawsko-pomorskie.pl/planowanie-strategiczne-i-przestrzenne/planowanie-strategiczne/37792-programy-rozwoju-strategii-2030</p>	<p>Województwo posiada duże doświadczenie z okresu 2014-2020, kiedy prowadzono szereg działań dla „wzmacniania systemu innowacji” - głównie promocji innowacji poprzez organizację wydarzeń naukowo-biznesowych. W ramach perspektywy 2014-2020 wdrażane były także instrumenty kapitałowe i pożyczkowe w obszarze CT1 i CT3.</p> <p>Prowadzono współpracę z Sejmikiem Gospodarczym oraz uczelniami. Funkcjonowały platformy współpracy oraz wymiany doświadczeń, a także oceny stanu wdrażania IS.</p> <p>Obszar instytucjonalny wsparcia rozwoju gospodarczego jest przedmiotem ustaleń Programu rozwoju gospodarczego, który optymalizuje struktury składające się na wielopoziomowy model zarządzania (multi-level governance - MLG).</p>

						<p>Program formułuje także kilkanaście przedsięwzięć mających wpływ na ulepszenie regionalnego systemu badań i innowacji.</p> <p>W 2021 r. powołano spółkę Kujawsko-Pomorskie Centrum Naukowo-Technologiczne – odpowiedzialną za wdrożenia wyników badań do gospodarki oraz Regionalne Obserwatorium Gospodarcze.</p>	
				6. W stosownych przypadkach działania wspierające transformację przemysłową	Tak	<p>Strategia Przyspieszenia 2030+</p> <p>Plan realizacji ustaleń Strategii Przyspieszenia 2030+</p> <p>https://kujawsko-pomorskie.pl/planowanie-strategiczne-i-przestrzenne/planowanie-strategiczne/35295-strategia-2030</p> <p>PRG</p> <p>RIS3 2021+</p> <p>Plan realizacji ustaleń PRG oraz RIS32021+ (tzw. Plan</p>	<p>Warunek spełniony na poziomie kraju.</p> <p>Działania na rzecz transformacji przemysłowej są przedmiotem ustaleń strategii rozwoju województwa, która formułuje ustalenia dotyczące bezpośrednio kwestii transformacji gospodarki. Dotyczy to zarówno potrzeby sporządzenia dokumentów operacyjnych do tej strategii (Program transformacji energetycznej województwa, Program adaptacji do zmian klimatu dla województwa, Polityka cyfryzacji), jak też projektów kluczowych tej strategii - jak np.: projekty o charakterze edukacyjnym, projekty z zakresu cyfryzacji, promocji Zielonego Ładu, projekty gospodarcze, rozwinięte w Programie rozwoju gospodarczego (kilka przedsięwzięć, które dotyczą bezpośrednio lub silnie pośrednio transformacji przemysłowej).</p> <p>Ustalenia RIS3 zostały zaprogramowane zgodnie z koncepcją ustaloną w porozumieniu z ekspertami KE dot. podziału IS regionalnych na IS oparte na</p>

					wdrożeńowy PRG i RIS3) https://kujawsko-pomorskie.pl/planowanie-strategiczne-i-przestrzenne/planowanie-strategiczne/37792-programy-rozwoju-strategii-2030	wartościach i IS horyzontalne, co wpisuje się w spełnienie warunku transformacji gospodarczej.
			7. Środki służące zacieśnieniu współpracy z partnerami spoza danego państwa członkowskiego w obszarach priorytetowych wspieranych w ramach strategii inteligentnej specjalizacji	Tak	Strategia Przyspieszenia 2030+ https://kujawsko-pomorskie.pl/planowanie-strategiczne-i-przestrzenne/planowanie-strategiczne/35295-strategia-2030 Uchwały Zarządu Województwa dotyczące realizacji projektów promocji i internacjonalizacji	Działania w tym obszarze są przedmiotem ustaleń Strategii rozwoju województwa oraz Programu rozwoju gospodarczego, a w dokumencie RIS3 2021+ określono „Zasady wzmacnianie powiązań międzynarodowych na rzecz rozwoju innowacyjnej gospodarki” (str. 88-89). W mijającej perspektywie kryterium spełniane m.in. poprzez: realizację projektów własnych Województwa w zakresie umiędzynarodowienia gospodarki, realizację projektów grantowych na rzecz internacjonalizacji MŚP w ramach RPO WK-P 2014-2020 poprzez IOB oraz jednostki podległe Województwu, a także realizację projektów międzynarodowych w tematyce IS i gospodarki w ramach INTERREG BSR i CE.

						gospodarki w ramach RPO WKP 2014-2020	<p>Szereg projektów międzynarodowych realizowała największa uczelnia w regionie - UMK w Toruniu.</p> <p>Samorząd Województwa prowadzi Centrum Obsługi Inwestorów i Eksportu.</p> <p>Trzeba także wskazać działalność stowarzyszenia regionalnych JST - Europa Kujaw i Pomorza - na rzecz integracji europejskiej oraz rozwijania kontaktów i współpracy między społecznościami.</p>
1.2	EFRR	1(ii) Czerpanie korzyści z cyfryzacji dla obywateli, przedsiębiorstw, organizacji badawczych i instytucji publicznych	Tak	<p>Spełnieniem warunku jest Narodowy Plan Szerokopasmowy (NPS) przyjęty uchwałą nr 27/2020 RM z dnia 10 marca 2020 r. NPS zgodnie z kryteriami zawiera:</p> <ul style="list-style-type: none"> oszacowanie luki inwestycyjnej w dostępie do sieci o bardzo dużej przepustowości z uwzględnieniem 3 scenariuszy: 1) bazowego - utrzymanie w latach 2018-2025 dotychczasowego potencjału inwestycyjnego w 	Tak	<p>Link do dokumentu:</p> <p>https://mc.bip.gov.pl/programy-realizowane-w-mc/narodowy-plan-szerokopasmowy.html</p>	<p>Kryterium 1</p> <p>Narodowy Plan Szerokopasmowy w zakresie zapewnienia stacjonarnego dostępu do internetu wskazuje lukę inwestycyjną i finansową spełnienia w Polsce następujących celów Europejskiej Agendy Cyfrowej oraz Komunikatu ws. społeczeństwa gigabitowego (rozdział 3):</p> <p>a) powszechny dostęp do internetu o przepustowości co najmniej 30 Mb/s do roku 2020,</p> <p>b) dostęp do internetu o przepustowości co najmniej 100 Mb/s, z możliwością modernizacji do przepustowości mierzonych w Gb/s, dla wszystkich gospodarstw domowych do roku 2025,</p> <p>c) dostęp do internetu o przepustowości co najmniej 1 Gb/s dla wszystkich miejsc stanowiących główną siłę napędową rozwoju społeczno-gospodarczego do roku 2025;</p>

				<p>sieci szerokopasmowej</p> <p>2) optymistycznego - zwiększenie w latach 2018-2025 komercyjnych nakładów na inwestycje w sieci szerokopasmowe i intensyfikację inwestycji komercyjnych</p> <p>3) pesymistycznego - spadek w latach 2018-2025 komercyjnych nakładów na inwestycje w sieci szerokopasmowe i stopniową stagnację inwestycji komercyjnych,</p> <ul style="list-style-type: none"> • modele interwencji publicznych uzasadnionych różnymi modelami inwestycyjnymi, które zapewniają m.in. dostępność usług w sensie ekonomicznym i 			<p>d) dostęp do w pełni rozwiniętych komercyjnych usług w sieciach 5G w co najmniej 1 głównym mieście do 2020 roku oraz dostęp do usług w sieciach 5G we wszystkich głównych obszarach miejskich oraz wzdłuż głównych szlaków komunikacyjnych do roku 2025 (rozdział 4).</p>
--	--	--	--	---	--	--	--

				<p>otwartość sieci, a także są dostosowane do różnych form i źródeł pomocy finansowej, adekwatnej do zidentyfikowanych zawodności rynku,</p> <ul style="list-style-type: none"> • opis środków służących podaży i popytowi, w tym bezpośrednio usprawniających inwestycje szerokopasmowe oraz wzmacniające wykorzystanie usług dostępu do sieci wysokich przepustowości, • informacje o sposobach eksperckiego wsparcia interesariuszy inwestycji szerokopasmowych , • opis monitoringu postępów realizacji planu			
--	--	--	--	--	--	--	--

				szerekopasmowego ze standardowymi wskaźnikami monitoringowymi, który prowadzi koordynator NPS we współpracy z UKE jako regulatorem rynku telekomunikacyjnego			
1.2	EFRR	1(ii) Czerpanie korzyści z cyfryzacji dla obywateli, przedsiębiorstw, organizacji badawczych i instytucji publicznych	Tak		Tak	Link do dokumentu: https://mc.bip.gov.pl/programy-realizowane-w-mc/narodowy-plan-szerokopasmowy.html	Kryterium 2 NPS zawiera (rozdział 5) zapisy spełniające kryterium w zakresie modeli interwencji publicznych uzasadnionych różnymi modelami inwestycyjnymi, które zapewniają m.in. dostępność usług w sensie ekonomicznym i otwartość sieci, a także są dostosowane do różnych form i źródeł pomocy finansowej, adekwatnej do zidentyfikowanych zawodności rynku. Modele interwencji publicznej zostały zdelimitowane w odniesieniu do źródła pochodzenia środków przeznaczonych na wsparcie inwestycji szerekopasmowych (środki europejskie/środki krajowe i quasi-kommercyjne) oraz na formę wsparcia (bezzwrotna dotacja, instrumenty zwrotne i pomoc zwrotna, partnerstwo publiczno-prywatne oraz inwestycje kapitałowe).

1.2	EFRR	1(ii) Czerpanie korzyści z cyfryzacji dla obywateli, przedsiębiorstw, organizacji badawczych i instytucji publicznych	Tak		Tak	<p>Link do dokumentu:</p> <p>https://mc.bip.gov.pl/programy-realizowane-w-mc/narodowy-plan-szerokopasmowy.html</p>	<p>Kryterium 3</p> <p>NPS w rozdziale 5 i 6 zawiera opis środków służących podaży i popytowi, w tym bezpośrednio usprawniających inwestycje szerokopasmowe oraz wzmacniające wykorzystanie usług dostępu do sieci wysokich przepustowości. Działania wspierające inwestycje szerokopasmowe zostały skupione wokół eliminowania barier administracyjno-prawnych w telekomunikacyjnym procesie inwestycyjnym i działań o charakterze wykonawczym (od odpowiedzialnej aktywności regulacyjnej krajowego organu regulacyjnego dla rynku telekomunikacyjnego – Prezesa Urzędu Komunikacji Elektronicznej – oraz organu ochrony konkurencji – Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów – do ogólnokrajowych kampanii informacyjnych dotyczących inwestycji szerokopasmowych). Z kolei działania wspierające popyt na usługi dostępu do szybkiego internetu polegać będą m.in. na udostępnianiu narzędzi agregujących popyt, kampaniach społecznych wzmacniających świadomość korzyści płynących z korzystania z szybkiego internetu oraz ewentualnych działaniach finansowych, wspierających potrzebujących użytkowników końcowych w zapewnieniu możliwości korzystania z tych usług.</p>
-----	------	--	-----	--	-----	--	--

1.2	EFRR	1(ii) Czerpanie korzyści z cyfryzacji dla obywateli, przedsiębiorstw, organizacji badawczych i instytucji publicznych	Tak		Tak	Link do dokumentu: https://mc.bip.gov.pl/programy-realizowane-w-mc/narodowy-plan-szerokopasmowy.html	Kryterium 4 Departament Telekomunikacji funkcjonujący w strukturze urzędu obsługującego ministra właściwego do spraw informatyzacji pełni funkcję Broadband Competence Office i krajowego punktu kontaktowego do spraw rozwoju sieci szerokopasmowych.
1.2	EFRR	1(ii) Czerpanie korzyści z cyfryzacji dla obywateli, przedsiębiorstw, organizacji badawczych i instytucji publicznych	Tak		Tak	Link do dokumentu: https://mc.bip.gov.pl/programy-realizowane-w-mc/narodowy-plan-szerokopasmowy.html	Kryterium 5 Monitoring będzie prowadzony przez koordynatora NPS we współpracy z regulatorem rynku telekomunikacyjnego – Prezesem Urzędu Komunikacji Elektronicznej przy użyciu standardowych wskaźników monitoringowych.
2.1 Ramy strategiczne polityki na rzecz wsparcia renowacji budynków	EFRR	2(i) Wspieranie efektywności energetycznej i redukcji emisji gazów	Tak	Kryterium 1. aktualizacja Długoterminowej strategii renowacji budynków (DSRB) jako wymóg wynikający z art. 2a dyrektywy 2010/31/UE z dnia 19 maja	Tak	https://www.gov.pl/attachment/64841ec3-1e9c-49d9-85f7-2a58bead36b2 .	Spełnienie warunku stanowić będzie aktualizacja Długoterminowej strategii renowacji budynków (DSRB) jako wymóg wynikający z art. 2a dyrektywy 2010/31/UE z dnia 19 maja 2010 r. w sprawie charakterystyki energetycznej budynków. Kryterium 1

<p>pod kątem efektywności energetycznej budynków mieszkalnych i niemieszkalnych</p>		<p>cieplarnianych</p>		<p>2010 r. w sprawie charakterystyki energetycznej budynków.</p>			<p>Długoterminowa strategia renowacji budynków wyznacza cele pośrednie na lata 2030, 2040 i 2050, które zostały określone w scenariuszu rekomendowanym renowacji budynków, a także przedstawia analizę różnych wariantów realizacji renowacji: 1. scenariusz szybkiej i głębokiej termomodernizacji, 2. scenariusz termomodernizacji etapowej, 3. scenariusz rekomendowany (rozdział 9). Ponadto, zawiera szczegółowe zestawienie krajowych polityk oraz narzędzi finansowych wspierających renowację budynków, do których przedstawiono wykaz środków budżetowych (rozdział 5). Dodatkowo DSRB zawiera orientacyjną skalę wsparcia renowacji budynków (rozdział 9), oraz wskazuje mechanizmy ułatwiające inwestorem podejmowanie i przeprowadzanie renowacji budynków (rozdział 8). DSRB zawiera wytyczne w zakresie dalszych działań dotyczących wsparcia renowacji budynków w Polsce. DSRB poza wypełnieniem wymogów wynikających z warunku 2.1, spełnia również wymagania nałożone art. 2a dyrektywy 2010/31/UE.</p>
				<p>Kryterium 2 działania na rzecz poprawy efektywności energetycznej w celu osiągnięcia wymaganych oszczędności energii</p>	<p>Tak</p>	<p>https://www.gov.pl/web/aktywapanstwowe/krajowy-plan-na-rzecz-energii-i-klimatu-na-lata-2021-2030-przekazany-do-ke</p>	<p>W zakresie kryterium 2 warunek należy uznać za spełniony w oparciu o przekazany do Komisji Europejskiej w dniu 30 grudnia 2019 r. Krajowy plan na rzecz energii i klimatu na lata 2021-2030.</p> <p>Kryterium dotyczące działań na rzecz poprawy efektywności energetycznej w celu osiągnięcia wymaganych oszczędności energii należy uznać za</p>

						spełnione w oparciu o przekazany do Komisji Europejskiej w dniu 30 grudnia 2019 r. Krajowy plan na rzecz energii i klimatu na lata 2021-2030. Ponadto, w dniu 16 czerwca 2021 r., za pośrednictwem Stałego Przedstawiciela RP przy UE, przekazano do Dyrekcji Generalnej ds. Energii (DG ENER) Komisji Europejskiej dokument pn. Informacja w sprawie metod i środków stosowanych w Polsce służących wdrożeniu art. 7, 7a i 7b dyrektywy 2012/27/UE w sprawie efektywności energetycznej - zawierający opis szczegółowej metody funkcjonowania systemów zobowiązujących do efektywności energetycznej oraz alternatywnych środków z dziedziny polityki, o których mowa w art. 7a oraz 7b ww. dyrektywy. W wymienionych dokumentach zawarto informacje na temat działań podjętych i planowanych na rzecz poprawy efektywności energetycznej w celu osiągnięcia wymaganych oszczędności energii, w tym m.in. łącznej kwoty wymaganych oszczędności w zakresie końcowego wykorzystania energii w terminie do 31 grudnia 2030 r.
2.2 Zarządzanie w sektorze energii	EFRR	2(i) Wspieranie efektywności energetycznej i redukcji emisji gazów	Tak	Przedłożenie Komisji Zintegrowanego krajowego planu w dziedzinie energii i klimatu zgodnie z art. 3 rozporządzenia (UE) 2018/1999 i z zapewnieniem spójności z określonymi w porozumieniu paryskim	Tak	https://www.gov.pl/web/aktywapanstwowe/krajowy-plan-na-rzecz-energii-i-klimatu-na-lata-2021-2030-przekazany-do-ke Kryterium 1 i 2 KPEiK zawiera działania na rzecz realizacji 5 wymiarów unii energetycznej: Bezpieczeństwa energetycznego, Wewnętrznego rynku energii, Efektywności energetycznej, Obniżenia

		<p>cieplarnianych</p> <p>2(ii) Wspieranie energii odnawialnej zgodnie z dyrektywą Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/2001, w tym określonymi w niej kryteriami zrównoważonego rozwoju</p>		<p>długoterminowymi założeniami dotyczącymi redukcji emisji gazów cieplarnianych; plan ten obejmuje:</p> <p>1. wszystkie elementy wymagane we wzorze przedstawionym w załączniku I do rozporządzenia (UE) 2018/1999;</p> <p>2. zarys planowanych zasobów i mechanizmów finansowych w odniesieniu do środków promujących energię niskoemisyjną.</p>		<p>emisyjności, Badań naukowych, innowacji i konkurencyjności.</p> <p>KPEiK wyznacza cele klimatyczno-energetyczne na 2030 r:</p> <ul style="list-style-type: none"> – 7% redukcji emisji gazów cieplarnianych w sektorach nieobjętych systemem ETS w porównaniu do 2005 r., – 21-23% udziału OZE w finalnym zużyciu energii brutto (cel 23% możliwy do osiągnięcia dzięki dodatkowym środkom unijnych, w tym na sprawiedliwą transformację), uwzględniając: 14% udziału OZE w transporcie i roczny wzrost udziału OZE w ciepłownictwie i chłodnictwie o 1,1 pkt. proc. średniorocznie. – wzrost efektywności energetycznej o 23% w porównaniu z prognozami PRIMES2007, – redukcję do 56-60% udziału węgla w produkcji energii elektrycznej <p>Krajowe założenia i cele polskiej polityki energetyczno-klimatycznej szczegółowo opisane zostały w rozdziale drugim dokumentu, natomiast rozdział trzeci wskazuje polityki i środki mające służyć ich realizacji. Analizę skutków planowanych polityk i środków przedstawiono w Załączniku nr 2 do KPEiK.</p>
--	--	--	--	--	--	--

<p>2.3 Skuteczne wspieranie wykorzystania energii odnawialnej w poszczególnych sektorach i w całej Unii</p>	<p>EFRR</p>	<p>2(ii) Wspieranie energii odnawialnej zgodnie z dyrektywą Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/2001, w tym określonymi w niej kryteriami zrównoważonego rozwoju</p>	<p>Tak</p>	<p>Istnienie środków, które zapewniają:</p> <p>Kryterium 1. zgodność z wiążącym krajowym celem dotyczącym energii odnawialnej na 2020 r. i z udziałem bazowym energii odnawialnej do 2030 r. lub podjęcie dodatkowych środków w przypadku, gdy udział bazowy nie jest utrzymywany przez okres jednego roku zgodnie z dyrektywą (UE) 2018/2001 i rozporządzeniem (UE) 2018/1999;</p>	<p>Tak</p>	<p>Ustawa z dnia 20 lutego 2015 r. o odnawialnych źródłach energii (dalej: „ustawa OZE”):</p> <p>http://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU20150000478/U/D20150478Lj.pdf</p> <p>Ustawa z dnia 17 grudnia 2020 r. o promowaniu wytwarzania energii elektrycznej w morskich farmach wiatrowych (Dz. U. 2021 poz. 234):</p> <p>https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU20210000234/U/D20210234Lj.pdf</p>	<p>Instrumenty służące osiągnięciu celu OZE:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Głównym mechanizmem jest aukcyjny system wsparcia. W ramach aukcji OZE zakontraktowano w l. 2016-2018 - ok. 2000 MW, w 2019 r. – ok. 3000 MW, w 2020 - ok. 2500 MW oraz ok. 2500 MW w 2021 r. Nowelizacja ustawy OZE przedłuży okres udzielania pomocy publicznej w systemie aukcyjnym oraz systemach FIT/FIP. – Systemy cen i premii gwarantowanych FIT/FIP dedykowanych małym wytwórcom OZE w technologii biogazowej, biomasowej oraz hydroenergetycznej. – Prosumencki system opustów oparty o rozliczenia energii z mikroinstalacji w ramach net-meteringu. – Program "Mój Prąd" do 2020 roku zapewnił wsparcie dla 1200 MW. W lipcu 2021 r. rozpoczął się nabór do jego 3. edycji. Kolejna, poszerzona o nowe elementy, tj. punkty ładowania samochodów elektrycznych czy magazyny energii jest w trakcie przygotowania. – Programy "Energia Plus" dla przedsiębiorców i „Agroenergia” dedykowany rolnikom. – Morskie farmy wiatrowe umożliwią skokowy przyrost mocy zainstalowanej OZE. Rozwój tej technologii będzie stanowić centralny element do osiągnięcia celów energetyczno-klimatycznych.
---	-------------	--	------------	---	------------	---	---

<p>2.3 Skuteczne wspieranie wykorzystania energii odnawialnej w poszczególnych sektorach i w całej Unii</p>	<p>EFRR</p>	<p>2(ii) Wspieranie energii odnawialnej zgodnie z dyrektywą Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/2001, w tym określonymi w niej kryteriami zrównoważonego rozwoju</p>	<p>Tak</p>	<p>Kryterium 2. zgodnie z wymogami dyrektywy (UE) 2018/2001 i rozporządzenia (UE) 2018/1999 – zwiększenie udziału energii odnawialnej w sektorze ciepłownictwa i chłodnictwa zgodnie z art. 23 dyrektywy (UE) 2018/2001.</p>	<p>Tak</p>	<p>Rozporządzenie Ministra Energii z dnia 18 maja 2017 r. w sprawie szczegółowego zakresu obowiązku i warunków technicznych zakupu ciepła z odnawialnych źródeł energii oraz warunków przyłączenia instalacji do sieci (Dz. U. 2017 poz. 1084), http://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU20170001084/O/D20171084.pdf</p>	<p>Promowaniu rozwoju OZE w zakresie produkcji ciepła i chłodu służą:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Rozporządzenie Ministra Energii z dnia 18 maja 2017 r. w sprawie szczegółowego zakresu obowiązku i warunków technicznych zakupu ciepła z odnawialnych źródeł energii poszerzające katalog podmiotów zobowiązanych do zakupu ciepła z OZE. – Program „Czyste Powietrze umożliwiające wymianę starych i nieefektywnych źródeł ciepła na paliwo stałe na nowoczesne źródła ciepła spełniające najwyższe normy i termomodernizację budynków- kontynuacja do 2029 r. – W celu rozwoju produkcji ciepła i chłodu z OZE powołano Zespół ds. określenia modelu funkcjonowania rynku ciepła, który opracował wstępną Strategię dla Ciepłownictwa, określającą kierunki transformacji sektora w Polsce w odniesieniu do niskoemisyjności, która będzie stanowić podstawę dla działań w najbliższych latach. Ponadto programy wsparcia inwestycyjnego w zakresie indywidualnych źródeł ciepła z OZE, takie jak program "Czyste powietrze" oraz inne programy podlegać będą stosownym zmianom i udoskonaleniom, a zależności od potrzeb otrzymają komplementarne wsparcie.
---	-------------	--	------------	--	------------	--	--

<p>2.4 Skuteczne ramy zarządzania ryzykiem związanym z klęskami żywiołowymi i katastrofami</p>	<p>EFRR</p>	<p>2(iv) Wspieranie przystosowania się do zmian klimatu i zapobiegania ryzyku związanemu z klęskami żywiołowymi i katastrofami, a także odporności, z uwzględnieniem podejścia ekosystemowego</p>	<p>Tak</p>	<p>Kryterium 1</p>	<p>Tak</p>	<p>Krajowy plan na rzecz energii i klimatu na lata 2021-2030</p> <p>Link do dokumentu:</p> <p>https://www.gov.pl/web/aktywapanstwowe/krajowy-plan-na-rzecz-energii-i-klimatu-na-lata-2021-2030-przekazany-do-ke</p>	<p>Spełnieniem warunku jest krajowy plan zarządzania ryzykiem opracowany na podstawie ocen ryzyka, z uwzględnieniem prawdopodobnych skutków zmian klimatu oraz istniejących strategii adaptacji do zmian klimatu oraz istniejące strategie adaptacji do zmian klimatu. Polska opracowała w celu spełnienia kryteriów w ramach warunku: Streszczenie istotnych elementów krajowej oceny ryzyka oraz Streszczenie istotnych elementów krajowej oceny zdolności zarządzania ryzykiem odpowiadające im zakresem przedmiotowym.</p> <p>Streszczenie istotnych elementów krajowej oceny ryzyka zawiera w szczególności rozdziały opisujące:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) identyfikację ryzyka, analizę oraz szacowanie, 2) typologię zagrożeń, 3) matrycę ryzyka, 4) zagrożenia naturalne, 5) zagrożenia cywilizacyjne i powodowane intencjonalną działalnością człowieka 6) potencjalne skutki dla ludności, gospodarki, mienia infrastruktury i środowiska naturalnego;
--	-------------	---	------------	--------------------	------------	---	--

<p>2.4 Skuteczne ramy zarządzania ryzykiem związanym z klęskami żywiołowymi i katastrofami</p>	<p>EFRR</p>	<p>2(iv) Wspieranie przystosowania się do zmian klimatu i zapobiegania ryzyku związanemu z klęskami żywiołowymi i katastrofami, a także odporności, z uwzględnieniem podejścia ekosystemowego</p>	<p>Tak</p>	<p>Kryterium 2 i 3</p>	<p>Tak</p>	<p>Krajowy plan na rzecz energii i klimatu na lata 2021-2030</p> <p>Link do dokumentu:</p> <p>https://www.gov.pl/web/aktywapanstwowe/krajowy-plan-na-rzecz-energii-i-klimatu-na-lata-2021-2030-przekazany-do-ke</p>	<p>Kryterium 2 i 3</p> <p>Streszczenie istotnych elementów krajowej oceny zdolności zarządzania ryzykiem zawiera:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) cele strategiczne, 2) działania zmierzające do osiągnięcia celów strategicznych i redukcji ryzyka 3) część A Krajowego Planu Zarządzania Kryzysowego (KPZK): charakterystykę zagrożeń i ich ocenę ryzyka, zadania i obowiązki uczestników zarządzania kryzysowego dla faz: zapobieganie i przygotowanie 4) część B KPZK: zadania i obowiązki uczestników zarządzania kryzysowego dla faz: reagowanie i odbudowa 5) wdrażanie środków zapobiegania ryzyku i zapewnienia gotowości: <ul style="list-style-type: none"> - współpraca między siłami uczestniczącymi - zestawienie organów odpowiedzialnych na odp. poziomie administracyjnym kraju - procedury zarządzania kryzysowego, w tym ochrony infrastruktury krytycznej, - procedury organizacji łączności, monitorowania zagrożeń, informowania, ostrzegania i alarmowania
--	-------------	---	------------	------------------------	------------	---	--

							<ul style="list-style-type: none"> -komunikację ryzyka -organizację ratownictwa i opieki medycznej i ewakuacji z obszarów zagrożonych, -zasady oraz tryb oceniania i dokumentowania szkód -procedury uruchamiania rezerw strategicznych -priorytety ochrony i odtwarzania infrastruktury krytycznej -finansowanie.
2.5 Aktualizowane planowane koniecznych inwestycji w sektorze wodno-kanalizacyjnym	EFRR	2(v) Wspieranie dostępu do wody oraz zrównoważonej gospodarki wodnej	Tak	Kryterium 1	Tak	https://www.gov.pl/attachment/a7096f8e-5961-4719-8c03-4b36cf61f56a	Warunek spełniony jest poprzez przyjęcie Programu inwestycyjnego w zakresie poprawy jakości i ograniczenia strat wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Program Inwestycyjny) oraz VI aktualizacji Krajowego programu oczyszczania ścieków komunalnych (AKPOŚK 2022). Ocena obecnego stanu wdrożenia dyrektywy 91/271/EWG przedstawiona jest w AKPOŚK 2022 w rozdziale 10. Ocena inwestycji zaplanowanych w AKPOŚK 2022 w aspekcie wypełnienia warunków dyrektywy 91/271/EWG oraz w zał. 3 (kolumny 31-34). Plan Inwestycyjny zawiera ocenę stanu wdrożenia dyrektywy 98/83/WE w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi wraz z wyznaczeniem kluczowych potrzeb inwestycyjnych wymaganych do wdrożenia tej dyrektywy oraz do

							spełnienia wymagań wynikających z jej rewizji, dyrektywy 2020/2184 z dnia 16 grudnia 2020 r.
2.5 Aktualizowane planowane koniecznych inwestycji w sektorze wodno-kanalizacyjnym	EFRR	2(v) Wspieranie dostępu do wody oraz zrównoważonej gospodarki wodnej	Tak	Kryterium 2.	Tak	https://www.gov.pl/attachment/a7096f8e-5961-4719-8c03-4b36cf61f56a	W AKPOŚK 2022 priorytetyzację aglomeracji niespełniających warunków dyrektywy 91/271/EWG opisano w rozdziale 6.2. (oraz w kolumnie 14 załącznika nr 3), planowane inwestycje w rozdziale 7, ocenę potrzeb finansowych na realizację inwestycji ujęto w rozdziale 11. Program Inwestycyjny identyfikuje 14 obszarów działań służących zapewnieniu jakości i bezpieczeństwa oraz przedstawia priorytety zidentyfikowane na poziomie regionalnym ze wskazaniem kategoryzacji inwestycji w sektorze zaopatrzenia w wodę (Tabela 14 w Programie Inwestycyjnym, s. 51). Wykaz inwestycji zgłoszonych przez gminy i przedsiębiorstwa świadczące usługi w zakresie zbiorowego zaopatrzenia w wodę w procesie ankietyzacji zawierają Załączniki 1 i 2 do Programu inwestycyjnego).
2.5 Aktualizowane planowane koniecznych inwestycji w sektorze	EFRR	2(v) Wspieranie dostępu do wody oraz zrównoważonej gospodarki wodnej		Kryterium 3	Tak	https://www.gov.pl/attachment/a7096f8e-5961-4719-8c03-4b36cf61f56a	Informacje dotyczące odnowienia istniejącej infrastruktury kanalizacyjnej ujęte są w AKPOŚK w rozdziale 7. Omówienie inwestycji zaplanowanych na lata 2021-2027 w aglomeracjach (oraz w kolumnie 44-45, 49-50 oraz 52 załącznika nr 3). Z planów inwestycyjnych wynika, że w ramach AKPOŚK 2022 planowane jest zmodernizowanie 3 173 km sieci kanalizacyjnej, w tym 1 036 km w aglomeracjach niespełniających warunków

wodno-kanalizacyjnym							dyrektywy 91/271/EWG. W Programie Inwestycyjnym zawarto szacunkowe koszty wskazanych inwestycji, w tym koszty wynikające z wymogu badania większej liczby parametrów jakości wody, jak i modernizacji sieci dystrybucji wody z uwzględnieniem jej wieku i planów amortyzacji oraz oszacowano nakłady finansowe na odnowienie infrastruktury. Szacunkowe koszty całkowite oszacowane na podstawie danych statystycznych ekstrapolowanych na obszary priorytetowe za pomocą wyznaczonego na podstawie ankietowania PWiK i gmin wskaźnika przeliczeniowego wyniosły ok. 44 mld złotych, w tym ok. 26 mld zł na inwestycje związane z siecią dystrybucji (w tym modernizacji sieci).
2.5 Aktualizowane planowane koniecznych inwestycji w sektorze wodno-kanalizacyjnym	EFRR	2(v) Wspieranie dostępu do wody oraz zrównoważonej gospodarki wodnej	Tak	Kryterium 4	Tak	https://www.gov.pl/attachment/a7096f8e-5961-4719-8c03-4b36cf61f56a	<p>I Informacja o źródłach finansowania ujęta w rozdziale 12. (oraz w kolumnach 114-122 załącznika nr 3) przewiduje, że głównymi źródłami finansowania inwestycji ujętych w AKPOŚK 2022 będą:</p> <p>1. środki unijne w ramach programów polityki:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko, • Program Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko, • Programy Regionalne,

						<p>2. Rządowy Fundusz Polski Ład: Program Inwestycji Strategicznych,</p> <p>3. krajowe fundusze ekologiczne: NFOŚGW i WFOŚGW</p> <p>4. środki własne gmin.</p> <p>W Planie Inwestycyjnym oceniono możliwości finansowania inwestycji z zysków pochodzących z opłat od użytkowników oraz, w przypadku potrzeby ich uzupełnienia, wskazano możliwe źródła finansowania ze środków krajowych i zagranicznych. Publiczne fundusze krajowe pochodzą głównie z funduszy zarządzanych przez NFPŚGW i WFOŚGW oraz budżetów JST i budżetu centralnego. Głównymi środkami finansowania z zagranicznych źródeł są fundusze strukturalne i Fundusz Spójności. Inne zagraniczne źródła to środki np.: Mechanizmu finansowego EOG czy Norweskiego Mechanizmu Finansowego.</p>	
2.6 Aktualizowane planowanie w zakresie gospodarowania odpadami	EFRR	2(vi) Wspieranie transformacji w kierunku gospodarki o obiegu zamkniętym i gospodarki zasobooszczędnej	Tak	<p>Kryterium 1</p> <p>Istnienie planu (planów) gospodarowania odpadami, jak określono w art. 28 dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/98/WE</p> <p>1, obejmujący (obejmujące) całe terytorium państwa członkowskiego; plan ten</p>	Tak	<p>Krajowy plan gospodarki odpadami 2022</p> <p>Spełnienie kryterium zapewniają: KPGO 2022, nowo dodany załącznik do KPGO 2022.</p>	<p>KPGO 2022 z nowo dodanym w 2021 r. załącznikiem zawiera aktualną w odniesieniu do obszaru całego kraju analizę stanu gospodarki odpadami komunalnymi dla poszczególnych rodzajów odpadów z uwzględnieniem ilości, składu morfologicznego i źródeł ich powstawania.</p> <p>Analiza Instytutu Ochrony Środowiska – Państwowego Instytutu Badawczego (IOŚ-PIB), stanowiąca podstawę do opracowania ww. załącznika do KPGO 2022, jako elementu</p>

			<p>obejmuje (plany te obejmują): 1. analizę bieżącej sytuacji w zakresie gospodarowania odpadami na danym obszarze geograficznym, w tym rodzaj, ilość i źródło powstających odpadów oraz ocenę kształtowania się tych danych w przyszłości, z uwzględnieniem spodziewanych skutków środków określonych w programie (programach) zapobiegania powstawaniu odpadów opracowanym (opracowanych) zgodnie z art. 29 dyrektywy 2008/98/WE;</p> <p>2. ocenę istniejących systemów zbierania odpadów, w tym materialnego i terytorialnego zakresu selektywnego zbierania oraz środków służących poprawie jego funkcjonowania oraz potrzeby stworzenia nowych systemów zbierania;</p> <p>3. ocenę luki inwestycyjnej uzasadniającą potrzebę</p>	<p>Link do Krajowego planu gospodarki odpadami 2022</p> <p>http://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WMP20160000784/O/M20160784.pdf</p> <p>f</p> <p>Link do aktualizacji KPGO - Załącznik dot. luki inwestycyjnej</p> <p>http://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WMP20210000509/O/M20210509.pdf</p> <p>f</p> <p>Spełnienie kryterium poprzez KPGO 2022</p> <p>Link do Krajowego planu gospodarki odpadami 2022</p> <p>http://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WMP20160000784/O/M20160784.pdf</p> <p>f</p>	<p>realizującego m.in. warunek 2.6 w części dot. określenia luki inwestycyjnej w sektorze odpadowym, zawiera analizę dotyczącą aktualnego stanu, w tym ocenę istniejącego potencjału instalacji gospodarki odpadami i PSZOK oraz prognozy zmian ilości i jakości wytwarzanych w Polsce odpadów komunalnych w perspektywie lat 2019-2035.</p> <p>Analizę sporządzono na podstawie danych wejściowych dla 2018 r. (najnowsze dostępne).</p> <p>Bazą do określenia zapotrzebowania inwestycyjnego była przeprowadzona analiza ilościowa i jakościowa wytwarzania odpadów komunalnych w szczególności na podstawie danych GUS, sprawozdań marszałków województw z realizacji zadań z zakresu gospodarki odpadami komunalnymi i dostępnych badań składu morfologicznego.</p> <p>KPGO zawiera ocenę istniejących systemów zbierania odpadów, w tym zakresu rzeczowego i terytorialnego selektywnego zbierania oraz środków usprawniających jej działanie, a także potrzeby nowych systemów zbiórki. W wyniku tej oceny w KPGO wskazano potrzebę wprowadzenia jednolitych standardów selektywnego zbierania odpadów komunalnych na terenie całego kraju, które następnie zostały określone w rozporządzeniu ws. szczegółowego sposobu</p>
--	--	--	---	--	--

			<p>zamknięcia istniejących obiektów gospodarowania odpadami oraz wprowadzenia dodatkowej lub zmodernizowanej infrastruktury gospodarowania odpadami, z informacją o źródłach dostępnych dochodów na pokrycie kosztów operacyjnych i kosztów utrzymania;</p> <p>4. informacje dotyczące kryteriów lokalizacji do celów identyfikacji przyszłych lokalizacji obiektów oraz dotyczące wydolności przyszłych instalacji przetwarzania odpadów.</p>	<p>Link do rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 29 grudnia 2016 r. w sprawie szczegółowego sposobu selektywnego zbierania wybranych frakcji odpadów</p> <p>http://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU20170000019/O/D20170019.pdf</p> <p>Link do rozporządzenia Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 10 maja 2021 r. w sprawie sposobu selektywnego zbierania wybranych frakcji odpadów</p> <p>http://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU20210000906/O/D20210906.pdf</p>	<p>selektywnego zbierania wybranych frakcji odpadów.</p> <p>Załącznik do KPGO 2022, na podstawie przeprowadzonej analizy potrzeb w zakresie systemu selektywnego zbierania, wskazuje, że w kolejnych latach powinien nastąpić rozwój PSZOK wraz z punktami napraw i wymiany rzeczy używanych oraz określa potrzeby w tym zakresie.</p> <p>Na rzecz realizacji kryterium została przeprowadzona Analiza IOŚ-PIB oraz opracowany i opublikowany w roku 2021 Załącznik do KPGO 2022, w których zawarto ocenę potrzeb inwestycyjnych w skali kraju w zakresie zapobiegania powstawaniu odpadów, infrastruktury selektywnego zbierania odpadów oraz instalacji do przetwarzania odpadów. Po przeprowadzonych analizach zidentyfikowano jako priorytetowe instalacje do recyklingu oraz działania inwestycyjne w zakresie zapobiegania powstawaniu odpadów. W załączniku przedstawiono również informacje o źródłach finansowania kosztów eksploatacji i utrzymania instalacji w kraju.</p> <p>Uchwalanie i obowiązywanie planów gospodarki odpadami reguluje ustawa z 14 grudnia 2012 r. o odpadach, zgodnie z którą plany gospodarki odpadami opracowuje się na poziomie krajowym i wojewódzkim. WPGO powinien być zgodny z KPGO i służyć realizacji zawartych w nim celów, które należy uznać jako uniwersalne w skali całego</p>
--	--	--	--	--	--

					<p><u>Spełnione poprzez przyjęcie nowego załącznika do KPGO 2022</u></p> <p><u>Link do aktualizacji KPGO - Załącznik dot. luki inwestycyjnej</u></p> <p><u>http://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WMP20210000509/O/M20210509.pdf</u></p> <p>Spełnione poprzez art. 35 ust. 1 pkt 4 lit. c) ustawy o odpadach, KPGO 2022, załącznik do KPGO 2022, WPGO</p> <p>Link do Krajowego planu gospodarki odpadami 2022</p> <p><u>http://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WMP20160000784/O/M20160784.pdf</u></p>	<p>kraju. Wobec tego Załącznik do KPGO 2022 – ocena luki inwestycyjnej - zawiera oszacowanie potrzeb na moce przerobowe instalacji w skali kraju. Funkcjonująca i planowana infrastruktura wraz z lokalizacją i przepustowością dotyczącą odpadów komunalnych określone są natomiast wprost w planach inwestycyjnych (załącznik do WPGO), w których procesie przyjmowania bierze udział minister do spraw klimatu, aby zapewnić jednolite zasady planowania w gospodarce odpadami dla całego kraju.</p> <p>W uzasadnionych przypadkach KPGO 2022 określa kryteria lokalizacji instalacji i obiektów gospodarki odpadami, tj. w zakresie: lokalizacji PSZOKów; instalacji dla odpadów medycznych i weterynaryjnych; składowania odpadów w podziemnych wyrobiskach górniczych, np. z grupy 01, 06 i 10 i innych również niebezpiecznych np. z procesów oczyszczania spalin.</p>
--	--	--	--	--	---	---

						<p>Link do aktualizacji KPGO - Załącznik dot. luki inwestycyjnej</p> <p>http://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WMP20210000509/O/M20210509.pdf</p>	
2.7 Ramy działań priorytetowych w przypadku koniecznych środków ochrony obejmujących dofinansowanie unijne	EFRR i Fundusz Spójności	2(vii) Wzmacnianie ochrony i zachowania przyrody, różnorodności biologicznej oraz zielonej infrastruktury, w tym na obszarach miejskich oraz ograniczanie wszelkich rodzajów zanieczyszczenia	Tak	<p>W przypadku interwencji wspierających środki ochrony przyrody w związku z obszarami Natura 2000 objętymi zakresem dyrektywy Rady 92/43/EWG²⁴:</p> <p>istnienie ram działań priorytetowych na podstawie art. 8 dyrektywy 92/43/EWG, które obejmują wszystkie elementy wymagane we wzorze ram działań priorytetowych na lata 2021–2027 uzgodnionym przez Komisję i państwa członkowskie, w tym określenie środków</p>	Tak	<p>Spełnieniem warunku jest przyjęcie dokumentu: „Priorytetowe Ramy Działań w zakresie finansowania europejskiej sieci ekologicznej Natura 2000 na lata 2021-2027”.</p> <p>Dokument zawiera informacje nt. działań priorytetowych niezbędnych do zrealizowania na terenie obszarów sieci Natura 2000 po 2020 r. oraz</p>	<p>Działania dotyczące utrzymania dotychczasowej gospodarki na terenach siedlisk gatunków przyrodniczych i poprawie ich ochrony w formie czynnej, przewidują m.in.:</p> <ul style="list-style-type: none"> • zachowanie siedlisk przyrodniczych i populacji gatunków, w tym: <ul style="list-style-type: none"> - ekstensywna gospodarka rolna, rybacka i leśna uwzględniająca ochronę siedlisk - zabezpieczenie/odtworzenie miejsc rozrodu gatunków chronionych - wykup gruntów • odtwarzanie zdegradowanych siedlisk i wzmacnianie zagrożonych gatunków:

²⁴ Dyrektywa Rady 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 r. w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory (Dz.U. L 206 z 22.7.1992, s. 7).

				<p>priorytetowych i oszacowanie potrzeb w zakresie finansowania.</p>	<p>wskazanie potencjalnych źródeł ich finansowania w zakresie: planowania ochrony, ochrony siedlisk i gatunków stanowiących przedmioty ochrony, badań naukowych, monitoringu przyrodniczego, działań edukacyjnych i promocyjnych oraz rozwoju zielonej infrastruktury, a także podsumowanie dotychczasowych działań podejmowanych na rzecz sieci Natura 2000 finansowanych z dostępnych środków krajowych i funduszy UE w latach 2014 – 2020.</p> <p>Lin do dokumentu: https://www.gov.pl/web/gdos/priorytety-ramy-dzialan-paf-dla-sieci-natura- </p>	<ul style="list-style-type: none"> - powstrzymanie naturalnej sukcesji siedlisk - przywrócenie/polepszenie reżimu hydrologicznego - zwalczanie gatunków ekspansywnych/obcych - restytucja gatunków zagrożonych - udroźnienie ciągłości korytarzy ekologicznych - utrzymanie ośrodków hodowli/rehabilitacji dzikich zwierząt. • wsparcie zarządzania i nadzoru nad obszarami Natura 2000: - opracowanie/aktualizacja planów zadań ochronnych /planów ochrony wszystkich obszarów Natura 2000 - monitoring sieci Natura 2000 - badania i działania dot. edukacji i komunikacji dot. ochrony obszarów sieci Natura 2000 - budowa /rozwój infrastruktury turystycznej rozprawdzającej ruch turystyczny na obszarach sieci Natura 2000.
--	--	--	--	--	--	---

						2000-w-polsce-na-lata-20212027 http://www.gdos.gov.pl/files/artykuly/5073/PAF icon.pdf	
3.1 Kompleksowe planowanie transportu na odpowiednim poziomie	EFRR	3(ii) Lepiej połączona Europa dzięki zwiększeniu mobilności	Nie	<p>Funkcjonowanie multimodalnego mapowania istniejącej i planowanej infrastruktury – z wyjątkiem szczebla lokalnego – do 2030 r., które:</p> <p>1. Zawiera ocenę ekonomiczną planowanych inwestycji, opartą na analizie zapotrzebowania i modelach przepływów transportowych, które powinny uwzględniać spodziewany wpływ otwarcia rynków usług kolejowych;</p> <p>2. Jest spójne z elementami zintegrowanego krajowego planu w dziedzinie energii i klimatu dotyczącymi transportu;</p>	Nie	<p>Strategia rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego („Strategia Przyspieszenia 2030+”)</p> <p>Regionalny Plan Transportowy Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2021-2027 (RPT)</p>	<p>Na poziomie krajowym:</p> <p>Kryterium 1</p> <p>Kryterium zostanie spełnione poprzez m.in. przyjęcie Strategii Zrównoważonego Rozwoju Transportu do 2030 r. oraz stosownych dokumentów wdrożeniowych a także przygotowanie i wdrożenie Zintegrowanego Modelu Ruchu.</p> <p>Kryterium 2</p> <p>Kryterium zostanie spełnione poprzez opracowanie i przyjęcie KPEIK oraz spójnych z nim dokumentów wdrożeniowych.</p> <p>Kryterium 3</p> <p>Kryterium zostanie spełnione poprzez m.in. przyjęcie Strategii Zrównoważonego Rozwoju Transportu do 2030 r., oraz stosownych dokumentów wdrożeniowych, obejmujących swym zakresem inwestycje w korytarze sieci bazowej TEN-T.</p>

			<p>3. Obejmuje inwestycje w korytarze sieci bazowej TEN-T zgodnie z definicją w rozporządzeniu w sprawie CEF, zgodnie z odpowiednimi planami prac dotyczącymi korytarzy sieci bazowej TEN-T;</p> <p>4. W przypadku inwestycji poza korytarzami sieci bazowej TEN-T, w tym na odcinkach transgranicznych, zapewnia komplementarność przez zapewnienie wystarczającego rozwoju połączeń sieci miejskich, regionów i lokalnych społeczności z siecią bazową TEN-T i jej węzłami;</p> <p>5. Zapewnia interoperacyjność sieci kolejowej oraz w stosownych przypadkach, przedstawia sprawozdanie z wdrażania europejskiego systemu zarządzania ruchem kolejowym (ERTMS)</p>		<p>Kryterium 4</p> <p>Kryterium zostanie spełnione poprzez m.in. przyjęcie stosownych dokumentów wdrożeniowych, obejmujących swym zakresem inwestycje poza korytarzami sieci bazowej TEN-T.</p> <p>Kryterium 5</p> <p>Kryterium w chwili obecnej niespełnione. Odbywa się bieżące przekazywanie informacji do KE w oparciu o przyjęty Narodowy Plan Wdrażania ERTMS w Polsce o statusie zabudowy ERTMS na infrastrukturze kolejowej.</p> <p>Kryterium 6</p> <p>Kryterium zostanie spełnione poprzez m.in. przyjęcie Strategii Zrównoważonego Rozwoju Transportu do 2030 r. i stosownych dokumentów wdrożeniowych, obejmujących swym zakresem kwestie transportu multimodalnego.</p> <p>Kryterium 7</p> <p>Kryterium zostanie spełnione poprzez opracowanie i przyjęcie Krajowych ram polityki rozwoju infrastruktury paliw alternatywnych oraz spójnych z nimi stosownych dokumentów wdrożeniowych.</p> <p>Kryterium 8</p>
--	--	--	---	--	---

			<p>zgodnie z rozporządzeniem wykonawczym Komisji (UE) 2017/61;</p> <p>6. Wspiera multimodalność, określając potrzeby w zakresie transportu multimodalnego lub przeładunkowego oraz terminali pasażerskich;</p> <p>7. Obejmuje środki istotne z punktu widzenia planowania infrastruktury, mające na celu promowanie paliw alternatywnych zgodnie z odpowiednimi krajowymi ramami polityki;</p> <p>8. Przedstawia rezultaty oceny ryzyk dla bezpieczeństwa ruchu drogowego zgodnie z istniejącymi krajowymi strategiami bezpieczeństwa ruchu drogowego, wraz z mapowaniem dróg i odcinków narażonych na takie ryzyka oraz ustaleniem</p>		<p>Kryterium zostanie spełnione poprzez opracowanie i przyjęcie Narodowego Programu Bezpieczeństwa Ruchu Drogowego na lata 2021 – 2030 wraz ze stosownymi dokumentami wdrożeniowymi sektora drogowego, obejmującymi kwestie bezpieczeństwa ruchu drogowego.</p> <p>Kryterium 9</p> <p>Kryterium zostanie spełnione poprzez opracowanie i przyjęcie stosownych programów utrzymaniowych na poziomie krajowym lub informacje o sposobie zapewnienia środków na utrzymanie inwestycji i ich wartości, przedstawione w raporcie z samooceny spełnienia warunku.</p> <p>Na poziomie regionalnym:</p> <p>RPT zostało przekazane do KE. Zapisy Programu zostaną skorygowane, odpowiednio do stanu spełnienia warunku na moment przyjmowania kolejnej wersji Programu.</p>
--	--	--	---	--	--

				związanych z tym priorytetów inwestycyjnych; 9. Dostarcza informacji na temat zasobów finansowania odpowiadających planowanym inwestycjom, koniecznych do pokrycia kosztów operacyjnych i kosztów utrzymania istniejącej i planowanej infrastruktury.			
4.1 Ramy strategiczne polityki na rzecz aktywnych polityk rynku pracy	EFRR, EFS+	EFRR 4(i) Poprawa skuteczności i poziomu włączenia społecznego rynków pracy oraz dostępu do wysokiej jakości zatrudnienia poprzez rozwój infrastruktury społecznej i wspieranie ekonomii społecznej	Nie	Istnienie ram strategicznych polityki na rzecz aktywnych polityk rynku pracy w świetle wytycznych dotyczących zatrudnienia; ramy te obejmują: 1. rozwiązania w zakresie sporządzania profilów osób poszukujących pracy i oceny ich potrzeb; 2. informacje o wolnych miejscach pracy i możliwościach zatrudnienia z uwzględnieniem potrzeb na rynku pracy;	Nie Tak Nie	Kryt. nr 1: http://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU20040991001/U/D20041001Lj.pdf (dalej ustawa Z) Kryt. nr 2: j.w. http://oferty.praca.gov.pl/ Kryt. nr 3: ustawa Z oraz Ustawa: https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download	Uznany za spełniony przez PL Kryterium 1 PUP ma obowiązek przygotować IPD dla każdego bezrobotnego w terminie 60 dni od dnia rejestracji w urzędzie. PUP ustalając sytuację bezrobotnego i dost. dla niego pomoc bierze pod uwagę wiele czynników. Kryterium 2. PUP w ramach usługi pośred. pracy przyjmują i realizują oferty pracy przestrzegając zasady jawności ofert pracy. Kryterium 3 W procesie kształtowania, wdrażania, monitor. i przeglądu działań na rzecz aktywnej polityki rynku pracy podstawową rolę odgrywają:

	<p>EFS+</p> <p>4(a) Poprawa dostępu do zatrudnienia i działań aktywizujących dla wszystkich osób poszukujących pracy, w szczególności osób młodych, zwłaszcza poprzez wdrażanie gwarancji dla młodzi, długotrwale bezrobotnych oraz grup znajdujących się w niekorzystnej sytuacji na rynku pracy, jak również dla osób biernych zawodowo,</p>		<p>3. rozwiązania służące zapewnieniu, by opracowanie tych ram, ich wdrożenie, monitorowanie i przegląd były prowadzone w ścisłej współpracy z odpowiednimi zainteresowanymi stronami;</p> <p>4. rozwiązania dotyczące monitorowania, ewaluacji i przeglądu aktywnych polityk rynku pracy;</p> <p>5. w odniesieniu do interwencji na rzecz zatrudnienia ludzi młodych – sprawdzone empirycznie, ukierunkowane ścieżki kariery przeznaczone dla ludzi młodych niepracujących, niekształcących się ani nieszkolących się, w tym działania informacyjne i oparte na wymogach jakościowych uwzględniających kryteria wysokiej jakości przygotowania zawodowego i staży, w tym w kontekście</p>	<p>Tak</p>	<p>d.xsp/WDU20150001240/U/D20151240Lj.pdf</p> <p>Roz. MPiPS:http://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU20111550920/O/D20110920.pdf</p> <p>Kryt. nr 4</p> <p>Ustawa z dnia 29 czerwca 1995 r. o statystyce publicznej. http://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU20040991001/U/D20041001Lj.pdfhttps://www.gov.pl/web/rodzina/efektywnosc-form-promocji-zatrudnienia</p> <p>https://psz.praca.gov.pl/rynek-pracy/statystyki-i-</p>	<p>1. System rad rynku pracy;</p> <p>2. Rola Rady Dialogu Społecznego.</p> <p>3. Rola Konwentu Dyrektorów Wojewódzkich Urzędów Pracy i Rada Forum Dyrektorów PUP.</p> <p>Kryterium 4</p> <p>Minister wł. ds. pracy, z Prezesem GUS prowadzi badanie "Bezrobotni i poszukujący pracy zarejestrowani w urzędach pracy", w którym zbierane są m. in. dane nt. liczby aktywizowanych bezrobotnych w rozbiciu na formy aktywizacji. Minister wł. ds. pracy co rok dokonuje analizy efektywności wybranych form aktywizacji bezrobotnych realizowanych przez PUP, finansowanych z Funduszu Pracy. Kluczowe mierniki to efektywność zatrudnieniowa i kosztowa.</p> <p>W POWER 2014-2020 realizowany jest projekt „Wypracowanie metodologii i wdrożenie monitorowania efektywności zatrudnieniowej podstawowych form aktywizacji zawodowe bezrobotnych w okresie dłuższym niż 12 miesięcy od zakończenia działań urzędu pracy”.</p> <p>Minister wł. do spraw pracy publikuje na str. internetowej co rok katalog podstawowych form aktywizacji zawodowej rozumianych jako usługi i instrumenty rynku pracy finansowane ze środków Funduszy Pracy, dla których w danym roku są</p>
--	--	--	--	------------	--	--

	<p>także poprzez promowanie samozatrudnienia i ekonomii społecznej.</p> <p>4 (b) Modernizacja instytucji i służb rynków pracy celem oceny i przewidywania zapotrzebowania na umiejętności oraz zapewnienia terminowej i odpowiednio dopasowanej pomocy i wsparcia na rzecz dostosowania umiejętności i kwalifikacji zawodowych do potrzeb</p>		<p>realizacji programów gwarancji dla młodzieży.</p>	<p>Tak</p>	<p>analizy/bezrobocie-rejestrowane</p> <p>Kryt. nr 5 Ustawa Z, Roz. MPiPS:</p> <p>http://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU20111550920/O/D20110920.pdf</p> <p>http://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU20091421160/O/D20091160.pdf</p> <p>http://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU20140000497/O/D20140497.pdf</p>	<p>określone wskaźniki, o których mowa w art. 4 ust. 11 pkt 2 lit b i c ustawy</p> <p>Opiniowanie planów i sprawozdań Funduszu Pracy należy do kompetencji rad rynku pracy, a monitoring i ocenę polityk rynku pracy realizuje Rada Dialogu Społecznego.</p> <p>Kryterium 5</p> <p>„Plan realizacji Gwarancji dla Młodzieży w Polsce” opiera się na 4 podst. filarów:</p> <ol style="list-style-type: none"> a. Urzędów pracy b. OHP c. Projektów wyłanianych w konkursach na szczeblu centralnym – MRiPS i regionalnym - WUP d. Programu pożyczkowego „Pierwszy biznes – Wsparcie w starcie”, realizowanego przez BGK.
--	---	--	--	------------	---	--

		ryнку pracy oraz na rzecz przepływów i mobilności na rynku pracy					
4.2 Krajowe ramy strategiczne na rzecz równouprawnienia płci	EFRR EFS+	EFRR 4(i) Poprawa skuteczności i poziomu włączenia społecznego rynków pracy oraz dostępu do wysokiej jakości zatrudnienia poprzez rozwój infrastruktury społecznej i promowanie ekonomii społecznej EFS+	Nie	Istnienie krajowych ram strategicznych polityki na rzecz równouprawnienia płci, które obejmują: 1. identyfikację w oparciu o rzetelne podstawy wyzwań związanych z równouprawnieniem płci; 2. środki na rzecz rozwiązania problemu zróżnicowania sytuacji kobiet i mężczyzn w zakresie zatrudnienia, płac i emerytur oraz na rzecz promowania równowagi między życiem zawodowym a prywatnym, w tym przez poprawę dostępu do wczesniej edukacji i opieki nad dzieckiem, wraz	Nie	Link do dokumentu: https://monitorpolski.gov.pl/MP/2022/640	Uznany za spełniony przez PL Kryterium 1 KPDRT obejmuje następujące priorytety: Polityka antidyskryminacyjna, Praca i zabezpieczenia społeczne, Edukacja, Zdrowie, Dostęp do dóbr i usług, Budowanie świadomości, Gromadzenie danych i badania, Koordynacja. Zidentyfikowano następujące wyzwania dla równości między kobietami a mężczyznami: 1. Niższy poziom zatrudnienia kobiet 2. Luka płacowa i luka emerytalna na niekorzyść kobiet 3. Niski odsetek kobiet na najwyższych stanowiskach 4. Niski poziom kobiet w STEM Kryterium 2

	<p>4(c) Wspieranie zrównoważonego pod względem płci uczestnictwa w rynku pracy, równych warunków pracy oraz lepszej równowagi między życiem zawodowym a prywatnym, w tym poprzez dostęp do przystępnej cenowo opieki nad dziećmi i osobami wymagającymi wsparcia w codziennym</p>		<p>z celami końcowymi, przy jednoczesnym poszanowaniu roli i autonomii partnerów społecznych;</p> <p>3. rozwiązania dotyczące monitorowania, ewaluacji i przeglądu ram strategicznych polityki i metod gromadzenia danych w oparciu o dane segregowane ze względu na płeć;</p> <p>4. rozwiązania dotyczące zapewnienia, aby opracowanie tych ram, ich wdrożenie, monitorowanie i przegląd były prowadzone w ścisłej współpracy z odpowiednimi zainteresowanymi stronami, w tym podmiotami ds. równości, partnerami społecznymi i organizacjami społeczeństwa obywatelskiego.</p>		<p>Główne działania i zadania przewidziano w II Priorityecie – Praca i zabezpieczenia społeczne. Obejmują one: działania na rzecz równowagi między życiem zawodowym a prywatnym rodziców i opiekunów; włączenia społecznego pod kątem równouprawnienia płci; zwiększania zatrudnienia kobiet, zwłaszcza w starszych grupach wiekowych oraz żyjących w ubóstwie; zwiększenia udziału kobiet na stanowiskach kierowniczych oraz prowadzących działalność gospodarczą również w obszarach nowych technologii. Uzupełnienie głównych obszarów interwencji o dążenie do równości płac kobiet i mężczyzn za tą samą wykonywaną pracę lub pracę o równej wartości oraz wyeliminowanie różnic w płacach i emeryturach ze względu na płeć.</p> <p>Priorytet praca i zabezpieczenie społeczne na rzecz równego traktowania obejmuje działania w kilku obszarach m.in. w zakresie wyrównywania szans kobiet i mężczyzn na rynku pracy, promowania kobiet na stanowiskach kierowniczych, wspierania różnych grup społecznych narażonych na dyskryminację na rynku pracy, zarządzania różnorodnością oraz klauzul społecznych w zamówieniach publicznych.</p> <p>Kryterium 3</p> <p>Pełnomocnik Rządu do Spraw Równego Traktowania opracowuje i przedkłada Radzie Ministrów, w terminie do dnia 31 marca każdego</p>
--	---	--	--	--	--

		funkcjonowa niu				<p>roku, sprawozdanie za poprzedni rok kalendarzowy, zawierające m.in. raport z realizacji KPDRT. Sprawozdanie Pełnomocnika jako projekt aktu normatywnego, w rozumieniu uchwały Nr 190 Rady Ministrów z dnia 29 października 2013 r. Regulamin pracy Rady Ministrów (M. P. z 2016 r. poz. 1006, z późn. zm.), podlega szerokim uzgodnieniom i konsultacjom.</p> <p>Ponadto, celem wsparcia działań Koordynatora Programu, powołany zostanie Zespół, którego zadaniem będzie cykliczne monitorowanie osiągania zakładanych wskaźników, ujętych w załączniku nr 1 do KPDRT. Powołanie Zespołu nastąpi na podstawie przepisów ustawy o Radzie Ministrów. Zadania Zespołu Monitorującego KPDRT mogą także odnosić się do sygnalizowania ryzyka w realizacji poszczególnych priorytetów, a także wskazywania na poziom osiąganych zmian w życiu społecznym i gospodarczym. W przypadku działań podjętych w ramach realizacji programu, które będą wymagały zmian legislacyjnych, wszelkie projekty aktów normatywnych będą poddane szerokim konsultacjom społecznym i publicznym, zgodnie z uchwałą Rady Ministrów nr 190 – Regulamin Pracy Rady Ministrów.</p> <p>Kryterium 4</p> <p>Zapewniono, że przygotowanie, monitorowanie i ewaluacja Programu przeprowadzane jest z</p>
--	--	--------------------	--	--	--	---

						<p>udziałem organizacji pozarządowych, interesariuszy i partnerów społecznych.</p> <p>KPDRT poddano szerokim konsultacjom:</p> <ol style="list-style-type: none"> a. „Zgłoś pomysł” 4.07-19.11.2020 r. poprzez formularz internetowy na stronie Pełnomocnika Rządu ds. Równego Traktowania. b. publicznym 24.11-18.12.2020 r. - przedłużonym o 12 dni. c. w BIP MRiPS d. z KWIRST (17.11.2020 r.-11.05.2021r., przekroczono ustawowy termin o 5 m-cy). <p>Realizacja działań przez odpowiedzialne podmioty uwzględnia współpracę z organizacjami pozarządowymi. Współpraca zarówno z samorządami jak i z organizacjami pozarządowymi będzie przebiegała w różnorodny sposób, w zależności od sposobu obranego przez instytucję wiodącą np. na zasadzie powierzenia realizacji zadania publicznego, konkursu czy zamówień publicznych. Szczegóły ujęto w priorytecie Koordynacja, który wymienia formy współpracy z organizacjami pozarządowymi.</p> <p>Monitorowanie KPDRT odbywać się będzie zgodnie z informacjami ujętymi w kryterium 3.</p>
--	--	--	--	--	--	---

<p>4.3 Ramy strategiczne polityki na rzecz systemu kształcenia i szkolenia na wszystkich szczeblach</p>	<p>EFRR/EF S+</p>	<p>EFRR 4 (ii) Poprawa równego dostępu do wysokiej jakości usług sprzyjających włączeniu społecznemu w zakresie kształcenia, szkoleń i uczenia się przez całe życie poprzez rozwój łatwo dostępnej infrastruktury, w tym poprzez wspieranie odporności w zakresie kształcenia i szkolenia na odległość oraz online EFS+:</p>	<p>Nie</p>	<p>Istnienie krajowych lub regionalnych ram strategicznych polityki w zakresie systemu kształcenia i szkolenia, które obejmują:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. oparte na rzetelnych danych systemy przewidywania i prognozowania umiejętności; 2. mechanizmy i usługi monitorowania losów absolwentów do celów wysokiej jakości i skutecznego poradnictwa zawodowego dla osób uczących się w każdym wieku; 3. środki na rzecz zapewnienia równego dostępu do wysokiej jakości, przystępnego cenowo, odpowiedniego, wolnego od segregacji kształcenia i szkolenia sprzyjającego włączeniu społecznemu oraz uczestnictwa w takim kształceniu i szkoleniu i ukończenia go, a także nabywania kluczowych 	<p>Tak</p>	<p>K. 1. i 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8 https://efs.mein.gov.pl/zintegrowana-strategia-umiejtnosci-2030-czesc-ogolna/ https://www.gov.pl/web/edukacja-i-nauka/zintegrowana-strategia-umiejtnosci-2030-czesc-szczegolowa--dokument-przyjety-przez-rade-ministrow</p>	<p>Uznany za spełniony przez PL</p> <p>Kryterium 1 i 2</p> <p>Ramy strategiczne zostały określone w</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (dalej SOR.), 2. Zintegrowanej Strategii Umiejętności 2030 (część ogólna) – Priorytet 4. 3. Zintegrowanej Strategii Umiejętności 2030 (część szczegółowa) – Obszar oddziaływania VI Doradztwo zawodowe, Temat działania 19: Tworzenie efektywnych mechanizmów informowania o zapotrzebowaniu na zawody, kwalifikacje i umiejętności na poziomie krajowym i regionalnym. <p>Ponadto:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. w zakresie kryterium 1: prognoza zapotrzebowania na pracowników w zawodach szkolnictwa branżowego na krajowym i wojewódzkim rynku pracy, 2. w zakresie kryterium 1a: system monitorowania Ekonomicznych Losów Absolwentów ELA, monitoring karier absolwentów publicznych i niepublicznych szkół ponadpodstawowych.
---	-------------------	--	------------	--	------------	--	---

	<p>wspieranie wprowadzania dualnych systemów szkolenia i przygotowania zawodowego</p> <p>4 (g) Wspieranie uczenia się przez całe życie, w szczególności elastycznych możliwości podnoszenia i zmiany kwalifikacji dla wszystkich, z uwzględnieniem umiejętności w zakresie przedsiębiorczości i kompetencji cyfrowych, lepsze</p>	<p>kadry akademickiej w odniesieniu do odpowiednich metod nauczania, oceny i walidacji kompetencji kluczowych;</p> <p>8. środki na rzecz wspierania mobilności osób uczących się i kadry oraz transnarodowej współpracy podmiotów świadczących usługi w zakresie kształcenia i szkolenia, w tym przez uznawanie efektów uczenia się i kwalifikacji.</p>	<p>Tak</p> <p>Tak</p>	<p>Ramy zostały określone w:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. SOR, 2. ZSU2030 (część o.) 3. ZSU2030 (część szcz.) <p>Kryterium 7</p> <p>Ramy zostały określone w:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ustawie Karta Nauczyciela 2. rozporządzeniu MEN 3. ustawie Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce, 4. ZSU 2030 (część o.) 5. ZSU2030 (część szcz.) <p>Kryterium 8</p> <p>Ramy zostały określone w:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Rozp. MEN ws. uznania świadectwa (...), 2. Rozp. MEN ws. kształcenia ustaw. w formach pozaszkolnych, 3. Rozp. MEN ws. warunków, jakie musi spełnić osoba ubiegająca się o uzyskanie dyplomu zawodowego (...),
--	---	---	-----------------------	--

		<p>przewidywan ie zmian i zapotrzebow ania na nowe umiejętności na podstawie potrzeb ryнку pracy, ułatwianie zmian ścieżki kariery zawodowej i wspieranie mobilności zawodowej.</p> <p>4 (f) Wspieranie równego dostępu do dobrej jakości włączającego kształcenia i szkolenia oraz możliwości ich ukończenia, w szczególności w</p>					<p>4. ZSU2030 (część o.)</p> <p>5. ZSU2030 (część szcz.)</p>
--	--	--	--	--	--	--	--

		odniesieniu do grup w niekorzystnej sytuacji, od wczesnej edukacji i opieki nad dzieckiem przez ogólne i zawodowe kształcenie i szkolenie, po szkolnictwo wyższe, a także kształcenie i uczenie się dorosłych, w tym ułatwianie mobilności edukacyjnej dla wszystkich i dostępności dla osób z niepełnosprawnościami.					
4.4 Krajowe ramy	EFRR/EF S+	EFRR	Nie	Istnienie krajowych lub regionalnych ram strategicznych polityki lub	Nie	Kryterium 1, 2, 4):	Uznany za spełniony przez PL

<p>strategiczne polityki na rzecz włączenia społecznego i ograniczenia ubóstwa</p>	<p>4(iii) Wspieranie włączenia społeczno-gospodarczego społeczności marginalizowanych, gospodarstw domowych o niskich dochodach oraz grup w niekorzystnej sytuacji, w tym osób o szczególnych potrzebach, dzięki zintegrowanym działaniom obejmującym usługi mieszkaniowe i usługi społeczne</p> <p>EFS+:</p> <p>4(h) Wspieranie aktywnego</p>	<p>ram ustawodawczych na rzecz włączenia społecznego i ograniczenia ubóstwa, które obejmują:</p> <p>1. opartą na rzetelnych danych diagnozę ubóstwa i wykluczenia społecznego, w tym ubóstwa dzieci, w szczególności pod względem równego dostępu do dobrej jakości usług dla dzieci znajdujących się w trudnej sytuacji, a także pod względem bezdomności, segregacji przestrzennej i edukacyjnej, ograniczonego dostępu do podstawowych usług i infrastruktury oraz szczególnych potrzeb osób w każdym wieku znajdujących się w trudnej sytuacji;</p> <p>2. środki na rzecz zapobiegania i zwalczania segregacji we wszystkich dziedzinach, w tym ochrony socjalnej, rynków pracy sprzyjających włączeniu społecznemu i dostępu do wysokiej jakości usług dla osób w trudnej sytuacji, w</p>	<p>http://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WMP20210000843/O/M20210843.pdf</p> <p>Kryterium 3):</p> <p>https://www.gov.pl/web/premier/projekt-uchwaly-rady-ministrow-w-sprawie-ustanowienia-polityki-publicznej-pt-strategia-rozwoju-uslug-spoecznych-polityka-publiczna-na-lata-20212036</p>	<p>Kryterium 1</p> <p>Diagnoza w KPPUiWS dotyczy ubóstwa i wykluczenia społ.</p> <p>Kryterium 2</p> <p>KPPUiWS koncentruje się na: przeciwdział. ubóstwu dzieci i młodzieży, bezdomności, rozwijaniu usł. społecz., wspieraniu rodzin, cudzoziemców.</p> <p>Kryterium 3</p> <p>Opracowywano Strategię rozwoju usług społecznych polityka publiczna do roku 2030 (z perspektywą do 2035 r.) – Strategię DI. Zawiera ona diagnozę obszarów procesu DI wraz z wnioskami, wizję, cele strategiczne oraz kierunki interwencji i zasady realizacji polityki publicznej w danym obszarze. Strategia będzie realizowana w obszarach: opieki nad dzieckiem, w tym z niepełnosprawnością, nad osobami starszymi, wsparcia osób z niepełnosprawnościami, wsparcia osób w kryzysie psychicznym i w kryzysie bezdomności. Strategia DI obejmować będzie np:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. priorytetowe podejście do usług społecznych realizowanych w środowisku 2. rozwój lokalnych i indywidualizowanych usług, które ograniczą opiekę instytucjonalną
--	--	--	--	--

		<p>włączenia społecznego w celu promowania równości szans, niedyskryminacji i aktywnego uczestnictwa, oraz zwiększanie zdolności do zatrudnienia, w szczególności grup w niekorzystnej sytuacji</p>		<p>tym migrantów i uchodźców;</p> <p>3. środki na rzecz przejścia od opieki instytucjonalnej do opieki rodzinnej i środowiskowej;</p> <p>4. rozwiązania dotyczące zapewnienia, aby opracowanie tych ram, ich wdrożenie, monitorowanie i przegląd były prowadzone w ścisłej współpracy z odpowiednimi zainteresowanymi stronami, w tym partnerami społecznymi i odpowiednimi organizacjami społeczeństwa obywatelskiego.</p>		<p>3. wykorzystanie potencjału instytucjonalnej opieki długoterminowej na rzecz rozwoju nowych usług środowiskowych</p> <p>4. zabezpieczenie usług stacjonarnej opieki długoterminowej, jako ostatni i najmniej pożądany element systemu</p> <p>5. rozwój mieszkalnictwa treningowego i wspomaganego z koszykiem usług</p> <p>6. system koordynacji i standaryzacji usług społecznych – funkcja koordynatora usług społecznych</p> <p>7. systemową usługę asystencji osobistej.</p> <p>Kryterium 4</p> <p>Oba dokumenty opracowano we współpracy z przedstawicielami społeczeństwa obywatelskiego i interesariuszy problematyki ubóstwa i wykluczenia społecznego. Uwzględniono rezultaty pracy niezależnych tematycznych grup eksperckich dla obszarów: rodzina i dziecko, os. starsze, z niepełnosprawnościami, z zaburzeniami psychicznymi, bezdomne i cudzoziemcy. Grupy eksperckie wypracowały założenia, wykorzystane do zaplanowania działań w KPPUiWS i Strategii DI.</p> <p>Monitorowanie działań odbywać się będzie w partnerstwie i z udziałem interesariuszy, w tym organizacji społeczeństwa obywatelskiego</p>
--	--	---	--	---	--	---

							przedstawicielami społeczności romskiej. Partycypacja Romów na poziomie regionalnym jest zapewniona poprzez udział w komisjach oceniających wnioski w urzędach wojewódzkich, a na poziomie centralnym poprzez udział przedstawicieli Romów w Komisji Wspólnej Rządu i Mniejszości Narodowych i Etnicznych (mechanizmy te zostały opisane w rozdz. 4.5.2.)
4.6 Ramy strategiczne polityki na rzecz opieki zdrowotnej i opieki długoterminowej	EFRR, EFS+	EFRR: 4(v) Zapewnienie równego dostępu do opieki zdrowotnej i wspieranie odporności systemów opieki zdrowotnej, w tym podstawowej opieki zdrowotnej, oraz wspieranie przechodzenia od opieki instytucjonalnej do opieki	Nie	Istnienie krajowych lub regionalnych ram strategicznych polityki na rzecz zdrowia, które obejmują: 1. mapowanie potrzeb w zakresie opieki zdrowotnej i opieki długoterminowej, w tym pod względem personelu medycznego i pielęgniarskiego, w celu zapewnienia zrównoważonych i skoordynowanych środków; 2. środki na rzecz zapewnienia efektywności, trwałości, dostępności i przystępności cenowej usług opieki zdrowotnej i opieki długoterminowej, w tym ze szczególnym	Nie	Kryterium 1 http://dziennikmz.mz.gov.pl/DUM_MZ/2021/69/akt.pdf https://basiw.mz.gov.pl/index.html#/visualization?id=3304 http://dziennikmz.mz.gov.pl/DUM_MZ/2021/80/akt.pdf http://edzienniki.bydgoszcz.uw.gov.pl/legisla/2021/6818/	Kryterium 1 Spełnienie kryterium zapewni publikacja mapy potrzeb zdrowotnych (MPZ) w zmienionej formule, obejmującej analizy oraz wyzwania systemu opieki zdrowotnej. Analizy przedstawione w mapie potrzeb zdrowotnych stanowią diagnozę systemu, a dzięki prognozom i rekomendowanym kierunkom działań, przyczynią się do zapewnienia równego dostępu do opieki, wspieranie odporności oraz poprawy jakości. MPZ zostały przygotowane w taki sposób, aby obejmowały wszystkie potrzeby w zakresie systemu opieki zdrowotnej, zidentyfikowane na podstawie gromadzonych danych, możliwych do oceny na dany moment i zgodnie z aktualnym stanem wiedzy. Obejmują one swoim zakresem cały system, czyli wszystkie poziomy opieki opisane rodzajami świadczeń (od POZ po opiekę paliatywną i hospicyjną), z uwzględnieniem zasobów w systemie. Dokumentami wdrożeniowymi są plany transformacji na

	<p>rodzinnej i środowiskowej</p> <p>EFS+:</p> <p>4(k)</p> <p>Zwiększanie równego i szybkiego dostępu do dobrej jakości, trwałych i przystępnych cenowo usług, w tym usług, które wspierają dostęp do mieszkań oraz opieki skoncentrowanej na osobie, w tym opieki zdrowotnej; modernizacja systemów ochrony socjalnej, w tym</p>	<p>uwzględnieniem osób wykluczonych z systemów opieki zdrowotnej i opieki długoterminowej oraz osób, do których najtrudniej jest dotrzeć;</p> <p>3. środki na rzecz wspierania usług środowiskowych i opartych na rodzinie poprzez deinstytucjonalizację, w tym profilaktyki i podstawowej opieki zdrowotnej, opieki w domu i usług.</p>	<p>Kryterium 2 i</p> <p>3https://www.gov.pl/web/zdrowie/zdrowa-przyszlosc-ramy-strategiczne-rozwoju-systemu-ochrony-zdrowia-na-lata-2021-2027-z-perspektywa-do-2030</p>	<p>poziomie wojewódzkim i krajowym. W proces mapowania opieki długoterminowej rozumianej szeroko wpisuje się także przygotowane przez MPiPS <i>Strategia Rozwoju Usług Społecznych</i>.</p> <p>Kryterium 2</p> <p>Spełnieniem kryterium jest przyjęcie w drodze uchwały RM dokumentu „Zdrowa Przyszłość”. Jego celem jest zapewnienie obywatelom równego i adekwatnego do potrzeb zdrowotnych dostępu do wysokiej jakości świadczeń zdrowotnych przez przyjazny, nowoczesny i efektywny system ochrony zdrowia. Dokument określa ramy strategiczne działań koniecznych do podjęcia na podstawie diagnozy z MPZ. Stanowi kompleksową odpowiedź na nowe wyzwania stojące przed szeroko definiowaną polityką społeczno-gospodarczą współczesnego państwa, w tym przede wszystkim w obszarze zdrowia.</p> <p>Działania zaplanowane w dokumencie zostały podzielone na obszary, do których dopasowano cele. Dla realizacji celów określono kierunki interwencji oraz wskazano stosowne narzędzia. Przy projektowaniu tego dokumentu strategicznego w centrum został postawiony pacjent, a wszelkie działania są podporządkowane przede wszystkim konieczności zapewnienia równej dostępności do świadczeń zdrowotnych.</p> <p>Kryterium 3</p>
--	--	--	--	--

		<p>wspieranie dostępu do ochrony socjalnej, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci i grup w niekorzystnej sytuacji; poprawa dostępności, w tym dla osób z niepełnosprawnościami, skuteczności i odporności systemów ochrony zdrowia i usług opieki długoterminowej</p>				<p>Celem wypełnienia tego kryterium w zakresie opieki zdrowotnej przygotowano dwa dokumenty o charakterze strategicznym:</p> <p><i>a) Strategia deinstytucjonalizacji: opieka zdrowotna nad osobami nad zaburzeniami psychicznymi,</i> <i>b) Strategia deinstytucjonalizacji: opieka zdrowotna nad osobami starszymi.</i></p> <p>Stanowią one załączniki do dokumentu <i>Zdrowa Przyszłość</i>. Dodatkowo MRiPS przygotowało podobny dokument adresujący kwestie związane z polityką społeczną.</p> <p>Realizacja założeń dokumentów przyczyni się do:</p> <p>Poprawy jakości życia i zdrowia seniorów oraz ich opiekunów (rozwój zasobów kadrowych, form opieki dziennej, domowej oraz innowacyjnych form opieki, wsparcie opiekunów nieformalnych i koordynacja opieki środowiskowej). Wzmocnienia równego dostępu do opieki zdrowotnej oraz przejścia od opieki instytucjonalnej do opieki rodzinnej i środowiskowej (inwestycje w kadry i poprawa jakości kształcenia, zmiana organizacji udzielania świadczeń zdrowotnych i inwestycje infrastrukturalne).</p>
--	--	--	--	--	--	---

Tabela 13: Instytucje programu			
Instytucje programu	Nazwa instytucji	Imię i nazwisko osoby odpowiedzialnej za kontakty	E-mail
Instytucja zarządzająca	Zarząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego (Urząd Marszałkowski Województwa Kujawsko-Pomorskiego)	Marszałek Województwa Kujawsko-Pomorskiego	fe.sekretariat@kujawsko-pomorskie.pl
Instytucja audytowa	Szef Krajowej Administracji Skarbowej (Departament Audytu Środków Publicznych - Ministerstwo Finansów)	Szef Krajowej Administracji Skarbowej	sekretariat.DAS@mf.gov.pl
Podmiot otrzymujący płatności od Komisji	Ministerstwo Finansów	Departament Instytucji Płatniczej	Sekretariat.IP@mf.gov.pl
W stosownych przypadkach, podmiot lub podmioty otrzymujące płatności od Komisji w przypadku pomocy technicznej na podstawie art. 36 ust 5 rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów			

Zadania w zakresie księgowania wydatków w przypadku gdy są powierzone podmiotowi innemu niż instytucja zarządzająca			
---	--	--	--

Zasada partnerstwa jest jedną z nadrzędnych zasad horyzontalnych, które określają sposób funkcjonowania funduszy europejskich. Oznacza ona ścisłą współpracę w opracowaniu oraz realizacji programów współfinansowanych przez UE z instytucjami na szczeblu krajowym, regionalnym i lokalnym, partnerami społecznymi i gospodarczymi oraz organizacjami reprezentującymi społeczeństwo obywatelskie, w tym partnerów działających na rzecz ochrony środowiska, organizacje społeczne i wolontariackie. Zastosowanie tej zasady gwarantuje większe zaangażowanie podmiotów różnych szczebli w realizację programu i odpowiedzialność za planowane interwencje. Pozwala także na korzystanie z wiedzy i doświadczenia szerszej grupy instytucji oraz zapewnia większą przejrzystość w podejmowaniu decyzji. Samorząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego od samego początku przygotowania Programu regionalnego dąży do pełnej realizacji zasady partnerstwa wyrażonej w art. 8 Rozporządzenia (UE) nr 2021/1060 z 24 czerwca 2021 oraz Rozporządzenia Delegowanego Komisji (UE) nr 240/2014 z dnia 7 stycznia 2014 r. w sprawie europejskiego kodeksu postępowania w zakresie partnerstwa w ramach europejskich funduszy strukturalnych i inwestycyjnych.

W celu zaangażowania w przygotowanie programu właściwych partnerów Samorząd Województwa podjął różne działania informacyjne, polegające m.in. na przekazywaniu informacji drogą elektroniczną, spotkaniach, informacji na stronie internetowej. Począwszy od czerwca 2019 r. Komitet Monitorujący RPO WK-P 2014-2020 informowany był o podjętych pracach nad programem. Z pomocą członków Komitetu ww. informacje rozpropagowywane były w ich środowiskach.

W związku z powyższym, na mocy Zarządzenia Marszałka Województwa Kujawsko-Pomorskiego nr 27/2019 z dnia 3 kwietnia 2019 r. powołany został Zespół ds. programowania przyszłej perspektywy finansowej na lata 2021-2027 (dalej: Zespół). W skład Zespołu wchodzi przedstawiciele: władz regionalnych, lokalnych, miejskich i innych instytucji publicznych; partnerzy społeczno-ekonomiczni oraz podmioty reprezentujące społeczeństwo obywatelskie, takie jak partnerzy działający na rzecz ochrony środowiska, organizacje pozarządowe, podmioty odpowiedzialne za promowanie włączenia społecznego, równouprawnienia płci oraz niedyskryminacji. Sukcesywnie w skład Zespołu włączani byli kolejni członkowie (Zarządzenia nr 55/2021 z dn. 18 sierpnia 2021 r., nr 94/2021 z 2 grudnia 2021 r. oraz nr 15/2022 z 10 marca 2022 r. Zespół jest ciałem opiniująco-doradczym dla Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego w zakresie działań podejmowanych na rzecz przyszłego okresu programowania na lata 2021-2027.

Do głównych zadań Zespołu należą:

1. analizowanie zalet i wad funkcjonowania obecnego systemu zarządzania i wdrażania programów operacyjnych;
2. monitorowanie przebiegu prac związanych z perspektywą finansową na lata 2021- 2027;
3. opiniowanie projektów dokumentów rządowych i unijnych związanych z przyszłą perspektywą finansową na lata 2021-2027;
4. wypracowanie założeń wydatkowania środków unijnych w perspektywie finansowej 2021-2027 zgodnie z priorytetami rozwojowymi województwa.

W ramach Zespołu działają cztery Podzespoły tematyczne: ds. przedsiębiorczości (CP1), ds. środowiska i transportu (CP2, CP3), ds. społecznych i zdrowia (CP4), ds. polityki terytorialnej i rewitalizacji (CP5). W skład Zespołu wchodzi pracownicy Urzędu Marszałkowskiego Województwa Kujawsko-Pomorskiego oraz eksperci ze środowiska akademickiego, samorządowcy, reprezentanci strony rządowej, Lokalnych Grup Działania, środowisk biznesowych, środowisk działających w dziedzinie ochrony środowiska oraz partnerzy społeczni. Członkowie Zespołu brali udział w konsultacjach projektu Programu Regionalnego w trakcie spotkań organizowanych w 2019 r. i 2021 r. i będą mieli możliwość kontynuacji prac w ramach KM.

W toku przygotowań do perspektywy finansowej 2021-2027 Departament Funduszy Europejskich tut. Urzędu przygotował w lipcu 2019 r. ankietę potrzeb gmin, w której miały one wskazać najpilniejsze potrzeby inwestycyjne.

Ankieta została przesłana gminom 26 lipca 2019 r. ze wskazanym terminem na odpowiedź do 30 sierpnia 2019 r. W ankiecie zostały określone podstawowe obszary tematyczne, które będą ujęte w nowym Programie. Zgłoszonych zostało łącznie 2575 propozycji projektowych na kwotę 15 225 348 501 zł.

Pod koniec 2019 r. w i 2020 r. odbywały się spotkania informacyjne dotyczące kierunków i ustaleń SRW. Analiza i określenie potrzeb wskazanych podczas prac nad Strategią zostały wykorzystane do opracowania diagnozy Programu regionalnego.

Dodatkowo, w prace nad przygotowaniem programu FEEdKP, włączony został Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Toruniu. Powołał on w tym celu zespoły robocze, które będą zajmowały się kwestiami związanymi z problemem włączenia społecznego. Obszary, którymi będą się zajmowały zespoły zostały określone 14 sierpnia 2019 r przez Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Toruniu. Zostały wybrane następujące obszary: usługi opiekuńcze, usługi dziennego opiekuna na obszarach wiejskich, pomoc sąsiedzka, wolontariat opiekuńczy, mieszkania chronione dla osób niesamodzielnych, zielona opieka, dzienny dom pomocy, dzienny dom opieki medycznej. W pracach zespołów będą również brali udział przedstawiciele Urzędu Marszałkowskiego Województwa Kujawsko-Pomorskiego.

Włączenie partnerów w prace nad Programem realizowane jest również poprzez ich udział w konferencjach, warsztatach, webinarach oraz spotkaniach konsultacyjnych, konsultacjach Programu, oraz pracach Komitetu Monitorującego.

Szczególne znaczenie dla przygotowania Programu miały konsultacje społeczne. Do udziału w konsultacjach zaproszono szerokie grono osób i instytucji, a w szczególności przedstawiciele jednostek samorządu terytorialnego, partnerów społecznych, gospodarczych, przedstawiciele administracji rządowej, organizacji pozarządowych, środowisk akademickich, związków zawodowych i osoby prywatne. Konsultacje trwały w terminie 27.10-3.12.2021 r. Kanały informacyjne jakie wykorzystano do informowania o konsultacjach społecznych to: mailing - zarówno poprzez członków Komitetu Monitorującego RPO, jak i bezpośredni, strony internetowe www.mojregion.eu, www.kujawsko-pomorskie.pl, www.ngo.kujawsko-pomorskie.pl, media społecznościowe, ogłoszenia prasowe.

W ich trakcie zorganizowano łącznie 23 spotkania, w tym wysłuchania i konferencje, w których wzięło udział ponad 900 uczestników. W okresie trwania procesu konsultacyjnego, 398 osoby i instytucje skorzystały z możliwości wyrażenia opinii na temat dokumentu, przekazując łącznie 883 uwagi. Sprawozdanie z przebiegu i wyników konsultacji społecznych programu Fundusze Europejskie dla Kujaw i Pomorza 2021-2027 dostępne jest pod adresem: <https://mojregion.eu/rpo/konsultacje-spoeczne/>.

Dzięki aktywnemu włączeniu partnerów w proces konsultacji, IZ wprowadziła modyfikacje i doprecyzowania w treści Programu. W wyniku konsultacji społecznych, m.in. zmieniono alokację pomiędzy cs, rozszerzony został katalog beneficjentów programu, doprecyzowano zapisy dotyczące demarkacji z programami krajowymi, zwiększono skład Zespołu ds. programowania perspektywy finansowej na lata 2021-2027 o organizacje, które brały udział w konsultacjach społecznych. Te organizacje zostały zaproszone przez IZ do prac Zespołu. Wprowadzono także w celach szczegółowych d) i h) środki na budowanie potencjału partnerów społecznych i społeczeństwa obywatelskiego zakres merytoryczny tych działań będzie szerszy i będzie mógł dotyczyć budowy zdolności partnerów we wszystkich obszarach celów EFS+ . Stanowi to 0,25% środków EFS+. Wsparcie w obszarze budowania zdolności partnerów społeczeństwa obywatelskiego będzie podlegało cyklicznym przeglądom z udziałem partnerów społeczeństwa obywatelskiego. Zakłada się również wsparcie zdolności administracyjnych dla ZIT nie pełniących funkcji IP oraz partnerstw IIT w ramach CP5.

Planowane działania służące zapewnieniu uczestnictwa partnerów we wdrażaniu, monitorowaniu i ewaluacji Programu polegać będą m.in. na powołaniu Komitetu Monitorującego FEEdKP oraz grup roboczych powołanych przez Komitet Monitorujący, w tym grupy roboczej do spraw realizacji zasad równościowych w programie.

Obywatelska część Komitetu Monitorującego będzie realizowana poprzez przeprowadzenie przejrzystego i bezstronnego procesu wyłaniania swoich przedstawicieli między sobą, co zagwarantuje szeroki udział organizacji, liczba przedstawicieli części obywatelskiej nie powinna być mniejsza niż liczba partnerów społecznych i gospodarczych

łącznie. Przestrzeganie Karty praw podstawowych będzie monitorowane przez cały okres programowania. Pomoc techniczna będzie finansować działania w celu zapewnienia skutecznej realizacji zasad horyzontalnych. W trakcie wyłaniania składu Komitetu zostanie zapewnione zaangażowanie organizacji społecznych zajmujących się problematyką równości. Przedstawiciele partnerów będą członkami Komitetu Monitorującego będą uczestniczyć w przygotowaniu dokumentów wdrożeniowych, w szczególności zatwierdzać kryteria wyboru projektów oraz ich zmian, a także zatwierdzać wszelkie propozycje instytucji zarządzającej dotyczące zmiany Programu. W zakresie monitoringu i ewaluacji członkowie Komitetu Monitorującego będą analizować i oceniać m.in.: postępy we wdrażaniu Programu oraz osiąganiu celów pośrednich i celów końcowych; postęp dokonany w przeprowadzaniu ewaluacji, syntez, ich wyników i wszelkich działań następczych podjętych na ich podstawie.

KOMUNIKACJA I WIDOCZNOŚĆ

Komunikacja nt. programu to informowanie o jego ofercie, rezultatach projektów (w tym oczekiwanych), korzyściach, jakie przynoszą dla obywateli i wpływie polityki spójności na rozwój regionu i UE. Przekaz dotyczący celów FE i projektów powiązany jest z informowaniem o celach rozwojowych UE, wspólnych dla całej UE wartościach leżących u podstaw wszystkich realizowanych w ramach programu projektów.

Komunikacja wynika także z potrzeby zachowania transparentności wydatków z budżetu unijnego i upowszechniania idei integracji europejskiej. Jest elementem krajowego systemu komunikacji marki Fundusze Europejskie.

Działania komunikacyjne prowadzi IZ we współpracy z instytucjami w systemie wdrażania oraz partnerami społeczno-gospodarczymi i beneficjentami. W celu uniknięcia podwójnych standardów obowiązkiem właściwej komunikacji objęte są również inne organy właściwych władz publicznych. Organy właściwych władz publicznych (krajowych, regionalnych i lokalnych) zapewnią widoczność wsparcia we wszystkich działaniach związanych z operacjami wspieranymi z Funduszy, podejmowanych w zakresie ich odpowiedzialności materialnej lub terytorialnej, w ramach planowania, finansowania, realizacji lub nadzoru nad realizacją projektów otrzymujących dofinansowanie z UE.

W komunikacji akcentowane są strategie UE, podkreślając wkład projektów w ich realizację. Wymiar unijny zapewniony jest przez m.in. zaproszenia KE na wydarzenia związane z projektami, uwzględnienie wystąpień KE w scenariuszu wydarzeń, włączenie cytatu KE do informacji prasowej itd.

Szczegóły ww. założeń znajdują się w Strategii komunikacji programu.

Cele

- aktywizacja do sięgania po FE,
- wsparcie w realizacji projektów,
- zwiększenie świadomości na temat wartości UE w tym równości, niedyskryminacji, włączenia społecznego w celu zwalczania negatywnych stereotypów dot. grup narażonych na dyskryminację oraz zapewnienie szerokiej akceptacji społecznej dla działań rozwojowych, realizowanych przy udziale FE oraz znaczenia przynależności do UE i roli w kształtowaniu przyszłości UE.

Działania prowadzone są wyłącznie w obszarze FE w zakresie ww. celów, z wyłączeniem działań mających inny zakres np. promowania instytucji lub osób i działań o charakterze politycznym.

Grupy docelowe

- potencjalni beneficjenci, w tym wymagający działań dedykowanych do tzw. projektów trudnych,
- beneficjenci,
- społeczeństwo regionu, w tym osoby o niskim poziomie wiedzy o FE, osoby młode, seniorzy, środowiska opiniotwórcze i potencjalni beneficjenci, którzy nie otrzymali dofinansowania.

Kanały komunikacji

Kanały i narzędzia komunikacji są dobierane do grupy docelowej i wynikają z analizy bieżących trendów, a wybór konkretnych kanałów i narzędzi jest powiązany z wyznaczonymi celami.

Kanały komunikacji to:

1. media o szerokim zasięgu (np. telewizja, radio, prasa, Internet, kino),
2. media społecznościowe (kanały własne: Facebook, YouTube, Instagram, kampanie w kanałach płatnych),
3. wydarzenia informacyjne i promocyjne,
4. reklama zewnętrzna,
5. publikacje, materiały audio-video,
6. portal FE –platforma krajowa,
7. serwis internetowy Programu,
8. sieć PIFE.

Duży nacisk położony jest na wykorzystanie potencjału komunikacyjnego beneficjentów, zaangażowanie ich w działania komunikacyjne i w rolę ambasadorów marki FE. Aby ich wesprzeć w wypełnianiu obowiązków informacyjnych, promocji projektów i w przekazywaniu wiedzy o UE, opracowano przewodnik i wzory grafik. Obowiązki informacyjno-promocyjne beneficjentów są załącznikiem do umowy.

Odpowiednia komunikacja ma zastosowanie do schematów pomocowych, wiązek projektów, a operacje strategiczne podlegają specjalnym działaniom promocyjnym.

Budżet

Szacunkowy budżet na działania komunikacyjne IZ i IP wynosi 4 mln €, w tym 3,4 mln € wsparcia z UE (0,25% alokacji programu). Kwoty w podziale na grupy docelowe i cele określone są w rocznych planach.

Budżet jest wstępnie podzielony na 3 cele:

- 25%: potencjalni beneficjenci,
- 10%: beneficjenci,
- 65%: społeczeństwo regionu.

Szacunkowy udział kwot w poszczególnych latach to (w EUR): 2021: 0; 2022: 200 tys.; 2023: 200 tys.; 2024: 700 tys.; 2025: 700 tys.; 2026: 700 tys.; 2027: 550 tys.; 2028: 550 tys.; 2029: 400 tys.

Monitoring i ewaluacja

Działania komunikacyjne podlegają ewaluacji i monitoringowi pod kątem ich jakości, trafności w realizacji celów komunikacyjnych i skuteczności w dotarciu do grup docelowych (m.in. badania ankietowe/ jakościowe, analizy użyteczności).

Ocena strategiczna obejmuje monitorowanie osiągnięcia założonych celów i wskaźników Strategii komunikacji. Dodatkowo realizowane jest regularne badanie społeczeństwa pod kątem oceny wiedzy, świadomości i rozpoznawalności FE w celu dostarczenia rekomendacji do planowania kolejnych działań i działań naprawczych.

Monitoringowi i ocenie podlega szereg wskaźników w tym wskaźniki oddziaływania (jedn. miary: %, sposób pomiaru: badanie społeczne, częstotliwość pomiaru: co 2 lata, wartość bazowa na 2020 r.) m.in.:

- Odsetek respondentów dostrzegających wpływ FE na rozwój regionu (wb. 85%),
- Znajomość celów, obszarów lub działań, na które przeznaczane są FE w programie (wb. 21%),
- Odsetek mieszkańców regionu uważających, że osobiście korzystają z FE (wb. 66%).

STOSOWANIE KOSZTÓW JEDNOSTKOWYCH, PŁATNOŚCI RYCZAŁTOWYCH, STAWEK RYCZAŁTOWYCH I FINANSOWANIA NIEPOWIĄZANEGO Z KOSZTAMI

Tabela 14: stosowanie kosztów jednostkowych, płatności ryczałtowych, stawek ryczałtowych i finansowania niepowiązanego z kosztami

Wskazanie dotyczące stosowania art. 94 i 95 ²⁵		NIE
Od momentu przyjęcia, program będzie wykorzystywał refundację wkładu Unii w oparciu o stawki jednostkowe, kwoty ryczałtowe i stawki ryczałtowe w ramach priorytetu zgodnie z art. 94 rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów (jeżeli tak, proszę wypełnić aneks 1)		NIE
Od momentu przyjęcia, program będzie wykorzystywał refundację wkładu Unii w oparciu o finansowanie niepowiązane z kosztami zgodnie z art. 95 rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów (jeżeli tak, proszę wypełnić aneks 2)		NIE

OCENA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO

Zgodnie z wymogami art. 3 i art. 4 Dyrektywy 2001/42/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 27 czerwca 2001 r. w sprawie oceny wpływu niektórych planów i programów na środowisko (Dz. U. L 197/30 z 21.07.2001 r., s. 157 i nast. z późn. zm.) oraz art. 46 pkt. 1 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2021 r. poz. 247 z późn. zm.) dla programu regionalnego Fundusze Europejskie dla Kujaw i Pomorza 2021-2027 (FEEdKP) przeprowadzono strategiczną ocenę oddziaływania na środowisko. W ramach przeprowadzanej oceny opracowano prognozę oddziaływania na środowisko projektu programu.

Projekt FEEdKP wraz z prognozą oddziaływania na środowisko został poddany konsultacjom społecznym, które trwały od 27.10.2021 r. do 3.12.2021 r. W toku konsultacji wpłynęła 1 uwaga do prognozy nie mająca wpływu na kształt programu. Organy opiniujące, tj. Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Bydgoszczy oraz Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny w Bydgoszczy pozytywnie zaopiniowały projekt programu wraz z prognozą OOŚ i nie zgłosiły uwag, które pociągałyby za sobą konieczność wprowadzania zmian w programie.

Głównym celem prognozy oddziaływania na środowisko projektu FEEdKP było zidentyfikowanie i ocena procesów mogących zachodzić w środowisku w wyniku realizacji określonych typów działań służących osiągnięciu celów

²⁵ Pełne informacje będą podawane zgodnie ze wzorami załączonymi do RWP.

szczegółowych ujętych w programie. Istotnym było przedstawienie sposobów na zminimalizowanie lub całkowitą eliminację negatywnych oddziaływań na środowisko, w tym zdrowie ludzi.

W toku przeprowadzonej oceny stwierdzono, że założenia projektu FEdKP w zdecydowanej większości będą w sposób pozytywny wpływać na środowisko. Projekt FEdKP poprzez proponowane kierunki wsparcia uwzględnia potrzebę adaptacji przestrzeni województwa do zmian klimatu i konieczność ograniczania skutków tych zmian. Dużą uwagę przywiązuje do wzrostu efektywności energetycznej i ograniczenia emisji szkodliwych substancji do środowiska. Na skutek jego realizacji poprawie uleg ma również jakość przestrzeni województwa, zarówno na obszarach miast, jak i poza nimi.

Zauważono, że FEdKP ma charakter prospołeczny i progospodarczy, jednakże kładzie bardzo duży nacisk na poszanowanie zasobów i walorów środowiska. Planowane działania inwestycyjne realizowane zaś będą z uwzględnieniem zasobów środowiska i z możliwie jak najmniejszą ingerencją w te zasoby.

Ewentualne negatywne oddziaływanie możliwe będzie w odniesieniu do przedsięwzięć inwestycyjnych. Charakter takiego oddziaływania będzie miał jednak zasięg lokalny, przyniesie natomiast wymierne efekty w stosunku do obszaru całego województwa. W przypadku prognozowania znaczących negatywnych oddziaływań na elementy środowiska powinny zostać przeanalizowane rozwiązania alternatywne, zarówno lokalizacyjne, jak i technologiczne. W przypadku braku takich rozwiązań, w sytuacjach wyjątkowych, gdzie znaczenie realizowanej inwestycji będzie niezbędne dla rozwoju i funkcjonowania województwa, należy wdrożyć działania kompensacyjne. Niemniej jednak podejmowane działania nie powinny przeczyć zasadzie „nie czyni poważnych szkód”.

SPIS TABEL

Tabela 1.	Uzasadnienie wyboru celów szczegółowych
Tabela 2.	Wskaźniki produktu
Tabela 3.	Wskaźniki rezultatu
Tabela 4.	Wymiar 1 – zakres interwencji
Tabela 5.	Wymiar 2 – forma finansowania
Tabela 6.	Wymiar 3 – terytorialny mechanizm realizacji i ukierunkowanie terytorialne
Tabela 7.	Wymiar 6 – uzupełniające obszary tematyczne EFS+
Tabela 8.	Wymiar 7 - Wymiar „Równouprawnienie płci” w ramach EFS+, EFRR, Funduszu Spójności i FST
Tabela 10.	Środki finansowe w podziale na poszczególne lata
Tabela 11.	Łączne środki finansowe w podziale na poszczególne fundusze oraz współfinansowanie krajowe
Tabela 12.	Warunki podstawowe
Tabela 13.	Instytucje programu
Tabela 14.	Stosowanie stawek jednostkowych, kwot ryczałtowych, stawek ryczałtowych i finansowania niepowiązanego z kosztami

ZAŁĄCZNIKI DO PROGRAMU:

ANEKS 1 - WKŁAD UNII W OPARCIU O STAWKI JEDNOSTKOWE, KWOTY RYCZAŁTOWE I STAWKI RYCZAŁTOWE

Nie dotyczy

Nie dotyczy

ANEKS 3 - WYKAZ PLANOWANYCH OPERACJI O ZNACZENIU STRATEGICZNYM WRAZ
Z HARMONOGRAMEM

Procedury wyboru operacji mogą być konkurencyjne lub niekonkurencyjne, pod warunkiem że zastosowane kryteria i procedury są niedyskryminujące, włączające i przejrzyste, a wybrane operacje maksymalizują wkład finansowania unijnego i są zgodne z zasadami horyzontalnymi określonymi w rozporządzeniu 2021/1060. Możliwości zastosowania procedury niekonkurencyjnej zostały dodatkowo ograniczone przez przesłanki określone w ustawie z dnia 24 marca 2022 r. o zasadach realizacji zadań finansowanych ze środków europejskich w perspektywie finansowej 2021–2027, co oznacza, że podstawowym sposobem wyboru jest procedura konkurencyjna, której zastosowanie nie jest uzależnione od spełnienia żadnych dodatkowych wymogów. W wyniku przeprowadzonego naboru na projekty do realizacji w ramach FEdKP 2021-2027 w trybie niekonkurencyjnym, w tym projektów o znaczeniu strategicznym, wyłonione zostały następujące projekty strategiczne:

Tytuł projektu	Planowany okres realizacji od	Planowany okres realizacji do
Utworzenie Kujawsko-Pomorskiego Centrum Naukowo-Technologicznego im. Jana Czochralskiego	11.2022	12.2026
Rodzina w centrum	09.2023	12.2029